

Lillesand kommune

LILLESAND KOMMUNE

Årsberetning og årsregnskap for 2020

Behandlet av bystyret 5. mai 2021

Bystyret gjorde følgende vedtak i sitt møte 5. mai 2021 i sak BS- 058/21:

Bystyrets vedtak:

1. Årsberetningen 2020 tas til orientering.
2. Årsregnskapet for 2020 godkjennes.
3. Brutto merforbruk på prosjekter i 2020 med 2 050 603 kr godkjennes. Spesifikasjon av prosjektene vises i tabell 1 i denne sak. Merforbruket dekkes inn ved å omdisponere ubrukte midler fra prosjekt 610027 Gangbro Lillesand ungdomsskole Holta.
4. Brutto investeringsramme i 2021 økes fra 161 784 000 kr til 191 966 048 kr i tråd med spesifikasjon av endringene i tabell 2 i denne sak.
5. Økningen i brutto investeringsramme på 30 182 048 kr medfører en økning i lånerammen for 2021 på 26 343 083 kr. Ny låneramme for 2021 er 157 510 283 kr.
6. For fremtiden ber bystyret om at det utarbeides en ny note som beskriver forholdene knyttet til premieavviket mer utfyllende. Dette for å synliggjøre det faktiske økonomiske handlingsrommet til kommunen.

2020 ble et spesielt år, «koronaens år». Koronaepidemien har preget kommunens drift i store deler av 2020. I mars 2020 ble Norge «lukket ned» på grunn av korona. På under et døgn varsel besluttet regjeringen at skoler og barnehager skulle stenges. En rekke nasjonale tiltak ble iverksatt, blant annet at de som kunne det skulle ha hjemmekontor. Nye tiltak og restriksjoner, både nasjonalt og lokalt, har blitt vedtatt gjennom hele året. Kommunen har hatt operativ kriseledelse fra mars og gjennom hele 2020.

Sett i lys av alle utfordringene koronaepidemien har medført er det ekstra gledelig at Lillesand kommune i 2020 fikk et positivt netto driftsresultat på 17,2 mill. kroner eller 1,75 pst. av brutto driftsinntektene. Hovedårsakene til det gode resultatet er stram styring, mindreforbruk i virksomhetene, reduserte pensjonsutgifter og lavere lønnsvekst enn forventet.

Det økonomiske resultatet tilfredsstiller ikke målet i kommuneplanen (2,0 %), men ligger klart innenfor kommunens finansielle måltall gjeldene i perioden 2021-2024 på 0,5 %.

Det positive resultatet gjør at kommunen nå kan styrke disposisjonsfondet med 6,6 mill. kr. Disposisjonsfondet vil etter dette utgjøre 53,7 mill. kr eller 5,5 pst av brutto driftsinntekter. Vedtatt måltall for disposisjonsfond er 5 %. Disposisjonsfondet gir kommunen økte økonomiske reserver for å møte fremtidige utfordringer.

Kostnadskrevende koronatiltak er gjennomført og det har vært stor usikkerhet om hvor mye kommunen ville bli kompensert. Allerede tidlig på året registrerte kommunen svikt i skatteinntangen. Det er vanskelig å sette opp et komplett regnestykke for pandemien som viser alle beregnede utgifter, inntektsbortfall, men også besparelse. Kommunen har mottatt en rekke statlige tilskudd, både øremerkede tilskudd og rammetilskudd. Samlet sett viser regnestykket at kommunen tilnærmet har fått kompensasjon for pandemien fullt ut.

Stram styring har gitt mindreforbruk på tjenesteområdene. Enhetene berømmes for god økonomistyring, noe som har vært særlig utfordrende fordi det stadig har vært nye smitterestriksjoner som har påvirket tjenesteytingen.

Kommunedirektøren vil berømme alle ansatte for hvordan de har vist en fantastisk omstillingsevne på grunn av korona. Skolene innførte hjemmeundervisning for alle elevene på svært kort varsel. Det innebar at alle ansatte i skolene måtte praktisere helt nye undervisningsformer. Da skoler og barnehager kunne åpne igjen måtte de forholde seg til strenge smittevernregler og hele tiden følge med på endrede krav til smittevern. Kvaliteten på tilbudet til barn og unge er opprettholdt så langt det har vært mulig innenfor de begrensinger smittevernrestriksjonene har gitt. Stor takk til alle ansatte som arbeider med barn og unge for at dere har strukket dere svært langt i 2020. Mange har jobbet langt utover normal arbeidstid og lagt ned ekstra ressurser.

Det samme gjelder også for alle innenfor helsesektoren. Her har omstillingene på grunn av korona vært store. For eksempel har det vært krevende å nekte beboere besøk av sine nærmeste. I starten av 2020 var det helt utenkelig. Både ansatte og brukere har måttet forholde seg til helt nye, omfattende og stadig endrede smittevernregler. Det er imponerende at innenfor strenge rammer er tilbudet til brukerne i all hovedsak er opprettholdt. Sektoren har i tillegg påtatt seg en rekke nye oppgaver og bygget opp system for testing og smittesporing. Egne ressurser i organisasjonen er i stor grad benyttet for å håndtere dette.

Renholdere fortjener også å spesiell honnør for hvordan de har bidratt til å bekjempe smittespredning. Renhold har vært ekstra viktig under pandemien.

For medarbeidere som har kontorarbeid og saksbehandlere har den største endringen i 2020 vært at en for en stor del har måttet jobbe hjemmefra. Nye digitale møtearenaer ble raskt etablert og det ble etter hvert en vane å håndtere kompleks saksbehandling og samhandling på tvers i Teams fra hjemmekontorer. Også politiske møter er gjennomført digitalt.

Koronapandemien har vært utfordrende. Ledere og medarbeidere har vist en fantastisk omstillingsevne. Kommunedirektøren vil berømme alle ansatte som har vist stor stå-på-vilje og har gjort en ekstra innsats i et spesielt krevende år. Gjennom året har det vært et godt og konstruktivt samarbeid med ansattes organisasjoner.

Kommunedirektøren vil også takke innbyggere og brukere av ulike tjenester for at de har vist stor forståelse for at tilbud har måttet bli levert på nye måter på grunn av korona. Kommunens innbyggere har også tatt smittevern hensyn på alvor og bidratt til at smitten har vært lav i Lillesand i 2020.

Noen av konsekvensene av korona er at en del utviklingsarbeid, lederutvikling og annet planlagt arbeid er blitt utsatt eller forsinket. Likevel, og til tross for korona, er det gjennomført en del viktige prosjekter og utviklingsarbeid. Bystyret har vedtatt en planstrategi som prioriterer plan- og utviklingsoppgaver i bystyreperioden. Bystyrets bestilling av «Lillesand 2024 – en kommune for fremtiden» ble forsinket på grunn av korona, men gjennom høsten kom prosessen i gang og det ble jobbet med å konkretisere innholdet. Arbeidet mot en heltidskultur i Lillesand kommune har blitt videreført i 2020, særlig ved at det er gjort et stort arbeid i forhold til innføring av årsturnus innenfor helse og omsorg. I teknisk sektor har det vært fokus på internkontroll og det er rigget en mer hensiktsmessig organisering ved at alle som jobber med vann- og avløp er samlet i en ny enhet. Flere store og små investeringsprosjekter er gjennomført. Boliger med heldøgns omsorg er bygget på Dovre og på LUS er utvidelsen av ungdomsskolen ferdigstilt. Dovre-prosjektet gjennomføres innenfor vedtatte rammer mens LUS-prosjektet ble vesentlig dyrere. Det er beklagelig, men bygget er blitt flott og gir gode rammer for god læring og trivsel for elevene. For å hindre framtidige overskridelser på prosjekter er det i 2020 arbeidet målrettet med innføring av nye rutiner for prosjektmetodikk. Kompetansen, systemer og praksis innen prosjektmetodikk er hevet vesentlig.

Mange nye medarbeidere har tiltrådt i 2020. Det har vært utfordrende å være nyansatt i en arbeidshverdag preget av koronarestriksjoner og hjemmekontor. Mange av de nye medarbeiderne er unge og tilfører kommunen ny viktig kompetanse og nye tanker.

Honnør og stor takk til alle ansatte for stor endringsvilje, engasjement og ekstraordinær innsats i «koronaens år 2020». Kommuneorganisasjonens ansatte bidrar til at brukere og innbyggere i alle aldre, opplever en god forvaltning, et godt tjenestetilbud, og at Lillesand er et godt og trygt sted å bo, - også under en epidemi.

Guri Ulltveit-Moe
kommunedirektør

INNHALDSFORTEGNELSE

Bystyrets vedtak	2
Kommunedirektørens forord	3
Innholdsfortegnelse	5
1. Overordnet del	10
1.1 Kommuneplanen	10
1.1.1 Kommuneplanens mål og strategier	12
1.2 Samfunnsutvikling i Lillesand i 2020	20
1.2.1 Hovedutfordringer - Sammendrag	20
1.2.2 Befolkning	22
1.2.3 Levekår og folkehelse	26
1.2.4 Næringsliv og sysselsetting	33
1.2.5 Miljø og klima	37
1.2.6 Transport og infrastrukturbygging	40
1.2.7 Langsiktig arealbruk	41
1.2.8 Lillesand kommune i regionen	42
2. Organisasjonen vår	42
2.1 Organisasjonsmodell	42
2.2 Kommunalt eierskap	43
2.3 Mål: innbyggernes behov i fokus	45
2.4 Mål: profesjonell og attraktiv arbeidsgiver	46
2.5 Personalstatistikk	48
2.6 Sykefravær og oppfølging	52
2.7 Lønnspolitikk og forhandlinger	53
2.8 Pensjon	54
2.9 Mål: fremtidsrettede tjenester	55
2.10 Kontroll og styring	55
3. Omtale av rammeområdene	60
3.1 Utgifter til fordeling og felles utgifter	60
3.2 Folkevalgte	61
3.2.1 Mobbeombudet	62
3.3 Kommunedirektørens stab	63
3.3.1 Kommunedirektør	64
3.3.2 Stab for organisasjon	64
3.3.3 Stab for Økonomi og prosjekt	66
3.4 Sektor for helse og kultur	67
3.4.1 Kommunalsjef helse og kultur	67
3.4.2 Enhet for tjenestetildeling	72
3.4.3 Enhet for psykisk helse og rus	73
3.4.4 Enhet for tverrfaglig helse	74
3.4.5 Enhet for omsorg Høvåg	75
3.4.6 Enhet for omsorg sentrum	76
3.4.7 Enhet for habilitering	77
3.4.8 Barneverntjenesten	78
3.4.9 NAV	80
3.4.10 Enhet for kultur og bibliotek	82
3.4.11 Kirkelig fellesråd	85
3.5 Sektor for skole og barnehage – Skole	87
3.5.1 Felles skole	87
3.5.2 Pedagogisk psykologisk tjeneste	91
3.5.3 Kulturskolen i Birkenes og Lillesand (BLINK)	94
3.5.4 Høvåg skole	95
3.5.5 Borkedal skole	97
3.5.6 Brentemoen skole	97

3.5.7 Tingsaker skole	99
3.5.8 Lillesand ungdomsskole.....	99
3.5.9 Enhet for voksenopplæring.....	100
3.6 Sektor for skole og barnehage – Barnehage	102
3.6.1 Barnehage felles	102
3.6.2 Spesialpedagogisk Team	105
3.6.3 Framsyn barnehage	106
3.6.4 Prestholt barnehage	107
3.6.5 Borketun barnehage	108
3.6.6 Blåbæråsen barnehage	109
3.7 Sektor for tekniske tjenester.....	111
3.7.1 Enhet for næring og byutvikling	115
3.7.2 Enhet for teknisk drift (ETD)	116
3.7.4 Felles tekniske tjenester for Lillesand og Birkenes kommuner	118
4. Regnskapet	119
4.1 Hovedtrekk	119
4.1.1 �konomiske analyse	119
4.1.2 Finansielle måltall og utvikling siste 4 år	120
4.1.3 Finansforvaltning.....	122
4.1.4 �konomiske konsekvenser av korona.....	123
4.1.5 Kostra-oversikt konserntall	124
4.2 Obligatoriske oversikter.....	125
4.2.1 � 5-4 Bevilgningsoversikter – drift	125
4.2.2 � 5-4 Bevilgningsoversikt – Spesifikasjon post 6	127
4.2.3 � 5-5 Bevilgningsoversikt – investering	128
4.2.4 � 5-6 økonomiske oversikt etter art – drift	129
4.2.5 � 5-8 Balanseregnskapet	130
4.3 Investeringsregnskapet	132
4.3.1 Hovedtrekk.....	132
4.3.2 Investeringer i anleggsmidler	133
4.3.3 Om prosjektene	134
4.4 Noter til årsregnskapet 2020	150
4.4.1 NOTE nr. 1: Endring i arbeidskapital	150
4.4.2 NOTE nr. 2: Kapitalkonto.....	151
4.4.3 NOTE nr. 3: Vesentlige endringer i regnskapsprinsipp	152
4.4.4 NOTE nr. 4: Varige driftsmidler.....	152
4.4.5 NOTE nr. 5: Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler).....	153
4.4.6 NOTE nr. 6: Utlån (finansielle anleggsmidler)	153
4.4.7 NOTE nr. 7: Markedsbaserte finansielle omløpsmidler.....	154
4.4.8 NOTE nr. 8: Sikring av finansielle eiendeler og forpliktelser	155
4.4.9 NOTE nr. 9: Lån	155
4.4.10 NOTE nr. 10: Avdrag på lån.....	156
4.4.11 NOTE nr. 11: Pensjon.....	157
4.4.12 NOTE nr. 12: Garantier gitt av kommunen	158
4.4.13 NOTE nr. 13: Vesentlige bundne fond.....	158
4.4.14 NOTE nr. 14: Gebyrfinansierte selvkosttjenester	160
4.4.15 NOTE nr. 15: Salg av aksjer (finansielle anleggsmidler)	160
4.4.16 NOTE nr. 16: Ytelser til ledende personer	160
4.4.17 NOTE nr. 17: Godtgjørelse til revisor.....	161
4.4.18 NOTE nr. 18: Andre noter.....	161

Tabelloversikt

Tabell 1 Befolkningsendringer SSB 01223	22
Tabell 2 Fødte pr 1000 innbyggere	22
Tabell 3 Befolkningssammensetning.....	23
Tabell 4 Befolkning pr grunnkrets (SSB 04317)	24
Tabell 5 Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	25
Tabell 6 Befolkningsfremskrivning 2021 – 2040 MMMM-alternativet (SSB 07459).....	25
Tabell 7 Prosentvis endring fra faktiske tall 01.01.20	26
Tabell 8 Mottakere av uføreytelser 2016-2018 (Kommunehelsa)	27
Tabell 9 Utdanningsnivå (SSB 09429).....	28
Tabell 10 Sluttet i løpet av skoleåret (prosent) Skoleporten	28
Tabell 11 Standpunkt karakterer 10. årstrinn (Skoleporten)	28
Tabell 12 Grunnskolepoeng for 10. trinn (Skoleporten)	29
Tabell 13 Elevundersøkelsen 2020-2021 (Skoleporten).....	29
Tabell 14 Elevundersøkelsen 2019-2020 (Skoleporten).....	29
Tabell 15 SSBs likestillingsindeks (SSB 09292).....	30
Tabell 16 Lovbrudd anmeldt per 1 000 innbyggere (årlig gjennomsnitt) Kilde SSB 08487	31
Tabell 17 Personer drept eller skadd i veitrafikkulykker (SSB 12044).....	31
Tabell 18 Inntekt etter skatt, median (kr) (SSB 06944)	32
Tabell 19 Fordeling av husholdninger etter inntekt (SSB 07183).....	32
Tabell 20 Andel husholdninger (SSB 06070)	32
Tabell 21 Sivilstand (SSB 03027).....	33
Tabell 22 Arbeidsmarkedsstatistikk (Kilde: NAV)	34
Tabell 23 Utpendling fra Lillesand (SSB 03321).....	34
Tabell 24 Innpendling til Lillesand (SSB 03321).....	35
Tabell 25 Sysselsatte i næringsgrupper i Lillesand kommune (SSB 12539).....	35
Tabell 26 Boliger 2019-2020 (SSB 06265)	36
Tabell 27 Fullførte boliger (SSB 05940)	37
Tabell 28 Omsetning av boliger (SSB 06726).....	37
Tabell 29 Klimagassutslipp 2009-2019 tonn CO2 ekv. (Miljødirektoratet)	38
Tabell 30 Nettoforbruk av elektrisk kraft (GWh) (SSB 10314)	38
Tabell 31 Energikostnader kommunale bygg (Kostra)	40
Tabell 32 Bredbåndsdekning (Kilde NKOM)	40
Tabell 33 Antall offentlige tilgjengelige ladestasjoner (NOBIL).....	40
Tabell 34 Arealbruk og arealressurser (km ²) (SSB 09594).....	41
Tabell 35 Strandsoneareal på fastlandet inkludert øyer med fastlandsforbindelse (SSB 08917)	41
Tabell 36 Bygninger i strandsonen (SSB 06505).....	42
Tabell 37 Oversikt over kommunens eierskap	44
Tabell 38 Antall årsverk innen ulike grupper pr 31.12.	48
Tabell 39 Fordeling av årsverk for engasjementer/prosjekter pr. 31.12.	48
Tabell 40 Fordeling av årsverk for vikariater og vakante stillinger pr 31.12.	49
Tabell 41 Årsverk pr rammeområde pr. 31.12 – faste og foreldrepermisjon	49
Tabell 42 Kjønnsfordeling ansatte i organisasjonen som helhet	50
Tabell 43 Kjønnsfordeling innen ledelse (kommunedirektørens ledergruppe og enhetsledelse)	50
Tabell 44 Gjennomsnittlig stillingsprosent for fast ansatte	50
Tabell 45 Antall fast ansatte i deltidsstillinger	50
Tabell 46 Antall fast ansatte i deltidsstillinger fordelt på sektor	50
Tabell 47 Gjennomsnittsalder fast ansatte pr sektor	51
Tabell 48 Gjennomsnittsalder fast ansatte menn og kvinner	51
Tabell 49 Aldersgruppering fast ansatte	51
Tabell 50 Antall ansatte 56+ pr sektor	51
Tabell 51 % sykefravær pr tertial	52
Tabell 52 Differensiert % sykefravær	52
Tabell 53 % sykefravær pr år fordelt på rammeområder	52
Tabell 54 Meldte personskader	53
Tabell 55 Lønnsstigning.....	53

Tabell 56 Turnover	54
Tabell 57 Fra aktiv til pensjonist.....	54
Tabell 58 Utgifter til fordeling og felles utgifter.....	60
Tabell 59 Folkevalgte.....	61
Tabell 60 KOSTRA funksjoner politisk styring.....	61
Tabell 61 Oversikt over politiske utvalg	61
Tabell 62 Kommunedirektøren med stab	63
Tabell 63 KOSTRA funksjoner administrasjon	63
Tabell 64 Sektor for helse og kultur	69
Tabell 65 Netto driftsutgifter KOSTRA funksjoner Helse og omsorg.....	70
Tabell 66 KOSTRA-analyse helse og omsorg	71
Tabell 67 Nøkkeltall Enhet for omsorg sentrum	76
Tabell 68 Oversikt over utvikling 2017 - 2020 BPA	77
Tabell 69 KOSTRA-analyse barnevern	79
Tabell 70 Netto driftsutgifter pr funksjon barnevern	80
Tabell 71 KOSTRA-analyse sosialtjeneste.....	82
Tabell 72 Netto driftsutgifter pr funksjon kultur.....	82
Tabell 73 Kostra - Utvalgte nøkkeltall kultur.....	84
Tabell 74 KOSTRA oversikt kirke.....	85
Tabell 75 Sektor for skole og barnehage - skole og PPT.....	89
Tabell 76 Netto driftsutgifter pr funksjon grunnskole	89
Tabell 77 KOSTRA-analyse grunnskole.....	90
Tabell 78 Elever i kommunale grunnskoler (kilde: Skoleporten)	90
Tabell 80 Sektor skole og barnehage – Barnehage	103
Tabell 81 Netto driftsutgifter pr funksjon barnehage.....	103
Tabell 82 KOSTRA-analyse barnehage	104
Tabell 83 Antall barn pr alder barnehage i 2020 Utdanningsdirektoratet	104
Tabell 84 Utvikling i antall barn Kilde Utdanningsdirektoratet	105
Tabell 85 Reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven.....	112
Tabell 86 Sektor for tekniske tjenester	113
Tabell 87 Netto driftsutgifter pr funksjon Teknisk	114
Tabell 88 KOSTRA-analyse plan og bygg	115
Tabell 89 Utvalgte tall for omfang og utgifter av bygge- og delsoeknader (SSB 12597).....	115
Tabell 90 Utvalgte tall for omfang og ressursbruk til planarbeid (SSB 12690).....	116
Tabell 91 Selvkostgrad	116
Tabell 92 KOSTRA-analyse eiendomsforvaltning	117
Tabell 93 Netto driftsresultat 2017-2020.....	121
Tabell 94 Fondsavsetninger i 1000 kr.....	121
Tabell 95 Gjeldsutvikling i 1000 kr	121
Tabell 96 økonomiske konsekvenser korona 2020	123
Tabell 97 KOSTRA oversikt regnskap, konserntall.....	124
Tabell 98 §5-4 Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriftens § 5-4 første ledd.....	125
Tabell 99 Spesifikasjon av linje 6 sum bevilgninger drift pr rammeområde i tabell §5-4 Bevilgningsoversikter – drift.....	127
Tabell 100 Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriftens § 5-5 første ledd.....	128
Tabell 101 Økonomisk oversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriftens § 5-6	129
Tabell 102 §5-8 Balanseregnskapet	130
Tabell 103 Salg av kommunale boliger og eiendommer	132
Tabell 103 Spesifisering post 1 til 4 etter §5-5 Bevilgningsoversikt investeringer.....	133
Tabell 104 IKT hovedprosjekt.....	135
Tabell 105 Hovedprosjekt bygg.....	142
Tabell 106 Hovedprosjekt VA.....	145
Tabell 107 Hovedprosjekt kommunalteknikk	148
Tabell 108 Endring i arbeidskapitalen	150
Tabell 109 Kapitalkonto	151
Tabell 110 Endring regnskapsprinsipp belastet likv.reserve	152
Tabell 112 Andre belastninger likv.reserve.....	152

Tabell 112 Varige driftsmidler	152
Tabell 113 Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler).....	153
Tabell 114 Utlån (finansielle anleggsmidler)	153
Tabell 115 Aksjer og andeler i varig eie.....	154
Tabell 116 Sikring av finansielle eiendeler og forpliktelser.....	155
Tabell 117 Lån	155
Tabell 118 Avdrag på lån.....	156
Tabell 120 Spesifikasjon av pensjonskostnad og årets premieavvik.....	157
Tabell 120 Garantier gitt av kommunen	158
Tabell 122 Vesentlige bundne fond	158
Tabell 123 Salg av aksjer	160
Tabell 124 Ytelser til ledende personer	160
Tabell 125 Godtgjørelse til revisor	161

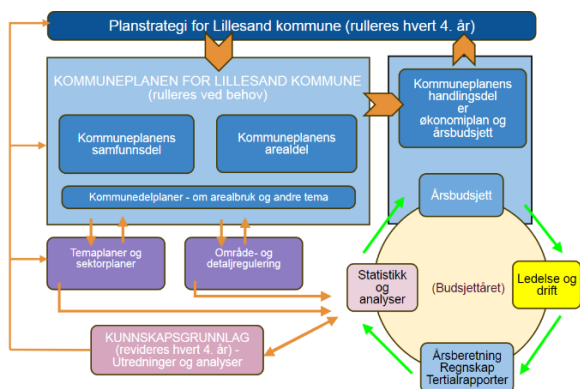
Figuroversikt

Figur 1 Plansystemet i Lillesand kommune	10
Figur 2 Årlige befolkningsendringer	22
Figur 3 Utvikling av anmeldte lovbrudd i Lillesand	31
Figur 4 Driftsinntekt fordelt på inntektsart.....	119
Figur 5 Driftsutgifter fordelt på utgiftsart	119
Figur 6 Netto driftsresultat 2017-2020	121
Figur 7 Fordeling fast lån og flytende lån	123

1. OVERORDNET DEL

1.1 KOMMUNEPLANEN

Kommuneplanen er det viktigste styringsdokumentet for kommunens politiske og administrative ledelse. Kommuneplanen skal vise hvordan kommunen vil håndtere utfordringer knyttet til samfunnsutviklingen på lang sikt, og gjennom handlingsdelen også på kort sikt.

Figur 1 Plansystemet i Lillesand kommune

Visjonen skal likevel gjenspeile noe av virkeligheten i kommunen og være gjenkjennelig.

Vi ønsker at «Unik, trygg og skapende» bidrar til økt tilhørighet, identitetsfølelse og finner gjenklang hos innbyggerne i kommunen vår. Lillesand kommunes visjon er godt forankret i organisasjonen og brukes i mange sammenhenger.

- Unik** Kultur og identitet kommer til uttrykk gjennom innbyggerne og kommunens historiske miljø, natur og kysthistorie.
- Trygg** Trygghet skapes gjennom forutsigbarhet, inkluderende fellesskap og tilhørighet.
- Skapende** Lillesand er en fremoverlent kommune i utvikling.

Organisasjonens verdier er: åpenhet, respekt og humor.

- Åpenhet** Vi ivaretar at Lillesand er en åpen kommune
- Respekt** Vi viser respekt overfor alle.
- Humor** Vi bruker humor, i kombinasjon med åpenhet og respekt.

Kommuneplanens samfunnsdel ble revidert i 2017-2018 og vedtatt av bystyret i desember 2018.

Lillesand kommunes visjon er "Unik, trygg og skapende."

Visjonen er ikke uttrykk for en målbar størrelse, men skal si noe om hva vi beveger oss mot. For å komme dit, arbeider vi i samsvar med strategiene, og innfrir målene underveis. Vi kan dermed si at visjonen beskriver tilstanden når målene er innfridd.

I kommuneplanen har vi tre hovedsatsingsområder:

Identitet og bærekraftig utvikling

Lillesands tydelige identitet er det historiske bysentrum, kysten, Blindleia, uthavnene og omkringliggende heier. Vi er en attraktiv, fremoverlent og næringsvennlig kommune, og er en aktiv og viktig aktør i en større bo- og arbeidsmarkedsregion.

Vi vil videreutvikle Lillesand som bysentrum og ta vare på kommunens unike kvaliteter. Vi sikrer nødvendig kompetanse og tar vår del av klimaansvaret innenfor bærekraftige økonomiske rammer.

Folkehelse, livsmestring og tilhørighet

Lillesand kommune skal være en sosial bærekraftig kommune hvor innbyggerne opplever livsmestring, trygghet og fellesskap. Et inkluderende samfunn hvor alle føler tilhørighet, føler seg nyttige og opplever mening, er viktig for trivsel, livskvalitet og helse for hver enkelt. Vi skal være en kommune med gode oppvekstvilkår, som er et godt sted å bo for alle og med inkluderende møteplasser uansett interesse og alder. Dette samfunnet skaper vi i fellesskap med innbyggerne, frivillige organisasjoner og næringslivet.

Organisasjon for fremtiden

Lillesand kommune er til for innbyggerne. Vårt samfunnsoppdrag er å levere gode tjenester og å sikre god samfunnsutvikling. Innbyggernes forventninger til kommunens tjenesteleveranser vil trolig øke mer enn kommunens inntekter. For å løse fremtidens utfordringer og sikre godt omdømme må vi ha en organisasjon som er innovativ, opptatt av forbedring og har kompetente medarbeidere. Verdienne åpenhet, respekt og humor er styrende for de ansattes arbeid.

1. Identitet og bærekraftig utvikling

1.1 Lillesand kommune har en tydelig identitet med unike kvaliteter

- Vi satser på Lillesand som helårsby med et levende og attraktivt sentrum; samtidig som at vi ivaretar det historiske preget
- Vi tar vare på og utvikler uthavner og Blindleia med tanke på rekreasjon, formidling av kystkultur og bevaring av kulturmiljø
- Vi utvikler Høvågs og Justøyas egenart
- Vi satser på et aktivt kulturliv for å styrke identiteten og bidra til næringsutvikling
- Vi forvalter og benytter kommunens naturkvaliteter på en god måte og tilrettelegger for friluftsliv for alle

Viktige tiltak og resultater i 2020:

- Lillesand kommune er en attraktiv kommune å bo og arbeide i. I 2020 var befolkningsveksten på 1,0%, som er noe høyere enn veksten på landsbasis. Veksten er i hovedsak netto innflytting.
- Skjærgårdstjenesten ivaretar friluftsområdene i skjærgården og tilrettelegger for et aktivt friluftsliv
- Lillesand kommune sammen med frivillige, opparbeider og vedlikeholder et omfattende nett av turstier
- I samarbeid med historielaget og Lillesands Sparebank er det gjennomført skilting av historisk viktige bygninger i sentrum.
- Et prosjekt med synliggjøring av Lillesand-Flaksvandbanen er i gang, og så langt er det reetablert fortau langs Havnegata ved stasjonsbygningen.
- Det ble delt ut ca. 0,75 mill. kr i kulturmidler til i alt 32 søkere.
- Etablering av Meråpent bibliotek i Lillesand som gir tilgang for publikum utenom vanlig åpningstid.

1.2 Lillesand kommune er en attraktiv arena for næringsutvikling med grønn og bærekraftig næringsvirksomhet

- Vi legger til rette for varierte og gode bomiljøer
- Vi sikrer attraktive og tilgjengelige næringsarealer
- Vi deltar aktivt i regionalt og nasjonalt samarbeid med tanke på kompetanse og næringsutvikling
- Vi arbeider for å ligge i forkant med digitalisering og med en godt tilrettelagt teknisk infrastruktur
- Vi arbeider for å være en innovasjonsarena
- Vi sikrer rask og forutsigbar utøvelse av offentlig myndighet; særlig i plan- og byggesaksbehandling
- Vi stimulerer til miljøvennlige løsninger for all næringsvirksomhet både ved etablering og tilrettelegging
- Vi jobber aktivt for å opprettholde en levende kyst og bærekraftige marine næringer

Viktige tiltak og resultater i 2020:

- Det ble ferdigstilt 66 nye boliger i 2020
- Smart by-prosjekt er gjennomført i 2020, med utprøving av parkeringssensorer i bobilhavna og vannkvalitetssensorer.
- Utbygging av trådløst nett på en stor andel av kommunens formålsbygg.
- Dekningen for gratis trådløst nett er utbedret i 2020, for turister og besøkere.
- Utbygging av fiber til innbyggere i Høvåg, i samarbeid med Telenor.

1.3 Lillesand er grønn kommune som er pådriver for klimatilpasning og omstilling til lavutslippssamfunnet

- Vi jobber for at innbyggere har frisk luft, og sikrer rent vann
- Vi tilrettelegger for miljøvennlig transport
- Vi bygger tett og sikrer høy arealutnyttelse i senterområder og nær kollektivaksene
- Vi er pådrivere for klimavennlig bygging, og tre skal fortrinnsvis brukes i alle kommunale prosjekter
- Vi jobber for økt kompetanse om klimautfordringene og vi klimatilpasser infrastrukturen i kommunen

Viktige tiltak og resultater i 2020:

- Kommunen har fokus på rent drikkevann gjennom hovedplan for vann og avløp 2020-2031
- Kommunen er medlem av KIMO og Blå Vekst Agder
- I våre byggeprosjekter vurderer vi klimavennlig bygging, og da fortrinnsvis i tre.
- El-biler utgjør 15% av alle personbiler i Lillesand, som sammen med Kristiansand har størst andel el-biler på Agder. Det er en økning i antall el-biler på 22 % fra 2019.
- Utslipp av CO₂ i Lillesand har gått ned med -2 % fra 2009.
- Det er 94 offentlig tilgjengelige ladestasjoner for elbiler i Lillesand kommune
- Lillesand kommune har de siste årene gjennomført betydelige ENØK-tiltak i sine bygg. Energiutgifter pr. m² kommunalt eide bygg ligger i 2020 39 % under landsgjennomsnittet

2. Folkehelse, livsmestring og tilhørighet**2.1 Alle innbyggere opplever livsmestring, opplever seg nyttige og har innflytelse på eget liv**

- Vi sikrer tidlig innsats i alt vi gjør og for alle livsfaser
- Vi fremmer livsmestring, og fysisk og psykisk helse gjennom hele livsløpet
- Vi har enkeltindividets styrke, målsetting og muligheter i fokus

Viktige tiltak og resultater i 2020:

- Det er ikke registrert dødsfall knyttet til koronaepidemien og det ble til sammen i 2020 registrert 30 smittede. På det meste var det 15 personer fra Lillesand innlagt på sykehus.
- Ny plan for helse og omsorg ble vedtatt i 2020.
- Ny boligsosial handlingsplan ble vedtatt av bystyret.
- Deltakelse i SIO har gitt kommunen mulighet til økt satsing på utvikling av tjenestene, kompetanseheving, heltidskultur og velferdsteknologi.
- Alle trygghetsalarmer er skiftet ut til digitale alarmer som er koblet opp til responscenter. Dette har gitt vesentlig reduksjon i antall oppkall til hjemmetjenesten.
- SIO-prosjektet har gitt mulighet til å satse på tidlig innsats på flere områder innen helse- og omsorgstjenesten, bl.a. innsatsteam, oppsøkende hjemmebesøk og dagsentertilbud for demente

- Omsorg sentrum og Omsorg Høvåg er resertifisert som «Livsgledehjem». Omsorgstjenesten har fokus på å tilrettelegge for aktiv deltakelse gjennom fysisk, sosial og kulturell aktivitet.
- Lillesand kommune har i 2020 8 % flere årsverk innen helse og omsorg pr 10 000 innbygger enn landsgjennomsnittet.
- Det er opprettet et tverrfaglig sammensatt innsatsteam med fysioterapeut, ergoterapeut og sykepleier. Innsatsteamet har som mål å redusere presset på kommunale tjenester ved å gå inn så tidlig som mulig for å begrense behovet. I 2020 har Innsatsteamet hatt aktivt forløp for 65 innbyggere. 80,9% har økt egenopplevd mestring av sine aktivitetsutfordringer og 73,8% har fått bedre fysisk funksjon.
- Kommunen legger stor vekt på tidlig innsats rettet mot barn og unge gjennom forsterket innsats både på helsestasjon, i barnehager, skole og overfor familier.
- Gjennom NAV-sosial, er det etablert en rekke virkemidler for å motvirke sosial ulikhet og utjevne levekårsforskjeller. Arbeidsfellesskapet Tjenesten er styrket med økt bemanning, og gir et tilbud til ungdom som har sosial stønad og gått uvirksom.
- Kulturenheten og SLT har jobbet tett med ungdom for å utvikle arenaer som ungdom selv kan bidra med å styre og utvikle
- BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats) er innført som samarbeidsmodell og vil sette kommunen i bedre stand til tidlig å identifisere og igangsette tiltak for sårbare barn og unge. Det er utarbeidet digital handlingsveileder med maler og rutiner, som vil standardisere samarbeidet rundt barn og unge for involverte tjenester.
- Familiesenteret i Lillesand er et forebyggende lavterskeltilbud for barn/unge og deres familier.
- Frisklivssentralen organiserer og holder kurs med fokus på endring av levevaner og lære å mestre og leve med kroniske sykdommer.
- Kommunen er med i den nasjonale satsingen, Program for folkehelsearbeid i kommunene 2017-2027. I Lillesand jobbes det med *Helsefremmende barnehager og skoler*, hvor målsetningen er å fremme psykisk helse og livskvalitet blant barn og unge.
- Teknisk sektor bidrar til livsmestring gjennom å tilby oppgaver og arbeid til mennesker som har falt utenom ordinært arbeidsliv en periode av livet.
- Familiesenteret har fokus på barns psykiske helse. I 2020 har det vært jobbet med å finne ut av samhandlingen mellom kommunens førstelinje ansvar og sykehusets ansvar i for barn med psykiske helseutfordringer.
- Sykehjemmet i Høvåg har fått installert nytt sykesignalanlegg.
- De nye omsorgsboligene på Dovre ble ferdigstilt i desember 2020

2.2 Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i felleskapet

- Vi jobber aktivt for å motvirke sosial ulikhet og bidrar til utjevning av levekårsforskjeller
- Vi arbeider for at innbyggere som faller utenfor de formelle, etablerte støtteordninger identifiseres og blir tatt vare på.
- Vi tilrettelegger for gode fysiske, sosiale og kulturelle møteplasser som fremmer deltakelse og fellesskap
- Vi sikrer god informasjon om våre tjenester og tilrettelegger for åpne og inkluderende medvirkningsprosesser
- Vi jobber for at alle kan få mulighet til å delta i frivillig arbeid etter eget ønske og interesse
- Vi satser på inkludering, og for å motvirke utenforskap arbeider vi for at alle er inkludert i fritid og i arbeid

Viktige tiltak og resultater i 2020:

- I arbeidet med revisjon av plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet har det vært fokus på tilrettelegging for møteplasser som fremmer deltakelse og fellesskap.
- Kommunen bidrar til livsmestring gjennom å tilby oppgaver og arbeid til mennesker som har falt utenom ordinært arbeidsliv en periode av livet. Det gir dem mestringfølelse og arbeidserfaring.
- Frivilligsentralen administrerer ca. 200 frivillige, og den frivillige innsatsen gjenspeiler forskjellige former for engasjement.
- Det er opprettet en tverrfaglig arbeidsgruppe (knutepunktfunksjon) som skal ha oversikt over, og bidra til å koordinere det frivillige og offentlige arbeidet i kommunen som er rettet mot barn i lavinntektsfamilier.
- Opplevelseskortet skal bidra til inkludering og utjevning av sosial ulikhet mellom barn og unge. Opplevelseskortet gir barn og unge i familier med lav inntekt mulighet til å delta i aktiviteter de ellers ikke hadde hatt råd eller mulighet til.
- Lillesand kommune innførte i 2020 fritidskortet for barn mellom 6 og 18 år.
- Det har vært en nedgang på antall sosialhjelpsmottakere fra 2019 på -12 %. Imidlertid har antall sosialhjelpsmottakere 18-24 år økt med 41 %.
- Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer har gått ned med -33 % fra 2019.
- Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold har gått ned med -14 % fra 2019.
- Antall barn i familier som mottok sosialhjelp har gått ned med -27 % fra 2019.
- I 2020 har 25 ungdommer fått et tilbud ved Tjenesten. Av disse er 6 gått over til ordinært lønnet arbeid og 3 har startet på skole/utdanning.
- I 2020 er NAVs ungdomsteam blitt styrket med ett statlig midlertidig årsverk, grunnet pandemien og utfordringene i arbeidsmarkedet.
- Kvalifiseringsprogrammet i NAV er et viktig tiltak i arbeidet med å få langvarig sosialhjelpsmottakere ut av sosialhjelpen og over i arbeid og aktivitet. I løpet av 2020 har 10 personer vært i kvalifiseringsprogram.
- Det ble bosatt 10 nye flyktninger i 2020. I 2020 var det i gjennomsnitt 27 deltakere i introduksjonsprogrammet for flyktninger.
- Det er innvilget 21 søknader om Startlån.
- I 2020 ble utstyrsbiblioteket BUA startet opp.
- Etablering av et digitalt veiledningstilbud, Datahjelpen Lillesand. Lillesand kommune fikk nasjonale midler til å sy sammen et tilbud til de som har utfordringer med det digitale.
- Voksenopplæringen hadde ved utgangen av 2020 ca. 70 elever. Disse går i to grunnskoleklasser og tre norskgrupper.

2.3 Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i

- Vi sikrer helsefremmende barnehager og skoler, med et inkluderende læringsmiljø hvor alle barn og unge blir sett og anerkjent for sine ressurser
- Vi arbeider for et mangfoldig fritidstilbud for barn og unge, uten betydelige økonomiske terskler for deltakelse
- Vi jobber for at barn som vokser opp under svake økonomiske og sosiale kår får muligheter til å bidra og delta i fellesskapet
- Vi sikrer nulltoleranse mot krenkelser og mobbing, og forebygger vold i nære relasjoner
- Vi sikrer et helhetlig og tverrfaglig tjenestetilbud med utgangspunkt i individets forutsetninger og medvirkning
- Vi jobber for å redusere bruk av rusmidler

Viktige tiltak og resultater i 2020:

- I regi av kulturenheten og SLT, har det vært jobbet tett med ungdom for å utvikle arenaer hvor ungdom selv kan bidra med å styre og utvikle. Sjøsportbygget har fungert som ungdomshus.
- Enhet for psykisk helse og rus har etablert tiltak og arenaer som har fokus på samskaping med innbyggere og brukere, bl.a. gjennom Dagsen og Rammeverket.
- Lillesand er med som designkommune (og pilot) i utvikling av en modell for ivaretagelse av voldsutsatte barn og familier
- Trygghetsvandring i områdene på og ved Brentemoen skole og E-teateret, i samarbeid med politiet og tekniske tjenester.
- Samarbeid med og deltager i ressursgruppe i Plattform Norsk institutt for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme.
- Helsestasjonstilbudet og skolehelsetjenesten er styrket.
- I Lillesand kommune har 3,0 % av alle barn, i alderen 0-22 år, barnevernstiltak. Det er 19 % mindre enn landet som helhet. Andelen barn med barnevernstiltak var stabil sammenlignet med 2019.
- Det er nedgang i andel barn med undersøkelse og barn med melding til barnevernet
- Ungdom (18-30 år) er en prioritert målgruppe i NAV. NAV Lillesand har eget ungdomsteam som er organisert slik at det arbeides helhetlig på tvers av kommunale og statlige ansvarsområder.
- Lillesand kommune har fortsatt en stor del unge uføre i alder 18-44 år (over landsgjennomsnittet)
- Helsestasjonen 0-5 år har hatt fokus på gjennomføring av alle konsultasjoner, og i tillegg blitt kvalifisert til ammekyndig helsestasjon. Lillesand kommune har 29 % større andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst.
- Barnehagene i Lillesand har i 2020 vært med som pilot på Barnehagepakka fra Stine Sofies stiftelse, et informasjonsprogram som skal gjøre barnehageansatte bedre rustet til å avdekke vold og overgrep mot barn så tidlig som mulig.
- Lillesand kommune deltar i REKOMP – Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage
- Det har vært en økning i andel barn med barnehageplass fra 2019 til 2020. Lillesand ligger nå 2 % over landet totalt.
-

2.4 Innbyggerne har kompetanse som samsvarer med fremtidens behov

- Vi sikrer god utdanning og fremmer muligheter for livslang læring for alle
- Vi arbeider for at alle får muligheten til å fullføre videregående skole
- Vi sikrer økt arbeidsdeltakelse blant unge

Viktige tiltak og resultater i 2020:

- Grunnskolepoeng for 10. trinn er i 2018-2019 gikk ned i 2020 og ligger under landsgjennomsnittet.
- Utvidelse av Lillesand ungdomsskole fra 4 til 6 paralleller er ferdigstilt
- I 2020 har arbeidet med implementering av nytt læreplanverk startet opp
- Høsten 2020 ble Barnehageteam opprettet som et samarbeide mellom PPT og SPT. en økt tilgjengelighet i barnehagene har vært til hjelp for barnehagens personale mht. å hjelpe barn i deres mestring i samspillet med andre barn og voksne.
- Om lag 120 barn og unge har fått individuell instrumentalopplæring eller gruppeundervisning i 2020 i regi av kulturskolen.
- Det er utredet alternativer for ny barneskole i sentrum og etterbruk av Brentemoen skole

3.0 Organisasjon for fremtiden

3.1 Lillesand kommunes politikere og medarbeidere har innbyggernes behov i fokus

- Vi har bevissthet om at vi er til for innbyggerne og i all oppgaveløsning har vi innbyggerperspektivet med oss
- Vi følger kommunens overordnede mål, visjon og verdier og ivaretar en høy etisk standard
- Vi sikrer likestilling, inkludering og mangfold

Viktige tiltak og resultater i 2020:

- Det er gjennomført ulike former for brukermedvirkning som brukerundersøkelser, temamøter og åpne høringer
- Lillesand kommunes overordnede mål, visjon og verdier har vært tema på ledersamling
- Lillesand kommune jobber kontinuerlig for at alle ansatte skal ha like arbeidsvilkår, og ikke forskjellsbehandles på bakgrunn av kjønn, religion og livssyn, seksuell orientering eller etnisitet.
- I planstrategien er det vedtatt at alle relevante planer skal ivareta likestilling, inkludering og mangfold.
- Ny innbyggerportalløsning med innhold ble publisert januar 2020. Innholdet ble videreutviklet første halvdel av 2020 og lag og foreningsmodulen ble tatt i bruk andre halvdel av 2020
- Etablering av Min Side for innbyggerne; ble gjort tilgjengelig på innbyggerportalen.
- Omfattende ekstraordinær innsats knyttet til publisering overordnet korona-informasjon på innbyggerportalen våren 2020.

3.2 Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere

- Vi vektlegger en fremtidsrettet arbeidsgiverpolitikk
- Vi har ansatte som opplever mestring og mening i sin arbeidshverdag og har en klar ansvars- og rolleforståelse
- Vi arbeider i nært samarbeid med tillitsvalgte og vernetjenesten
- Vi sikrer felles forståelse for og forpliktelse av hvordan en helhetlig, tydelig og strategisk ledelse utøves
- Vi har en utstrakt bruk av delegering og beslutninger tas på lavest mulig nivå
- Vi har, rekrutterer og beholder kompetente ansatte, og sikrer løpende kompetanseutvikling
- Vi utvikler en heltidskultur og høy grad av nærvær
- Vi arbeider for å tilby flere lærling- og praksisplasser

Viktige tiltak og resultater i 2020:

- Kommunedirektørens lederteam har hatt fokus på lederutvikling for alle ledere i kommunen med personalansvar.
- Arbeidet med heltidskultur har i 2020 blitt videreført i Nytt blikk Agder nettverket og i Årsturnusgruppe helse og omsorg. Arbeidet har ført til en fortsatt positiv utvikling i heltidsandel og gjennomsnittlig stillingsstørrelse økte fra 77,6 % i 2019 til 81,1 % i 2020.
- Kommunedirektøren møter tillitsvalgte og hovedverneombud hver måned. I tillegg er hovedtillitsvalgte representert i arbeids- og prosjektgrupper som etableres.
- Det holdes interne kurs hvor ansatte styrker sin kompetanse i bruk av fagsystemer og rutiner. Ansatte har deltatt i eksterne kurs, samt etter- og videreutdanning i tråd med enhetenes behov.
- I 2020 økte antall lærlinger fra 18 til 24.
- Lillesand kommune hadde et sykefravær på 8,6 % som er høyere enn i 2019. Økning kan delvis forklares med koronapandemien.

3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet

- Vi arbeider for å gi riktige tjenester ut fra definerte krav, innbyggernes behov og de ressursrammene vi har
- Vi etterlever en helhetlig internkontroll
- Vi ivaretar vårt ansvar for beredskap og krisehåndtering med et risikobilde i stadig endring

Viktige tiltak og resultater i 2020:

- Kommunens kriseledelse ble iverksatt i forbindelse med koronapandemien i mars 2020.
- Rutiner og digitalt skjema for varsling av kritikkverdige forhold ble vedtatt i 2018 og varslingsgruppe etablert. Det er behandlet en varslings sak i 2020.
- Kommunen har et personvernombud i henhold til ny lov om behandling av personopplysninger.
- Revisjon av kommunens helhetlige ROS-analyse er startet opp og ferdigstilles i 2021.
- Gjennomført et internkontroll-prosjekt for Enhet for teknisk forvaltning
- Prosjektet Lillesand 2024 som har mål å sikre en bærekraftig kommuneøkonomi ble startet opp i 2020.

3.4 Lillesand kommune benytter ressursene smart og bærekraftig

- Vi satser på digitalisering og innovasjon for å oppnå optimal oppgaveløsning
- Vi samarbeider med innbyggerne, frivilligheten og næringslivet om gode løsninger
- Vi sikrer bærekraftig økonomisk utvikling og handlefrihet gjennom god økonomisk planlegging og styring. Med bærekraftig økonomi mener vi et netto driftsresultat på 2 %, et disposisjonsfond på 5 % og en langsiktig gjeld utenom pensjonsforpliktelser på 120 % av brutto driftsinntekter
- Vi legger til rette for innovative løsninger ved offentlige anskaffelser
- Vi vektlegger miljøvennlige løsninger og unngår sosial dumping ved offentlig anskaffelser

Viktige tiltak og resultater i 2020:

- I løpet av våren 2020 har lærere og elever utviklet sin digitale kompetanse. Med stengte skoler og hjemmeundervisning ble nye verktøy for både kommunikasjon og skolearbeid tatt i bruk.
- Ny innbyggerportalløsning og utvikling av innhold; publiseres januar 2020. Sikrer klart språk, universell utforming og innbyggernes behov
- Min Side for innbyggerne
- Digital post og digitalt arkiv i de fleste fagsystemer innen helsesektoren

- Lillesand kommune har i 2020 et netto driftsresultat på 1,75 %, et disposisjonsfond på 5,5 % og en langsiktig gjeld utenom pensjonsforpliktelser på 155 % av brutto driftsinntekter.
- I 2020 har kommunen gjennom innkjøpssamarbeid «Offentlige fellesanskaffelser Agder (OFA) fremforhandlet nye rammeavtaler.
- Lillesand kommune har i 2020 tatt i bruk en prosjektmetodikk som bygger på Difi's prosjektveiviser Metodikken brukes på store byggeprosjekter, men også mindre prosjekter.

1.2.1 Hovedutfordringer - Sammendrag

1. Befolkningsutvikling og sammensetning

- Befolkningsvekst 1,0 % er større enn landsgjennomsnittet på 0,4 %
- Økning i netto innflytting til kommunen
- Antall fødsler går ned (ligger nå under både fylke og land)
- Størst vekst i aldersgruppen 80-89 år– nedgang i aldersgruppene 1-5 år og 6-12 år
- Stor vekst i aldersgruppen 13-15 år
- Høyere forventet levealder enn landet for øvrig (spesielt for menn)

2. Levekår og folkehelse

Oppvekst- /levetår

- Lillesand kommune har fortsatt en stor del unge uføre i alder 18-44 år (over landsgjennomsnittet)
- Frafall fra videregående har gått ned de senere årene. Andel elever som slutter i løpet av skoleåret er lavere enn både fylkes- og landsgjennomsnittet
- Færre ungdom som mener det er trygt i nærmiljøet enn fylket og landet (Ungdata)
- Større andel (20-66 år) som får støtte til livsopphold enn fylket og landet
- Ungdom mener det er dårlig kollektivtilbud (Ungdata)
- Lavere andel barn som bor i lavinntektshusholdninger
- Lavere andel barn av enslige forsørgere
- Lavere andel barn 0-17 år som bor trangt

Psykisk helse

- Lillesand kommune er den kommunen på Agder med størst andel elever som har følt seg ensomme. Andelen i Lillesand er 26 % større enn landsgjennomsnittet og har økt betydelig sammenlignet med Ungdata-undersøkelser i 2013 og 2016.
- Andel ungdomsskoleelever som er mye plaget av depressive symptomer, har økt fra 6 % i 2013 til 21 % i 2019. Større andel elever i ungdomsskolen som er plaget av ensomhet
- Andel personer med psykiske symptomer og lidelser i Lillesand kommune ligger 7 % over landsgjennomsnittet, men utviklingen i kommunen er stabil.

Skole

- Trivsel på skolen (10. trinn) – på landsgjennomsnittet
- Mobbing – ligger over både fylke og landsgjennomsnittet
- Ungdom utsatt for mobbing har økt ca. 5 % (Ungdata)
- Høyt antall på laveste mestringsnivå i lesing 5. trinn (over både fylke og land)
- Høyt antall på laveste mestringsnivå regneferdighet på 5. trinn (over både fylke og land)
- Grunnskolepoeng har gått ned og ligger under fylket og landsgjennomsnittet

3. Næringsliv og sysselsetting

- Arbeidsledigheten har økt i 2020, men det er mindre arbeidsledighet enn fylket og landet for øvrig
- 48 % av de yrkesaktive i Lillesand jobber i egen kommune

- 48 % av de som arbeider i Lillesand pendler inn til kommunen
- Størst ut- og innpendling til Kristiansand
- Det er flest ansatte i helse- og omsorgstjenester, varehandel og industri

4. Langsiktig arealbruk - boligbygging

- Det ble bygd 62 nye boliger i 2020 mot 46 i 2019
- 71 % av boligene er eneboliger

5. Miljø og klima

- Utslipp av CO2 i Lillesand har gått ned med -2 % fra 2009. Størst økning innen oppvarming og industri.
- Forbruket av elektrisk kraft har økt med 1 % fra 2015.
- Energiforbruket per m2 kommunalt eide bygg ligger 39 % under landsgjennomsnittet.

6. Transport og infrastrukturbygging

- Det finnes 96 ladestasjoner for elbiler i Lillesand. Det er 65 flere enn i 2016.
- 83 % av husstander i kommunen har nå tilgang til bredbånd med hastighet på 100 Mbit/s eller mer mot 67 % i 2019..

7. Kommunal tjenesteyting og forvaltning, og utfordringene framover innen kommunens tjenesteområder

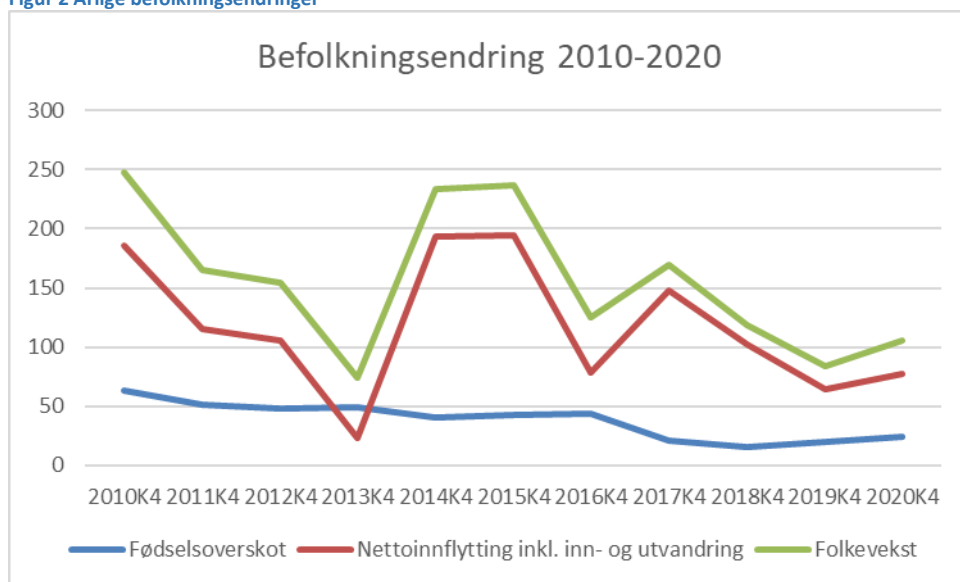
- Netto driftsresultat er 1,75 % av brutto driftsinntekter
- Disposisjonsfondet utgjør ca. 5,5 % av brutto driftsinntekter
- Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelser utgjør 155 % av brutto driftsinntekter

1.2.2 BEFOLKNING

Befolkningsvekst

Pr 31.12.2020 har Lillesand 11 180 innbyggere; 106 flere enn på samme tid i 2019. Det utgjør 1,0 % befolkningsvekst. I 2019 var befolkningsveksten på 84 personer, eller 0,8 %. På landsbasis økte befolkningen med 0,4 %.

Figur 2 Årlige befolkningsendringer

Tabell 1 Befolkningsendringer SSB 01223

	2019	2020	Endring	Prosent
Fødte	99	85	-14	-14,1 %
Døde	79	61	-18	-22,8 %
Fødselsoverskudd	20	24	4	20,0 %
Innvandring	49	51	2	4,1 %
Utvandring	29	33	4	13,8 %
Innflytting, innenlandsk	495	573	78	15,8 %
Utflytting, innenlandsk	451	514	63	14,0 %
Nettoinnflytting inkl. inn- og utvandring	64	77	13	20,3 %
Folkevekst	84	106	22	26,2 %
Befolkning ved utgangen av året	11074	11180	106	1,0 %

Befolkningsveksten i 2020 kan forklares med 23 % fødselsoverskudd og 77 % nettoinnflytting. Figuren viser at fødselsoverskuddet har vært relativt stabilt de senere år, men har avtatt fra 2016. I 2020 ble det født 85 personer mot 99 i 2019. Det ga et fødselsoverskudd på 24 personer. I 2019 var fødselsoverskuddet på 20 personer.

Det som i hovedsak forklarer endringene i befolkningsveksten er netto innflytting til kommunen med 77 personer. I 2020 bestod nettoinnflytting av netto innvandring 18 personer og netto innenlandsk innflytting 59 personer. I 2019 var netto innflytting på 64 personer. Prosentvis har nettoinnflytting økt med 20 %. Fødselsoverskuddet økte med 20 %.

Tabell 2 Fødte pr 1000 innbyggere

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hele landet	11,7	11,6	11,4	11,3	10,8	10,4	10,2	9,9
Lillesand	11,7	11,3	11,4	11,6	9,2	9,6	9,0	7,7

Fruktbarheten i Norge har gått ned de siste årene og er nå nede på 1,48 pr kvinne mot 1,98 for 10 år siden. En viktig årsak til nedgangen er at stadig flere kvinner utsetter å få sitt første barn. Samme tendens er det i Lillesand og antall fødte pr 1000 personer er nå under landsgjennomsnittet. En nedgang i fruktbarheten medfører også at andelen eldre i befolkningen øker. Dermed økte også den såkalte forsørgerbyrden for eldre. Antall fødte i Lillesand var i 2020 det laveste antall siden 2003.

Befolknings sammensetning

Tabell 3 Befolknings sammensetning

Aldersgruppe	2019	2020	%-endring Lillesand	%-endring Lands-basis	Andel Lille-sand	Andel landsbasis
0 år	105	90	-14,3 %	-3,1 %	0,8 %	80,00 %
1-5 år	620	617	-0,5 %	-1,9 %	5,5 %	101,85 %
6-12 år	1106	1091	-1,4 %	-0,6 %	9,8 %	118,07 %
13-15 år	430	460	7,0 %	0,7 %	4,1 %	113,89 %
16-19 år	548	522	-4,7 %	-0,9 %	4,7 %	100,00 %
20-44 år	3339	3321	-0,5 %	0,1 %	29,7 %	89,46 %
45-66 år	3153	3222	2,2 %	0,7 %	28,8 %	102,86 %
67-79 år	1327	1379	3,9 %	2,8 %	12,3 %	107,89 %
80-89 år	374	400	7,0 %	2,6 %	3,6 %	102,86 %
90 år eller eldre	72	78	8,3 %	1,9 %	0,7 %	77,78 %
Sum	11074	11180	1,0 %	0,4 %	100,0 %	100,00 %

Tabellen viser at Lillesand kommune har en relativt ung befolkning sammenlignet med landet som helhet. Vi har en større andel i aldersgruppene 1 - 19 år. Lillesand har også en større andel i aldersgruppen 67-79 år, men en lavere andel i aldersgruppen 20-44 år og 90 år +.

Aldersgruppen 90 år+ har størst vekst fra 2019 til 2020 med 8,3 %. Det er en vesentlig større prosentvis vekst enn landsgjennomsnittet som var på 1,9 %. Aldersgruppen 80-89 år har også en stor økning med 7,0 %. Kommunen har derimot en betydelig nedgang i aldersgruppen 0 år (-14,3 %). På landsbasis er det også en nedgang i denne aldersgruppen med -3,1 %. På landsbasis er det aldersgruppen 67-79 år som øker mest med 2,8 %.

Kostnader knyttet til veksten i de eldste aldersgruppene håndteres innen SIO-prosjektet og skaper derfor ingen umiddelbare økonomiske utfordringer, men den høye veksten i 2020 og utviklingen videre vil skape behov for nye omsorgsplasser i årene som kommer. Nedgangen i aldersgruppen 1-5 år gjør at det er overkapasitet i barnehagene i kommunen.

Tabell 4 Befolkning pr grunnkrets (SSB 04317)

	2000	2010	2018	2019	2020	Endring 2019-20	Prosent 2019-20
Kvåse	216	202	215	222	216	-6	-2,7 %
Hæstad	337	364	373	383	402	19	5,0 %
Ribe/Ulvøysund	293	293	264	273	278	5	1,8 %
Skottevik/Hellenes	104	87	93	92	96	4	4,3 %
Nedre Høvåg	205	355	366	362	363	1	0,3 %
Øvre Høvåg/Åkerøya	285	370	382	386	381	-5	-1,3 %
Trøde	172	164	187	188	191	3	1,6 %
Østre Vallesverd	92	90	86	81	80	-1	-1,2 %
Brekkestø	118	92	129	132	141	9	6,8 %
Mebø	227	247	254	279	279	0	0,0 %
Fjeldal	125	104	112	126	121	-5	-4,0 %
Sangereid	409	405	438	460	460	0	0,0 %
Luntevik/Bergshaven	301	269	424	435	443	8	1,8 %
Grøgårdsmyr	274	314	301	307	312	5	1,6 %
Furulia/Borkedalen	248	239	245	226	240	14	6,2 %
Rosenberg/Sandsnes	328	351	397	383	394	11	2,9 %
Solgård/Bellevue	375	395	427	431	421	-10	-2,3 %
Vesterskauen	373	364	401	408	404	-4	-1,0 %
Lillesand 1	105	118	104	103	97	-6	-5,8 %
Lillesand 2	94	110	129	121	113	-8	-6,6 %
Lillesand 3	154	123	141	151	153	2	1,3 %
Lillesand 4	203	234	235	231	233	2	0,9 %
Lillesand 5	284	350	386	350	364	14	4,0 %
Øvreberg/Fagertun	206	281	344	346	344	-2	-0,6 %
Lofthus/Møglestu	366	506	639	618	625	7	1,1 %
Solheim/Ørving/Bergstø	523	568	671	680	670	-10	-1,5 %
Stykkene/Tingsaker	341	449	624	633	634	1	0,2 %
Flørenes/Langedal	75	89	97	91	92	1	1,1 %
Heldal/Gitmark	300	370	756	797	831	34	4,3 %
Tingsaker/Ålebekk/Gaupemyr	177	166	255	262	270	8	3,1 %
Moen/Persbekk	135	117	119	120	121	1	0,8 %
Eikeland	140	147	155	156	155	-1	-0,6 %
Tunveien	366	338	350	347	345	-2	-0,6 %
Hestheia	279	255	228	226	233	7	3,1 %
Engeskjerr	548	510	648	658	667	9	1,4 %
Uoppgitt grunnkrets	38	29	15	10	11	1	10,0 %
Sum	8816	9465	10 990	11 074	11 180	106	1,0 %

Ser man på de enkelte grunnkretsene i Lillesand kommune, er veksten prosentvis størst fra 2019 til 2020 i Brekkestø (6,8 %), Furulia-Borkedalen (6,2 %) og Hæstad (5,0 %). Størst relative nedgang har Lillesand 2 (-6,6 %) og Lillesand 1 (-5,8 %). Den geografiske fordelingen av befolkningsveksten har betydning for lokalisering av det kommunale tjenestetilbudet.

Inkludering og mangfold

92,0 % av befolkningen i Lillesand kommune har norsk statsborgerskap. 1,5 % har statsborgerskap i et av de øvrige nordiske landene, 3,2 % har bakgrunn i øvrige Europa, 2,4 % har asiatisk bakgrunn, mens 0,6 % av befolkningen har statsborgerskap i et afrikansk land. Danmark, Syria, Tyskland, Polen og Afghanistan, er de nasjonene som utgjør størst andel. Størst økning fra 2017 til 2018 hadde norske, syriske og afghanske statsborgere.

Tabell 5 Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre

Landbakgrunn	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totalt	10,3	11,2	11,6	11,6	12,1	12,2
Europa uten Tyrkia	5,2	5,4	5,6	5,4	5,4	5,8
Afrika	0,9	1,2	1,2	1,1	1,1	1,2
Asia med Tyrkia	3,8	4	4,2	4,6	5,1	4,6
Nord-Amerika	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Sør- og Mellom-Amerika	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Oseania	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

I 2020 var det 12,2 % med innvandrerbakgrunn i Lillesand. Hovedsakelig kommer innvandrerne fra Europa og Asia. De siste årene har det vært størst økning blant innvandrere fra Asia med Tyrkia. I 2020 utgjør andelen innvandrere i Lillesand kommune, 68 % av landsgjennomsnittet.

Befolkningsfremskrivning 2021 – 2050 MMMM-alternativet

Tabell 6 Befolkningsfremskrivning 2021 – 2040 MMMM-alternativet (SSB 07459)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2040	2050
0 år	105	101	100	100	101	102	111	123	115
1-5 år	620	606	571	551	550	551	586	672	642
6-12 år	1106	1076	1063	1042	994	951	856	950	1009
13-15 år	430	457	479	476	486	495	423	389	439
16-19 år	548	520	510	532	564	591	601	489	542
20-44 år	3339	3328	3349	3356	3354	3355	3436	3403	3285
45-66 år	3153	3235	3248	3278	3305	3337	3451	3522	3560
67-79 år	1327	1358	1413	1450	1484	1502	1598	1894	2007
80-89 år	374	392	415	440	462	507	696	895	1137
90 år eller eldre	72	74	74	77	83	77	114	239	339
Sum	11074	11147	11222	11302	11383	11468	11872	12576	13075
Vekst pr år		0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,6 %	0,4 %

Tabellen viser SSBs befolkningsfremskrivning fra 2020. SSB lager nye befolkningsfremskrivninger hvert annet år og la frem en ny prognose i slutten av august 2020. Prognosen baserer seg på befolkningsveksten i kommunen de to siste årene forut for framskrivningen, dvs. 2018 og 2019. Det er flere årsaker til at veksten på nasjonalt nivå blir lavere enn i det siste tiåret. Innvandringen har gått tydelig ned, særlig på grunn av lavere innvandring fra Øst-Europa. Fruktheten har også gått tydelig ned, og SSB forventer at den vil holde seg lav i noen år før den øker noe. I tillegg vil de store kullene fra etterkrigstiden begynne å komme inn i de eldste aldersgruppene, noe som gjør at SSB forventer en tydelig økning i antall døde framover, til tross for økt levealder. Den årlige befolkningsveksten er anslått til 0,7 % frem til 2030. Deretter vil den avta ytterligere. Befolkningsveksten på landsbasis er anslått til 0,5 % årlig frem til 2030. Befolkningsveksten i Lillesand var i 2020 på 1,0 %, det vil si noe høyere enn anslått.

Tabell 7 Prosentvis endring fra faktiske tall 01.01.20

	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2040	2050
0 år	-3,8 %	-4,8 %	-4,8 %	-3,8 %	-2,9 %	5,7 %	17,1 %	9,5 %
1-5 år	-2,3 %	-7,9 %	-11,1 %	-11,3 %	-11,1 %	-5,5 %	8,4 %	3,5 %
6-12 år	-2,7 %	-3,9 %	-5,8 %	-10,1 %	-14,0 %	-22,6 %	-14,1 %	-8,8 %
13-15 år	6,3 %	11,4 %	10,7 %	13,0 %	15,1 %	-1,6 %	-9,5 %	2,1 %
16-19 år	-5,1 %	-6,9 %	-2,9 %	2,9 %	7,8 %	9,7 %	-10,8 %	-1,1 %
20-44 år	-0,3 %	0,3 %	0,5 %	0,4 %	0,5 %	2,9 %	1,9 %	-1,6 %
45-66 år	2,6 %	3,0 %	4,0 %	4,8 %	5,8 %	9,5 %	11,7 %	12,9 %
67-79 år	2,3 %	6,5 %	9,3 %	11,8 %	13,2 %	20,4 %	42,7 %	51,2 %
80-89 år	4,8 %	11,0 %	17,6 %	23,5 %	35,6 %	86,1 %	139,3 %	204,0 %
90 år eller eldre	2,8 %	2,8 %	6,9 %	15,3 %	6,9 %	58,3 %	231,9 %	370,8 %
Prosent vekst	0,7 %	1,3 %	2,1 %	2,8 %	3,6 %	7,2 %	13,6 %	18,1 %

Tabellen viser prosentvis vekst fra faktiske tall i 01.01.2020. Grønt viser aldersgrupper med befolkningsvekst større enn samlet vekst, gult viser aldersgrupper med vekst, men lavere enn samlet vekst og rødt viser aldersgrupper med befolkningsnedgang sammenlignet med 2020. Tabellene viser at Lillesand kommune skal vokse med 3,6 % frem til 2025. Den største prosentvise veksten frem mot 2025 er i aldersgruppen 80-89 år med 36 %. Det innebærer 133 flere innbyggere i denne aldersgruppen.

Også aldersgruppen 13-15 år øker kraftig frem mot 2025. Her er veksten på 15 % eller 65 flere innbyggere.

Størst prosentvis nedgang er det i aldersgruppen 6-12 år som har en nedgang på -14 % eller 155 færre innbyggere.

SSBs prognoser fanger ikke opp lokale variasjoner. En av de viktigste lokale usikkerhetsmomentene er netto innflytting. Denne varierer fra år til år og styres av arbeidsmarkedet, tilgang på boliger/boligpriser og netto innvandring.

Over lengre tid har det vært en klar tendens at kommunen har en netto utflytting av ungdom etter videregående skole og en netto innflytting av foreldre med små barn. Det er erfaringsvis i gjennomsnitt 25 flere elever som begynner på skole enn antall fødte i det samme årskullet.

Lillesand kommune har en relativt stor boligreserve i form av nye boligprosjekter som er under bygging eller planlegges bygd. Lillesands sentrale beliggenhet i det regionale arbeidsmarkedet er gunstig.

1.2.3 LEVEKÅR OG FOLKEHELSE

Folkehelse

Kommunen jobber systematisk med forpliktelsene i folkehelseloven fra 2012. Formålet med folkehelseloven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. I henhold til folkehelseloven skal kommunen legge frem et oversiktsbilde hvert 4. år, som synliggjør hovedutfordringene og ressurser på folkehelseområdet. Ut fra denne oversikten, ble tidlig innsats og fremme psykisk helse valgt som innsatsområde.

Lillesands befolkning har generelt sett god folkehelse, men med noen utfordringer. Gjennom de siste tiårene har vi opplevd forbedret helse og økt levealder i befolkningen. Den økte levealderen fører til en demografisk endring hvor vi om noen år får en betydelig økning i

antall eldre. De fleste eldre vil være friske og selvhjulpne, men de med hjelpebehov vil skape økt etterspørsel etter kommunale tjenester.

Gjennomsnittlig levealder i Lillesand kommune i perioden 2005-2019 var 80,4 år for menn og 83,9 år for kvinner. Dette er av de høyeste i kommunene på Agder. Landsgjennomsnittet var på 79,6 år for menn og 83,7 år for kvinner. Gjennomsnittlig levealder har de siste ti år økt med 1 år og øker mest for menn. Det er 5,7 års forskjell i forventet levealder basert på utdanningsnivå for innbyggere med grunnskole som høyeste utdanningsnivå, og for innbyggere med videregående opplæring eller høyere. Dette er 0,7 år mer enn landsgjennomsnittet.

Ifølge Folkehelseinstituttets folkehelsebarometer for 2020 (mest basert på tall fra 2018) har Lillesand følgende signifikante positive indikatorer sammenlignet med landsgjennomsnittet:

- Lavere andel barn som bor i lavinntektshusholdninger
- Lavere andel barn av enslige forsørgere
- Lavere andel barn 0-17 år som bor trangt
- Lavere andel personer 45 år + som leier bolig
- Lavere andel elever i ungdomsskolen som er fysisk inaktive
- Lavere andel personer 0-74 år som brukere av primærhelsetjenestene fastlege og legevakt knyttet til hjerte og karsykdommer

De signifikante negative indikatorene er:

- Høyere andel elever i 5. trinn på laveste mestringsnivå i lesing
- Lavere andel elever i ungdomsskolen som føler det trygt i nærmiljøet
- Større andel elever i ungdomsskolen som er plaget av ensomhet
- Høyere andel av befolkningen 0-74 år med psykiske lidelser og symptomer, som er brukere av primærhelsetjenesten

Noen av indikatorene i folkehelsebarometeret endres fra år til år slik at disse ikke er sammenlignbare med tidligere år.

Positive endringer i folkehelseindikatorene fra forrige måling er:

- Lavere andel elever på laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.
- Bedre luftkvalitet, finkornet svevestøv

Negative endringer fra forrige måling er

- Større andel 80 år+, framskrevet til 2030
- Større andel husholdninger med vedvarende lavinntekt
- Større andel barn som bor trangt, 0-17 år

Uføreandel

Tabell 8 Mottakere av uføreytelser 2016-2018 (Kommunehelsen)

Lillesand	18-29 år	30-44 år	45-66 år
kjønn samlet	1,8	6,3	18,3
menn	2,2	5,9	13,9
kvinner	1,3	6,7	22,9

Andelen uføre øker med alderen og det er flere kvinner enn menn som blir uføre. I aldersgruppen 18-29 år er andelen uføre på 1,8 %. I denne aldersgruppen er det større andel menn enn kvinner som blir uføre. I aldersgruppen 30-44 år er andelen uføre 6,3 % og med en relativt lik fordeling mellom menn og kvinner.

I aldersgruppen 45-66 år øker andelen til 18,3 % hvor andelen uføre kvinner er 22,9 % mot 13,9 % for menn. Dette innebærer at en større andel menn enn kvinner blir uføre i ung alder, mens det er motsatt på slutten av yrkeskarrieren hvor det er en betydelig større andel kvinner som blir uføre.

Utdanningsnivå

Tabell 9 Utdanningsnivå (SSB 09429)

	2018	2019	Endring	Forholdet Kvinner/Menn 2019	Andel Landet 2019
Grunnskolenivå	24,0	23,5	-2,1 %	100 %	93 %
Videregående skolenivå	39,5	39,1	-1,0 %	87 %	106 %
Fagskolenivå	3,6	3,7	2,8 %	42 %	123 %
Universitets- og høyskolenivå kort	24,7	25,2	2,0 %	150 %	104 %
Universitets- og høyskolenivå lang	8,1	8,5	4,9 %	84 %	83 %

Lillesand er en av kommunene på Agder med høyest utdanningsnivå, men vi har lavere andel med lang universitets- og høyskoleutdanning enn landsgjennomsnittet. I 2019 har 33,7 % av personer over 16 år universitetsutdanning mot 32,8 % i 2018. Landsgjennomsnittet er på 34,6 %.

Det er vekst i andelen med universitetsutdanning, spesielt lang universitets-/høyskoleutdanning. Andel personer med lang universitets- og høyskoleutdanning i Lillesand økte med 4,9 % fra 2018.

Det er store forskjeller mellom menn og kvinner når det gjelder utdanning. For kort universitets-/høyskoleutdanning er andelen kvinner 50 % større enn for menn, mens det er 58 % flere menn med fagskole. Sammenlignet med landsgjennomsnittet har Lillesand 23 % større andel med fagskoleutdanning, men 17 % mindre andel lang universitets-/høyskoleutdanning.

Frafall videregående skole

SSB publiserer ikke lenger statistikk knyttet til frafall videregående skole.

Tabell 10 Sluttet i løpet av skoleåret (prosent) Skoleporten

	2018-2019	2019-2020
Lillesand VGS	3,6	2,1
Agder fylke	..	3,0
Nasjonalt	3,5	3,1

Andel elever som har sluttet i løpet av skoleåret er lavere ved Lillesand vgs enn fylket og landsgjennomsnittet.

Tabell 11 Standpunktkarakterer 10. årstrinn (Skoleporten)

	2018-2019			2019-2020		
	Lillesand	Aust- Agder	Landet	Lillesand	Aust- Agder	Landet
Engelsk 10. årstrinn, skriftlig	4,4	3,9	4,0	4,2	4,0	4,1
Engelsk 10. årstrinn, muntlig	4,8	4,2	4,3	4,5	4,3	4,4
Matematikk 10. årstrinn	3,9	3,7	3,7	3,5	3,7	3,8
Norsk hovedmål 10. årstrinn, skriftlig	4,1	3,9	3,9	3,9	3,9	4,0
Norsk sidemål 10. årstrinn, skriftlig	4,1	3,8	3,8	3,8	3,8	3,9
Norsk 10. årstrinn, muntlig	4,7	4,3	4,3	4,2	4,3	4,4

Standpunkt karakterene for 10. trinn i Lillesand er i 2018-2019 er på nivå med eller bedre enn fylket og landet. Det er en nedgang i karakternivået fra 2018-2019 til 2019-2020 i alle fag i Lillesand. Eksamensresultatene for 10. trinn i Lillesand kommune er på forholdsvis likt nivå i som på fylket og på landsbasis.

Tabell 12 Grunnskolepoeng for 10. trinn (Skoleporten)

	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Lillesand	40,9	42,1	41,6	44,6	42,2
Aust-Agder	40,6	41,3	41,3	41,5	42,3
Landet	41,2	41,4	41,8	42,0	43,2

Det er en negativ utvikling i gjennomsnittlige grunnskolepoeng fra 2019 til 2020. Lillesand ligger nå på nivå med fylket og under landet.

Elevundersøkelsen

Elevundersøkelsen er en nettbasert spørreundersøkelse som blir gjennomført hvert år. Her får elevene si sin mening om læringsmiljøet og forholdene som er viktige for å lære og trives på skolen.

Tabell 13 Elevundersøkelsen 2020-2021 (Skoleporten)

	Trinn 7		Trinn 10	
	2019-2020	2020-2021	2019-2020	2020-2021
Læringskultur	3,9	3,9	4,0	3,9
Elevdemokrati og medvirkning	3,7	3,5	3,5	3,3
Faglig utfordring	4,2	4,1	4,4	4,3
Felles regler	4,4	4,3	4,1	4,0
Trivsel	4,2	4,3	4,2	4,0
Mestring	4,0	3,9	3,8	3,9
Støtte fra lærerne	4,4	4,3	4,1	4,1
Motivasjon	3,6	3,6	3,4	3,3
Vurdering for læring	3,9	3,6	3,4	3,3
Støtte hjemmefra	4,3	4,3	4,0	4,1
Utdanning og yrkesveiledning			3,4	
Andel elever som har blitt mobbet av andre elever på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere (i prosent)	4,1	5,0	5,6	9,6

Tabellen viser resultatene fra Elevundersøkelsen 2020-2021. Skala 1-5. Høy verdi betyr positivt resultat. Tallene for mobbing angitt i prosent.

Utviklingen i Lillesand fra forrige undersøkelse viser negative endringer for 7. trinn, mens tendensen for 10. trinn er negative på de fleste indikatorene. Andelen elever som har blitt mobbet har økt både på 7. trinn og på 10. trinn.

Tabell 14 Elevundersøkelsen 2019-2020 (Skoleporten)

	7. trinn 2019 - 2020	10. trinn 2019 - 2020
--	----------------------	-----------------------

	Lillesand	Aust-Agder	Landet	Lillesand	Aust-Agder	Landet
Læringskultur	3,9	4,0	4,0	3,9	3,9	3,9
Elevdemokrati og medvirkning	3,5	3,8	3,7	3,3	3,4	3,4
Faglig utfordring	4,1	4,1	4,0	4,3	4,3	4,3
Felles regler	4,3	4,4	4,3	4,0	4,0	4,0
Trivsel	4,3	4,2	4,2	4,0	4,1	4,1
Mestring	3,9	4,0	4,0	3,9	3,9	3,9
Støtte fra lærerne	4,3	4,4	4,4	4,1	4,1	4,1
Motivasjon	3,6	3,7	3,7	3,3	3,4	3,5
Vurdering for læring	3,6	3,9	3,8	3,3	3,4	3,3
Støtte hjemmefra	4,3	4,4	4,3	4,1	4,1	4,1
Utdanning og yrkesveiledning						
Andel elever som har blitt mobbet av andre elever på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere (i prosent)	5,0	6,7	7,5	9,6	5,7	5,5

Elevene på 7. trinn i Lillesand ligger på nivå på de fleste indikatorene sammenlignet med fylket og landsgjennomsnittet. Elevene på 10. trinn ligger på samme nivået sammenlignet med fylket og landet. Det er en mindre andel elever på 7. trinn i Lillesand som opplever mobbing hyppigere (2-3 ganger i måneden eller oftere) enn på fylket og landsbasis, mens det på 10. trinn en større andel elever som opplever mobbing.

Likestilling

Tabell 15 SSBs likestillingsindeks (SSB 09292)

Indikator	Lillesand 2018	Lillesand 2019	Endring 2018-19	% av Landet
Andel barn 1-5 år i barnehage	0,93	0,93	0,0 %	101,1 %
Kjønnsfordeling blant kommunestyrerepresentanter	0,67	0,67	0,0 %	85,9 %
Forholdet mellom kvinner og menn med høyere utdanning	0,76	0,78	2,6 %	100,0 %
Forholdet mellom kvinner og menn i arbeidsstyrken	0,93	0,93	0,0 %	98,9 %
Forholdet mellom menn og kvinners bruttoinntekt	0,69	0,69	0,0 %	98,6 %
Forholdet mellom menn og kvinners deltidsarbeid	0,37	0,37	0,0 %	94,9 %
Andel fedre som tar hele fedrekvoten eller mer av foreldrepengeperioden	0,69	0,54	-21,7 %	87,1 %
Grad av kjønnsbalansert næringsstruktur	0,57	0,57	0,0 %	95,0 %
Kjønnsbalanse i offentlig sektor	0,58	0,61	5,2 %	103,4 %
Kjønnsbalanse i privat sektor	0,71	0,70	-1,4 %	95,9 %
Kjønnsfordeling blant ledere	0,63	0,67	6,3 %	90,5 %
Grad av kjønnsbalanserte utdanningsprogram i videregående skole	0,66	0,66	0,0 %	98,5 %
Gjennomsnittlig skår	0,68	0,68		96,0 %

Kommuneplanen sier at Lillesand kommune skal ligge på eller over landsgjennomsnittet for likestilling og Lillesand befinner seg i midtsjiktet blant kommunene i Norge. I oversikten fra SSB for 2019 er Lillesand rangert plass nr. 103 når det gjelder å være best på likestilling. I 2017 var Lillesand rangert som kommune nr. 125.

Sammenlignet med landsgjennomsnittet så skårer Lillesand dårligst på «kjønnsfordeling blant kommunestyrerepresentanter», «Andel fedre som tar hele fedrekvoten eller mer av foreldrepengeperioden» og «forholdet mellom menn og kvinners deltidsarbeid».

De områdene hvor Lillesand skårer best på relativt sett, og er på nivå med landsgjennomsnittet, er «Andel barn 1-5 år i barnehage», «Kjønnsbalanse i offentlig sektor» og «Forholdet mellom menn og kvinners bruttoinntekt».

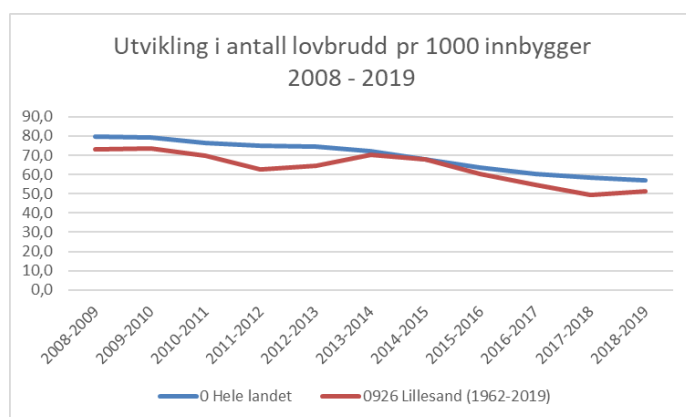
De likestillingsindikatorene som har endret seg mest negativt fra 2018 til 2019 er «Andel fedre som tar hele fedrekvoten eller mer av foreldrepengeperioden». Mest positiv utvikling har indikatorene «Kjønnsfordeling blant ledere» og «Kjønnsbalanse i offentlig sektor».

Kriminalitet

Tabell 16 Lovbrudd anmeldt per 1 000 innbyggere (årlig gjennomsnitt) Kilde SSB 08487

Lovbrudd anmeldt per 1 000 innbyggere (årlig gjennomsnitt)	2017-2018	2018-2019	Endring	Landet 2018-2019	Andel landet
Alle lovbruddsgrupper	49,6	51,4	4 %	57,1	90 %
Eiendomstyveri	12,5	11,6	-7 %	16,4	71 %
Vold og mishandling	6,3	7,3	16 %	7,0	104 %
Rusmiddellovbrudd	5,5	5,6	2 %	8,2	68 %
Ordens- og integritetskrenkelse	5,0	9,0	80 %	6,6	136 %
Trafikkovertrerdelse	11,4	9,9	-13 %	8,3	119 %
Annet lovbrudd (inkl. annet vinningslovbrudd, eiendomsskade og seksuallovbrudd)	9,0	8,1	-10 %	10,8	75 %

Andel anmeldte lovbrudd med gjerningssted i Lillesand har økt med 4 % fra 2017-2018 til 2018-2019. Størst økning er det i kategorien Ordens- og integritetskrenkelse som har økt med 80 %. Vold og mishandling har økt med 16 %. Nedgangen er størst når det gjelder Trafikkovertrerdelse som gikk ned med -13 %. Nivået på andel anmeldte lovbrudd ligger under landsgjennomsnittet med unntak av kategoriene «Ordens- og integritetskrenkelse» og «Trafikkforseelser».

Figur 3 Utvikling av anmeldte lovbrudd i Lillesand

Tabell 17 Personer drept eller skadd i veitrafikkulykker (SSB 12044)

	2015	2016	2017	2018	2019
Ulykker	5	5	7	13	7
Dødsulykker	0	0	0	0	1
Drepte	0	0	0	0	1
Skadde i alt	5	8	10	17	6
Hardt skadde	2	0	2	1	0
Lettere skadde	3	8	8	16	6

Uoppgitt skadegrad	0	0	0	0	0
--------------------	---	---	---	---	---

Det var en dødsulykke i 2019. Det var en nedgang i antall ulykker og antall skadde fra 2018 til 2019. Av 6 skadde var 0 hardt skadd og 6 lettere skadd.

Inntektsforskjell

Tabell 18 Inntekt etter skatt, median (kr) (SSB 06944)

Inntekt etter skatt, median (kr)	2018	2019	% endring	Landet 2019	Andel landet
Alle husholdninger	572 000	593 000	3,7 %	540 000	110 %
Aleneboende	293 000	303 000	3,4 %	311 000	97 %
Par uten barn	652 000	684 000	4,9 %	675 000	101 %
Par med barn 0-17 år	836 000	878 000	5,0 %	883 000	99 %
Enslig mor/far med barn 0-17 år	418 000	438 000	4,8 %	438 000	100 %

Medianinntekt etter skatt for husholdninger i Lillesand er 593 000 kr i 2019. Det er økning på 3,7 % fra 2018. Inntektsnivået i Lillesand er det høyeste på Agder etter Sirdal og Hægebostad. Størst økning fra 2018 har Par med barn 0-17 år med 5,0 %. Inntekt etter skatt for alle husholdninger i Lillesand er 10 % høyere enn landsgjennomsnittet.

Tabell 19 Fordeling av husholdninger etter inntekt (SSB 07183)

	Lillesand 2018	Lillesand 2019
Samlet inntekt under 150 000 kr, prosent	2	2
Samlet inntekt 150 000 - 249 999 kr, prosent	5	5
Samlet inntekt 250 000 - 349 999 kr, prosent	10	10
Samlet inntekt 350 000 - 449 999 kr, prosent	9	8
Samlet inntekt 450 000 - 549 999 kr, prosent	9	9
Samlet inntekt 550 000 - 749 999 kr, prosent	16	15
Samlet inntekt 750 000 kr og over, prosent	49	50

Familiesituasjon

Tabell 20 Andel husholdninger (SSB 06070)

Husholdninger	Antall 2019	Antall 2020	Endring 2019-20	Andel 2020	Forhold Lillesand / Landet
Aleneboende	1493	1570	5 %	33 %	85 %
Par uten hjemmeboende barn	1209	1274	5 %	27 %	113 %
Par med små barn (yngste barn 0-5 år)	475	454	-4 %	10 %	105 %
Par med store barn (yngste barn 6-17 år)	609	608	0 %	13 %	123 %
Mor/Far med små barn (yngste barn 0-5 år)	59	55	-7 %	1 %	115 %
Mor/Far med store barn (yngste barn 6-17 år)	168	179	7 %	4 %	111 %
En-familiehusholdninger med voksne barn (yngste barn 18 år og over)	382	375	-2 %	8 %	108 %
Fler-familiehusholdning uten barn 0-17 år	117	112	-4 %	2 %	65 %
Fler-familiehusholdning med små barn (yngste barn 0-5 år)	27	33	22 %	1 %	118 %
Fler-familiehusholdning med store barn (yngste barn 6-17 år)	36	31	-14 %	1 %	98 %
Sum	4575	4691	3 %	100 %	100 %

I 2020 var det 4 691 husholdninger i Lillesand kommune. 1 570 eller 33 % av disse husholdningene bestod av aleneboende. Det vil si at ca. 14 % av befolkning i Lillesand bor alene. Dette er en av de laveste andelene blant kommunene på Agder. I 2019 bor det i gjennomsnitt 2,40 personer i hver privathusholdning i Lillesand mot 2,17 personer på landsbasis.

Størst økning fra 2019 har det vært i Fler-familiehusholdning med små barn (yngste barn 0-5 år) med 22 %. Størst nedgang har Fler-familiehusholdning med store barn (yngste barn 6-17 år) med -14 %.

27% av husholdningene var par uten hjemmeboende barn. 10 % var par med yngste barn under 5 år, mens 13 % var par med yngste barn mellom 6-17 år.

Fordelingen mellom de ulike husholdningstypene har holdt seg relativt stabilt fra 2019. Lillesand ligger under landsgjennomsnittet når det gjelder aleneboende og er litt over for par med store barn. For de andre husholdningstypene ligger vi nokså likt landsgjennomsnittet.

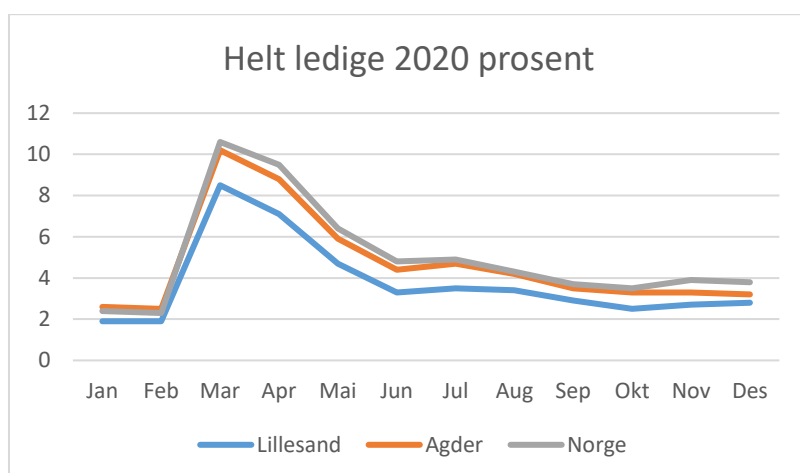
Tabell 21 Sivilstand (SSB 03027)

	2019	2020	Endring 2019-2020	Andel Lillesand 2020	Andel landet 2020	Forholdet Lillesand/Landet
Ugift	5 258	5 313	1,0 %	48 %	53 %	89 %
Gift	4 269	4 304	0,8 %	38 %	33 %	116 %
Enke/enkemann	478	491	2,7 %	4 %	4 %	106 %
Skilt	939	957	1,9 %	9 %	8 %	105 %
Separert	119	107	-10,1 %	1 %	1 %	85 %
Annen sivilstand	11	8	-27,3 %	0 %	0 %	82 %
Sum	11 074	11 180	100 %	100 %	100 %	100 %

38 % av innbyggerne i Lillesand kommune i 2020 er gifte, mens 48 % er ugifte (dette tallet inkluderer samboere). 9 % er skilte eller separerte. Andelene har vært nokså stabile de senere årene, men det er en nedgang i antall separerte med 10 % fra 2019. Sammenlignet med landet har vi 16 % større andel som er gifte og 11 % mindre andel som er ugifte.

1.2.4 NÆRINGS LIV OG SYSSELSETTING

Arbeidsmarkedet

Tabell 22 Arbeidsmarkedsstatistikk (Kilde: NAV)

	Antall		Andel 18-66 år		Endring	Landet	Andel landet
	2019	2020	2019	2020	2019-2020	2020	2020
Helt ledige	90	154	1,7 %	2,8 %	71,1 %	3,8 %	74 %
Arbeidsavklaringspenger	303	317	4,5 %	4,7 %	4,6 %	3,6 %	125 %
Nedsatt arbeidsevne	407	439	6,0 %	6,4 %	7,9 %	5,5 %	116 %
Uføretrygdede	883	920	13,0 %	13,5 %	4,2 %	10,4 %	130 %

Ved utgangen av desember 2020 var 154 personer, eller 2,8 % av arbeidsstyrken i kommunen, registrert som helt ledige. På tilsvarende tidspunkt i 2019 var nivået på 1,7 %. Arbeidsledigheten i Lillesand er 26 % lavere enn landsgjennomsnittet på 3,8 % og Agder fylke (3,2 %). Arbeidsledigheten i Lillesand økte med 71 % fra desember 2019 til desember 2020 og nådde sitt høyeste nivå i mars 2020 med 467 helt ledige i Lillesand. Det utgjorde 8,5 % av arbeidsstyrken.

Desember 2020 var det 317 personer (4,7 %) som mottok arbeidsavklaringspenger fra NAV, mot 303 på samme tid i 2019. Det er en økning på 4,6 %. Andelen er høyere enn landsgjennomsnittet (3,6 %).

I 2020 var 439 personer (6,4 %) registrert med nedsatt arbeidsevne mot 407 personer i 2019. Det er en økning på 7,9 %. Andelen med nedsatt arbeidsevne er 16 % høyere enn landsgjennomsnittet.

920 personer er registrert som uføre. Det er en økning på 37 personer (4,2 %) fra 2019. Andelen som er uføre er 13,5 % og er 30 % høyere enn landsgjennomsnittet.

Pendling

I 2020 var det 5 343 personer i Lillesand kommune som var yrkesaktive; en økning på 40 personer (0,8 %) fra 2019. Av disse arbeider 2 545 (48 %) i Lillesand. 1 550 personer (29 %) av de yrkesaktive som bor i Lillesand, pendler til Kristiansand. 314 personer (5,9 %) pendler til Grimstad, 263 personer (4,9 %) til Arendal og 178 personer (3,5 %) til Birkenes. På grunn av kommunesammenslåingene i 2020 er endringene fra 2019 ikke relevant.

Tabell 23 Utpendling fra Lillesand (SSB 03321)

	2019	2020	Andel 2020	Endring 2019 – 2020
Lillesand (bor og jobber i Lillesand)	2537	2545	47,60 %	0,32 %
Kristiansand	1 499	1550	29,00 %	3,40 %
Grimstad	308	314	5,90 %	1,95 %
Arendal	259	263	4,90 %	1,54 %
Birkenes	187	178	3,30 %	-4,81 %
Oslo	111	123	2,30 %	10,81 %
Andre kommuner	335	370	6,30 %	10,45 %

Tabell 24 Innpendling til Lillesand (SSB 03321)

	2019	2020	Andel 2020	Endring 2019 – 2020
4215 Lillesand	2564	2545	52,1 %	-1 %
4204 Kristiansand	731	887	18,1 %	21 %
4202 Grimstad	487	493	10,1 %	1 %
4203 Arendal	323	329	6,7 %	2 %
4216 Birkenes	254	261	5,3 %	3 %
4223 Vennesla	84	102	2,1 %	21 %
4214 Froland	41	45	0,9 %	10 %
4205 Lindesnes	3	23	0,5 %	667 %
0301 Oslo kommune	19	22	0,4 %	16 %
4601 Bergen	4	21	0,4 %	425 %
Andre kommuner		327	6,7 %	

I 2020 var det 4 705 personer som arbeidet innen Lillesands geografiske grenser; en økning på 184 personer (3,9 %) fra 2019. I 2020 pendlet 2 168 personer inn til Lillesand. Innpendlingen har økt med 8,1 % fra 2019. Størst innpendling er det fra Kristiansand; 887 personer pendler fra Kristiansand til Lillesand. Dette utgjør 18 % av dem som har sitt arbeidssted i Lillesand. Videre er det innpendling fra Grimstad (493 personer/10 %), Arendal (329 personer/7 %) og Birkenes (261 personer/5 %). På grunn av kommunesammenslåingene i 2020 er endringene fra 2019 ikke relevant.

Næringsstruktur

Tabell 25 Sysselsatte i næringsgrupper i Lillesand kommune (SSB 12539)

	Bosted 2020			Arbeidssted 2020		
	Antall	Andel	Endring 2019 - 2020	Antall	Andel	Endring 2019 - 2020
Jordbruk, skogbruk og fiske	22	0,4 %	10,0 %			
Bergverksdrift og utvinning	61	1,2 %	-4,7 %	17	0,4 %	0,0 %
Industri	498	10,0 %	-2,4 %	425	9,3 %	7,9 %
Elektrisitet, vann og renovasjon	64	1,3 %	4,9 %	33	0,7 %	-5,7 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	462	9,3 %	0,7 %	365	8,0 %	2,2 %
Varehandel, reparasjon av motorvogner	805	16,2 %	-2,2 %	1010	22,2 %	3,7 %
Transport og lagring	206	4,1 %	-3,3 %	227	5,0 %	-7,3 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet	152	3,1 %	-5,0 %	158	3,5 %	0,6 %
Informasjon og kommunikasjon	116	2,3 %	10,5 %	39	0,9 %	50,0 %
Finansiering og forsikring	65	1,3 %	-1,5 %	37	0,8 %	2,8 %
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	211	4,2 %	-7,9 %	83	1,8 %	-12,6 %

Forretningsmessig tjenesteyting	184	3,7 %	-5,2 %	246	5,4 %	23,0 %
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	355	7,1 %	3,8 %	329	7,2 %	4,1 %
Undervisning	449	9,0 %	-3,2 %	418	9,2 %	2,7 %
Helse- og sosialtjenester	1141	22,9 %	4,8 %	1054	23,2 %	1,9 %
Personlig tjenesteyting	181	3,6 %	7,7 %	92	2,0 %	12,2 %
Uoppgitt	3	0,1 %	0,0 %			
Sum	4 975		0,1 %	4547	100,0 %	3,5 %

Tabellen viser antall personer som er sysselsatt og som bor i Lillesand kommune, næringsgruppens andel av total, samt prosentvis endring i antall personer sysselsatt fra 2019 til 2020, og tilsvarende for de personene som har sitt arbeidssted i Lillesand.

I 2020 var det 4 975 personer, bosatt i Lillesand kommune, som er sysselsatt enten i Lillesand eller i andre kommuner. Det er en økning på 0,1 % fra 2019. Den gruppen som sysselsetter flest av Lillesands innbyggere er helse- og sosialtjenester (23 %). Andre større grupper er Varehandel, reparasjon av motorvogner (16 %), Industri (10 %), Undervisning (9 %) og Bygge- og anleggsvirksomhet (9 %).

Det har vært størst økning i gruppen Informasjon og kommunikasjon med 11 % fra 2019. Jordbruk, skogbruk og fiske har også en stor økning med 10 %. Størst nedgang har Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift (-7,9 %).

Det er 4 547 personer som har sitt arbeidssted i Lillesand i 2020; en økning på 3,5 % fra 2019. Helse- og sosialtjenester og varehandel utgjør de største gruppene sysselsatte med henholdsvis 23 % og 22 %. Størst økning er det i gruppen Informasjon og kommunikasjon med 50 % og i gruppen Forretningsmessig tjenesteyting med 23 %. Størst nedgang har Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift (-13 %).

Det er innen gruppen bergverksdrift og utvinning (inkl. olje) det er størst forskjell mellom bostedskommune og arbeidskommune («utpendling»), mens det er innen varehandel det er størst grad av «innpending».

Boligbygging

Boliger

Tabell 26 Boliger 2019-2020 (SSB 06265)

	2019	2020	Endring	Prosent	Andel 2020	Forhold landet
Enebolig	3543	3572	29	0,8 %	71 %	145 %
Tomannsbolig	359	361	2	0,6 %	7 %	80 %
Rekkehus, kjedehus og andre småhus	447	457	10	2,2 %	9 %	76 %
Boligblokk	470	470	0	0,0 %	9 %	38 %
Bygning for bofellesskap	33	33	0	0,0 %	1 %	27 %
Andre bygningstyper	129	129	0	0,0 %	3 %	89 %
Sum	4981	5022	41	0,8 %	100 %	100 %

I 2020 finnes det 5 022 bebodde og ubebodde boliger i Lillesand kommune. Det er 41 flere enn i 2019 og betyr en vekst på 0,8 %. Eneboliger står for 71 % av antall boliger. Fra 2019 er det størst vekst innen rekkehus, kjedehus og andre småhus med 2,2 %.

Sammenlignet med landet har Lillesand kommune 45 % større andel eneboliger. Andelene for øvrige boligtypene er lavere sammenlignet med landet. Lillesand har 62 % mindre andel boligblokker.

I Lillesand i 2020 er 81,7 % av husholdningene selveiere, mens 16,7 % leier bolig. Det er en større andel selveiere i Lillesand enn på landsbasis (62,7 %). Andelen som leier er mindre enn landsgjennomsnittet.

Nye boliger

I 2020 ble det igangsatt bygging av 66 boliger av ulike typer, med et samlet areal på 11 748 m². Samme år ble det fullført 62 boliger med samlet areal 10 438 m². Det er en økning fra 2019 hvor det ble fullført 46 boliger med et samlet areal på 8 917 m².

Tabell 27 Fullførte boliger (SSB 05940)

	2016	2017	2018	2019	2020
Antall fullførte boliger	77	123	90	46	62
Kvadratmeter fullførte boliger	10 538	20 513	12 315	8 917	10 438
Gjennomsnittlig størrelse kvadratmeter	137	167	137	194	168

Tabell 28 Omsetning av boliger (SSB 06726)

	2019	2020	Endring
Omsetninger (antall)	261	230	-12 %
Samlet kjøpesum (1 000 kr)	848 000	754 230	-11 %
Gjennomsnittlig kjøpesum per omsetning (1 000 kr)	3 249 042	3 279 261	1 %

Det ble omsatt 230 boliger i 2020 mot 261 i 2019. Det er en nedgang på -12 %. Samlet kjøpesum var 754 mill. kr. Gjennomsnittsprisen pr omsatt bolig lå på 3,8 mill. kr i 2020 mot 3,1 mill. kr i 2019. Det er en økning på 1 %.

1.2.5 MILJØ OG KLIMA

Global oppvarming som følge av menneskeskapt klimagassutslipp er den største klimautfordringen verden står overfor i dag. Endrede livsbetingelser for arter, heving av havnivå og sannsynligvis mer ekstremvær er effekter som vi enda ikke ser de langsiktige konsekvensene av.

I Lillesand kommune kan man anta at industri står for en vesentlig del av kommunens CO₂-utslipp. Blant de virkemidlene kommunene har i forhold til reduksjon av klimautslipp, er klimavennlig planlegging noe av det viktigste. Mer kompakt utbygging som reduserer bilavhengighet og stimulerer kollektivtransport er derfor viktig. Gangavstand mellom bolig og

nærbutikk, skole og fritidsaktiviteter stimulerer samtidig den sosiale infrastrukturen og er i seg selv helsefremmende.

Lokal forurensning både i luft og i sjø er en utfordring for Lillesand, spesielt siden kommunen har en kystlinje på 150 km langs fastland og 270 km langs øyene. Marin forsøpling, herunder plast, er og vil bli en stor utfordring for Lillesand kommune. FNs bærekraftmål 14.1 omhandler det å vesentlig redusere alle former for havforurensning.

Kommunen har over lengre tid arbeidet målrettet for å redusere energiforbruket i kommunale bygg, og har oppnådd svært gode resultater.

Det finnes tilgang på flere hurtigladdestasjoner for elbiler i Lillesand sentrum. I tillegg finnes det andre lademuligheter utenfor sentrum.

I 2020 var det registrert 5 586 personbiler i Lillesand kommune; det er 0,1 % færre enn i 2019. Det er flest dieseldrevne biler, mens antall el-biler økte med 22 % fra 2019. El-bilene utgjør 15 % av alle personbiler i Lillesand. I tillegg har antall hybride personbiler økt 25 % fra 2019. Antall bensin- eller dieseldrevne biler (ikke hybrid) har gått ned -6 % fra 2019. Lillesand har sammen med Kristiansand størst andel el-biler på Agder. I 2020 kjørte Lillesands innbyggere 96,4 mill. km hvorav personbiler utgjorde 76,2 mill. km. Gjennomsnittlig kjørelengde pr kjøretøy er 13 420 km. Dette er en nedgang på -5 % fra 2019 og har sammenheng med koronapandemien.

Tabell 29 Klimagassutslipp 2009-2019 tonn CO₂ ekv. (Miljødirektoratet)

Sektor	2009	2016	2017	2018	2019	Økning 2009-2019	Andel av total
Annen mobil forbrenning	11 342	4 212	3 211	5 149	3 958	-65 %	4 %
Avfall og avløp	7 179	4 942	4 813	4 582	4 277	-40 %	4 %
Energiforsyning	0	0	0	0	0		0 %
Industri, olje og gass	38 911	53 080	61 253	57 934	49 707	28 %	51 %
Jordbruk	2 528	3 438	3 504	3 614	3 845	52 %	4 %
Luftfart	0	0	0	0	0		0 %
Oppvarming	1 471	1 091	2 228	1 864	2 048	39 %	2 %
Sjøfart	15 908	16 033	16 877	16 409	16 721	5 %	17 %
Veitrafikk	22 384	19 246	17 700	18 185	17 177	-23 %	18 %
Sum	99 723	102 042	109 586	107 737	97 734	-2 %	100 %

Tabellen viser utslipp tonn CO₂-ekvivalenter fordelt på ulike sektorer. Lillesand kommune som geografisk område hadde i 2019 97,8 tonn CO₂-ekvivalenter. Industri, olje, gass står for 51 % av utslippene, mens veitrafikk og sjøfart står for 18 % og 17 %. Klimagassutslippene i Lillesand er redusert med 2 % siden 2009. Størst økning har jordbruk med 52 %. Størst nedgang har Annen mobil forbrenning med -65 %. Skogsarealene i Lillesand tar opp ca. 46 tonn CO₂-ekvivalenter.

Tabell 30 Nettoforbruk av elektrisk kraft (GWh) (SSB 10314)

	2015	2016	2017	2018	2019
ALLE FORBRUKERGRUPPER	309,3	320,8	335,4	334,0	312,4
BERGVERKSDRIFT OG INDUSTRI MV.	179,1	185,3	197,7	194,0	175,9
TJENESTEYTING MV.	48,3	48,9	49,3	49,9	49,8
HUSHOLDNINGER OG JORDBRUK	82,0	86,6	88,4	90,2	86,8
Primærnæringer	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6
Husholdninger	72,7	77,2	78,8	81,2	77,8

Hytter og fritidshus	8,9	9,1	9,0	8,5	8,4
----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

Klimapartnere Agder

Lillesand kommune meldte seg inn i Klimapartnere Agder i 2018. Klimapartnere er et regionalt nettverk for klimagassreduksjon og grønn forretningsutvikling. Nettverket bidrar bl.a. til økt kunnskap om klimaomstilling, økt samarbeid på tvers av partnere, økt synlighet av grønne løsninger. Gjennom medlemskap forplikter Lillesand kommune seg å føre et klimaregnskap.

Kommunenes Internasjonale Miljøorganisasjon (KIMO)

Lillesand kommune ble medlem av Kommunenes Internasjonale Miljøorganisasjon (KIMO) i 2018. KIMO arbeider over landegrensene for å beskytte, bevare og forbedre havmiljøet. Organisasjonen tilbyr medlemskap for lokale myndigheter og kommuner i kystmiljøet i nordvestlige Europa. KIMO har over 70 medlemmer fordelt på kommuner fra Danmark, Belgia, Færøyene, Tyskland, Nederland, Sverige og Storbritannia.

KIMO arbeider med å utvikle bærekraftige lokalsamfunn på kysten ved å:

- Forhindre forurensing av sjø og kyst i nordvestlige Europa
- Bevare og forbedre lokalsamfunn ved kysten for fremtidige generasjoner
- Beskytte kystsamfunn fra marin forurensing og klimaendringer
- Representere medlemskommunene på internasjonalt og nasjonalt nivå

Blå vekst Agder

Blå vekst er et av fokusområdene i EUs Horisont 2020-program, som en del av hvordan vi skal takle samfunnsmessige utfordringer innenfor klima, miljø, ressurseffektivitet og råmaterialer. Blå vekst er et vidt begrep som tar for seg bærekraftig vekst og utvikling innenfor marin og maritim sektor, og inkluderer industrier som fornybar energi fra havet, marin bioteknologi, akvakultur og kystturisme. I 2018 inngikk Lillesand kommune en partnerskapsavtale med Blå Vekst Agder.

Partnerskap Blå Vekst Agder er dannet for at deltagende kommuner på en best mulig måte kan bidra til gjennomføring av den nasjonale strategien på Sørlandet. De maritime og marine næringene i Norge gir arbeid til over 100 000 personer og skaper store verdier. Den nasjonale strategien er å opprettholde Norges posisjon som en verdensledende maritim og marin nasjon.

Partnerskapet vil blant annet bidra til følgende:

- Økt verdiskaping og flere arbeidsplasser innen blå næringer på Sørlandet; basert på bærekraftig forvaltning av ressursgrunnet, og utnyttelse av kompetansemiljø både i næringsliv og FoU-institusjoner.
- Styrke samarbeidet mellom næringsliv og FoU-miljø på akse Flekkefjord-Risør.
- Legge til rette for økt næringsrettet FoU-aktivitet med mål om økt verdiskaping og bærekraftig forvaltning.

Energiforbruk i kommunale bygg

Kommunen har ansvar for 71 formålsbygg fordelt på 49 objekter, med et samlet areal på 81 645 m² BTA. I tillegg har kommunen ansvar for 122 boliger og leiligheter i kommunalt eie.

Etter å ha redusert energiforbruket med 40 % de siste ti årene, ble Lillesand kommune nominert til «LOS Energy Award» i 2016. Kommunen har blant annet installert energiovervåkingssystem i alle formålsbygg.

Lillesand kommune har også satset på følgende tiltak:

- Energioppfølgingssystem (EOS-system)

- Varme og ventilasjon styres og overvåkes av SD-anlegg
- Eldre ventilasjonsanlegg oppgraderes med frekvensstyrte vifter og roterende varmegjenvinnere
- CO2-styring av ventilasjon i større rom og/eller rom med varierende bruk
- Større varmtvannsanlegg for tappevann koples til varmepumper
- Væske-vann varmepumper og vannbåren varme på alle nye bygg
- Luft-vann varmepumper installeres på eldre bygg
- Gradvis overgang til LED-lys
- Innendørs belysning styres av fotoceller

Tabell 31 Energikostnader kommunale bygg (Kostrå)

	0926 Lillesand				Endring	EAK Landet	Andel landet
	2017	2018	2019	2020	2019-20	2020	2020
Energiutgifter per m2 kommunalt eide bygg (kr)	85	93	92	59	-36 %	94	63 %
Energiutgifter som andel av brutto driftsutgifter (prosent)	0,58	0,58	0,59	0,43	-26 %	0,48	90 %
Andel av energikostnader i kommunens eiendomsforvaltning brukt på fornybare energikilder (prosent)	100,0	100,0	100,0	100	0 %	96,2	104 %
Energibruk per m2 eid areal (kWh)	102	111	101	84	-18 %	137	61 %
Andel elektrisitetsforbruk av totalt forbruk i kommunens eiendomsforvaltning, egne bygg (prosent)	100	100	100	100	0 %	83	120 %
Andel fjernvarmeforbruk av totalt forbruk i kommunens eiendomsforvaltning, egne bygg (prosent)	0	0	0	0		13	0 %
Andel oljeforbruk av totalt forbruk i kommunens eiendomsforvaltning, egne bygg (prosent)	0	0	0	0		0	
Andel naturgassforbruk av totalt forbruk i kommunens eiendomsforvaltning, egne bygg (prosent)	0	0	0	0		1	0 %
Andel bioenergiforbruk av totalt forbruk i kommunens eiendomsforvaltning, egne bygg (prosent)	0	0	0	0		2	0 %
Andel fornybarforbruk av totalt forbruk i kommunens eiendomsforvaltning, egne bygg (prosent)	100	100	100	100	0 %	96	104 %
Utslipp av CO2 knyttet til energibruk (g/kWh)	0	0	0	0		3	0 %

Energiforbruket i kommunale bygg er 100 % basert på elektrisitet. Energiforbruket er basert på «Nordisk miks» hvor det både er fornybare og ikke-fornybare energikilder. Energiforbruket i 2020 var på 84 kWh pr kvadratmeter i kommunale bygg. Det er en nedgang på -18 % fra 2019. Det er imidlertid 39 % lavere enn landsgjennomsnittet. De kommunale energikostnadene utgjør 59 kr pr kvadratmeter i 2020. Det er nedgang på -36 % fra 2019.

1.2.6 TRANSPORT OG INFRASTRUKTURUTBYGGING

Bredbåndsdekning

Tabell 32 Bredbåndsdekning (Kilde NKOM)

	≥4/0,5	≥10/0,8	≥25/5	≥30/5	≥50/10	≥100/10	≥100/100	≥1000/1000
2018	80 %	74 %	70 %	70 %	69 %	69 %	67 %	0 %
2019	100 %	100 %	86 %	85 %	84 %	83 %	82 %	48 %

Alle husstander i Lillesand har nå tilgang på bredbånd på mer enn 100 Mbit/s. 82 % av husstander i Lillesand kommune har nå tilgang til bredbånd med hastighet på 100 Mbit/s eller mer. Det er 15 prosentpoeng større andel enn i 2018. Lillesand kommune har en bredbåndsatsning og i 2019 er det bygd ut bredbåndstilbud i Høvåg.

Ladestasjoner

Tabell 33 Antall offentlige tilgjengelige ladestasjoner (NOBIL)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2019	2020
10	10	10	12	27	31	94	96

Det har vært en betydelig utvikling i antall ladestasjoner i Lillesand de siste årene. Dette har bl. a. sammenheng at Lillesand har en høy andel elbiler samt E-18 som går gjennom kommunen.

1.2.7 LANGSIKTIG AREALBRUK

Areal

Lillesand kommune består av 190 km², hvorav 10 km² er ferskvann og 5,3 km² er tettsteder. Lillesand er den nest minste kommunen på Agder arealmessig. 7,3 km² er vernet som naturreservat eller landskapsvernområde.

Tabell 34 Arealbruk og arealressurser (km²) (SSB 09594)

		2011	2020	Endring	Andel 2020
01	Boligbebyggelse	3,40	3,48	0,1	1,8 %
02	Fritidsbebyggelse	2,07	2,12	0,1	1,1 %
03	Bebygde område for landbruk og fiske	0,59	0,77	0,2	0,4 %
04	Næring, offentlig og privat tjenesteyting	1,37	1,73	0,4	0,9 %
05	Undervisning og barnehage	0,13	0,12	0,0	0,1 %
06	Helse- og sosialinstitusjoner	0,04	0,04	0,0	0,0 %
07	Kultur og religiøse aktiviteter	0,05	0,04	0,0	0,0 %
08-09	Transport, telekommunikasjon og teknisk infrastruktur	4,71	4,52	-0,2	2,4 %
10-11	Beredskapstjenester og Forsvaret	0,00	0,00	0,0	0,0 %
12-13	Grønne områder, idretts- og sportsområder	0,39	0,41	0,0	0,2 %
14	Uklassifisert bebyggelse og anlegg	5,85	0,92	-4,9	0,5 %
15-16	Jordbruksareal	7,57	6,17	-1,4	3,2 %
17	Skog	141,48	144,80	3,3	76,2 %
18	Åpen fastmark	5,82	8,03	2,2	4,2 %
19	Våtmark	3,71	3,89	0,2	2,0 %
20	Bart fjell, grus- og blokkmark	2,45	2,42	0,0	1,3 %
21	Varig snø, is og bre	0,00	0,00	0,0	0,0 %
22	Ferskvann	10,70	10,59	-0,1	5,6 %
24	Uklassifisert ubebygde område	0,00	0,00	0,0	0,0 %
	Sum	190,33	190,05		100,0 %

I 2020 bor det 58,7 innbyggere pr km² mot 57,8 i 2019. I 2020 bor 8302 personer (74 % av innbyggerne) i tettsteder (Lillesand og Høvåg); en økning på 0,4 % fra 2019. I 1990 bodde 62 % av befolkningen i tettsteder.

Det er 1 686 fritidsbygninger i kommunen. De fleste fritidsboliger er nær kysten. Det er en nedgang på en fritidsbygning sammenlignet med 2019. Det er 9,5 fritidsbygninger pr km². Lillesand ligger som nr 21 blant kommunene med flest fritidsboliger pr km², men som nr. 71 når det gjelder antall fritidsbygninger i kommunen.

Bygging i strandsonen

Tabell 35 Strandsonareal på fastlandet inkludert øyer med fastlandsforbindelse (SSB 08917)

	2018	2019	2020

Alt strandsoneareal	15539	15539	15539
Potensielt tilgjengelig strandsoneareal	7883	7865	7847
Bygningsnært areal < 50 m	6878	6896	6914
Dyrket mark	474	474	474
Veiareal	304	304	304

Tabell 36 Bygninger i strandsonen (SSB 06505)

	2000	2010	2020	Endring 2010-2020	Andel 2020
Alle bygningstyper	3 341	3 721	4 023	8,12 %	100 %
Bolig	563	625	656	4,96 %	16 %
Fritidsbolig	1 196	1 251	1 320	5,52 %	33 %
Garasje og uthus til bolig	1 382	1 627	1 785	9,71 %	44 %
Industri og lagerbygning unntatt fiskeri og landbruk	31	34	56	64,71 %	1 %
Fiskeri- og landbruksbygning	65	74	83	12,16 %	2 %
Annen bygningstype	104	110	123	11,82 %	3 %

1.2.8 LILLESAND KOMMUNE I REGIONEN

Lillesand deltar i interkommunale samarbeidsarenaer på regionalt nivå. Lillesand er medlem av KS og aktiv i KS Agder som tar opp spørsmål av regional interesse. KS Agder arrangerer Sørlandstinget som er en møteplass for ordførerne, Agderbenken på Stortinget, samlinger og konferanser for ordførere og rådmenn på Agder, samt gjennomfører noen regionale utviklingsprosjekter. Lillesand er representert i fylkestyret i KS Agder med ordføreren.

Lillesand kommune er med i Region Kristiansand sammen med Kristiansand, Birkenes, Iveland, Vennesla, Songdalen og Søgne kommuner. I 2018 skiftet Knutepunkt Sørlandet navn til Region Kristiansand og endret også strategi. Region Kristiansand skal i større grad legge vekt på politiske saker og i mindre grad faglig og administrativt samarbeid mellom kommunene. Ordførerne utgjør styret i Region Kristiansand. Kommunedirektøren deltar i kommunedirektørutvalget i regionen.

Lillesand kommune etablerte en egen IT-tjeneste som overtok drifts- og utviklingsansvaret fra KR-IKT i 2018. Birkenes kommune inngikk et samarbeid med Lillesand kommune, med Lillesand som vertskommune for IT-tjenesten i Birkenes og Lillesand kommuner.

Andre interkommunale samarbeid som barneverntjenesten for Kristiansandsregionen og Kristiansandsregionens brann- og redningstjeneste (KBR) ble ikke konkret berørt av vedtaket i Kristiansand kommune. I kapitlet om organisasjon finnes det en utfyllende oversikt over hvilke interkommunale samarbeid Lillesand kommune deltar i.

Lillesand kommune har sammen med Birkenes og Vennesla blitt medlemmer av innkjøpssamarbeidet på Agder (OFA) fra 2019. Dette samarbeidet omfatter alle kommuner på Agder med unntak av nye Kristiansand kommune, samt fylkeskommunen og enkelte interkommunale selskaper/samarbeid.

2. ORGANISASJONEN VÅR

2.1 ORGANISASJONSMODELL

Politisk struktur i Lillesand kommune er bygget opp etter utvalgsmodellen. Før kommunevalget hadde kommunen et helse-, kultur- og velferdsutvalg, et oppvekstutvalg, administrasjonsutvalg, planutvalg, formannskap og bystyre. Nytt bystyre vedtok å slå

sammen kultur- og velferdsutvalget og oppvekstutvalget til tjenesteutvalget. Planutvalget fikk endret navn til plan- og miljøutvalget.

Administrativt har kommunen en sektormodell med kommunalsjefer for helse og kultur, skole og barnehage og tekniske tjenester. Oppdatert organisasjonskart finnes på kommunens hjemmeside.

Intern organisering

«Lillesand kommune er til for innbyggerne. Vårt samfunnsoppdrag er å levere gode tjenester og å sikre god samfunnsutvikling. For å løse fremtidens utfordringer og sikre godt omdømme må vi ha en organisasjon som er innovativ, opptatt av forbedring og har kompetente medarbeidere. Verdiane åpenhet, respekt og humor er styrende for de ansattes arbeid.» (Jf. forordet i kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030)

Lillesand kommune er kommunens største arbeidsplass. De ansatte i organisasjonen bidrar til og står for den faktiske gjennomføringen av kommunens tjenestetilbud. Å beholde og sikre tilgang på riktig og kvalifisert arbeidskraft er derfor sentralt for å nå målene i kommuneplanen.

Ved overgangen til 2020 er det 21 enheter i organisasjonen. Disse er ledet av enhetsledere som rapporterer til respektive kommunalsjefer. Kommunen er organisert etter følgende prinsipp - robuste og oversiktlige enheter med en helhetlig ressursinnsats.

Lillesand kommune har hatt følgende organisasjonsendring i 2020:

- Nedleggelse av bofelleskap for enslige mindreårige. Websak 20/1607
- Teknisk sektor, opprettelse av enhet for vann og avløp. Mindre justeringer i enhet for teknisk drift. Omgjøring av fagleder til avdeling Websak 20/1467
- Enhet for tekniske prosjekt i Teknisk sektor og Økonomiavdelingen er slått sammen til Stab for økonomi og prosjekt.

2.2 KOMMUNALT EIERSKAP

Eierskapsstrategi og eierstyring

I 2010 utarbeidet Lillesand kommune en eierskapsmelding og en eierskapsstrategi. Kommunens eierskapspolitikk består av de overordnede prinsippene som legges til grunn for forvaltningen av kommunens virksomheter og eierinteresser. Revidert eierskapsmeldingen ble vedtatt av bystyret oktober 2018.

Eierskapsmeldingen omhandler blant annet:

- Intensjon med kommunalt eierskap
- Prinsipper for godt kommunalt eierskap
- Rutiner for kommunikasjon mellom kommunen og virksomheten
- Styresammensetninger, styrehonorarer, opplæring og habilitet
- Tilsyn og kontroll

Eierskapsmeldingen og eierstrategien skal revideres minst én gang pr valgperiode.

Oversikt over eierskap

Lillesand kommune har valgt å organisere sin virksomhet på ulike måter. Hovedtyngden av den kommunale virksomheten skjer i den ordinære kommunale organisasjonen, administrativt underlagt kommunedirektøren og med bystyret som øverste organ. Det finnes en rekke interkommunale samarbeid og selskaper, samt at kommunen har heleide aksjeselskaper. I tillegg har kommunen eierandeler i ulike virksomheter.

Lillesand kommune har i regnskapet for 2020 balanseført aksjer og andeler for til sammen ca. 257 mill. kr. Størstedelen av disse verdiene er aksjene i Agder Energi som utgjør ca. 221 mill. kr.

Tabell 37 Oversikt over kommunens eierskap

Virksomhet	Eierandel	Beskrivelse
Heleide aksjeselskaper		
Kokkenes Utvikling AS	100 %	Besluttet oppløst
Ankerfestet AS	100 %	Besluttet oppløst
Aksjeselskaper med kun offentlige eierinteresser		
Lillesand Næringsarealer AS	50 %	Eies sammen med Kristiansand næringssselskap. Selskapet har en rekke datterselskaper.
Sørlandsparken Øst AS		Heleid datterselskap til Lillesand Næringsarealer AS
Haugevikkilen Hytteområde AS		Heleid datterselskap til Lillesand Næringsarealer AS
Returkraft AS	6,52 %	Eierandel gjennom LIBIR. Øvrige eiere er renovasjonsselskaper på Agder
Aksjeselskaper også med private eierinteresser		
Agder Energi AS	2,27 %	Kommuner på Agder har aksjemajoritet. Statkraft eier øvrige aksjer. Kommunens eierandel er fordelt med 2/3 A-aksjer og 1/3 B-aksjer. A-aksjene kan kun eies av offentlige eiere.
Agderbyen eiendomsutvikling AS		Lillesand Næringsarealer eier 50 % av selskapet. Ugland eiendom eier øvrige aksjer.
Agder næringssselskap	0,7 %	Eies av fylkeskommunen, kommunene i Aust-Agder og private banker. Formål er å bidra til økt verdiskapning gjennom å tilby risikovillig kapital til nyetablerte og eksisterende bedrifter.
Avigo AS	31,2 %	Eies sammen med Grimstad kommune, Birkenes kommune, Aust-Agder næringssselskap m. fl. Avigo AS og BIVA AS fusjonerte 1. januar 2016.
Radio L Lillesand Nærradio AS	2,08 %	
Aust-Agder Næringssselskap AS	1,00 %	Selskapet eies av banker, forsikringsselskap, næringsorganisasjoner, Aust-Agder fylkeskommune samt samtlige av fylkets kommuner.
KLP		Egenkapitalinnskudd
Interkommunale selskaper		
Aust-Agder Revisjon IKS	6,5 %	Eies av Agder fylkeskommune og kommuner i Aust-Agder
Aust-Agder Museum og Arkiv IKS		Eies av Agder fylkeskommune og kommunene i Aust-Agder
VETAKS – Vestfold, Telemark og Agder Kontrollutvalgssekretariat IKS		Eies av 33 kommuner og 2 fylkeskommuner i Agder, Telemark og Vestfold
Lillesand og Birkenes renovasjonsselskap IKS (LIBIR)	67,25 %	Eies sammen med Birkenes kommune. LIBIR eier datterselskapene Returkraft og Lindum.
Kristiansandsregionens Brann og redning IKS	7,60 %	Eies av Kristiansand, Lillesand, Birkenes, Vennesla, Søgne og Songdalen kommuner.
Interkommunalt samarbeid med eget styre (§ 27)		
Region Kristiansand		Tidligere Knutepunkt Sørlandet. Eies av kommunene Kristiansand, Lillesand, Birkenes, Iveland, Vennesla, Songdalen og Søgne
Struktur1		Felles lønns- og regnskapsvirksomhet for Lillesand og Birkenes kommuner
Vertskommunesamarbeid		
Barneverntjenesten for Kristiansandsregionen		Kristiansand er vertskommune for barneverntjenesten for Kristiansand, Lillesand, Søgne og Songdalen kommuner med hjemmel i kommuneloven § 28 – 1b

Felles tekniske tjenester for Birkenes og Lillesand kommuner		Samarbeidet omfatter oppmåling, geodata, eiendomsskatt, jord- og skogbruk, og vilt- og naturforvaltning) mellom Birkenes og Lillesand kommuner etter kommuneloven § 28 – 1b med Birkenes som vertskommune
IT-tjenesten for Birkenes og Lillesand kommuner		Etablert fra 01.04.2018 sammen med Birkenes kommune. Lillesand er vertskommune.
Kemneren i Grimstad og Lillesand		Administrativt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 28 – 1b med Grimstad som vertskommune. Fra 01.11.20 overført til staten
Arbeidsgiverkontroll		Arendal kommune er vertskommune
Kulturskolesamarbeid		Administrativt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 28–1b med Birkenes som vertskommune
Legevakt		Samarbeid med Kristiansand og andre kommuner
Responssenter trygghets- og varslingsteknologi		Det er i 2018 inngått et interkommunalt samarbeid om håndtering trygghets- og varslingsteknologi med Kristiansand som vertskommune.
Opplæringskontoret for Offentlig sektor i Agder		Kontorets arbeidsområde er fag underlagt opplæringsloven som naturlig faller inn under offentlig sektor. Det skal bidra til å opprettholde et antall læringer i regionen, som er tilstrekkelig til å sikre det behov for faglig arbeidskraft som regionen har.

2.3 MÅL: INNBYGGERNES BEHOV I FOKUS

Mål 3.1 Kommuneplanen: Lillesand kommunes politikere og medarbeidere har innbyggernes behov i fokus

Styringssystemet for Lillesand kommune: *«Lederskapet i kommunen er delt mellom de folkevalgte organer og administrasjonen. De folkevalgte har det overordnede styrings- og beslutningsansvaret. Det innebærer et overordnet resultatansvar og et ansvar for at kommunen er organisert så hensiktsmessig som mulig med henblikk på utvikling av tjenester og lokalsamfunn for kommunens borgere. Folkevalgte har også et overordnet arbeidsgiveransvar i forhold til å forvalte og utvikle arbeidskraften i kommunen».*

I forkant av alle bystyremøter arrangeres det et møte mellom politisk og administrativ ledelse, «PA-møte», hvor saker til politisk behandling gjennomgås. Samspillet mellom politisk og administrativt lederskap videreutvikles i en kontinuerlig prosess.

Strategier for mål 3.1:

«Vi har bevissthet om at vi er til for innbyggerne og i all oppgaveløsning har vi innbyggerperspektivet med oss»

Tjenestene har innbyggerfokus. Det gjennomføres ulike former for brukermedvirkning som; brukerundersøkelser, tema møter og åpne høringer.

«Vi følger kommunens overordnede mål, visjon og verdier og ivaretar en høy etisk standard»
Kommuneplanen inneholder satsningsområder og mål for samfunns- og tjenesteutvikling. Kommunens planstrategi er et hjelpemiddel for politisk styring og prioritering av planoppgaver.

Aktiv bruk av kommuneplanen startet høsten 2018 og fortsatte i 2019. Den oppleves som et godt verktøy for ledelse; den gir tydelig retning og ledere omsetter mål og strategier til lokale handlingsplaner.

«Vi sikrer likestilling, inkludering og mangfold»

En viktig del av arbeidet med likestilling er å gi like muligheter for begge kjønn. Dette er et langsiktig arbeid som bl.a. handler om kultur og holdninger. Lillesand kommune jobber kontinuerlig for at alle ansatte skal ha like arbeidsvilkår, og ikke forskjellsbehandles på bakgrunn av kjønn, religion og livssyn, seksuell orientering eller etnisitet.

I planstrategien er det vedtatt at alle relevante planer skal ivareta likestilling, inkludering og mangfold. Arbeidet ivaretas i utøvelse av arbeidsgiverpolitikken, og i møte med brukerne av våre tjenester.

Det rapporteres på likestillings- og inkluderingsarbeidet under pkt. 2.5 Personalstatistikk.

2.4 MÅL: PROFESJONELL OG ATTRAKTIV ARBEIDSGIVER

Mål 3.2 kommuneplanen: Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere

«Vi vektlegger en fremtidsrettet arbeidsgiverpolitikk»

Vi har 3 delsystemer som bidrar; målstyring, delegasjon og internkontroll.

En fremtidsrettet arbeidsgiverpolitikk forutsetter gode ledere som er lojale mot kommunens mål, strategier og verdier, har en høy etisk standard, viser retning og har gode relasjonelle evner.

«Vi har ansatte som opplever mestring og mening i sin arbeidshverdag og har en klar ansvars- og rolleforståelse»

Vi ønsker kompetente medarbeidere som føler mestring, kan jobbe selvstendig, er motiverte, har en god rolleforståelse og er aktive bidragsytere til et fleksibelt og godt arbeidsmiljø.

Kommunedirektøren *"skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll"*
[kommuneloven § 23 nr. 2.]

Arbeidsavtalen og stillingsbeskrivelsen rammer inn den enkeltes arbeidsforhold. Dokumentene er viktige grunnlag i medarbeidersamtaler og i oppfølgingsarbeidet av ansatte. Partene er enige om at det skal utarbeides stillingsbeskrivelser for alle stillinger.

Gode retningslinjer og rutiner bidrar i kvalitetsarbeidet. Stab for organisasjon bidrar til at alle styrende dokumenter (planer, retningslinjer, rutiner, skjema) knyttet til personalforvaltning og HMS er tilgjengelige i vår elektroniske kvalitets- og internkontrolløsning. Implementeringen av løsningen og god praksis er en kontinuerlig prosess i organisasjonen.

«Vi arbeider i nært samarbeid med tillitsvalgte og vernetjenesten»

Kommunedirektøren møter tillitsvalgte og hovedverneombud hver måned til et informasjons- og dialogmøte. I tillegg er tillitsvalgte med frikjøp representert i arbeids- og prosjektgrupper som etableres, samt på ledersamlinger dersom temaet er relevant. Kommunalsjefer og enhetsledere har et særskilt ansvar for samarbeidet på sektor- og enhetsnivå.

Fagforbundet, Utdanningsforbundet og NSF er de største fagforeningene i kommunen. De har tillitsvalgte med helt eller delvis frikjøp.

«Vi sikrer felles forståelse for og forpliktelse av hvordan en helhetlig, tydelig og strategisk ledelse utøves»

Det er inngått forpliktende lederavtaler mellom ordfører og kommunedirektør, kommunedirektør og kommunalsjefer/ økonomisjef/ organisasjonssjef, og mellom

kommunalsjefer og enhetsledere. Arbeidet med å tydeliggjøre delegering er iverksatt. Lederplattform med tilhørende lederprinsipper ble vedtatt politisk våren 2020. Hensikten med denne lederplattformen er å tydeliggjøre hvordan helhetlig, tydelig og strategisk ledelse utøves, og synliggjøre hva som kan forventes av, og kjennetegner ledere i Lillesand kommune.

Kommunens årsbudsjett og økonomiplan viser vedtatte prioriteringer.

Det har vært avviklet følgende ledersamlinger i 2020:

- Dagsamling i juni. Temaene var budsjett, lederplattform og Lillesand 2024
- 2 dagers samling i september. Endring og omstilling. Hvordan bygge endringskompetanse

I tillegg ble det gjennomført obligatorisk kurs i medarbeidersamtalekonseptet for alle leder med personalansvar.

Nye ledere ivaretas gjennom systematisk introduksjon til kommunens lederplattform og lederprinsipper. Kommunedirektørens stab bidrar med opplæring og veiledning innen de ulike fagområdene som ledelse bygger på. Lederutvikling ivaretas også gjennom andre ulike kompetansebyggende tiltak, initiert av kommunedirektøren og kommunalsjefer. Det ble gjennomført en kursrekke à 8 samlinger med relevante temaer for nyansatte ledere i løpet av året.

«Vi har en utstrakt bruk av delegering og beslutninger tas på lavest mulig nivå»
Kommunens styringssystem gir en samlet og kortfattet beskrivelse av organisering, ansvarsfordeling, viktige arenaer etc. Kommunedirektøren har videredelegert ansvar for personal, økonomi, fag (herunder kvalitet og internkontroll), og informasjon i linjen til de ulike resultatenehetene.

«Vi har, rekrutterer og beholder kompetente ansatte, og sikrer løpende kompetanseutvikling»
Partene er enige om at det skal utarbeides kompetanseplaner i alle enheter, men det gjenstår fortsatt noe før alle enheter har det.

Det holdes interne kurs hvor ansatte styrker sin kompetanse i bruk av fagsystemer og rutiner. Ansatte har deltatt i eksterne kurs, samt etter- og videreutdanning i tråd med enhetenes behov.

«Vi utvikler en heltidskultur og høy grad av nærvær»
Arbeide mot en heltidskultur i Lillesand kommune har blitt videreført i 2020, på tross av utfordringer knyttet til korona. Det har i løpet av 2020 blitt gjennomført 2 digitale samlinger i regi av «Nytt Blikk Agder» nettverket med deltakelse fra alle sektorer i kommunen. I tillegg har det blitt gjort et stort arbeid i forhold til innføring av års turnus innenfor helse og omsorg. Oppstart av års turnus var medio desember 2020. Innarbeidelse av retningslinjer for heltidskultur i HR avdelingen og avdelingens generelle bidrag inn i heltidsarbeidet er en viktig forutsetning for måloppnåelse.

Se for øvrig 2.6 Sykefravær og oppfølging.

HMS-team som består av leder, verneombud og tillitsvalgt i hver enhet er videreført.

Kommunens overordnede HMS plan ble revidert og godkjent av AMU i juni 2020

«Vi arbeider for å tilby flere lærling- og praksisplasser»

Ved politisk behandling av budsjett- og økonomiplan 2019-2022 ble det vedtatt at Lillesand kommune skulle øke antall lærlinger eller lærekandidater med 6 hvert år, hvorav 2 av disse skulle dekkes ved omdisponering av midler innenfor rammeområdene.

Pr august 2020 økte vi antall lærlinger fra 18 til 24, med følgende fordeling innen fagområdene:

- 10 lærlinger innen barne- og ungdomsarbeiderfaget
- 7 lærlinger innen helsefag (herav 1 lærling fra prosjektet «Menn i helse»)
- 3 lærlinger innen IKT-faget (herav 1 lærling dekket av SIO-midler)
- 2 lærlinger innen kokkefaget
- 1 lærling i kontorfaget
- 1 lærling i byggdrifterfaget

I tillegg til dette har 2 ansatte inngått avtale om «fagbrev på jobben».

Koordineringsarbeidet er lagt Avdeling for HR.

Enhetene har avtaler med utdanningsinstitusjoner, NAV og arbeidsmarkedstiltak og tar imot studenter, elever og andre som trenger praksisplasser.

2.5 PERSONALSTATISTIKK

Årsverk og ansettelsesforhold

I dette kapittelet følger statistikk innen ulike personalområder. Statistikken er hentet fra kommunens lønns- og personalsystem, saksarkivet, KS, KLP, SPK og SSB. Pr. 31.12.2020 var det 992 ansatte (804,8 årsverk) i Lillesand kommune, hvorav 829 fast ansatte, 26 ansatte i fødselspermisjon og 137 ansatte i ulike vikariat og midlertidige ordninger.

Tabell 38 Antall årsverk innen ulike grupper pr 31.12.

Årstall	Faste årsverk	Fødselspermisjon	Sum faste	Vikariat og vakant	Engasjement prosjekt	Lærlinger	Politikere	Totale årsverk
2018	614,2	13,5	627,7	80,8	36,0	11,0	1,6	757,1
2019	645,0	12,8	657,8	58,0	36,5	16,0	2,5	770,8
2020	672,3	19,4	691,7	65,2	23,4	22,0	2,5	804,8

Nærmere beskrivelse av de ulike gruppene:

Nærmere beskrivelse av de ulike gruppene:

«Faste årsverk»: Ansatte med et fast tilsetningsforhold, inkludert sykemeldte inntil 52 uker.

«Fødselspermisjon»: Ansatte i fødselspermisjon som mottar lønn iht. stillingsprosent. Lønnsutgifter blir refundert fra NAV.

«Faste årsverk + fødselspermisjon»: Grunnlag for tabell fordeling og endring av årsverk pr enhet.

«Vikariat»: Ansatte i vikarstillinger erstatter ansatte med sykefravær, fødselspermisjon eller ansatte med permisjon uten lønn.

«Engasjement / prosjekt»: Årsverkene er i hovedsak knyttet mot enkeltvedtak hvor hele eller deler av lønnsutgiftene dekkes ved refusjon.

«Politikere»: Politikere som mottar fast, årlig godtgjørelse iht reglement, godtgjørelse for folkevalgte.

«Totale årsverk»: Årsverk som Lillesand kommune har faste lønnsforpliktelser for på angitt tidspunkt.

Engasjement-/prosjektstillinger utgjør 23,4 årsverk, og er redusert med 13,1 årsverk i forhold til samme tidspunkt i 2019.

Tabell 39 Fordeling av årsverk for engasjementer/prosjekter pr. 31.12

Årstall	Kommunedirektør med stab	Sektor for helse og kultur	Sektor for skole	Sektor for barnehage	Sektor for tekniske tjeneste	Totalt
2018	2,2	25,4	4,0	4,4	0,0	36,0
2019	2,2	29,3	3,6	1,4	0,0	36,5
2020	3,5	13,1	3,9	3,0	0,0	23,4

Vikariater og vakante stillinger utgjør 65,2 årsverk, og har økt med 7,2 årsverk i forhold til samme tidspunkt i 2019.

Tabell 40 Fordeling av årsverk for vikariater og vakante stillinger pr 31.12.

Årstall	Kommunedirektør med stab	Sektor for helse og kultur	Sektor for skole	Sektor barnehage	Sektor for tekniske tjenester	Totalt
2018	0	32,5	33,2	13,6	1,5	80,8
2019	1	23,0	26,4	7,6	0,0	58,0
2020	1,8	20,8	25,8	11,5	5,3	65,2

Tabellen under viser antall årsverk for gruppene fast ansatte og ansatte i fødselspermisjon pr. 31.12 i gjeldende år, inndelt pr. rammeområde. Kolonnen lengst til høyre viser endringer fra 2019 til 2020.

Tabell 41 Årsverk pr rammeområde pr. 31.12 – faste og foreldrepermisjon

Rammeområde	2018	2019	2020	Endring 2019 - 2020
Kommunedirektør med stab	24,2	24,3	29,7	5,4
Helse og kultur	294,5	310,4	342,2	31,8
Skole	180,4	188,7	193,7	5,0
Barnehage	58,7	64,6	59,1	-5,5
Tekniske tjenester +VA og havn	69,9	69,8	67,0	-2,8
Sum årsverk	627,7	657,8	691,7	33,9

Endringer i rammeområder i 2020

Økningen av årsverk i rammeområdene beskrives som følger;

Nyopprettede hjemler;

- Økning i rammeområde Kommunedirektør med stab innebærer økning av 2,0 årsverk for rådgivere på stab for økonomi og prosjekt, iht BS 179/19 og 0,3 årsverk for tillitsvalgte, iht BS 179/19.
- Økning i rammeområde helse og kultur er knyttet mot 0,4 årsverk for avdelingsleder kino/eTeater, iht budsjettvedtak, 2,5 årsverk i enhet for omsorg sentrum iht BS 179/19, 9,7 årsverk i enhet for omsorg sentrum for omgjøring av prosjektstillinger til faste stillinger iht BS 179/19 og 1 årsverk for NAV-leder iht administrativ beslutning om at NAV-leder skal være kommunalt ansatt, ref. partnerskapsmøte mellom NAV og Lillesand kommune. I tillegg er det en økning på 1,6 årsverk for drift av ØHD iht budsjett- og økonomiplan 2020-2023, BS 179/19. Det har også vært økning av hjemler knyttet til vedtak om retningslinjer for heltidskultur, BS 176/19.
- Økningen i rammeområde skole skyldes økt behov innen skoler og SFO.
- Rammeområde tekniske tjenester + VA og havn har fått 1 årsverk for klima- og miljørådgiver tilbake fra Birkenes til Lillesand, iht BS 183/19.

Øvrige endringer skyldes rekruttering i eksisterende hjemler med budsjettmidler, ansatte som er tilbake i arbeid etter permisjon og vikarer som har fått fast stilling i henhold til AML § 14-9.

Kjønnsfordeling – fast ansatte

Ved utgangen av 2020 var det 829 personer i aktivt arbeid med fast ansettelse i kommunen; 645 kvinner og 184 menn. Det betyr at kjønnsfordelingen i arbeidsstokken som helhet var 77,8 % kvinner og 22,2 % menn.

Tabellene under viser kjønnsfordelingen blant fast ansatte i kommunen, samt kjønnsfordelingen i den øverste ledelsen.

Tabell 42 Kjønnsfordeling ansatte i organisasjonen som helhet

År	Antall		Årsverk	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
2018	77,6 %	22,4 %	76,1 %	23,9 %
2019	77,9 %	22,1 %	76,8 %	23,2 %
2020	77,8 %	22,2 %	77,1 %	22,9 %

Tabell 43 Kjønnsfordeling innen ledelse (kommunedirektørens ledergruppe og enhetsledelse)

År	Kvinner		Menn	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
2018	12	50,0 %	12	50,0 %
2019	13	54,0 %	11	46,0 %
2020	16	66,7 %	8	33,3 %

Som det kommer frem av tabellen er det 33,3 % menn i lederstillinger, mens det er 22,2 % menn i organisasjonen som helhet. Antall menn har en nedgang både innen ledelse og i organisasjonen for øvrig.

Deltidsstillinger

Gjennomsnittlig stillingsbrøk for en fast ansatt i Lillesand kommune (se tabellen under) var 81,1 % i 2020. Det er en økning på 3,5 prosentpoeng fra 2019.

Tabell 44 Gjennomsnittlig stillingsprosent for fast ansatte

År	Stillingsprosent
2018	76,8 %
2019	77,6 %
2020	81,1 %

Tabell 45 Antall fast ansatte i deltidsstillinger

År	0,1-24,9 %		25,0-49,9 %		50,0-74,9 %		75,0-99,9 %		Antall personer	Andel deltid
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn		
2018	49	16	48	13	163	20	129	24	462	58 %
2019	48	15	48	18	154	19	149	31	481	58 %
2020	33	10	37	17	127	19	162	26	431	52 %

Ved utgangen av 2020 arbeidet 52 % av de ansatte i deltidsstillinger, en nedgang på 0,6 prosentpoeng i forhold til de to siste årene. I tabellen ligger alle fast ansatte med mindre enn 100 % stilling. Hvor mange av disse som har en stilling utenfor kommunen, eller som har en trygdeytelse i tillegg, har ikke administrasjonen opplysninger om. Se tabellen under for fordeling av deltidsstillinger pr sektor.

Tabellen under viser at alle sektorene har færre deltidsansatte enn ved samme tidspunkt i 2019.

Tabell 46 Antall fast ansatte i deltidsstillinger fordelt på sektor

Rammeområde	2018			2019			2020			2020
	Antall deltid	Tot. ant. faste	Prosent deltid	Antall deltid	Tot. ant. faste	Prosent deltid	Antall deltid	Tot. ant. faste	Prosent deltid	Gj. snitt stillings%
Kommunedirektør med stab	4	25	16 %	4	25	16 %	4	31	13 %	96,5 %
Helse og kultur	341	432	79 %	359	450	80 %	322	455	71 %	73,9 %
Skole	81	205	40 %	77	210	37 %	71	214	33 %	88,2 %
Barnehage	25	65	38 %	31	72	43 %	25	61	41 %	87,7 %

Tekniske tjenester +VA og havn	11	73	15 %	10	74	14 %	9	68	13 %	94,0 %
Sum årsverk	462	800	58 %	481	831	58 %	431	829	52 %	81,1 %

Alderssammensetning

Gjennomsnittsalderen på fast ansatte er på samme nivå som i 2019.

Tabell 47 Gjennomsnittsalder fast ansatte pr sektor

Sektor	2018	2019	2020
Rammeområde kommunedirektør med stab	47,9	46,8	45,1
Rammeområder helse og kultur	46,3	45,7	45,6
Rammeområde skole	45,6	45,3	45,4
Rammeområde barnehage	42,8	42,1	43,3
Rammeområde tekniske tjenester (inkl. VA og havn)	50,7	49,5	49,8
Hele kommunen	46,3	45,7	45,7

Gjennomsnittsalderen for kvinner er litt høyere enn for menn.

Tabell 48 Gjennomsnittsalder fast ansatte menn og kvinner

Kjønn	2018	2019	2020
Kvinner	46,3	45,6	45,9
Menn	46,3	45,7	45,1

Tabell 49 Aldersgruppering fast ansatte

Aldersgruppe	2018	2018 %	2019	2019 %	2020	2020 %
18-29 år	76	9,5	82	9,9	78	9,4
30-39 år	172	21,5	190	22,9	198	23,8
40-49 år	200	25,0	220	26,5	214	25,8
50-59 år	228	28,5	222	26,7	226	27,3
60-66 år	110	13,8	108	13,0	105	12,7
Over 67 år	14	1,7	9	1,0	8	1,0
TOTALT	800	100,0	831	100	829	100

Tabell 50 Antall ansatte 56+ pr sektor

Sektor	2018		2019		2020	
	56+	Totalt ansatte	56+	Totalt ansatte	56 +	Totalt ansatte
Rammeområde kommunedirektør med stab	7	25	6	25	7	31
Rammeområde helse og kultur	122	432	121	450	116	455
Rammeområde skole	42	205	39	210	42	214
Rammeområde barnehage	8	65	9	72	8	61
Rammeområde tekniske tjenester (inkl. VA og havn)	26	73	22	74	24	68
Hele kommunen	205	800	197	831	197	829

Antall ansatte på 56 år og eldre viser at sektorene står overfor et behov for nyrekruttering. Det er vanskelig å fremskrive sikre tall siden det er relativt usikkert når den enkelte velger å gå av med pensjon. Jo eldre arbeidstakerne blir, desto mindre fare er det for at de søker arbeid utenfor organisasjonen.

Vernerunde og arbeidsmiljøkartlegging

Elektronisk vernerunde med fokus på sikkerhet og fysiske forhold ble gjennomført i januar 2020. Spørsmålene knyttet til psykososiale forhold på arbeidsplassen ble tatt ut og ivaretas

gjennom arbeidsmiljøkartlegging som skal gjennomføres hvert 2. år, med første gjennomføring i januar 2021.

2.6 SYKEFRAVÆR OG OPPFØLGING

Avdeling for HR har jobbet systematisk med revisjon av rutiner for å forebygge sykefravær og bidra til god oppfølging av sykemeldte arbeidstakere. HMS-rådgiver fra bedriftshelsetjenesten og Avdeling for HR bidrar i tillegg med lederstøtte og veiledning innenfor temaet. HMS teamene på den enkelte enhet vil også være en viktig arena å sette fokus på nærvær og forebygging av sykefravær

Tabell 51 % sykefravær pr tertial

År	1. tert.	2. tert.	3. tert.	Sum
2018	8,7	6,5	7,5	7,7
2019	8,1	7,3	7,7	7,7
2020	8,9	7,0	9,2	8,6

Tabell 52 Differensiert % sykefravær

År	1-8 dg	9-16 dg	>=17 dg	Sum
2018	1,6	0,5	5,6	7,7
2019	1,6	0,4	5,7	7,7
2020	1,4	0,5	6,7	8,6

Økningen i sykefraværet på 0,9 % for 2020 antas å skyldes koronapandemien.

Tabell 53 % sykefravær pr år fordelt på rammeområder

Sektor	2018	2019	2020
Rammeområde kommunedirektør med stab	1,2	3,5	4,1
Rammeområder helse og kultur	8,3	8,3	8,6
Rammeområde skole	5,2	5,9	7,5
Rammeområde barnehage	11,6	10,6	13,4
Rammeområde tekniske tjenester (inkl. VA og havn)	10,1	9,2	10,3
Hele kommunen	7,7	7,7	8,6

Ledere med personalansvar har oppfølgingsansvaret for sykemeldte arbeidstakere. NAV tilbyr gode digitale løsninger både for arbeidsgiver, lege og den sykemeldte. Dette sikrer god dokumentasjon i sykefraværsoppfølgingen.

Det er viktig både for arbeidsgiver og arbeidstaker at det tidlig i et sykefraværsløp, tilrettelegges for at den ansatte skal kunne stå i sin stilling så langt arbeidshelsen tillater det. Det er vesentlig å avklare restarbeidsevnen.

Bedriftshelsetjenesten

Falck Helse leverer bedriftshelsetjenester til kommunen. Samarbeidet fungerer godt og de leverer raskt og med god kvalitet. Via HMS-nettverket møter bedriftshelsetjenesten kommunenes kontaktpersoner 1 gang i året til erfaringsutveksling og nytenkning innenfor HMS-området.

Falck Helse gir anbefalinger til arbeidsgiver og ansatte om hva som skal til for å sikre god arbeidshelse.

I 2020 har vært noe mer bruk av BHT i prosesser rundt psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø

Personskader

Yrkesskader meldes til NAV og avhengig av skadeomfang også til kommunens forsikringsselskap.

Tabell 54 Meldte personskader

	2017	2018	2019	2020
NAV	9	18	6	14
Forsikring	8	6	4	2

Melding om yrkesskade sendes NAV når den ansatte har oppsøkt lege for behandling eller oppfølging av skade. Melding til forsikringsselskapet gjøres kun hvis man kan forvente at yrkesskaden kan medføre fremtidig uføre, rapportering kan imidlertid i inntil 10 år etter skadedato.

2.7 LØNNSPOLITIKK OG FORHANDLINGER

Lønnsforhandlinger

Koronapandemien satt sitt preg på lønnsforhandlingene i 2020. Arbeidstakere som ivaretas av Hovedtariffavtalen kap. 4 (de fleste ansatte) fikk sentralt et generelt kronetillegg på mellom kr 1400 – kr 1900 avhengig av stillingsgruppe. Ledere i kap. 4 ble gitt et lønnstillegg på 0,3 % av den enkeltes grunnlønn pr. 31.8.2020. Tilleggene ble gitt med virkning fra 01.09.2020. Det var ikke rom for å avsette midler til lokale lønnsforhandlinger i kapittel 4 i 2020.

Lokalt ble arbeidstakerorganisasjonene og arbeidsgiver (Lillesand kommune) enige om at alle arbeidstakere i kap. 3 og 5 (ansatte som har lokal lønnsdannelse) ble gitt et prosenttillegg på grunnlønn på 0,6 %. For de uorganiserte ble endringen 0,2 %. Virkningsdato ble satt til 01.05.2020.

Tabell 55 Lønnsstigning

Hovedtariffavtalen	2018	2019	2020
Kap. 3, punkt 3.4.1	2,9	4,5	0,6
Kap. 3, punkt 3.4.2	2,8	4,4	0,6
Kap. 3, punkt 3.4.3	2,9	3,6	0,6
Kap. 5 punkt 5.2	2,9	3,5	0,6

Kap.3.4.1 omhandler kommunens topledelse.

Kap. 3.4.2 omhandler enhetsledelse.

Kap. 3.4.3 omhandler assisterende rektorer og avdelingsledere

Kap. 5.2 omhandler bl.a. ledere, rådgivere, ingeniører, leger og jordmødre.

Rekruttering og turnover

Arbeidsgiver merker fortsatt et økt press på lønnsnivå for å beholde ansatte. Lillesand kommune kan ikke konkurrere med det private næringsliv når det gjelder lønn for enkelte etterspurte yrkesgrupper, og må derfor bli bedre på å bygge omdømme og markedsføre goder kommunalt ansatte har, herunder en fortsatt svært god pensjonsordning og muligheter for kompetanseutvikling

Turnover beregnes med utgangspunkt i antall fast ansatte som har sluttet i en periode delt på gjennomsnittlig antall ansatte i samme periode. Midlertidige stillinger og pensjonsavgang er ikke med i beregningen.

Det var en turnover på 4,9 % i 2020 – fordelt pr sektor som vist under;

Tabell 56 Turnover

Rammeområder	Kommunedirektør m/stab	Helse og kultur	Skole	Barnehage	Teknisk	Totalt
Sluttet	3	19	6	8	5	41
Gj.snitt ansatte	31	455	214	61	68	829
Turnover	9,7	4,2	2,8	13,1	7,4	4,9

Det er store kostnader knyttet til rekrutteringsprosessen og innfasing av nyansatte. Det ble lyst ut 119 stillinger i 2020. Dette var både interne og eksterne utlysninger, samt vikariater, engasjementer og sommervikarer. Flere faste deltidsstillinger ble lyst ut både internt og eksternt og teller som 2 annonseringer. Til disse stillingene var det 1587 søkere, herav 33 % menn og 67 % kvinner.

Kommunen har i 2020 i stor grad klart å rekruttere nye medarbeidere med ønsket kompetanse. Det var 73 ansatte med startdato i 2020 – 21 menn – 52 kvinner. Ledere forutsettes å skulle avvikle sluttsamtaler for å kartlegge årsaken til at ansatte søker seg bort.

Det er et viktig samfunnsansvar å gi personer med nedsatt funksjonsevne arbeidspraksis i organisasjonen. Dilemmaet er forventninger fra NAV om at kommunen ganske raskt skal kunne tilby lønnsmidler, som kommunen faktisk ikke har, i en situasjon der en skal være mest mulig kostnadseffektiv. Organisasjonen kommer dermed i skvis mellom kravene til et inkluderende arbeidsliv og driften av tjenestene.

2.8 PENSJON

Fremover er det vesentlig at våre arbeidstakere står så lenge som mulig i yrkeslivet, da behovet for arbeidskraft spesielt innenfor helse- og omsorgsyrkene vil øke betydelig i årene som kommer. Tabellen under viser endringer i status yrkesaktive.

Det er viktig at våre ansatte er klare over sine rettigheter knyttet til pensjon. KLP har bidratt med individuelle veiledningssamtaler pr. telefon til de av våre ansatte som ønsket dette. Tilbudet gikk til alle ansatte 60 år+ innmeldt i KLP.

KLP/SPK tilbyr i tillegg bistand og råd med pensjonsrådgiver ved kontakt via sine hjemmesider. Endringer i personvernlovgivningen innebærer at den ansatte selv må søke om AFP, uføre og alderspensjon til pensjonskassene. Avdeling for HR og Struktur 1 har en kontrollerfunksjon ved innsending av søknader digitalt fra ansatte.

Tabell 57 Fra aktiv til pensjonist

Fra status	Til status	KLP Fellesordningen 18			KLP Sykepleierordningen			Statens pensjonskasse		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Aktiv	Delvis ufør	5	4	7	0	0	0	1	1	6
Aktiv	Delvis AFP 62-64	0	1	0	0	0	0	0	1	1
Aktiv	Delvis AFP 65-66	1	0	0	0	1	0	1	0	
Aktiv	Ufør	6	6	5	0	1	0	1	1	10
Aktiv	AFP 62-64	5	1	5	0	1	0	0	1	1
Aktiv	AFP 65-66	0	2	3	0	1	0	0	1	3
Aktiv	Alderspensjon	5	10	6	1	0	0	4	4	2

Aktiv	Død	1	0	0					
-------	-----	---	---	---	--	--	--	--	--

Offentlig ansatte har mulighet for å ta ut avtalefestet pensjon fra fylte 62 år, dersom de har tilstrekkelig opptjening. Ved gjennomføring av medarbeidersamtaler skal leder diskutere behov i nye livsfaser med tanke på motivasjon og arbeidsfastholdelse.

Lillesand kommune har ikke lenger en uttalt seniorpolitikk. For alle livsfaser gjelder behovet for involvering og deltakelse i lærings- og utviklingsprosesser samt å øke sin kompetanse i tråd med samfunnsmandatet for å kunne mestre arbeidet.

2.9 MÅL: FREMTIDSRETTEDE TJENESTER

Mål 3.3 Lillesand kommune har fremtidsrettede tjenester av høy kvalitet

«Vi arbeider for å gi riktige tjenester ut fra definerte krav, innbyggernes behov og de ressursrammene vi har»

Ansvarlige for de ulike tjenestene er bevisste i forhold til eget ansvar for kvalitet, herunder internkontroll. Den digitale kvalitetsløsningen hjelper til med systematikk, dokumentasjon og tilgjengelighet. Avviksmeldingssystemet i løsningen gjør det enkelt å melde avvik og lederne får et viktig grunnlag for sitt kontinuerlige kvalitetsarbeid

«Vi etterlever en helhetlig internkontroll»

Kommunens digitale kvalitetsløsning bidrar til å sikre systematikk, dokumenterer kvalitetsarbeidet og bevisstgjør.

«Vi ivaretar vårt ansvar for beredskap og krisehåndtering med et risikobilde i stadig endring. Arbeidet med beredskap er videreført i henhold til årshjul og i henhold til lov og forskrift som legger klare føringer for kommunal beredskapsplikt.»

I vedtatt planstrategi (bysak 114/16) ligger det føringer for en revisjon av kommunens overordnede ROS-analyse i henhold til lov og forskrift. Arbeidet startet i 2019 og ferdigstilles i 2021.

2.10 KONTROLL OG STYRING

I den nye kommunelovens § 14-7 (som trådte i kraft 1. januar 2020) om årsberetning heter det bl.a. at årsberetningen skal redegjøres for "tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard."

Kommuneloven har lagt det øverste ansvaret for tilsyn med den kommunale forvaltningen til bystyret. Tilsvarende så tilligger bystyret med å påse at regnskaper revideres på en betryggende måte.

Egenkontroll er definert som den kontrollvirksomheten kommunen utfører overfor sin egen virksomhet gjennom kontrollutvalget, revisjon og kommunedirektørens internkontroll.

Kontrollutvalg

Ved konstituering skal bystyret selv velge et kontrollutvalg. På bystyrets vegne utfører kontrollutvalget det løpende tilsynet med forvaltningen og kommunens egenkontrollansvar.

Kontrollutvalgets oppgaver er i utgangspunktet gitt i den nye kommunelovens § 23, og i forskrift om kontrollutvalg av 2019, men bystyret kan konkret be utvalget utføre særskilte tilsynsoppgaver på sine vegne. Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre tilsyn og kontroll

med den kommunale forvaltningen på vegne av bystyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Kontrollutvalget får sekretariatsbistand fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Med virkning fra 10.10.2020 har sekretariatet fått inn flere eiere fra det som tidligere het Vestfold fylke. Som følge av dette har selskapet endret navn til Vestfold Telemark og Agder Kontrollutvalgssekretariat IKS (VETAKS), og er nå landets største kontrollutvalgssekretariat.

I 2020 hadde kontrollutvalget 6 møter. Sakskart, saksdokumenter og protokoller legges løpende ut på kommunens og sekretariatets hjemmeside. Kontrollutvalgets årsberetning behandles av bystyret i en egen sak.

Eierkontroll

Eierkontroll er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget og et viktig virkemiddel for å sikre at kommunalt eierskap underlegges demokratisk styring og kontroll. I 2020 har kontrollutvalget ikke behandlet noen rapporter etter gjennomført eierskapskontroll.

Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er et verktøy som bystyret og kontrollutvalget skal bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig. Forvaltningsrevisjon er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget. Gjennom forvaltningsrevisjon kan kontrollutvalget undersøke om kommunen etterlever regelverk, når fastsatte mål, og om ressursene forvaltes på en effektiv måte.

Regnskapsrevisjon

Revisjon av årsregnskapet er en sentral del av kommunens egenkontroll. Revisor skal gi trygghet for at en kan stole på informasjonen kommunen gir om sin økonomi. Dette er en viktig oppgave. Revisor er en uavhengig og objektiv tredjeperson som gjennom sine kontroller kan avdekke, og forebygge feil og mangler i den økonomiske rapporteringen. Revisor vil i tillegg veilede kommunen for å bidra til å forebygge og avdekke feil og misligheter.

Kommunen er medeier i, og har avtale om levering av revisjonstjenester fra Aust-Agder revisjon IKS. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen.

Internkontroll

Den nye kommuneloven inneholder en ny og mer omfattende regulering av internkontrollen enn kommuneloven av 1992. Det var lenge ikke klart fra hvilket tidspunkt de nye lovparagrafene for internkontroll i kommuner/ fylkeskommuner skulle gjelde, derfor ble det utarbeidet og vedtatt nye retningslinjer for internkontroll for organisasjonen våren 2020. Retningslinjene er i tråd med ny kommunelovs § 25 som trådte i kraft 1. januar 2021.

Kommunedirektørens internkontroll er beskrevet i dokumentet «Styringssystemet for Lillesand kommune». Det beskriver organisering, ansvarsfordeling, viktige arenaer etc., knyttet til styring av kommunen. Dokumentet revideres ved behov og minst én gang i året.

Viktige styrende dokumenter for kommunedirektørens internkontroll er bl.a.:

- Økonomireglementet og investeringsreglement
- Finansreglementet
- Eierskapsmelding
- Etiske retningslinjer
- Informasjonsreglementet

Kvalitetssystem

Internkontroll er systematiske tiltak som sikrer at virksomhetens aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med vedtak, og lov og forskrift. Internkontroll skal ivaretas i alt vi gjør. Internkontroll og kvalitet er to sider av samme sak.

Lillesand kommune implementerte i 2013 en digital internkontroll- og kvalitetsløsning (EQS) som er tatt i bruk av organisasjonen og som bidrar til å sikre helhet og standardisering. I kvalitetsløsningen er reglementer, prosedyrer og rutiner gjort tilgjengelige for ledere og alle ansatte. Revisjon av styrende dokumentene foretas regelmessig. Avvikshåndtering i EQS omfatter prosessen fra avviket blir meldt til det er lukket. Det å registrere og behandle avvik er en viktig del av internkontroll for hele organisasjonen på alle nivåer.

Tilgjengeligheten av styrende dokumenter, avvikshåndteringen og statistikken bruker kommunen aktivt i sitt kontinuerlige arbeid for å sikre kvalitet, systematikk og dokumentasjon.

Avvik meldes i forhold til:

- Brudd på arbeidsmiljø (HMS)
- Brudd på tjenestenes kvalitet, med andre ord brudd på lov og forskrift, brudd på den kvalitetsstandard vi har (og som vi blir målt etter) og egne rutiner
- Vold, trusler og/eller trakassering

Delegering

Delegasjonsordningen vedtas av bystyret i løpet av første året i ny bystyreperiode (jf. kommuneloven). Dette gjelder både delegasjon fra bystyret til underutvalgene og delegasjon fra bystyret til kommunedirektøren.

Lillesand bystyre har gitt kommunedirektøren myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller i saker som ikke er av prinsipiell betydning og som ikke er delegert ordfører. Dersom det er tvil om hvorvidt en sak er "ikke-prinsipiell", eller det er tvil om hvordan en slik sak skal behandles, har ordfører og kommunedirektør ansvaret for å klarlegge dette. Dersom det fortsatt er tvil, går saken til politisk behandling.

Kommunedirektøren videre delegerer den tildelte myndigheten, via kommunalsjefer og organisasjonssjef, til enhetsledere. De med delegert ansvar fra kommunedirektøren har mulighet til videredelegering av fullmaktene. Dette skal skje skriftlig. Dersom det ikke eksplisitt er uttalt at en har slik fullmakt, har enhetsleder ikke anledning til videredelegasjon.

Lillesand kommune har tatt i bruk et web-basert verktøy for delegering. Verktøyet gir offentlig innsyn i den delegerte myndigheten til råd og utvalg, samt administrativ delegering fra kommunedirektøren til ledere og ansatte.

Etikk

Folkevalgte og ansatte skal overholde de lover, forskrifter og reglementer som gjelder for kommunens virksomhet. Dette innebærer også å forholde seg lojalt til vedtak fattet av folkevalgte og administrative organ.

Kommunen har etiske retningslinjer for folkevalgte og etiske retningslinjer for ansatte. Retningslinjene sier at folkevalgte/ kommunens ansatte skal legge stor vekt på redelighet og åpenhet, være bevisste at de danner grunnlaget for innbyggernes tillit til kommunen, og skal derfor ta aktiv avstand fra enhver uetisk forvaltningspraksis.

De etiske retningslinjene omhandler følgende tema:

- lojalitet i forhold til lover, avtaler, retningslinjer og rutiner
- gaver og andre fordeler

- representasjon
- integritet, interessekonflikter og habilitet
- bruk av kommunens utstyr, biler mv.
- ekstraarbeid

HMS

Kommunedirektørens ledergruppe og de tillitsvalgte arbeider for å trygge arbeidsplassene i tråd med samfunnsmandatet. Lederne er ansvarlige for å utvikle enhetene til helsefremmende arbeidsplasser, der også HMS er integrert i daglig drift. Medbestemmelsesmøter forutsettes gjennomført på de ulike ledelsesnivåene i organisasjonen.

HMS-team (leder, verneombud og tillitsvalgte) er etablert i alle enheter for å sikre en bred tilnærming til arbeidsmiljøet. En omforent og forpliktende innsats mellom partene er viktig i utvikling av arbeidskulturene. De kan samlet melde opp saker til AMU.

Vernerunden 2018 ble for femte året på rad gjennomført elektronisk ved bruk av EQS. Alle fast ansatte, også ledere, ansatte i engasjementer og i vikariatet fikk anledning til å svare.

Varsling

Varsling er å videreformidle kritikkverdige forhold til en ansvarlig som kan gjøre noe med det. Kritikkverdige forhold er brudd på lover, interne regler/ retningslinjer eller etiske normer.

Ansatte oppfordres til å varsle om kritikkverdige forhold, fordi det kan bidra til å utvikle kommunen positivt. Varsling brukes i de tilfeller den ansatte selv opplever at saken er av en slik karakter at det ikke er nok å melde avvik.

Eksempler på kritikkverdige forhold kan være:

- Forhold som kan medføre fare for liv og helse
- Mobbing og trakassering
- Korrupsjon
- Maktmisbruk
- Økonomiske misligheter
- Brudd på taushetsplikt
- Diskriminering

Bystyret vedtok i 2018 nye varslingsrutiner for Lillesand kommune. En sikker løsning for varsling er bygd opp og integrert med kommunens saksarkivsystem. Varslingsknappen er tilgjengelig i kommunens kvalitetsløsning (EQS) sammen med varslingsrutinene.

Innsyn og åpenhet

Innsyn i saksbehandlingen øker innbyggernes engasjement for lokaldemokratiet, og gir dessuten mulighet til å kontrollere og påvirke kommunens virksomhet. Lillesand kommune publiserer postlister og dokumenter på innbyggerportalen. Lillesand kommune praktiserer meroffentlighet i henhold til offentleglova.

Kommunens politikere, ansatte og ledere er registrert i Styrevervregisteret. KS' styrevervregister er et webbasert register som gir oversikt over folkevalgte, ansattes og styremedlemmers verv og økonomiske interesser. Registeret er gratis og åpent for allmennheten.

Rettsvister

Kommunen har i løpet av året vedtatt engasjert i ulike rettsvister.

- Erstatning kunstgressbanen i Holta

Kommunen tapte saken i lagmannsretten i 2018. Saken ble anket til tingretten hvor kommunen i 2019 fikk medhold fra retten mot en av partene, men tapte mot de to andre partene. Den tapende part anket saken inn til Høyesterett. Høyesterett avviste anken og tingrettens dom ble stående. Kommunen forhandler med den tapende part om erstatning.

3. OMTALE AV RAMMEOMRÅDENE

3.1 UTGIFTER TIL FORDELING OG FELLES UTGIFTER

Tabell 58 Utgifter til fordeling og felles utgifter

Ansvar 2	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Regnskap 2019
02 - Pensj.innsk.til fordeling	-6 107 673	-6 107 673	0	3 000	-7 550 101
Utgifter	-6 107 030	-6 107 030	0	3 000	-7 549 505
Inntekter	-643	-643	0	0	-596
03 - Fordelingsutgifter	135 806	135 806	0	13 062 977	121 010
Utgifter	212 285	212 285	0	13 064 477	121 010
Inntekter	-76 479	-76 479	0	-1 500	0
10 - Premieavvik	-4 868 493	-4 868 493	0	-26 190 789	-12 668 273
Utgifter	-4 868 493	-4 868 493	0	-26 190 789	-12 668 273
Inntekter	0	0	0	0	0
11 - Skatt, ramme, flyktn.tilsk.	-268 656 118	-268 656 118	0	-267 839 000	-256 798 942
Utgifter	348 297	348 297	0	0	3 554 090
Inntekter	-269 004 415	-269 004 415	0	-267 839 000	-260 353 032
12 - Motpost avskrivninger	-60 177 467	-60 177 467	0	-54 473 100	-51 889 583
Utgifter	0	0	0	0	0
Inntekter	-60 177 467	-60 177 467	0	-54 473 100	-51 889 583
13 - Renter, utbytte, avdrag	35 545	29 868	5 677	0	72 756
Utgifter	57 699	52 021	5 678	0	90 575
Inntekter	-22 154	-22 153	-1	0	-17 819
14 - Intern finans, årets res.	0	0	0	0	0
Utgifter	0	0	0	0	0
Inntekter	0	0	0	0	0
Sum sektor 0-1	-339 638 400	-339 644 077	5 677	-335 436 912	-328 713 133
Utgifter	-10 357 242	-10 362 920	5 678	-13 123 312	-16 452 103
Inntekter	-329 281 158	-329 281 157	-1	-322 313 600	-312 261 030

Rammeområde 0 og 1 omhandler sektorovergrepene kostnader og inntekter, hovedpostene innenfor disse områdene er skatt og rammetilskudd, pensjon, motposter avskrivninger. Dette er bl.a. inntekter og utgifter som blir fordelt på sektorer og enheter i forbindelse med årsoppgjøret.

Skatt, rammetilskudd og premieavvik kommenteres i kap. 4.1.1. Det vises også til egen note om pensjon (note 11).

3.2 FOLKEVALGTE

Rammeområdet Folkevalgte omfatter alle folkevalgte organer, samt revisjon og valg. Her ligger også midler til disposisjon for formannskap og tjenesteutvalget, som tildeles etter søknad fra eksterne aktører til ulike formål.

Økonomi

Tabell 59 Folkevalgte

Ansvar 2	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Regnskap 2019
20 - Bystyre	4 400 436	4 627 129	-226 693	4 476 854	9 743 789
Utgifter	4 963 799	5 082 778	-118 979	4 509 854	10 825 891
Inntekter	-563 363	-455 649	-107 714	-33 000	-1 082 102
21 - Utvalg	985 764	827 968	157 796	827 500	475 180
Utgifter	989 615	831 819	157 796	827 500	480 127
Inntekter	-3 851	-3 851	0	0	-4 947
22 - Revisjon og valg	1 094 123	1 152 233	-58 110	1 150 000	1 332 612
Utgifter	1 094 280	1 152 390	-58 110	1 150 000	1 355 791
Inntekter	-158	-157	-1	0	-23 179
Sum sektor Folkevalgte	6 480 323	6 607 330	-127 007	6 454 354	11 551 581
Utgifter	7 047 694	7 066 987	-19 293	6 487 354	12 661 809
Inntekter	-567 372	-459 657	-107 715	-33 000	-1 110 228

Tabell 60 KOSTRA funksjoner politisk styring

Beløp i 1000 kr	2019	2020	Endring
100 Politisk styring	10 275	5 485	-46,6 %
110 Kontroll og revisjon	1 347	1 238	-8,1 %

Nettoutgiftene til bystyret gikk betydelig ned fra 2019 til 2020. Dette skyldes hovedsakelig utgifter til rettsakene om kunstgresset i Holta i 2019.

Tabell 61 Oversikt over politiske utvalg

Utvalg	Leder	Medlemmer	Møter	Saker
Administrasjonsutvalget	Einar Holmer Hoven (H)	5	8	23
Bystyret	Einar Holmer Hoven (H)	27	10	162
Formannskapet	Einar Holmer Hoven (H)	9	15	148
Tjenesteutvalget	Oddbjørn Kylland (Sp)	9	8	14
Kontrollutvalget	Bjørn Melbye (Ap)	5	8	44
Plan- og miljøutvalget	Siren Thorvaldsen (H)	9	9	110
Sakkyndig ankenemnd	Roar Ørvik (H)	3	0	0
Valgstyret	Einar Holmer Hoven (H)	4	0	0

Helse, kultur og velferdsutvalget og oppvekstutvalget ble etter valget slått sammen til tjenesteutvalget. Planutvalget skiftet navn til plan- og miljøutvalget. Mange av møtene ble avholdt som digitale fjernmøter på grunn av korona-situasjonen.

Andre råd og utvalg er:

Klagenemnda, viltnemnda, museumsnemnda, trafikksikkerhetsutvalget, eldrerådet, råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne, barne- og ungdomsrådet, nemnder for eiendomsskatt og forhandlingsutvalget.

3.2.1 MOBBEOMBUDET

Mobbeombudet har hatt en uavhengig rolle i kommunen og var ikke organisert i noen av sektorene. Av praktiske årsaker skjedde den organisasjonsmessige oppfølgingen i kommunedirektørens stab. Mobbeombudet sa opp sin stilling fra og med 01.12.2020.

Det er ikke registrerte totalt antall henvendelser 2020, men har i sin rapport til bystyremedlemmene 30.11.2020 rapportert en stor økning i antall henvendelser som følge av Covid-19 pandemien, og mandatet ble midlertidig endret/utvidet for å kunne ivareta de som henvendte seg.

I 2020 har Mobbeombudet arbeidet med 17 forskjellige enkeltsaker, hvorav noen ble opprettet i 2019. Pr. 30.11.20 så er det 5 saker som fremdeles er pågående. 3 av disse har ønsket at mobbeombudet fortsetter å følge dem etter 1.12, da som oppvekstombud i Agder.

Henvendelsene har i all hovedsak handlet om opplevelsen av krenkelser, men også om den spesielle situasjonen det har vært ift. Covid-19 restriksjonene og nedstengingen dette medførte. Det har vært krenkelser av enkeltbarn, og grupper, men også henvendelser som har handlet om større miljøer og systemnivå. Henvendelsene har i hovedsak vært via telefon, men mange barn og unge har tatt kontakt via Snapchat og Instagram også.

3.3 KOMMUNEDIREKTØRENS STAB

Tabell 62 Kommunedirektøren med stab

Ansvar 2	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Regnskap 2019
30 - Kommunedirektør	6 395 069	5 948 599	446 470	5 233 297	4 687 343
Utgifter	6 794 652	6 225 437	569 215	5 304 297	5 314 446
Inntekter	-399 583	-276 838	-122 745	-71 000	-627 104
31 – Stab for økonomi og prosjekt	10 485 629	10 576 513	-90 884	9 884 165	9 241 790
Utgifter	15 138 724	15 073 849	64 875	13 317 022	9 912 485
Inntekter	-4 653 095	-4 497 336	-155 759	-3 432 857	-670 694
32 - IKT tjenesten for Birkenes og Lillesand kommuner	19 493 536	19 242 878	250 658	17 489 018	14 024 296
Utgifter	28 315 395	27 908 442	406 953	23 294 018	21 650 119
Inntekter	-8 821 859	-8 665 564	-156 295	-5 805 000	-7 625 823
38 - Stab for organisasjon	13 954 265	14 304 111	-349 846	17 227 652	14 386 803
Utgifter	16 261 929	15 818 888	443 041	19 392 492	15 848 756
Inntekter	-2 307 663	-1 514 777	-792 886	-2 164 840	-1 461 953
Sum sektor Kommunedirektør med stab	50 328 500	50 072 101	256 399	49 834 132	42 340 233
Utgifter	66 510 700	65 026 616	1 484 084	61 307 829	52 725 807
Inntekter	-16 182 200	-14 954 515	-1 227 685	-11 473 697	-10 385 574

Kommunedirektørens stab består av kommunedirektøren, stab for organisasjon inkludert IT-tjenesten i Birkenes og Lillesand kommuner, stab for økonomi som også inkluderer kommunens overføring til Struktur1, skatteopprekker i Grimstad og arbeidsgiverkontroll (fram til 1.11). Kommunedirektørens stab har et samlet merforbruk i 2020 på ca. 0,3 mill. kr. I hovedsak skyldes dette uforutsette lisenskostnader i IT-tjenesten.

Tabell 63 KOSTRA funksjoner administrasjon

	Beløp i 1000 kr.	2017	2018	2019	2020	Endring 2019-20
100	Politisk styring	3 746	3 268	10 275	5 485	-47 %
110	Kontroll og revisjon	1 172	1 248	1 347	1 238	-8 %
120	Administrasjon	32 443	38 399	44 436	48 807	10 %
121	Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	3 143	2 858	2 164	1 569	-27 %
130	Administrasjonslokaler	1 850	1 910	1 649	2 234	35 %
170	Årets premieavvik	-5 787	-9 366	-18 821	-13 561	-28 %
171	Amortisering av tidligere års premieavvik	4 447	4 961	6 154	8 685	41 %
172	Pensjon	226	233	257	287	12 %
173	Premiefond	-6 934	-11 865	-7 857	-6 430	-18 %
180	Diverse fellesutgifter	1 957	283	121	140	16 %

Nedgangen på funksjon 100 Politisk styring skyldes kostnadene til kunstgress-saken.

3.3.1 KOMMUNEDIREKTØR

Den organisatoriske enheten som defineres som Kommunedirektør består av kommunedirektør, formannskapssekretær, juridisk rådgiver og rådgiver folkehelse/samfunnsplanlegging.

3.3.2 STAB FOR ORGANISASJON

Stab for organisasjon er en del av Kommunedirektørens stab og består av består av IT-tjenesten i Birkenes og Lillesand kommuner, Avdeling for HR, Avdeling for kommunetorg, Avdeling for arkiv og rådgiver informasjonssikkerhet og kvalitet. Rådgiver ivaretar også funksjonen som personvernombud, tillitsvalgte med frikjøp og mobbeombud lønnes over ansvaret.

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Administrative fellesfunksjoner endret navn til Stab for organisasjon i 2020. I tillegg til rene driftsoppgaver, bidrar Stab for organisasjon til måloppnåelse innen de 3 satsningsområdene i kommuneplanen ved å lede eller delta i en rekke utviklingsprosjekter, herunder å iverksette kommunens digitaliseringsstrategi, på tvers av enheter, sektorer og stabsavdelinger. Under følger en oversikt over utviklingsprosjekter relatert til mål og strategier i kommuneplanen som Stab for organisasjon har ledet eller bidratt i.

Satsningsområde 1. Identitet og bærekraftig utvikling

Mål 1.1: Lillesand kommune har en tydelig identitet med unike kvaliteter

Mål 1.2: Lillesand kommune er en attraktiv arena for næringsutvikling med grønn og bærekraftig næringsvirksomhet

Tiltak satsningsområde 1:

- Smart by-prosjekt er gjennomført i 2020, med utprøving av parkeringssensorer i bobilhavna og vannkvalitetssensorer.
- Utbygging av trådløst nett på en stor andel av kommunens formålsbygg.
- Dekningen for gratis trådløst nett er utbedret i 2020, for turister og besøkere.
- Utbygging av fiber til innbyggere i Høvåg, i samarbeid med Telenor.

Satsningsområde 2. Folkehelse, livsmestring og tilhørighet

Mål 2.2: Alle innbyggere har mulighet til å bidra og delta i fellesskapet

Satsningsområde 3. Organisasjon for fremtiden

Mål 3.1: Lillesand kommunes politikere og medarbeidere har innbyggerne behov i fokus

Mål 3.3: Lillesand kommune er en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver med tydelig ledelse og godt kvalifiserte medarbeidere

Mål 3.4: Lillesand kommune benytter ressursene smart og bærekraftig

Tiltak satsningsområde 2 og 3:

- Ny innbyggerportalløsning med innhold ble publisert januar 2020. Innholdet ble videreutviklet første halvdel av 2020 og lag og foreningsmodulen ble tatt i bruk andre halvdel av 2020
- Etablering av Min Side for innbyggerne; ble gjort tilgjengelig på innbyggerportalen.
- Omfattende ekstraordinær innsats knyttet til publisering overordnet korona-informasjon på innbyggerportalen våren 2020.
- Ansvar for og deltagelse i innføring av eAdm; herunder organisasjonsstrukturen i fagsystemet (HRM) for personal og økonomi. eAdm sikrer og automatiserer ansattes tilganger og rettigheter ut fra organisasjonstilhørighet og funksjon.
- Prosjektledelse og -deltagelse for flytting av EQS i skyen; videreføres i 2021.

- Prosjektledelse og -deltagelse for Fremtidig dokumentforvaltning for Birkenes og Lillesand kommuner, videreføres i 2021.
- Prosjektdeltagelse for internkontroll for Sektor for tekniske tjenester; videreføres 2021.
- Ledelse og deltagelse i digitaliseringsforum; herunder utvikling av styringsmodell for digitaliseringstiltak i 2020.
- Prosjektledelse og -deltagelse i tilrettelegging av Teams og SharePoint for organisasjonen, inkludert utfasing av det gamle filmområdet; videreføres i 2021.
- Prosjektledelse (overtok høsten 2020) for utvikling av helhetlig ROS for kommunen i tråd med lov og forskrift; ferdigstilles 2021
- Prosjektledelse for Felles førstelinje for fremtiden; videreføres i 2021
- Ansvar for utvikling av nye retningslinjer for en helhetlig internkontroll i Lillesand kommune som er i tråd med ny kommunelov; vedtatt av RLT i 2020.
- Utvikling av brukergrensesnittet i EQS; herunder utvikling av et eget "område" for prosjekthåndtering med rutiner og prosesskart, i samarbeid med Stab for økonomi og prosjekt.
- Sentral funksjon som informasjonsansvarlig knyttet til beredskapsarbeid og krisehåndtering; ble høsten 2020 flyttet til kommunens førstelinje i tråd med prosjekt Felles førstelinje for fremtiden.
- Sentral funksjon som ansvarlig for innbyggerinformasjon ble høsten 2020 flyttet til kommunens førstelinje i tråd med prosjekt Felles førstelinje for fremtiden.
- Sentral i arbeidet med lederopplæring.
- Sentral i rådgivning ved spørsmål om informasjonssikkerhet og personvern, og interkontroll.
- Koordinerer og ivaretar lærlingeordningen
- Ansvar for og deltagelse i gjennomføring av vernerunden 2020
- Lederplattform med lederprinsipper ble vedtatt av bystyret februar 2020
- Prosjektansvar og –deltagelse for nytt intranett/ ny ansattportal. Ny plattform lansert høsten 2020, prosjektet avsluttes i 2021
- Prosjektdeltagelse i innføring av Visma sikker sak for Lillesandsskolen.
- Innføring av Digisos i samarbeid med NAV – søknader om sosiale tjenester digitalt på nett.
- IT-tjenesten for Lillesand og Birkenes kommuner ble evaluert og vedtatt videreført i nåværende form av bystyret desember 2020.

Avdeling for HR bidrar til ledelse og er involvert i alle områdene i Satsingsområde 3: Organisasjon for fremtiden i Årsberetningen, og omtales i liten grad her.

Personal

Arbeidspresset oppleves til tider som stort, og det har av den grunn vært nødvendig med noen tiltak. Rådgiverstilling i Avdeling for HR ble endret til avdelingslederstilling. Stillingen som fagleder ved Avdeling for kommunetorg ble endret til avdelingsleder ved nyrekruttering.

Fraværet var på 4,4 %. Noe av fraværet er arbeidsrelatert grunnet stort arbeidspress. En ansatt i stab for organisasjon har gått av med pensjon. Mobbeombudet sluttet i sin stilling og blir ikke erstattet. Det er satt inn vikar i noen perioder for å sikre driften. Sommerens ferieavvikling forutsatte samarbeid på tvers av avdelinger og redusert åpningstid for å få bemanningen til å gå opp i kommunetorget.

Korona har satt preg på driften i form av at mange ansatte har utført arbeidet hjemme. Dette har i liten grad gått ut over tjenestene.

Ved overgangen til 2021 har Stab for organisasjon robuste avdelinger med dyktig ledelse og kompetente medarbeidere.

I tillegg til den faste bemanningen har IT-tjenesten 3 lærlinger og 1 prosjektansatt knyttet til velferdsteknologi. De har også mottatt flere utplasseringselever fra videregående skole. Avdeling for HR har 1 lærling innen kontorlag.

Økonomi:

Stab for organisasjon leverer samlet et mindre underforbruk.

3.3.3 STAB FOR ØKONOMI OG PROSJEKT

Måloppnåelse

Stab for økonomi og prosjekt utarbeider budsjett og økonomiplan, årsberetning, tertial – og månedsrapporter. I tillegg bistår staben kommunens enheter i økonomispørsmål, og er også involvert i flere utviklingsprosjekter. Staben har også kontrollertfunksjon ovenfor resten av organisasjonen, samt en rådgivende rolle innen innkjøp.

Staben har et overordnet gjennomføringsansvar for kommunens investeringsprosjekter knyttet til nybygg, samt vann og avløp. Enheten skal lede relevante prosjekter for alle sektorene i kommunen. Prosjektansvaret omfatter også prosjekter knyttet til rammeområdet selvfinansierende tjenester med hovedansvaret for å planlegge, bygge og tilrettelegge for drift av kommunaltekniske anlegg (vei/samferdsel, vann/avløp og havn), og kommunale formålsbygg innenfor bl.a. skole og barnehage, helse og omsorg.

Stab for økonomi og prosjekt samarbeider tett med Struktur1 som ivaretar lønn- og regnskapsoppgaver for Birkenes og Lillesand kommuner. Staben har også hatt ansvar for kostnadene til skatteoppkreverfunksjonen som utføres av Grimstad kommune fram til 1.11.2020.

I 2020 har det vært arbeidet med å bygge opp gode rutiner og samarbeid i en ny stab. Det er mange nye medarbeidere og det har vært jobbet med å etablere gode samarbeidsarenaer internt. Det har vært et stort fokus på investeringsprosjektene i 2020, bl.a. som følge av overskridelser på Lillesand ungdomsskole og stans av Turnhall og skytebane og graving i sentrum. Staben har brukt mye ressurser på å informere om og rapportere på investeringsprosjekter. Det er gjennomført en rekke forbedringstiltak knyttet til kommunens arbeid med investeringsprosjekter. Investeringsinstruksen fra 2010 er revidert og det er utarbeidet nye rutiner. Det er etablert en ny felles prosjektmetodikk og ny elektronisk prosjektportal. Staben har også forbedret porteføljestylingen og styring av investeringsprosjekter. Påbygging av Lillesand ungdomsskole, nye omsorgsboliger på Dovre, sanering av VA-nettet i sentrum er prosjekter som staben har brukt ressurser på i 2020. For mer detaljert beskrivelse av prosjekter vises det til egen omtale under investeringsregnskapet.

Personal

1.3. 2020 ble økonomiavdelingen og enhet for teknisk prosjekt slått sammen til stab for økonomi og prosjekt. Staben ble samtidig styrket med en porteføljeforvalter og består i tillegg av økonomisjef, to økonomirådgivere, samt to prosjektlederstillinger. Til sammen har staben 6 årsverk. Tre nye medarbeidere hadde oppstart på nyåret. En prosjektleder sluttet sommeren 2020 og staben har derfor vært redusert med 1 full prosjektlederstilling fram til årsskiftet.

3.4 SEKTOR FOR HELSE OG KULTUR

3.4.1 KOMMUNALSJEF HELSE OG KULTUR

Sektor for helse og kultur består av enhetene kultur og bibliotek, psykisk helse og rus, omsorg Høvåg, omsorg sentrum, tverrfaglig helse, habilitering, tjenestetildeling og NAV. Barneverntjenesten er interkommunalt organisert sammen med Birkenes og Kristiansand kommune, som er vertskommune. Det er lokal tilstedeværelse med kontorer i Lillesand og Birkenes.

Kommuneoverlege, SLT-koordinator og kommunepsykolog er administrativt tilknyttet kommunalsjef, men stillingene har sektorovergrepene roller/oppgaver. I kommunalsjefens stab er også kvalitetsrådgiver, rådgiver, prosjektleder for SIO II og Nytt Blikk. Kommunen har 11 hjemler for fastlege og en LIS 1 (turnuslege). Tildeling av fastlegehjemler forutsetter spesialitet innenfor allmenntidning. Ved årsskiftet var alle legehjemler besatt. Kommunen har 6 driftshjemler for selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter.

Kommunalsjef har ansvar for det overordnede arbeid med beredskap i kommunen. Arbeidet med å utarbeide en overordnet ROS-analyse ble påbegynt vinteren 2020.

Koronapandemien

Pandemien har krevd stor innsats av sektoren. Fra overordnet håndtering av kommunens beredskapsarbeid til arbeidet med å ta vare på den enkelte bruker av sektorens tjenester. De første månedene innførte alle enhetene med døgntjenester «koronaturus» for å sikre kontinuitet i tjenesteleveranse. De ansatte i sektoren har vist imponerende stå-på-vilje og utholdenhet i sitt daglige arbeid.

Utviklingsarbeid

Utviklingsarbeidet som ble påbegynt høsten 2019 med bakgrunn i plan for helse og omsorg, har fortsatt i 2020 og munnet ut i en plan for omorganisering av omsorgstjenesten. Dette er nå tatt inn som et prosjekt i program Lillesand 2024.

Måloppnåelse og utførte oppgaver

På overordnet nivå har sektorledelsen hatt et betydelig engasjement i oppgaver knyttet til saksbehandling for politiske utvalg og planarbeid. I tillegg er det lagt stor vekt på utviklingsstøtte, og administrativ og faglig støtte overfor sektorens driftsenheter.

- **Kommuneplanen innsatsområde 2 Folkehelse, livsmestring og tilhørighet**

Plan for helse og omsorg ble vedtatt vinteren 2020. Planen er et overordnet styringsdokument som angir retning for tjenesteutvikling i perioden 2020 – 2025. Målet er at innbyggerne har innflytelse på eget liv, opplever livsmestring og har mulighet til å bidra i fellesskapet.

Frivilligsentralen har gjennom sin satsning bidratt til å utvikle fellesskap, sosial og meningsfylt aktivitet for og blant enkeltpersoner og grupper.

I regi av kulturenheten og SLT, har det vært jobbet tett med ungdom for å utvikle arenaer som ungdom selv kan bidra med å styre og utvikle. Sektoren bidrar i samarbeidet rundt implementering av BTI (Bedre tverrfaglig innsats) for barn og unge.

Førsøk med statlig finansiering av omsorgstjenesten (SIO II)

Lillesand kommune videreførte forsøksordningen i regi av helsedirektoratet og prosjektet omtales som SIO II. Arbeidet i 2020 har vært preget av økt fokus på internkontroll og styring fra prosjektledelsens side. Prosjektet har blitt styrket med en stilling, kvalitetsrådgiver.

Hovedmål for SIO II i 2020 var igjen å kunne levere positivt resultat, og å utarbeide rapporteringsrutiner som sikrer en god oversikt på tjenesteaktiviteten. Satsningen på velferdsteknologi har blitt videreført og samarbeidet mellom enhetene og prosjektledelsen har blitt styrket. For 2020 er det avsatt i overkant av 5,5 mill. kr til fond.

- **Kommuneplanen innsatsområde 3 Organisasjon for fremtiden**

Heltidskultur i Lillesand kommune

Arbeidet med heltidskultur har i 2020 blitt videreført i Nytt blick Agder nettverket og i Årsturnusgruppe helse og omsorg. Nytt blick gruppen med deltakere fra alle sektorer i kommunen, har deltatt på to digitale samlinger i regi av fylkeskommunen og KS.

Arbeidet med å innføre årsturnus i helse og omsorg har vært krevende og hyppige samlinger har blitt gjennomført for å samordne og muliggjøre igangsettelse i alle enheter samtidig. Arbeidet har ført til en fortsatt positiv utvikling i heltidsandel og økning i gjennomsnittlig stillingsstørrelse.

Velferdsteknologi

Velferdsteknologiprojektet er på vei over i drift for hele Agder. Lillesand har i den forbindelse byttet ut alle trykksalarmene til digitale alarmer som er koblet opp til Responssenteret i Kristiansand. Videre er nye moderne sykesignalanlegg på begge institusjonene satt i drift. Dette vil spesielt merkes i avdelinger hvor teknologien kan bidra til at personer med nedsatt kognitiv funksjon har en mulighet til å bevege seg rundt med stor grad av trygghet.

Prosjektet med KOMPpro utvides og følges mer opp med tanke på å kunne gi avstandsoppfølging og å forebygge ensomhet. KOMPpro er blitt en del av tjenestene og med gode resultater.

Annen teknologi er også under utprøving.

Samarbeidet tett med IT tjenesten er viktig for å få digitale tjenester som en integrert del av tjenestene og it-systemene. Utviklingen går videre, vi fortsetter i Agder-samarbeidet med satsingen på velferdsteknologi.

Personal

Kommuneoverlegen sluttet i sin stilling i mars og i overgangen til ny kommuneoverlege begynte i august var det engasjert vikar. I januar ble en stilling overført fra enhet for tjenestetildeling til kommunalsjefens stab og ny kvalitetsrådgiver ble ansatt i denne. Kommunepsykologen avsluttet sitt arbeidsforhold i Lillesand kommune i november, det er rekruttert ny kommunepsykolog.

SLT-koordinator er i et 20 % engasjement i Stine Sofies stiftelsen der kommunen er med som designkommune (og pilot) i utvikling av Hverdagspakken.

Det er grunnlag for å berømme stab, enhetsledere og ansatte i sektoren for godt og målrettet arbeid med å bidra til at Lillesand kommune skal være en god kommune å leve og bo i.

Økonomi

Tabell 64 Sektor for helse og kultur

Ansvar 2	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Regnskap 2019
40 - Kommunalsjef for helse og kultur	38 793 790	41 432 997	-2 639 207	42 691 854	42 428 547
Utgifter	40 251 256	42 150 404	-1 899 148	42 741 854	43 996 564
Inntekter	-1 457 466	-717 407	-740 059	-50 000	-1 568 018
41 - Kultur og bibliotek	9 931 391	10 610 203	-678 812	10 417 770	10 046 372
Utgifter	11 643 717	12 618 189	-974 472	12 403 736	13 083 232
Inntekter	-1 712 326	-2 007 986	295 660	-1 985 966	-3 036 860
42 - Psykisk helse og rus	30 048 495	32 787 019	-2 738 524	32 821 529	29 356 138
Utgifter	38 904 298	41 727 998	-2 823 700	40 781 193	34 612 226
Inntekter	-8 855 803	-8 940 979	85 176	-7 959 664	-5 256 088
44 - Enhet for tverrfaglig helse	33 062 860	32 532 582	530 278	30 915 793	31 126 541
Utgifter	39 235 304	37 384 721	1 850 583	35 474 793	36 630 339
Inntekter	-6 172 444	-4 852 139	-1 320 305	-4 559 000	-5 503 798
45 - Pleie og omsorg Høvdåg	40 045 079	40 098 341	-53 262	39 296 374	42 332 670
Utgifter	48 131 348	47 089 681	1 041 667	45 961 374	51 257 320
Inntekter	-8 086 269	-6 991 340	-1 094 929	-6 665 000	-8 924 650
46 - Pleie og omsorg Sentrum	85 730 008	83 769 651	1 960 357	82 268 165	83 033 527
Utgifter	102 676 549	97 925 615	4 750 934	92 728 165	96 948 699
Inntekter	-16 946 541	-14 155 964	-2 790 577	-10 460 000	-13 915 173
47 - Enhet for tjenestetildeling omsorg	8 546 598	7 818 615	727 983	8 178 708	8 343 994
Utgifter	9 047 809	8 397 902	649 907	8 719 708	8 993 905
Inntekter	-501 211	-579 287	78 076	-541 000	-649 911
48 - Habiliteringstjeneste	89 732 686	91 518 731	-1 786 045	91 200 967	96 213 992
Utgifter	99 583 328	100 759 908	-1 176 580	100 336 635	107 962 124
Inntekter	-9 850 642	-9 241 177	-609 465	-9 135 668	-11 748 132
49 - NAV (sosial-flyktning)	25 406 290	27 465 837	-2 059 547	26 829 116	26 659 957
Utgifter	28 070 589	29 002 191	-931 602	28 040 116	29 413 335
Inntekter	-2 664 298	-1 536 354	-1 127 944	-1 211 000	-2 753 378
Sum sektor for Helse og Kultur	361 297 197	368 033 976	-6 736 779	364 620 276	369 541 736
Utgifter	417 544 197	417 056 609	487 588	407 187 574	422 897 744
Inntekter	-56 247 000	-49 022 633	-7 224 367	-42 567 298	-53 356 008

I 2020 har sektoren som helhet hatt et mindreforbruk på ca. 6,7 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak merinntekter knyttet til større aktivitetsnivå på SIO enn budsjettet, samt positive resultater for bl.a. Kultur og bibliotek, Psykisk helse og rus, Habiliteringstjenesten og NAV sosial/flyktning. Mer utførlig informasjon om forbruk forklares i kapitlene knyttet til hver enhet.

SIO-prosjektet påvirker aktivitetene i de ulike helse- og omsorgsenhetene. Inntektene i prosjektet ligger på rammeområde 0, og inntektene for 2020 er på 268,4 mill. kr. Inntektene finansierer drift av ulike tjenester innenfor prosjektets målområder. I prosjektperioden er kommunene pliktig til å gi de tjenester det fattes vedtak om. Dette medfører at aktiviteten er vanskelig å budsjettere nøyaktig, med det følger midler med aktivitetsveksten. Administrasjonen arbeider målrettet for å tilpasse aktivitetsveksten slik at når prosjektet avsluttes blir de økonomiske konsekvensene så små som mulig.

Ved utgangen av 2020 er det opparbeidet et fond knyttet til SIO II på 10,2 mill. kr. Det er foretatt investeringer på i underkant av 1,2 mill. kr knyttet til velferdsteknologi. Fondsmidlene kan brukes inntil ett år etter at prosjektet er avsluttet i 2022.

Tabell 65 Netto driftsutgifter KOSTRA funksjoner Helse og omsorg

	Beløp i 1000 kr.	2017	2018	2019	2020	Endring 2019-20
231	Aktivitetstilbud barn og unge	1 347	1 493	2 132	2226	4,4 %
232	Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste	11 657	9 375	14 372	14458	0,6 %
233	Annet forebyggende helsearbeid	1 206	4 589	7 536	3358	-55,4 %
234	Aktiverings- og servicetjenester overfor eldre og personer med funksjonsnedsettelse	-2 295	-6 556	4 046	-1499	-137,0 %
241	Diagnose, behandling, re-/habilitering	13 123	14 645	15 204	16560	8,9 %
242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	10 944	11 921	10 814	10741	-0,7 %
243	Tilbud til personer med rusproblemer	2 488	2 733	2 815	3257	15,7 %
253	Helse- og omsorgstjenester i institusjon	-6 208	3 649	-534	9578	
254	Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	-5 829	5 133	-158	-14433	
256	Tilbud om øyeblikkelig hjelp døgnopphold i kommunene	2 363	2 398	2 497	1276	-48,9 %
261	Institusjonslokaler	-62	-870	2 401	-254	
265	Kommunalt disponerte boliger	-2 217	-1 175	-189	-1688	
273	Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi	2 188	2 481	2 980	3285	10,2 %
275	Introduksjonsordningen	9 394	9 781	6 987	4987	-28,6 %
276	Kvalifiseringsordningen	546	488	555	1500	170,3 %
281	Ytelse til livsopphold	7 054	9 192	6 770	5294	-21,8 %
283	Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig	535	1 315	453	2403	430,5 %

Tabell 66 KOSTRA-analyse helse og omsorg

Nøkkel tall	Lillesand				Endring	Landet	Andel landet
	2017	2018	2019	2020	2019-2020	2020	2020
Utgifter kommunale helse- og omsorgstjenester per innbygger (kr)	24418	27063	30093	29191	-3,0 %	29254	100 %
Årsverk helse og omsorg per 10 000 innbygger (årsverk) ²	295	308	322	326,3	1,3 %	302,2	108 %
Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter (prosent)	-2,9	0,8	1,7	-1,1	-164,7 %	30,7	-4 %
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helseutdanning (prosent) ⁴	82	80,6	81	79,2	-2,2 %	77,7	102 %
Årsverk per bruker av omsorgstjenester (årsverk) ¹⁰	0,49	0,51	0,55	0,64	16,4 %	0,58	110 %
Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent) ⁵	31,3	27,8	27,4	22,8	-16,8 %	28,8	79 %
Andel brukere av hjemmetjenester 0-66 år (prosent) ¹	61,6	63,9	60,5	58,4	-3,5 %	48,4	121 %
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på sykehjem (prosent) ⁷	12,2	12,8	11,7	11,3	-3,4 %	11,4	99 %
Andel brukertilpassede enerom m/ eget bad/wc (prosent) ¹¹	100	100	100	100	0,0 %	90,2	111 %
Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon (kr) ³	4208	4554	4538	4109	-9,5 %	4268	96 %
Andel private institusjonsplasser (prosent)	0	0	1,2	0	-100,0 %	9	0 %
Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer) ⁸	0,54	0,53	0,54	0,51	-5,6 %	0,58	88 %
Andel innbyggere 67-79 år med dagaktivitetstilbud (prosent) ⁹	0,48	0,54	0,53	0,36	-32,1 %	0,66	55 %
Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter (prosent)	6,2	6,1	7,7	7,2	-6,5 %	5,4	133 %
Avtalte legeårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	9,1	9	8,9	9	1,1 %	11,5	78 %
Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	9,5	11,6	11,6	11,4	-1,7 %	9,5	120 %
Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk) ⁶	49,6	49,7	55,8	58,3	4,5 %	46,3	126 %
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst (prosent)	93,9	98,1	101	95,3	-5,6 %	74,1	129 %

På grunn av finansieringen av SIO-prosjektet, er sammenligning av netto driftsutgifter med andre kommuner og tidligere år ikke relevant. SIO-prosjektet finansieres ved uttrekk fra rammetilskuddet og gis som overføring til sektoren. Det medfører at netto driftsutgifter til kommunen og sektoren blir redusert sammenlignet med tallene før 2017 og andre kommuner. 2017 var det første hele året med SIO-effekt.

- Utgifter kommunale helse- og omsorgstjenester pr. innbygger gikk ned med -3 % fra 2019 og ligger nå på nivå med landsgjennomsnittet.
- Lillesand kommune har 8 % flere årsverk innen helse og omsorg pr 10 000 innbygger enn landsgjennomsnittet.
- Årsverk per bruker av omsorgstjenester økte med 16 % fra 2019 og ligger 10 % over landsgjennomsnittet
- Andel brukere av hjemmetjenester 0-66 år er 21 % høyere enn landsgjennomsnittet, mens Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester er 21 % lavere enn landsgjennomsnittet
- Avtalte legeårsverk pr 10 000 innbyggere er 22 % lavere enn landsgjennomsnittet, mens avtalte fysioterapeutårsverk pr 10 000 innbyggere ligger 20 % over.
- Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten pr 10 000 innbyggere 0-20 år er 26 % over landsgjennomsnittet. Lillesand kommune har 29 % større andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst.

SLT - Samordningsmodell for lokale, forebyggende tiltak mot rus og kriminalitet.

SLT er en tre nivå modell: 1. det styrende nivå (politiråd) med ledelsen i kommunen og politi.
2. Koordinerende nivå (enhetsledere/avd.ledere) 3. Utøvende nivå (operative i felt)

Hensikten med SLT er at lokale offentlige og frivillige ressurser arbeider etter en felles vedtatt strategi mot felles mål. SLT koordinator er drivkraften i dette arbeidet.

Avtale på strategisk nivå mellom Agder politidistrikt, ved Lillesand og Birkenes lensmannskontor, og Lillesand kommune gir føringer for SLT-arbeidet. Avtalen sier hvilke utfordringer og områder som skal ha fokus inneværende år. Dette er:

- Trygge bo- og oppvekstmiljø
- Vi skal holde oss orientert om årsaker til kriminalitet

Disse punktene ble holdt fast i 2020, men ble noe utfordrende å gjennomføre på en god og hensiktsmessig måte pga. korona restriksjoner. Det har vært jobbet med:

- 1) Samarbeid med grunn- og videregående skole, kontakt med barneverntjenesten, fokus på forebygging av bruk/salg av narkotiske midler, iverksette foreldrenettverk, kartlegging av ungdomsmiljø, ungdomsoppfølging, oppfølging av ungdomskontaktene. Krimutvalget og lokal Koordineringsgruppe.
- 2) Fokus på felles kunnskapsheving og forståelse av fenomenet vold og overgrep mot barn, unge og voksne. Temauken Si det til noen 2020 ble avlyst.
- 3) Trygghetsvandring i områdene på og ved Brentemoen skole og E-teateret, i samarbeid med politiet og tekniske tjenester.
- 4) Samarbeid med og deltager i ressursgruppe i Plattform Norsk institutt for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme.

3.4.2 ENHET FOR TJENESTETILDELING

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Enhetens hovedoppgave er å saksbehandle søknader om tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven. Dette innebærer blant annet tildeling av helsetjenester i hjemmet, praktisk bistand, omsorgslønn, støttekontakt, dag-/aktivitetstilbud, institusjonsopphold (korttid, rehabilitering, avlastning og langtid).

I tillegg til saksbehandleroppgavene ligger det flere koordinatorfunksjoner i enheten: kreftkoordinator, frivilligkoordinator, boligkoordinator og demenskoordinator.

Enheten er ansvarlig for oppholdsbetaling og fakturering av helse- og omsorgstjenester.

Enheten har et mål om å være synlig og tilgjengelig for kommunens innbyggere, brukere og samarbeidspartnere. Enheten skal være positiv og yte «det lille ekstra».

Antall henvendelser til helse- og omsorgstjenester:

2017	2019	2020	Økning 2019-2020
Ca. 650	Ca. 1 000	Ca. 1 300	30%

Enheten er ansvarlig for håndtering av pasienter som har behov for kommunale helse- og omsorgstjenester etter utskrivelse fra sykehus (for eksempel helsetjenester i hjemmet og institusjonsplass)

Antall meldte pasienter fra sykehus til kommunen med behov for tjenester:

2017	2018	2019	2020
363	337	380	348

Frivilligkoordinator (100% stilling). Frivilligsentralen administrerer ca. 200 frivillige, og den frivillige innsatsen gjenspeiler forskjellige former for engasjement. Frivillighetssentralen samarbeider med organisasjoner, kommunale tjenester og andre aktører. Sentralens målsetting er at de ulike tilbudene og aktivitetene skal skapes og drives av frivillige.

Tildeling av kommunale boliger Det er to hovedgrupper som søker kommunal bolig; eldre med behov for tilrettelagt bolig i tilknytning til sykehjemmene, og personer med utfordringer innen rus og psykiatri-feltet. I 2020 hadde kommunen 32 søkere til kommunale boliger. Av disse fikk 22 positivt vedtak om bolig og 1 fikk forlenget eksisterende kontrakt. Pr. 31.12.2020 sto 7 på venteliste. Det er færre søknader i 2020 enn i 2019; dette kan henge sammen med at leiemarkedet i Lillesand ikke lenger er så presset.

Innsatsteam (3,5 årsverk) Tverrfaglig sammensatt team, fysioterapeut, ergoterapeut og sykepleier. I 2020 har Innsatsteamet hatt aktivt forløp for 65 innbyggere. I tillegg har nærmere 50 personer blitt kartlagt, hvor det er konkludert med at det ikke var behov for ytterligere tjenester der og da. Innsatsteamet har som mål å redusere presset på kommunale tjenester ved å gå inn så tidlig som mulig for å begrense behovet. Innsatsteamet jobber tverrfaglig, tverrenhetlig og tverrsektorielt.

Innsatsteam foretar fortløpende gevinstrealisering og de viktigste tallene er:

- 80,9% har økt egenopplevd mestring av sine aktivitetsutfordringer
- 73,8% har fått bedre fysisk funksjon

Personal

Enheten har 8,8 årsverk i 2020.

3.4.3 ENHET FOR PSYKISK HELSE OG RUS

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Enheten består av to avdelinger og to team

Avdeling	Timer pr. uke	Timer pr. år	Antall ansatte	Årsverk
Avdeling for bofellesskap:	635,42	33 041	24 (pluss leder)	21,08
Avdeling for bo- og aktivitetstilbud	539,83	28 071	17(pluss leder)	16,93
Psykisk helse og rusteam (De ansatte holder også kurs for Frisklivssentralen)	217,5	11 310	10 (pluss leder)	9,2

Nødbolig Prosent belegg:

2020	76%	2019	49%
-------------	------------	-------------	------------

Innføring av årsturnus er gjennomført. Det har vært noen økninger i stillingsprosent grunnet dette. Enheten er god på heltidskultur og har i dag 47,21 årsverk fordelt på 52 ansatte. Enheten har et jevnt antall brukere, men kommunen tar seg av stadig sykere pasienter. Innmelding av avvik på vold og trusler har økt med **19** tilfeller i 2019 til **73** i 2020. Dette som en konsekvens av endring i psykisk helsevernloven som styrker den enkeltes rett til å ta egne valg. Resultatet er at trykket i kommunen øker. En annen grunn til økning i avvik på vold og trusler er mangel av egnede boliger med bemanning for brukergruppen. Utviklingen er til tider krevende for de ansatte.

Personal:

Kompetansen i enheten er viktigere enn tidligere. Enheten har ansatt flere sykepleiere og vernepleiere. Endring i lovverk fører til behov for høyere kompetanse.

Økonomi:

Enheten har 2,7 mill. kr i mindreforbruk, som kan relateres til at behovet for ressurser rundt ressurskrevende brukere ble forskjøvet til 2021.

3.4.4 ENHET FOR TVERRFAGLIG HELSE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Enhet for tverrfaglig helse har et særlig ansvar for helsefremmende, forebyggende og rehabiliterende arbeid i kommunen. Målsetting for tjenesteutøvelse er å styrke og forbedre befolkningens helse gjennom forebygging, tidlig intervensjon og rehabilitering. Svært mye av tjenesteyting, opplæring, konsultasjon og veiledning foregår ute på arenaer som barnehager, skoler, helse- og omsorgsinstitusjoner og i private hjem. Enheten praktiserer tverrfaglig, koordinert samhandling internt i kommunen og i samarbeidet med eksterne instanser.

Enheten består av avdeling for ergo- og fysioterapi (ergoterapeut, hjelpemiddeltekniker, fysioterapeuter og frisklivs koordinator), avdeling for familiesenter (familieterapeuter, spesialsykepleier) og avdeling for helsestasjon (helsesøstre, jordmor, leger og sekretær). Enheten besitter høy kompetanse på helse i alle avdelinger. Enheten er lokalisert i Helsehusets første og tredje etasje.

2020 har vært utfordrende for enheten. Det har i perioder vært vanskelig å finne de gode tilnærminger i det forebyggende arbeid i forbindelse med koronapandemien.

Helsestasjonen 0-5 år har hatt fokus på gjennomføring av alle konsultasjoner, og i tillegg blitt kvalifisert til ammekyndig helsestasjon. Helsestasjonen er også med i 2 prosjekter knyttet til omsorg og helse for de yngste barna.

Den kommunale jordmortjenesten utvikler seg år for år. Tjenesten blir derfor større, og omhandler i stor grad også generell kvinnehelse. Jordmortjenesten i Lillesand har i 2020 fått kompetanse til å legge inn spiral som prevensjonsmiddel. Jordmortjenesten har nå oppgaver i Helsestasjonen for ungdom (HFU).

Skolehelsetjenesten er fortsatt et satsningsområde i enheten. Vi jobber fortsatt med å bedre den tverrfaglige tilnærmingen på den enkelte skole. Dette gjelder både universelle og individuelle tiltak.

Familiesenteret har fokus på barns psykiske helse. Dette året har det vært jobbet med å finne ut av samhandlingen mellom kommunens førstelinje ansvar og sykehusets ansvar for barn med psykiske helseutfordringer. (Pakkeforløp) I tillegg har terapeutene videreutdannet seg i emosjonsfokusert terapi. Familiesenteret er også med i den tverrfaglige skolehelsetjenesten.

Ergo og fysio. avd. yter helsetjenester til alle deler av befolkningen. Avdelingen har brukermedvirkning og mestring, som bærende prinsipp.

Frisklivssentralen organiserer og holder kurs med fokus på endring av levevaner og lære å mestre og leve med kroniske sykdommer. Kursholdere rekrutteres fra de ulike enhetene i Sektor for helse og kultur. Utvikling av kurstilbud i Frisklivssentralen er forankret i kommunens folkehelsearbeid som gjenspeiler kommunens lokale helseutfordringer.

Frisklivsentralen har i 2020 utviklet nye kurs og produsert aktivitetsløyper i turområder i kommunen.

BUA (nytt utstyrs bibliotek fra sommeren 2020) har også vært en tilvekst til enheten. Denne og opplevelseskort for familier er finansiert av statlige prosjekt midler.

Kommunen innførte i 2020 fritidskortet for barn mellom 6 og 18 år. Denne ordningen har også blitt administrert av enheten.

Enheten har også ansvar for budsjett for utgifter knyttet til både fastleger og private fysioterapeuter med avtale om dette.

Personal:

Enheten har en stabil og dedikert stamme med personale i alle avdelinger i enheten. Dette er viktig for å kunne levere stabile og gode tiltak.

Økonomi:

Enhet Tverrfaglig helse har et merforbruk på i overkant av 0,5 mill. kr. Merforbruket skyldes høyere utbetaling til legene, legevaktsamarbeidet og økte utgifter i forbindelse med korona.

3.4.5 ENHET FOR OMSORG HØVÅG

Enhet for omsorg Høvåg består av sykehjemmet Høvåg bo- og aktivitetssenter og hjemmebaserte tjenester Høvåg. Sykehjemmet har 28 plasser, herunder 12 plasser for personer med demens, 13 langtidsplasser og 3 korttid/avlastningsplasser. Sykehjemmet har eget vaskeri og et kjøkken som produserer mat til sykehjemmets beboere og middag til hjemmeboende. Driften ved sykehjemmet er stabil med høyt belegg på plassene. Behov for hjemmebaserte tjenester har vært svingende gjennom året.

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Gjennom arbeid med tjenesteutvikling har enheten hatt fokus på blant annet organisering. Personalgruppene ble organisert i større grupper og lederstrukturen ble endret og har nå en avdelingsleder på sykehjemmet, en på kjøkken/vaskeri og en i hjemmetjenesten. Fokus på SIO sin norm for bemanningsfaktor, kompetansesammensetning og vedtakstimer lå til grunn for bemanningsplanleggingen.

Sykehjemmet har fått installert nytt sykesignalanlegg.

Kompetanseutviklingen var i stor grad rettet mot smittevern. 2 ansatte har fullført videreutdanning i lindrende omsorg. 20 ansatte gjennomfører nå demensomsorgen ABC. Ved årets slutt startet kompetanseheving rettet mot vurdering av samtykkekompetanse og bruk av tvang i somatisk helsehjelp.

Sykehjemmet ble re-sertifisert Livsgledehem i 2020.

Personal:

Enheten har 73 fast ansatte, 3 i engasjement, ca. 20 tilkallingsvikarer og 2 lærlinger, i tillegg til studenter og elever på alle avdelinger til enhver tid. Enheten hadde et sykefravær på 8,6% i 2020.

Enheten har innført årsturnus. I 2019 økte andelen heltidsansatte fra 5,3 til 17,3%, og i 2020 videre til 31%. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse økte fra 48% i 2019 til 68% i 2020.

Økonomi:

Enheten går i balanse iht tildelt ramme for 2020.

3.4.6 ENHET FOR OMSORG SENTRUM

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Året 2020 har vært preget av korona. Ved utbrudd av pandemien ble det fort etablert egen luftveisklinikk ved LBA. Dette i samarbeide med kommunens fastleger. Etter hvert ble også kommunens testklinikk etablert og i store deler av perioden har den vært bemannet 5 dager i uken av 2 personer.

Koronaen har medført nedstengning av noen av våre aktiviteter blant annet Senter for eldre. Flere av aktivitetene er fortsatt ikke tatt opp igjen.

I desember overtok kommunen de nye omsorgsboligene på Dovre. Dette er blitt et fint og funksjonelt bygg. Et stort og viktig løft for omsorgstjenesten i Lillesand. Beboere ved Lillesand alders- og sjømannshjem ble de første som flyttet inn her 27.02.21.

Lillesand bo- og aktivitetssenter ble re-sertifisert som Livsgledehjem høsten 2020.

Tabell 67 Nøkkeltall Enhet for omsorg sentrum

	2016	2017	2018	2019	2020
Antall korttid/ rehab. vedtak	77	103	124	118	85
Antall brukere med korttid/ rehab. vedtak	64	82	96	90	64
Antall avlastningstiltak	26	42	62	33	10
Antall brukere med hjemmehjelp pr. 31.12	82	79	74	72	59
Antall vedtak om hjemmesykepleier pr. 31.12	181	182	178	183	167
Antall trygghetsalarmer pr. 31.12	156	148	145	155	147
Antall brukere med matombringing pr. 31.12	18	22	19	16	13

Personal:

Enheden innførte årsturnus fra 14.12.20. Dette medførte at mange ansatte fikk økt sin faste stilling. Det er fortsatt store utfordringer med å rekruttere sykepleiere når det gjelder vikariater.

Enheden har 6 lærlinger, 5 helsefagarbeidere og 1 innen storkjøkken. Gjennom hele året har vi hatt mange inne på ulike tiltak samt elever/studenter fra videregående skoler og UIA.

Prosjektet med sommerjobb for ungdom ble også i 2020 godt mottatt. Enheden har stått for administreringen av dette.

Økonomi:

Enheden hadde et merforbruk på i overkant av 1,9 mill. kr i 2020. Dette skyldes store ekstra utgifter i forbindelse med korona.

3.4.7 ENHET FOR HABILITERING

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Enheten har som mål å legge til rette for stor grad av hverdagsmestring. Dette gjøres ved å legge vekt på kartlegging av den enkelte brukers ressurser og ta "brukestemmen" på alvor. Dette er i tråd med kommuneplanens strategier om å vektlegge enkeltindividets styrke, målsetting og muligheter, og å sikre et helhetlig tverrfaglig tjenestetilbud med utgangspunkt i individets forutsetninger og medvirkning.

År 2020 har hatt fokus på tiltak i forhold til korona, prosedyrer er endret og enheten har hatt fokus på kompetanseheving for å kunne takle en pandemi. Turnuser er lagt om slik at minst mulig medarbeidere ble satt i karantene ved et eventuelt smitteutbrudd.

Det er jobbet målrettet og tilrettelagt slik at hverdagen for beboerne (i en annerledes tid) blir tryggest mulig. Brukerne har fått veiledning og opplæring i hvordan forholde seg til korona, med bilder, tekst og god kommunikasjon.

Enheten har vist at den kan stille opp med beredskap på kort varsel og gjøre betydelige endringer ved behov.

Det har vært fokus på helhetskultur med høy grad av nærvær og det er iverksatt årsturnus for alle grupper. Man har fått flere heltidsstillinger og antall medarbeidere er redusert.

Enheten drifter 5 bofellesskap, avlastningsinstitusjon, dagsenter, to respiratorteam, støttekontakt, privat avlastning og BPA.

Antall brukere og vedtak på tjenester pr. uke:

Tabell 68 Oversikt over utvikling 2017 - 2020 BPA

År	Antall brukere	Timer tjenester pr. uke
2017	78	4611
2018	79	6292
2019	77	5648
2020	84	5715

Bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger (EM).

To bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger (EM) er avviklet i 2019. Ett enkelt tiltak videreføres i 2020 med døgnbemanning. Dette personalet følger også opp de som har flyttet ut.

Personal:

Det er stabilt personal med lite utskiftninger, totalt 108 årsverk. Bofellesskap for enslige mindreårige ble avviklet desember 2020. Sykefraværet har gått ned med fra 9.9% til 9.1%. En del av korttidsfraværet skyldes covid.19 da de minste tegn på forkjølelse har ført til fravær.

Økonomi:

Enheten har et mindreforbruk på i overkant av 1,7 mill. kr. I underkant av 0,8 mill. kr kan relateres til nedleggelse av bofellesskap for enslige mindreårige før det var planlagt. Enheten har fokus på overtidsbruk og jobber med å tilpasse drifta til årene som kommer i den grad det er forutsigbart.

3.4.8 BARNEVERNTJENESTEN

Barneverntjenesten for Kristiansandsregionen – Lillesand kommune

Avdeling Lillesand/Birkenes har jevn pågang med nye meldinger som fører til undersøkelser. Et hovedfokus har gjennom 2020 vært knyttet til familieråd og samarbeid med familie og nært nettverk.

Det er en utfordring i kommunen knyttet til ungdomsmiljøet, noe som har bidratt til økt fokus på kompetanseheving innen cannabis og rus.

Det er flere saker som forberedes til Fylkesnemnda. Her er videre samarbeid med familie og nært nettverk viktig.

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Åpenhet og samarbeid er et av målene i tjenesteplanen. Det ble i 2020 gjennomført informasjonsarbeidet "God omsorg" sammen med helsesykepleiere på alle skoler i Lillesand. I tillegg har både kontaktpersoner og avdelingsleder vært invitert på personal- og foreldremøter hos ulike samarbeidspartnere for å informere om vårt arbeid. Avdelingsleder deltar i SLT koordineringsteam og enhetsledermøter i kommunen. Vi har også deltatt regelmessig i konsultasjonsteamet og ressursteamet for vold og overgrep.

Når det gjelder kvalitet og utvikling har vi hatt fokus på dette gjennom deltakelse i KUBA, videreutdanning i sped- og småbarns psykiske helse, relasjonsarbeid samt at avdelingsleder har fullført master i psykisk helsearbeid.

Spesielle utfordringer er perioder med stor pågang på meldinger, spesielt utover høsten 2020 som førte til at en måtte be om hjelp fra andre avdelinger til å gjennomføre undersøkelser. En har sett en økning i forhold til meldinger som omhandler vold, dette er krevende saker å håndtere.

Personal:

Avdeling Lillesand/Birkenes ble forsterket med 1,4 årsverk fra 01.01.20. Avdelingen består nå av 10,4 årsverk, inkludert avdelingsleder og fagstøtte. Det har vært bytte av fagstøtte i løpet av året, i tillegg til noe utskiftning av personell og korte vikariat. Sykefravær har vært på 10,7%. Det gjennomføres prosesser knyttet til oppfølging av sykefravær. Korona preger fortsatt tjenesten, men familier følges opp på en god og forsvarlig måte av de ansatte.

I fosterhjemsavdelingen har det vært en økning av tjenestens tilsynsteam grunnet endringer i direktiver knyttet til tilsynsføreres kompetanse ved tilsyn under samvær. Av den grunn er det gjort innstramning på bruk av eksterne tilsynsførere.

På bakgrunn av dommer i Europeisk menneskerettighetsdomstol (EMD), ble det iverksatt 5 prosjektstillinger i 2020, knyttet til tjenestens tiltaksavdeling. Disse arbeidet for å unngå akuttflytting ved tiltak i hjemmet, og veiledning av fosterhjem for å unngå brudd.

Tiltak i hjemmet

Når det gjelder kostnader knyttet til tiltak i hjemmet, har det vært et merforbruk. Dette er i hovedsak knyttet til besøkshjem og avlønning i hjemmet. I tillegg satses det videre på familieråd. Kostnader knyttet til besøkshjem har økt fra 2019 for å avverge flyttinger.

Det har vært behov for å sette inn tiltak utover bruk av egen tiltaksavdelingen. Samtidig ser man en reduksjon på kostnader knyttet til private aktører. Dette er fordi man har funnet effektive løsninger i nettverket, samt ansatt spesialkompetanse inn i tjenesten/avdelingen, noe som spesifikt har vært knyttet opp til enkelttilfeller og utfordringer.

Tiltak utenfor hjemmet

I hovedsak er overskuddet knyttet til barn utenfor hjemmet, da det har vært mindre kjøp av statlig og privat tjeneste.

Samtidig ser man at det er brukt mer enn først budsjettet på **fosterhjemslønn**. Utgifter til fosterforeldre har økt med 0,8 mill. kr fra 2019. Dette kan også gjenspeiles i økte inntekter for refusjoner av forsterkede fosterhjem.

Det legges innsats i å finne fosterhjem i nære nettverk, og det er også en reduksjon på kjøp av statlige og private tjenester som følge av dette.

I 2020 har Kristiansand dekket to fosterhjemsveiledere i tjenesten, jfr personal. Dette har avverget brudd i fosterhjem, og vil videreføres permanent i tjenesten. Veiledningen vil foregå i nødvendige situasjoner uavhengig av omsorgskommune, og det er derfor behov for at også Lillesand fra 2021 er økonomisk bidragsyter som gjelder kostnadene som påløper.

Meldinger og undersøkelser

Lillesand	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	Sum/ Snitt
Nye bekymringsmeldinger	5	17	8	17	19	15	11	19	9	22	22	18	182
Henlagte meldinger	0	1	2	8	3	9	2	7	1	5	1	4	43
Aktive undersøkelser	24	28	24	18	36	33	24	25	22	31	39	37	28
Fristoversittelser undersøkelse	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Antall barn med tiltak i hjemmet (251)	42	40	42	41	43	48	43	45	43	42	47	49	44
Antall barn med tiltak utenfor hjemmet (252)	24	25	25	25	25	25	24	24	24	24	24	24	24

Økonomi:

Rapportering på 251 og 252 for 2020 – Lillesand kommune

Tjeneste	Regnskap	Budsjett	Avvik
251 (tiltak i hjemmet)	2 311 554	2 183 000	-128 554
252 (tiltak utenfor hjemmet)	10 072 059	10 697 000	624 941
Sum	12 383 613	12 880 000	496 387

Dette er regnskapstall på tjeneste 251 og 252 for kostnader knyttet direkte til barn fra Lillesand kommune for 2020. Kommunen har samlet et regnskapsmessig mindreforbruk på 0,5 mill. kr.

Tabell 69 KOSTRA-analyse barnevern

Nøkkel tall	Lillesand				Endring	Landet	Andel landet
	2017	2018	2019	2020			
Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbygger 0-22 år (kr)	11636	10322	8332	7063	-15,2 %	7992	88 %
Barn med melding ift. innbyggerar 0-17 år (prosent)	4,7	4,5	5,4	5,3	-1,9 %	5	106 %
Prosentdelen barn med undersøking ift. innbyggerar 0-17 år (prosent)	5,5	5	5,2	4,9	-5,8 %	4,6	107 %
Barn med barnevernstiltak ift. innbyggerar 0-22 år (prosent)	3,2	2,9	2,9	3	3,4 %	3,7	81 %
Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøking eller tiltak (kr)	30620	32031	34618	39908	15,3 %	57918	69 %
Brutto driftsutgifter per barn som ikkje er plassert av barnevernet (funksjon 251) (kr)	47731	33298	39053	37290	-4,5 %	45095	83 %
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252) (kr)	547981	557348	510486	414313	-18,8 %	427032	97 %
Barn med undersøking eller tiltak per årsverk (funksjon 244) (antall)	36	30,8	24,2	18,8	-22,3 %	17,3	109 %
Undersøkingar med handsamingstid innan 3 månader (prosent)	95	98	97	89	-8,2 %	91	98 %

- Netto driftsutgifter til barnevernstjenesten per innbygger 0-22 år gikk ned med -15 % fra 2019 og ligger 12 % under landsgjennomsnittet.
- I Lillesand har 3,0 % av alle barn, i alderen 0-22 år, barnevernstiltak. Det er 19 % mindre enn landet som helhet. Andelen barn med barnevernstiltak var stabil sammenlignet med 2019.
- Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252) gikk ned med -19 % fra 2019 og ligger nå 3 % under landsgjennomsnittet.
- Det er nedgang i andel barn med undersøkelse og barn med melding.

Tabell 70 Netto driftsutgifter pr funksjon barnevern

		2017	2018	2019	2020	Endring 2019-20
244	Barneverntjeneste	6 619	6 072	6 426	6862	6,8 %
251	Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet	2 482	1 565	2 226	2312	3,9 %
252	Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet	28 180	25 631	17 843	13258	-25,7 %

3.4.9 NAV

NAV Lillesand drives i et partnerskap mellom Lillesand kommune og staten ved NAV Agder. Enheten yter både kommunale og statlige tjenester til befolkningen i Lillesand. Det arbeides for at flest mulig av innbyggere i kommunen kommer i arbeid. Vi har et særlig fokus på de som trenger ekstra hjelp for å få eller beholde jobb. NAV skal videre arbeide for å bedre levekårene til de vanskeligst stilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig.

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Koronapandemien rammet arbeidsmarkedet hardt i 2020. Situasjonen umiddelbart etter nedstengningen 12. mars var preget av stor usikkerhet blant arbeidsgivere i kommunen. NAV Lillesand opplevde en markant økning i permitteringsvarsler og registrering av permitterte arbeidssøkere på tvers av alle bransjer. Nærmere 130 arbeidsgivere i kommunen har fått innvilget lønnskompensasjon for minst en permittert ansatt. Mange arbeidstakere bosatt i kommunen jobber i de omkringliggende kommuner, men vi har sett et ledighetsnivå gjennom pandemien som har vært noe lavere enn snittet for Agder.

Ungdom (18-30 år) er en prioritert målgruppe i NAV. NAV Lillesand har eget ungdomsteam som er organisert slik at det arbeides helhetlig på tvers av kommunale og statlige ansvarsområder. I 2020 er ungdomsteam blitt styrket med ett statlig midlertidig årsverk, grunnet pandemien og utfordringene i arbeidsmarkedet. NAV Lillesand har i overkant av 200 ungdom under 30 år, av disse er ca. 50 ordinære arbeidssøkere med fullført utdanning og/eller jobberfaring, mens ca. 150 har behov for tettere oppfølging for å komme i jobb.

“**Tjenesten**” er kommunens lavterskeltilbud. Målgruppen for aktivitetstilbudet er ungdom i alderen 18-30 år, med vilkår om å utføre arbeid for utbetaling av sosialhjelp. Formålet med aktivitetsplikten er å styrke den enkeltes mulighet til å sørge for sitt livsopphold på annen måte. Tilbudet består av arbeidsrettede aktiviteter som karriereveiledning, CV og søknadsskriving, arbeidstrening i lokale bedrifter, i tillegg til produksjon av ulike treprodukter i vårt snekkerverksted. Tjenesten har 15 plasser, hvorav Birkenes kommune kjøper 4 faste plasser. I 2020 har 25 ungdommer fått et tilbud ved Tjenesten. Av disse er 6 gått over til ordinært lønnet arbeid og 3 har startet på skole/utdanning.

Veiledningssenteret. NAV er samfunnets siste sikkerhetsnett og skal fange opp hjelpebehov som ikke ivaretas av andre ordninger. NAV Lillesand har derfor prioritert å holde åpent «drop-in» tilbudet i veiledningssenteret på tross av covid-19-pandemien.

Midlertidig bolig. Kommunen har 2 nødboliger for personer som står akutt uten et sted å overnatte. I 2020 fikk 7 personer vedtak om opphold i nødbolig. Når de kommunale nødboligene er opptatt, opplever vi at det er svært utfordrende å finne andre midlertidige overnattingsmuligheter til noen av våre brukere og det brukes mye tid og ressurser på å finne andre alternativer. Vi ser at det er stort behov for å få flere midlertidige og permanente boliger til personer med adferdsproblematikk, rus og/eller psykiatri eller med andre utfordringer, som gjør at de ikke har muligheter i det private markedet.

Kvalifiseringsprogrammet (KVP). Kvalifiseringsprogrammet er et viktig tiltak i arbeidet med å få langvarig sosialhjelpsmottakere ut av sosialhjelpen og over i arbeid og aktivitet. I løpet av 2020 har 10 personer vært i kvalifiseringsprogram.

Gjeldsrådgivning. Det er gjort 24 vedtak om gjeldsrådgivning i 2020. Det har ikke vært en merkbar økning i henvendelser med bakgrunn i pandemien. Dette kan skyldes at mange har mottatt andre støtteordninger under pandemien.

Startlån. Det har kommet totalt 104 søknader om startlån i 2020. Av disse er det innvilget 21, det er gitt 72 avslag, 10 søknader har blitt trukket og 1 ikke behandlet. Mange av avslagene er begrunnet med at startlånsmidlene er brukt opp. Det ble i utgangspunktet søkt om 10 mill. kr i startlånsmidler og grunnet stor pågang ble det i løpet av året søkt om ytterligere 15 mill. kr.

Bosetting av flyktninger. Kommunen fikk anmodning fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) om bosetting av 15 nye flyktninger i 2020. Dette svarte kommunen positivt på. I løpet av året og grunnet pandemien ble anmodningen nedjustert til 10. Vi bosatte 6 nye flyktninger i henhold til vedtaket. I tillegg kom det fire personer i familieinnvandring, som kommunen fikk tilskudd for. Flyktningene kom fra Syria og Afghanistan.

Introduksjonsprogram. Det har de to siste årene vært nedgang i anmodningen fra IMDI om bosetting. Dette har ført til nedgang i antall deltakere i introduksjonsprogram. I 2020 var det i gjennomsnitt 27 deltakere i introduksjonsprogrammet. 13 deltakere har avsluttet programmet i løpet av året. Av disse har 8 begynt på videregående skole, 2 har begynt på grunnskole og 3 har fått jobb.

Personal:

Pandemien har medført store utfordringer i arbeidsmarkedet og dermed økt press på tjenester fra NAV. Som en følge av dette ble kontoret styrket med 2 midlertidig statlige stillinger. Det er i tillegg rekruttert 4 nye medarbeidere til faste stillinger som følge av turnover. Nyansatt NAV-leder som er kommunalt ansatt, startet i august 2020.

Økonomi:

NAV Lillesand hadde ved årets slutt et mindreforbruk på ca. 2 mill. kr. Hovedårsaken er mindreforbruk på utbetalinger av økonomisk sosialhjelp, redusert utbetaling av introduksjonsstønad grunnet nedgang i antall deltakere og mindreforbruk på drift av flyktningtjenesten grunnet nedgang i antall bosettinger.

Tabell 71 KOSTRA-analyse sosialtjeneste

Nøkkeltall	Lillesand				Endring
	2017	2018	2019	2020	2019-20
Sosialhjelpsmottakere (antall)	226	242	205	181	-12 %
Antall sosialhjelpsmottakere 18-24 år (antall)	43	44	34	48	41 %
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer (antall) ¹	43	58	49	33	-33 %
Sosialhjelpsmottakere med arbeidsinntekt som hovedinntekt (antall)	24	27	22	22	0 %
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold (antall) ²	66	94	65	56	-14 %
Sosialhjelpsmottakere som bor i eid bolig (antall)	15	19	16	17	6 %
Antall barn i familier som mottok sosialhjelp (antall)	135	154	127	93	-27 %

- Det har vært en nedgang på antall sosialhjelpsmottakere fra 2019 på -12 %. Imidlertid har antall sosialhjelpsmottakere 18-24 år økt med 41 %.
- Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer har gått ned med -33 % fra 2019.
- Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold har gått ned med -14 % fra 2019.
- Antall barn i familier som mottok sosialhjelp har gått ned med -27 % fra 2019.

3.4.10 ENHET FOR KULTUR OG BIBLIOTEK

Måloppnåelse og UTFØRTE OPPGAVER:

Enheten består av avdeling for kultur og fritid, Lillesand folkebibliotek, Lillesand by- og sjøfartsmuseum, og avdeling for kino og kulturhus (eTeateret). Enheten jobber i tråd med kommuneplanens mål og strategier om et aktivt kulturliv for å styrke kommunens identitet og bidra til næringsutvikling. Dette gjøres gjennom samarbeid og ved å legge til rette for best mulige rammevilkår for frivillig sektor. Enheten arbeider for at Lillesand skal være en god kommune å vokse opp i ved å bidra til et mangfoldig fritidstilbud for barn og unge uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn. Og det har vært fokus på tilrettelegging for møteplasser som fremmer deltakelse og fellesskap. Året 2020 ble sterkt preget av koronapandemien som dessverre førte til et lavere aktivitetsnivå og dermed redusert tilbud til publikum.

Tabell 72 Netto driftsutgifter pr funksjon kultur

	Beløp i 1000 kr.	2017	2018	2019	2020	Endring 2019-20
365	Kulturminneforvaltning	0	-92	0	27	
370	Bibliotek	2543	2582	2704	2824	4,4 %
373	Kino	710	874	1260	1228	-2,5 %
375	Muséer	673	861	652	1025	57,2 %
377	Kunstformidling	0	0	0	0	
380	Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	1066	1313	1279	858	-32,9 %
381	Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	4405	4872	4904	6508	32,7 %
383	Kulturskoler	2347	2322	2258	2374	5,1 %
385	Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg	2099	2844	4801	4160	-13,4 %
386	Kommunale kulturbygg	3399	3653	3609	3559	-1,4 %
390	Den norske kirke	4992	5486	5790	5938	2,6 %
392	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	751	940	1178	1265	7,4 %
393	Gravplasser og krematorier	682	682	682	935	37,1 %

Avdeling for kultur og fritid

Avdeling for kultur og fritid hadde tross pandemien et godt år. Ung Kultur Møtes (UKM) måtte dessverre avlyses. Markering av frigjørings- og veterandagen 8. mai, 17. maifeiring, kulturminnedagen, kulturnatta, kulturkvelden og tenning av julegrana ble alle gjennomført, men sterkt nedskalert. Kulturarrangementer for eldre ble satt på vent. Prosjektet "Lillesands historie" videreføres, og forfatteren er engasjert foreløpig ut 2023. Det antas imidlertid at prosjektet vil pågå til 2027. I samarbeid med historielaget og Lillesands Sparebank er det gjennomført skilting av historisk viktige bygninger i sentrum, og dette videreføres i 2021 med digital formidling. Et prosjekt med synliggjøring av Lillesand-Flaksvandbanen er i gang, og så langt er det reetablert fortau langs Havnegata ved stasjonsbygningen. Det ble delt ut ca. 0,75 mill. kr i kulturmidler til i alt 32 søkere. Det er satt i gang et arbeid for å se på retningslinjer for leie av og støtte til lokaler for frivillige lag og foreninger. Det har vært arbeidet med å finne nye lokaler til ungdomsformål, og det ble vedtatt å kjøpe Betel i Øvregate og avvikle leieforholdet i Sjøsportbygget på Sekkebekk. Utstyrssentralen BUA ble etablert. Fritidskortet, som gir støtte til deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter, ble innført som en prøveordning. Ungdomskontaktene jobber godt i samarbeid med SLT-koordinator, politiet og ungdomslederne med å hjelpe ungdommer i risikozonen. På grunn av pandemien hadde ungdomsklubbene stengt deler av året, og det ble i stedet jobbet oppsøkende.

eTeateret

Lillesands digitale kino, viser film tre dager i uka, om sommeren også torsdager. Den holdt stengt da pandemien kom 12. mars, men åpnet igjen i slutten av mai. Besøkstallet for kinovisninger var 5024, en nedgang på 51,4% fra 2019. Foruten pandemien skyldes nedgangen også dårlig tilgang på film, da de fleste utenlandske filmer ble utsatt siden kinoene globalt stort sett var stengt. Det var 406 visninger fordelt på 86 titler. De store vinnerne var derfor norske: *Knudsen & Ludvigsen 2 – det store dyret* (389), *Knerten og Sjøormen* (334) og *Børning 3* (305).

Kulturhusdriften gikk også ned i fjor. Større arrangementer ble avlyst. Mot slutten av året var det en liten oppgang i hendelser siden vi er en av få hus som har fastmonterte seter.

Lillesand folkebibliotek

2020 ble et utfordrende år preget av koronapandemien. Biblioteket stengte i midten av mars og vi var fra starten opptatt av hvordan vi kunne gi innbyggerne et meningsfullt bibliotektilbud. Det ble til en takeaway-ordning, der lånerne kunne bestille og hente, og senere åpnet vi gradvis mer opp. Restriksjonene førte til mange avlysninger og en stor nedgang i tallet på nye planlagte arrangementer. Vi har i stedet hatt økt fokus på digital formidling. På våren fikk vi tilgang til Bookbites, som tilbyr e-bøker og e-lydbøker, og på høsten åpnet vi for Filmoteket som gir tilgang til å låne digitale filmer. I tillegg har vi lansert eget nyhetsbrev fra biblioteket. Noen vanlige arrangementer har vi fått til. Vi hadde premiere på samarbeid med pensjonistforbundet om en foredragsrekke under overskriften Lær mer. For barna har vi prioritert barnehagebesøk det meste av året. Nedstenging, avlysninger og restriksjoner har selvsagt hatt innflytelse på både utlånstall og besøkstall.

Nye prosjekter i 2020:

- Etablering av et digitalt veiledningstilbud, Datahjelpen Lillesand. Lillesand kommune fikk nasjonale midler til å sy sammen et tilbud til de som har utfordringer med det digitale. Prosjektet fortsetter i 2021.
- Etablering av Meråpent bibliotek i Lillesand som gir tilgang for publikum utenom vanlig åpningstid. Det forventes installasjon våren 2021.

Utlån inkl. fornyelser for voksne og barn: 37.010. Nedgang: 7,6%.
Besøkstall: 31.275. Nedgang: 25,2%.

Lillesand by- og sjøfartsmuseum

I tråd med kommuneplanen og kulturminne- og museumsplanen jobber museet aktivt for å ta vare på Lillesands kulturarv og identitet. Tross koronaen kunne museet holde åpent gjennom hele sommeren fra 17. juni til 9. august. Det var stor pågang, og for å overholde restriksjonene var det køer og ventelister for å komme inn. Hovedtemaet 2020 var «Da krigen kom til Lillesand». Museet viste frem mye nytt stoff og ikke minst nyoppdagede bilder. Det ble utgitt et eget hefte til utstillingen som måtte trykkes i flere opplag, og det ble åpnet opp en ny lokalhistorisk utstilling på Tollboden. Museumsbutikken holdt åpent gjennom hele sesongen, og det samme gjorde kunsthåndverkutstillingene på Tollboden. I museumsbakgården ble det i løpet av sesongen avholdt daglige omvisninger og fem foredrag. I 2020 hadde museet 9118 besøkende, hvorav 756 barn. Det ble avholdt i alt 436 omvisninger, og det var besøk av 12 skoleklasser. De frivillige la ned et stort arbeid med 2246 registrerte arbeidstimer. Særlig fotoregistreringsgruppen har vokst og fått flere nye medlemmer. De har nå publisert rundt 1700 bilder med beskrivelse på agderbilder.no. Museet markerte «Kulturnatta» med spøkelser i bakgården, og over 300 gjester, for det meste unge, stod i kø helt ned til Fiskebrygga for å komme inn.

Personal:

Bemanningssituasjonen i enheten har vært stabil og tilfredsstillende. Det har imidlertid vært noe redusert bemanning på ungdomsklubbene deler av året på grunn av vakanser grunnet permisjoner og oppsigelser.

Økonomi:

Enheten har holdt seg innenfor de økonomiske rammene og har et mindreforbruk på i underkant av 0,7 mill. kr. Dette skyldes vesentlig vakanser og sykkelønnsrefusjoner.

Tabell 73 Kostra - Utvalgte nøkkeltall kultur

	2017	2018	2019	4215 Lillesand 2020	Endring 2019- 2020	EAK Landet 2020	Andel landet 2020
Netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	4,4	4,4	4,9	5,2	6,1 %	4,1	127 %
Netto driftsutgifter til idrett (f380+f381) i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	1,3	1,3	1,3	1,5	15,4 %	1,4	107 %
Netto driftsutgifter til barn og unge (f231+f383) i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	0,9	0,8	0,9	1,0	11,1 %	0,8	125 %
Netto driftsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr)	1710	1894	2131	2215	3,9 %	2627	84 %
Netto driftsutgifter til allmenn kultur (f370+f373+f375+f377+f385+f386) per innbygger (kr)	867	984	1176	1145	-2,6 %	1216	94 %
Brutto investeringsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr)	204	259	1101	975	-11,4 %	1487	66 %
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (kr)	234	235	244	253	3,7 %	302	84 %
Besøk i folkebibliotek per innbygger (antall)	4,1	3,8	3,8	2,8	-26,3 %	2,8	100 %
Utlån per innbygger (antall)	2,9	2,6	2,6	2,1	-19,2 %	2,1	100 %
Barn 6-15 år i kommunens kulturskole (prosent)	0	0	0	0,0	#DIV/0!	13,1	0 %
Besøk per kinoforestilling (antall)	23	21,4	22,9	12,4	-45,9 %	17,1	73 %

- Netto driftsutgifter pr innbygger for kultursektoren økte med 3,9 % fra 2019, men ligger fortsatt betydelig under landsgjennomsnittet. I 2020 utgjør netto driftsutgifter 84 % av landsgjennomsnittet.
- Besøk i folkebibliotek per innbygger gikk ned med -26 % fra 2019 til 2020. Utlån per innbygger gikk ned med -19 %
- Besøk per kinoforestilling gikk ned med -46 % fra 2019 til 2020.

3.4.11 KIRKELIG FELLESRÅD

I henhold til Lov om Den norske kirke (kirkeloven) har kommunen økonomiske forpliktelser knyttet til følgende utgifter: (kirkeloven erstattes av trossamfunnsloven 1/1-21)

- a) Bygging, drift og vedlikehold av kirker
- b) Anlegg og drift av gravplasser
- c) Stillinger for kirketjenere, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og til daglig leder av kirkelig fellesråd
- d) Drift av fellesråd og menighetsråd, herunder utgifter til administrasjon og kontorhold
- e) Lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring
- f) Kontorhold for prester

Kirkelig fellesråd er arbeidsgiver og har ansvar for ansettelse av alle kirkelige ansatte med unntak av prester/prost, som er ansatt v/Bispedømmerådet. Ca. 7,75 årsverk er fellesråds- (kommunalt) finansiert, 1,25 årsverk statlig finansiert, 1,1 årsverk finansiert av trosopplæring og til sammen 0,9 årsverk menighets finansiert (innsamlede midler). I tillegg har det vært ansatt en ungdomsarbeider i 20% stilling i UNG. Lillesand kommune gir tilskudd til UNG og til diakonalt arbeid. Utekontakten i Lillesand menighet er delvis finansiert av menighetsmidler, delvis av de diakonale midlene og delvis av trosopplæringsmidler.

Lillesand kirkelige fellesråd og kirkevergen har i 2020 brukt mye tid på å jobbe med økonomien. Kommunestyrets bevilgning av tilskudd til kirkelige formål er den vesentligste inntektskilden for fellesrådet. I tillegg kommer festeavgiften på graver og statlig tilskudd gjennom bispedømmekontoret til prostesekretærstillingen (20%), kateketstillingen (100%) og trosopplæringen med bl.a. 110% stilling som trosopplærer. Midler knyttet til trosopplæring overføres fra 2021 til menigheten og vil inngå i deres regnskap.

Driftstilskuddet fra Lillesand kommune til Lillesand kirkelige fellesråd var for 2020 på kr 6 769 000. Disposisjonsfondet pr 31.12.2020 var på kr 437 603,-. Det ble i 2020 et driftsoverskudd på i overkant av kr 435 000,-

Etter flere år med underskudd ser vi nå at det er overskudd. Dette skyldes i all hovedsak sykemeldinger og vakanse.

Tilskuddet i 2020 er økt med kr 180 000,- til inndekking av lønns- og prisøkning.

Årsberetning fra Lillesand kirkelig fellesråd følger som vedlegg til sak om årsberetning for Lillesand kommune.

Tabell 74 KOSTRA oversikt kirke

Nøkkeltall	Lillesand				Endring	Landet	Andel landet
	2017	2018	2019	2020	2019-2020	2020	2020
Netto driftsutgifter, kirke, i prosent av totale netto driftsutgifter. (prosent) ⁵	1,5	1,5	1,6	1,7	6,2 %	1,1	155 %
Netto driftsutgifter til funksjon 390,393 i prosent av samlede netto driftsutgifter (prosent) ⁷	1,4	1,3	1,3	1,4	7,7 %	0,9	156 %
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere (prosent) ²	70,7	69,6	68,7	68,2	-0,7 %	67,7	101 %
Døpte i prosent av antall fødte (prosent) ³	74,5	45,2	62,6	61,2	-2,2 %	43,1	142 %
Konfirmerte i prosent av 15-åringer (prosent) ⁴	54	59,8	58,6	52,6	-10,2 %	52,4	100 %
Kirkelige gravferder i prosent av antall døde (prosent)	88,3	89,8	78,5	85,2	8,5 %	85,2	100 %
Medlemmer i tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke i prosent av antall innbyggere (prosent) ⁶	12,5	13,2	14,2	14,7	3,5 %	12,8	115 %
Brutto driftsutgifter til funksjon 390, 393 pr.innbygger i kroner (kr)	554	589	584	615	5,3 %	647	95 %

- 68,2 % av befolkningen i Lillesand er medlem av Den norske kirke. Dette er på nivå med landet som helhet.
- Andel døypte i prosent av antall fødte er 42 % høyere enn landsgjennomsnittet.
- Konfirmerte i prosent av 15-åringar gikk ned med -10 % fra 2019 og er nå på nivå med landsgjennomsnittet.
- Brutto driftsutgifter til funksjon 390, 393 pr. innbygger er på 615 kr mot 647 kr på landsbasis. Brutto driftsutgifter økte med 5,3 % fra 2019.

3.5 SEKTOR FOR SKOLE OG BARNEHAGE – SKOLE

3.5.1 FELLES SKOLE

Felles skole er en samlepost for oppgaver som ikke har direkte tilknytning til den enkelte skole, bl.a. kommunalsjef med rådgivere, kulturskolen (BLINK), PP-tjenesten, Langemyr, skoleskyss m.m.

Sektoren har et overordnet ansvar for å drifte og utvikle "Lillesandskolen" i tråd med nasjonale føringer og lokale prioriteringer. Sektorledelsen skal i samarbeid med skolene omsette målsettinger og prioriteringer til tiltak og handlinger. Videre har sektoren ansvar for oppfølging og koordinering av overordnet planlegging og ressursdisponering på området.

Måloppnåelse og utførte oppgaver

2020 har vært et spesielt år, også for skolesektoren. Pandemien har bydd på store utfordringer i det arbeidet vi allerede var i gang med, og har ført til store endringer i det fremtidsbildet vi jobbet mot. Allerede i 2019 hadde vi sett oss ut digital kompetanse som et satsingsområde fra høsten 2020. Men i løpet av våren 2020 hadde lærere og elever utviklet sin digitale kompetanse mer og i en annen retning enn vi hadde sett for oss. Med stengte skoler og hjemmeundervisning ble nye verktøy for både kommunikasjon og skolearbeid tatt i bruk. Arbeidet med ny kvalitetsplan har fulgt denne utviklingen nøye, tatt nye vendinger og fått en annen framdrift enn planlagt. Kvalitetsplanen vil reflektere sektorens arbeid med lovverk, sentrale føringer og kommuneplanens samfunnsdel. Vi ser for oss at den er klar fra skolestart høsten 2021.

Forrige skoleår var det lagt opp til at mye tid skulle settes av til innføringen av nytt læreplanverk, LK20, også kjent som Fagfornyelsen. Direktoratet hadde lagt opp til en intensiv og grundig prosess med mange kompetansepakker for personalet i skolen. Dette arbeidet ble vanskelig når skoler ble stengt og mye tid måtte brukes på organisering av hjemmeundervisning og oppfølging av elever. Etter hvert som skolene åpnet, ble det brukt mye tid på smittevern og organisering av skolen i kohorter. Arbeidet med implementering av læreplanverket fortsatte ut 2020 og er med videre inn i 2021.

DEKOMP – Desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skole har blitt omorganisert og er ikke lenger lagt opp i tidsintervaller der noen kommuner er med om gangen. Hele Region Kristiansand driver DEKOMP som et kontinuerlig kompetansenettverk der alle kommuner deltar på lik linje. Vi er delt opp i soner, Lillesand og Birkenes utgjør en sone. Gjennom tett samarbeid i hele regionen legges det til rette for utviklingsarbeid på tvers av kommunene med mål om å utvikle profesjonsfelleskapet på den enkelte skole i tråd med innføringen av LK20.

Arbeidet med BTI – Bedre tverrfaglig innsats, som skal bidra til bedre kommunikasjon og samhandling mellom skole og ulike støttetjenester, foregår i alle enheter. Det er valgt digitale verktøy for oppfølging på de ulike nivåene i modellen, og implementering av disse er igangsatt.

Videreutdanning

Kommunen har 7 lærere som deltar på videreutdanning skoleåret 2020/2021. 3 på vikarordningen, og 4 på stipendordningen.

Fordelingen på fag er følgende:

- Engelsk – 5
- Begynneropplæring – 1
- Norsk – 1

Personal

Grunnskolen i Lillesand kommune har et stabilt personale. Den aldersmessige sammensetningen indikerer imidlertid at det har vært, og fortsatt vil bli behov for nye medarbeidere. Rekruttering er derfor viktig, og kommunen må fremstå som en god skolekommune både for brukere og ansatte. Så langt har det vært god tilgang på godt kvalifiserte medarbeidere.

Tilgangen til lærere oppleves god ved fellesutlysningen. I 2020 hadde vi 129 søkere, innværende år fikk vi 163 søkere.

Økonomi

Skolesektoren samlet hadde et merforbruk i budsjettåret 2020 på 2,65 mill. kr. Sektoren opplever et stort fokus på budsjett disiplin ute hos de enkelte skolene og tjenesteområdene. Likevel har enkelte enheter fortsatt til dels stort merforbruk budsjettåret 2020 (viser til rapport fra den enkelte enhet).

Skole felles er driftsmessig omtrent i balanse.

Kommunens 5 grunnskoler har et samlet merforbruk på rundt 2,6 mill. kr. Det er store variasjoner mellom skolene. De økonomiske rammene til den enkelte skolen blir fordelt gjennom en fordelingsmodell. Tildelingsmodellen er noe endret fra 2019 for å ta hensyn til små skoler med små klasser. Generelt er det et stort press på skolene; fast lærernorm og større behov for tilrettelagt undervisning. (se ellers rapport fra den enkelte enhet)

Det kan også bemerkes at ingen av enhetene er blitt kompensert for manglende brukerbetaling, vikarutgifter og andre koronautgifter de ble forespeilet i starten av pandemien. Skolene har fått kompensert ca 50 % av inntektstapet fra foreldrebetaling SFO. Alle sektorer og enheter har fått reduserte utgifter til pensjon som følge av lavere lønnsvekst enn budsjettet.

Tabell 75 Sektor for skole og barnehage - skole og PPT

Ansvar 2	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Regnskap 2019
50 - Felles skole	28 135 661	28 045 881	89 780	28 399 557	19 976 170
Utgifter	37 530 775	31 918 534	5 612 241	31 237 157	33 344 962
Inntekter	-9 395 113	-3 872 653	-5 522 460	-2 837 600	-13 368 792
51 - Høvåg skole	24 065 363	22 390 783	1 674 580	22 057 131	23 824 614
Utgifter	27 021 663	25 006 171	2 015 492	24 741 131	27 173 283
Inntekter	-2 956 299	-2 615 388	-340 911	-2 684 000	-3 348 669
52 - Borkedalen skole	33 882 257	32 002 759	1 879 498	31 892 488	34 677 377
Utgifter	39 890 613	37 230 209	2 660 404	37 332 988	41 299 608
Inntekter	-6 008 356	-5 227 450	-780 906	-5 440 500	-6 622 231
53 - Brentemoen skole	14 845 466	14 395 460	450 006	14 060 037	14 802 394
Utgifter	18 448 410	17 070 816	1 377 594	16 780 035	17 995 438
Inntekter	-3 602 944	-2 675 356	-927 588	-2 719 998	-3 193 044
54 - Tingsaker skole	25 301 232	25 349 729	-48 497	25 092 430	26 966 284
Utgifter	30 349 242	30 348 782	460	30 112 430	32 161 173
Inntekter	-5 048 010	-4 999 053	-48 957	-5 020 000	-5 194 889
55 - Lillesand ungdomsskole	32 371 110	32 906 890	-535 780	33 336 698	31 731 623
Utgifter	37 711 921	38 128 708	-416 787	35 819 698	35 017 617
Inntekter	-5 340 811	-5 221 818	-118 993	-2 483 000	-3 285 994
56 - LVO - Voksenopplæringen	5 195 853	6 061 046	-865 193	5 508 612	5 875 690
Utgifter	8 945 217	9 294 571	-349 354	8 781 612	9 821 668
Inntekter	-3 749 363	-3 233 525	-515 838	-3 273 000	-3 945 978
Sum sektor for Skole og PPT	163 796 943	161 152 548	2 644 395	160 346 953	157 854 151
Utgifter	199 897 840	188 997 791	10 900 049	184 805 051	196 813 749
Inntekter	-36 100 897	-27 845 243	-8 255 654	-24 458 098	-38 959 598

Tabell 76 Netto driftsutgifter pr funksjon grunnskole

		2017	2018	2019	2020	Endring 2019-20
202	Grunnskole	130 138	139 078	147 170	150 859	2,5 %
213	Voksenopplæring	3 071	4 271	5 568	5 300	103,0 %
215	Skolefritidstilbud	200	417	1 528	3 180	246,9 %
222	Skolelokaler	22 669	22 490	22 588	22 005	-2,6 %
223	Skoleskyss	3 261	2 534	2 993	3 561	19,0 %

Tabell 77 KOSTRA-analyse grunnskole

Nøkkel tall	Lillesand				Endring	Landet	Andel landet
	2017	2018	2019	2020	2019-20	2020	2020
Årstimer til særskilt norskopplæring per elev med særskilt norskopplæring (antall)	37,1	37,3	50,1	27,1	-84,9 %	36,2	87 %
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	105,8	86	69,9	89,2	21,6 %	143,1	62 %
Elever i kommunale og private grunnskoler som får særskilt norskopplæring (prosent) ¹	2,9	1,7	0,7	0,9	22,2 %	4,7	14 %
Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning (prosent)	6,3	8	7,9	6,8	-16,2 %	7,8	88 %
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8.trinn (prosent)	70,1	72,2	76,7	65,1	-17,8 %	72,4	89 %
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn (prosent)	60,6	68,2	71,8	66,9	-7,3 %	68,1	97 %
Gruppestørrelse 2 (antall)	16,4	16,7	15,8	0		15,4	0 %
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	42,1	41,6	44,7	42,2	-5,9 %	42,9	98 %
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samlede netto driftsutgifter (prosent)	37,3	35	35,9	37,6	4,5 %	22,4	172 %
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år (kr)	105 801	108 165	113 463	115 800	2,0 %	116 611	98 %

- Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), pr. innbygger 6-15 år, økte med 2,0 % fra 2019 til 2020. Netto driftsutgifter til denne sektoren pr. innbygger 6-15 år er 2 % mindre enn landsgjennomsnittet.
- Lillesand har nå 12 % andel elever som får spesialundervisning mindre enn landsgjennomsnittet, men har 38 % færre timer pr. elev med spesialundervisning. Gjennomsnittlig grunnskolepoeng fra 10. trinn ligger 2 % under landsgjennomsnittet.

Tabell 78 Elever i kommunale grunnskoler (kilde: Skoleporten)

	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	Endring
Antall elever 1. årstrinn	145	169	149	135	-10,4 %
Antall elever 2. årstrinn	151	147	167	144	-16,0 %
Antall elever 3. årstrinn	155	156	152	161	5,6 %
Antall elever 4. årstrinn	143	161	154	154	0,0 %
Antall elever 5. årstrinn	155	147	160	153	-4,6 %
Antall elever 6. årstrinn	116	163	151	155	2,6 %
Antall elever 7. årstrinn	125	122	162	150	-8,0 %
Antall elever 8. årstrinn	108	131	134	163	17,8 %
Antall elever 9. årstrinn	127	112	126	136	7,4 %
Antall elever 10. årstrinn	124	132	112	129	13,2 %
Sum	1 349	1 440	1467	1 480	0,9 %

Tallene inkluderer ikke private skoler. Montessoriskolen på Justøya har i 2019-2020 48 elever mot 41 i 2018-2019.

3.5.2 PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE

Hver kommune skal ha en pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), jf. § 5-6 i opplæringsloven. Avdeling for pedagogisk psykologisk tjeneste er lokalisert på rådhuset.

Mål for tjenesten:

PP-tjenesten skal levere tjenester og hjelp i henhold til opplæringsloven og barnehageloven, samt i henhold til kommunale føringer, vedtak og satsinger. PP-tjenesten skal være tilgjengelig for skole, barnehage og øvrige instanser i kommunen, og eksterne instanser som spesialisthelsetjenesten og Statped.

PPT har:

5 ansatte i 100 % fagstillinger som PP-rådgivere
100 % stilling som leder/fagleder/PP-rådgiver
30 % merkantil ressurs

Opplæringsloven

Retten til spesialundervisning er regulert i opplæringsloven § 5-1. Elever som ikke har, eller som ikke kan få, tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet og god tilpasset opplæring, har rett til spesialundervisning.

PP-tjenestens 2 hovedoppgaver i henhold til opplæringsloven:

1. «Den pedagogisk-psykologiske tenesta skal sørge for at det blir utarbeidd sakkunnig vurdering der lova krev det. Departementet kan gi forskrifter om dei andre oppgåvene til tenesta».
2. «Tenesta skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å leggje opplæringa betre til rette for elevar med særlege behov».

Målgruppe: Skolebarn 6-16 år og voksne elever i voksenopplæringen

Barnehageloven

Retten til spesialpedagogisk hjelp er regulert i barnehageloven § 19 a. Vilåret for at barnet har rett til spesialpedagogisk hjelp er at barnet har et særlig behov for slik hjelp. Særlig behov innebærer at barnets behov må være mer omfattende enn det behovet barn på samme alder vanligvis har.

Rettigheten er uavhengig om barnet går i barnehage eller ikke. Formålet med spesialpedagogisk hjelp er gi barnet tidlig hjelp og støtte i utvikling og læring av for eksempel språklige og sosiale ferdigheter

PP-tjenestens 2 hovedoppgaver i henhold til barnehageloven:

1. Den pedagogisk-psykologiske tjeneste skal utarbeide en sakkyndig vurdering om barnets behov for spesialpedagogisk hjelp, § 19 d.
2. Tjenesten skal bistå barnehagene i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling, § 19 c, dvs. systemrettet arbeid.

Systemrettet arbeid skal ha forebyggende effekt og styrke det ordinære allmennpedagogiske tilbudet i barnehagen slik at den blir bedre i stand til å møte ethvert barn ut ifra dets forutsetninger. Dette gjelder alle barnehagene i Lillesand kommune, uavhengig av om den aktuelle barnehagen har barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp, så lenge det er barn som har behov for hjelp og støtte.

Målgruppe: barn 0-6 år

Pr. 1. januar 2021 er det endringer i barnehageloven hvor paragraf betegnelsen er endret og ordlyden er noe endret. De nye endringer er imidlertid omhandlende ihht. de to hovedoppgavene som er nevnt ovenfor.

Oppgaver i henhold til mandatene

PP-tjenesten på individnivå:

- utreder i forhold til barnets vansker/utfordringer og i forhold til barnets behov for opplæring. Ut fra utredningen gir tjenesten rådgivning og veiledning om barnets behov for opplæringen til foresatte, barnehage og skole, og andre instanser som kommunens spesialpedagogiske team for barnehage, andre kommunale instanser og evt. eksterne instanser.
- vurderer behov for videre henvisning.
- utarbeider sakkyndig vurdering om barnets behov for et godt opplæringstilbud.

PP-tjenesten på systemnivå:

- har deltatt aktivt i skolenes og barnehagenes ressursteam
- Lillesand PPT er den eneste PP-tjeneste i Østre Agder og gamle Aust – Agder som i flere år har hatt faste systemdager på skolene.
- har en stabil og har økt tilgjengelighet ute på skolene. Hver skole har en fast kontaktperson i PPT som hver måned er omkring en hel dag tilgjengelig på den enkelte skole i forhold til skolens behov. Behovet må være i henhold til en systemisk tenkning. På disse systemiske dagene observerte PP-rådgiveren lærings- og klassemiljøet, deltok i gjennomganger av klassens kartlegginger, elevundersøkelser og annet og gav rådgivning og veiledning til personalet, eller til skoleledelsen. Utover de faste «system-dagene» på skolene har vi observert og gitt veiledning til skole og også foresatte, dette etter behov fra skole og hjem/foresatte. Det at vi har jobbet kontinuerlig med faste systemisk dager gjennom flere år har også vært forebyggende mht. saker som skal henvises som systemsak. Vi har minimalt med henviste systemsaker og vurderer at dette henger sammen med den økte tilgjengeligheten ute på skolene. Vi erfarer også at denne jobbingen bidrar til å redusere antallet av individuelle henvisninger. Ihht. tidlig innsats er den systemiske tenkningen i PPT et godt bidrag til å jobbe i forkant og forebyggende mht. å hindre, minimere og redusere utfordringer for barns opplæring. I henviste systemsaker har vi vært 2-3 PP-rådgivere i saken.
- Har fra august 2020 økt innsatsen og tilgjengeligheten ute i alle barnehager i nært samarbeide med kommunens spesialpedagogiske team (SPT). Høsten 2020 ble Barnehageteam opprettet som et samarbeide mellom PPT og SPT. Hver barnehage har en fast kontaktperson i PPT (likeledes fra SPT) som er tilgjengelig i forhold til barnehagens behov i henhold til en systemisk tenkning rundt barnegruppens og barn-voksnes samspill. På de systemiske dagene jobber PP-rådgiveren sammen med spesialpedagog fra SPT og sammen har de observert lærings- og lekemiljøet i barnegruppen, drøftet kartlegginger som SMTTE/annet, og gitt rådgivning og veiledning

til personalet/styrer. Det at vi har fått en økt tilgjengelighet i barnehagene har vært til hjelp for barnehagens personale mht. å hjelpe barn i deres mestring i samspillet med andre barn og voksne. Den økte innsatsen har også medført en økt systematisk fokus på systemet rundt barnet, og vi har derfor hatt noen flere systemsaker høsten 2020. Den økte innsatsen kan ha sammenheng med at der er et redusert antall av individuelle henvisninger. Men dette må tolkes med forsiktighet. Ihht. tidlig innsats mot de aller minste i kommunen er den systemiske tenkningen i PPT et godt bidrag til å jobbe forebyggende mhp. å hindre, minimere og redusere utfordringer for barnehagebarna.

- Har deltatt i BTI og Språkstrategi. PPT er også fortsatt en pådriver for et Inkluderende læringsmiljø.
- Det har vært mindre aktiviteter ihht. kurs, nettverkssamlinger. Årsaken er restriksjoner vedr. Covid 19.
- Leder i PPT var i 2020 i arbeidsutvalget for Agder Lederforum for PP-tjenester.
- Høsten 2020 har det vært avholdt personaleseminar i samarbeide med kommunepsykologen.
- Det har i 2020 ikke vært nettverkssamlinger for skolenes spesialpedagogiske koordinatører mhp. kompetanseøkning for dem og deres skoler og PPT har heller ikke arrangert kurs. Årsaken skyldes at PPT fra jan.-juni 2020 har hatt en redusert bemanning pga sykemelding, svangerskapspermisjon og covid 19 har vært medvirkende årsak til reduksjon i fysiske samlinger.

Tjenestens utfordringer

Det er tidligere påpekt i årsrapporter et behov for å være samlokalisert med tjenester som barneverntjenesten, helsestasjonen, familiesenteret og kommunepsykologen. Ihht. BTI og at PPT relativt ofte har de samme barna som barneverntjenesten, samt samarbeider med helsesykepleier og skolehelsetjenesten er en samlokalisering fortsatt et ønske.

Som PP-tjeneste er vi en sårbar tjeneste ved sykdom og vikariater. Tjenestens oppgaver krever personale med kompetanse innenfor det spesialpedagogiske/psykologiske felt på mastergradsnivå/hovedfag. Ved sykdom og annet er det noe vanskelig å finne vikarer som kan gå inn i oppgavene relativt raskt. I 2020 var det redusert personale fra jan.-juni, noe som påvirket produktiviteten og medførte venteliste. I 2020 har PPT hatt noe hjelp fra SPT i perioden jan.-mai 2020, og da ift barnehageområdet.

Det var venteliste (barn som ikke hadde fått tildelt saksbehandler i PPT, sakene ble hovedsakelig ikke påstartet) fra januar frem til juni 2020, Årsaken skyldes redusert bemanning, covid 19 fra mars 2020, og dette må også ses i forhold til at leder for PPT var sykemeldt frem til mai. Alle sakene på venteliste ble påstartet i juni. Det har ikke vært venteliste fra juni-desember.

Saksmengde i 2020:

Det er lite endringer ihht antall aktive, kontinuerlige individuelle saker; det er fortsatt omkring 270-300 individuelle aktive saker. Dette er saker om behov for vurdering av sakkyndig vurdering for spes.undervisning eller spes.ped.hjelp.

Antall aktive personsaker, dvs. individuelle saker pr. 31.12.2020: 275

I perioden 1.1.2020 – 31.12.20: 378 aktive saker.

I samme periode ble 103 saker avsluttet.

Det var 329 aktive saker for barn/voksne over 6 år (født etter 2013).

Det var 49 aktive saker på barn under 6 år (f. 2014). 14 av disse barna var førskolebarn våren 20/ førsteklasinger høsten 2021 (ikke medregnet evt utsatt skolestart).

Per 31.12.2020 var det 27 aktive saker med barn mellom 0 år og født etter 2015 (førskolebarn skolestart 21/22).

I 2020 mottok PPT 69 nye henvisninger. Til sammenligning var det i perioden 01.01.18 til 31.12.18: 154 nye henvisninger (57 jenter og 97 gutter). Iht. års rapporteringer fra 2018-2020 er antall henvisninger omtrent halvert fra 2018-2020. Reduksjon i antall henvisninger i 2020 kan bero på at skoler og barnehager i 2020 ble informert om at PPT hadde redusert personale pga manglende personale og sykdom. Det er også en mulig feil i registreringer av antall nye henvisninger i 2020: Enkelte nye saker har ikke blitt registrert inn korrekt med ny henvisning og rehenvisning for å kunne bli inkludert i statistikken. Enkelte mangler henvisende organisasjon, og ligger derfor på nåværende organisasjon (muligens byttet barnehage/skole). Det er enkelte rehenviste saker som ikke er registrert på nytt med ny dato for henvisning, og dermed ikke kommer med i denne statistikken.

Alle individuelle saker fra 1.1.2020 – 31.12.2020 fordelt på alder:

0-5 år:	35 stk, 11 Jenter og 24 gutter
6-10 år:	114 stk, 28 jenter og 86 gutter
11-13 år:	102 stk, 35 jenter og 67 gutter
14-16 år:	65 stk, 31 jenter og 34 gutter.
17-19 år:	10 stk, 8 jenter og 2 gutter
over 20 år:	17 stk, 11 gutter og 6 jenter.

Barnehager: 19 nye henvisninger

Skoler: 50 nye henvisninger

3.5.3 KULTURSKOLEN I BIRKENES OG LILLESAND (BLINK)

Tjenesteleveranse

Om lag 235 barn og unge mottok individuell instrumentalopplæring eller gruppeundervisning i 2020. 50% av elevene var registrert i Lillesand, 45% i Birkeland og 5% har postadresse i nærliggende kommuner. I tillegg nådde skolen omkring 100 elever gjennom korpsundervisning som delvis er finansiert via kulturskolen ved at dirigentene er ansatt og lønnet gjennom Blink. Av de elevene som genererte egenandeler gikk 107 elever på gruppeundervisning i dans, mens 129 elever gikk på forskjellige tilbud i musikk (disse fordelt på 20% gruppeundervisning / 80% individuell undervisning).

Ventelisten ligger nokså stabilt på i overkant av 150 elever og utgjør derfor 39% av det totale interessent-grunnlaget for kulturskolens tjenester. 55% av disse har vært på venteliste mellom 365-1000+ dager. Ventelisten er med klar margin størst i Lillesand og elever herifra utgjør 78% av de som ønsker tilbud uten å få det hos Blink.

I henhold til årsrapporten fra 2019 var det en målsetting om å få satt i gang teaterundervisning i Lillesand august 2020. Blink har nå inngått avtale med Lillesand barne- og ungdomsteater om å videreføre deres arbeid i kommunen forutsatt at skolen får egnede lokaler til dette. Kulturskolen håper nå å få forgang i prosessen med å erverve seg nye lokaler her slik at dette kan realiseres med oppstart innen august 2021. Tjenesteleveransen og elevantall har naturlig nok vært noe preget av covid-19, da enkelte gruppetilbud har blitt lagt på is frem til det er smittevernsmessig forsvarlig å gjennomføre undervisning igjen.

Personal

5,57 årsverk fordelt på 17 ansatte bekrefter at Blink har mange små stillinger. Dette fører med seg noen utfordringer med hensyn til skolens utviklingsarbeid - og at de ansatte skal oppleve eierskap og tilhørighet til arbeidsplassen sin. Det er utfordrende å finne tid til prosjektsamarbeid mellom lærere i små stillinger, men hovedutfordringen fra skolens perspektiv er stor turnover og at skolen risikerer å miste verdifull kompetanse dersom ansatte skulle bli tilbudt mer «levedyktige» stillingsstørrelser andre steder.

Økonomi

Skolen har tidligere blant annet satt i gang gruppeundervisning på musikk for å bedre økonomien og gi et mer differensiert undervisningstilbud. På grunn av den pågående pandemien og nedlukking av enkelte tilbud opplevde skolen likevel en nedgang i innbetalte egenandeler i 2020. Prognosene for våren -21 og fremover tilsier at skolen har rukket å justere sin undervisningsvirksomhet og tjenesteportefølje slik at elevinnbetalinger fremover vil ligge omtrent på - eller over - nivået i tidligere normalår.

3.5.4 HØVÅG SKOLE

Måloppnåelse

Enheten har, i tillegg til normal drift, dette året hatt fokus på arbeid med både forberedelse til og oppstart av Lærerutdanningsoppdraget (LU) som pilotskole i Syklus2 (LU-skole for mastergradsstudenter). Dette arbeidet ble i begynnelsen av 2020 arbeidet med på ledelsesnivå, men fra høsten 2020 gikk skolen inn i gjennomføringsfasen hvor lærerne ble veiledere for 30 studenter. I 4 år fremover vil skolen ha studenter i 6 uker fordelt på en uke på høsten og 5 uker på våren hvor en av disse er en overtakelsesuke med studenter som driver skolen.

Høvåg skole er i tillegg en partnerskole med UIA, og har gjennom året hatt flere studentpartier som har vært tilknyttet enkelte øvingslærere. Nå har halvparten av pedagogene veiledningspedagogikk. Gjennom LU-prosjektet tar nå alle lærerne i fellesskap studiet veiledningspedagogikk, slik at skolen da vil være rustet med 80-90 % av lærerne som lærerutdannere med godkjent veiledningspedagogikk (15 stp.).

Høvåg skole har også i 2020 vært en kontrollskole i forskningsprosjektet School-In, der det forskes på metoder og utviklingsarbeid i skoler. Hovedmetodene forskningen baserer seg på er kafedialogmodellen og MMR-metoden (mental mapping response). Prosjektet ble avsluttet i november 2020.

Enheten opplever fortsatt å ha behov for å finne alternative opplæringsarenaer for elevene. Skolen har gjennom 2020 hatt tett samarbeid med et privat drevet opplæringssted. Noe som har vært svært vellykket for de som er tilknyttet dette. I tillegg har vi gjennom miljøteamet startet et arbeid med å lage et alternativt og praktisk skoletilbud for enkeltelever lokalt på Høvåg skole.

Høvåg skole kom i slutten av året til en avtale med IL Høvdingen om at skolen skal være med å bidra og samarbeide om å holde turstiene i nærområdet oppdaterte, med merking og gode fremkomstmuligheter. Skolen har også flere elever i arbeidspraksis ved ulike bedrifter som dagligvareforretning, entreprenør og bilverksteder.

Av prosjekter som er blitt gjennomført for å skape et bedre lærings- og aktivitetstilbud for elevene kan nevnes et skogsområde med gapahuk som er bygget opp på dugnad (egne prosjektmidler til materialer og utstyr) og en rullepark (også egne prosjektmidler). Det jobbes med å få en sikker droppsoner for biler for foresatte som slipper av barna ved skolen.

Samarbeidet med kulturskolen hvor man hadde korpsundervisning i 3. trinn ble avsluttet sommeren 2020.

Enheten får gjennomsnittlige resultater på nasjonale prøver. Etter en satsning på engelsk i noen år er det gledelig å se at resultatene i engelsk er bedre enn tidligere. Men det er vanskelig å gjøre noen eksakte målinger i og med at elevgrunnet per trinn generelt sett er veldig lavt. Elevene som gikk ut av grunnskolen i 2020 gjennomførte ikke eksamen grunnet koronasituasjonen.

Personal

Ved oppstart nytt skoleår i august hadde skolen 2 nyansatte i vikariat. To ansatte i 100 % sa opp sin stilling fra 31.7.20, og to ansatte gikk ut i permisjon. En i fødselspermisjon og en av dem i 1 års permisjon grunnet ny jobb. Den ansatte sa opp sin stilling i desember gjeldende fra 31.7.21.

Økonomi

Enheten klarte ikke å komme i økonomisk balanse 2020. Fordelingsmodellen som benyttes til fordeling av økonomi i skolesektoren slår noe ugunstig ut for enheten. Med et gjennomsnitt på ca.20 elever per klasse (12 klasser) gir ikke dette nok inntekter til å dekke ressursbehovene til klassene etter føringene som ligger i «lærernormen». I tillegg er det mer utfordrende økonomisk med en 1-10 skole.

Noe av avviket på skole skyldes blant annet et høyt forbruk på spesialpedagogiske tiltak som spes.ped.lærer, miljøarbeidere og bruk av alternativ opplæringsarena. Dette er vedtak/timer gitt for å følge rådene til sakkyndig instans.

På SFO er det for lite inntekter mht. foreldrebetaling (i forhold til budsjettering) som utgjør underskuddet. Det er gjort et arbeid i høst med å senke bemanningen på SFO, men grunnet Korona kan vi ikke senke bemanningen så mye som ønsket.

Skolen vil se på ressursbehovet fremover, og se på om man kan gjøre noen endringer med naturlig frafall som bla. personal som pensjonerer seg eller slutter.

Generelt

Enheten jobbet godt med de ulike fokusområdene som ligger både på kommunenivå, og på skolenivå. Gjennom deltagelse i ulike prosjekter har enheten gjennom året forbedret sine standarder og strukturer. Det aktive samarbeidet med de andre enhetene i sektoren har vært godt og tett, noe som gjør at sektoren oppleves som samlet, og at det er bred enighet om kursen som er satt gjennom skolesektorens kvalitetsplan og kommunens plan for satsningsområder. Det ligger i planene at dette samarbeidet fortsetter også kommende skoleår.

Satsningsområdene for Høvåg skole blir å få et godt utviklingsarbeid gjennom arbeidet med LU-prosjektet, utdanne lærerne i veilped., arbeid med nye årsplaner i tråd med ny nasjonal rammeplan for SFO, samt å fortsette å jobbe med en tydelig og strukturert implementering av læreplanen LK20.

3.5.5 BORKEDALEN SKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Borkedalen skole og SFO har i 2020 arbeidet hovedsakelig med kommuneplanens satsingsområde nr. 2 - Folkehelse, livsmestring og tilhørighet. Dette målet sammenfaller i stor grad med oppdraget i nasjonal læreplan for skolen, LK2020, som trådte i kraft 1.8.2020.

Vårhalvåret inntil koronastenging gikk i stor grad med til forberedelse og oppstart med nytt læreplanverk. Hovedoppgaven i enheten er å skape et trygt og godt læringsmiljø for alle elever, og et godt arbeidsmiljø for ansatte.

Året har selvfølgelig vært prega av koronaepidemien, og det har fått mange konsekvenser for arbeid mot målsettingene. Skole og SFO har vært organisert på helt nye måter ut fra veiledende smitteverntiltak, og det har bidratt til endring av rutiner og opplegg for både elever og ansatte.

Personal:

Borkedalen skole ansatte ny SFO-leder i september 2020. Skolen har hatt høyt langtidssykefravær fra oktober til desember 2020. I tillegg har Covid-19 ført til økt korttidsfravær, da terskelen for å være hjemme med symptomer både for ansatte og barn til ansatte har vært lav.

Økonomi:

Enheten har i 2020 hatt et overforbruk på totalt kr 1 879 500,-. Dette ble omtrent som forventet, til tross for at utgifter til koronaorganisering ikke er blitt kompensert for 2020.

SFO har en stor andel av underskuddet. Dette skyldes omtrent kr 400 000,- i lavere foreldrebetaling enn ventet på grunn av koronanedstenging i mars og april 2020. Det har vært overforbruk av lønn på SFO. Dette skyldes i hovedsak økt bemanning for å kunne organisere SFO trinnvis etter smittevernregler.

Skolen hadde et overforbruk på ca. kr 1 157 000,-. Skolen hadde 4 miljøarbeidere i vikariater og engasjement som sluttet 31.7.20. Det ble derfor reduserte lønnsutgifter til miljøarbeidere fra august 2020 som videreføres i 2021.

3.5.6 BRENTEMOEN SKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Enheten har, i tillegg til normal drift, dette året hatt stort fokus på fagfornyelsen, både gjennom læringsmodulene fra udir, og eget arbeid i forhold til å utvikle lokalt tilpassede læreplaner. Dette arbeidet har tatt svært mye tid.

Enheten har som alle andre uunngåelig vært preget koronapandemien. Det har vært mange krevende omstillinger, og kombinert med større fravær har nok dette ført til noe lavere kvalitet på undervisningen. Enheten har likevel fått gjennomsnittlige resultater på nasjonale prøver i alle målte fag.

Enheten var godt i gang med arbeidet som skulle ende med bygging av ny skole. Dette har preget drøftinger og diskusjoner i enhetens utviklingsarbeid i lang tid. Når disse planene ble lagt på is ble høsten 20 ekstra krevende. Flere ansatte begynte å se seg om etter annet arbeid. Skuffelsen var selvfølgelig stor. Etter hvert ble fokus flyttet til å se på hvilke muligheter som ligger i å utvikle Brentemoen skole der den ligger i dag. Nå venter vi i spenning på utfallet i mai 2021.

Personal:

Enheten hadde relativt høyt sykefravær gjennom 2020. Dette som følge av lavere terskel for å være hjemme på grunn av pandemien, og en generell høy andel langtidsfravær. Samlet gir dette en høyere belastning på personalet, som igjen er med på å gi økt fravær.

Enheten har en underliggende bekymring for personalet i forhold til prosessen med ny skole. Det er ikke til å legge skjul på at prosessen har vært krevende, og at de stadige utsettelsene og endringene har tæret på motivasjonen til de ansatte.

En ekstra belastning ble lagt på de ansatte da det i ble vedtatt budsjettkutt for enheten. Overtallighet ved inngangen til nytt år gir stor usikkerhet

Økonomi:

Enheten klarte ikke å komme helt i økonomisk balanse 2020. Resultatet endte med et merforbruk på kr 450.006,-. Akkurat det samme som året før. Delt opp viser resultatet at skoledelen hadde et merforbruk på kun kr 65.869,-, tilsvarende ca. 0,5%. Sfo hadde et merforbruk på kr 384.137,-.

Enhetsleder har foregående år brukt mye tid på å prøve å avdekke årsakene til merforbruket på sfo uten å finne helt klare svar. Det er grunn til å tro at foreldreinnbetalingen til sfo ikke dekker kostnadene for bemanningsnormen når sfo blir så liten som på denne enheten. Enheten ligger på, eller til dels under, bemanningsnormen for sfo. I deler av uka er det lærlinger og utplasseringer gjennom NAV eller andre, som gjør at enheten opprettholder bemanningsnormen. Her er det ikke noe mer å gå på. I tillegg ser vi at pandemien også har fått noe innvirkning på sfo. Flere foresatte har hatt hjemmekontor, og gjennom dette sett at de kan redusere tiden barna er på sfo, eller si opp sfo-plassen helt. Dette resulterer i færre barn, som igjen påvirker inntektene til sfo. I tillegg har sfo gjennom hele pandemien opprettholdt 4 kohorter. Dette betyr at det selv med få elever har måtte være bemanning for 4 grupper. Muligheten får å spare på bemanning har derfor vært mindre enn tidligere år.

Enheten ble høsten 2018 også hardt rammet av nedleggelsen av SANA. Enheten mistet nærmere 2 millioner i inntekter. Tilsvarende 13-14% av budsjett. Det ble gjort endringer i bemanningen for å kompensere for dette, men å hente inn en så stor prosentandel av budsjettet er krevende. Nå, to år etter, ser det likevel ut som at enheten har klart denne omstillingen godt.

Enheten er også utsatt i forhold til elevtallet, og tildelingsmodellen. Tidligere hadde skolen jevnt over 25 elever i hver klasse. Nå ser vi at elevtallet i flere av klassene er vesentlig lavere. Noen klasser er så små som 15 elever, hele 5 av 7 klasser er under 20 elever. Dette påvirker enhetens inntekter i stor grad.

3.5.7 TINGSAKER SKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Hovedmålet for skolen er at elevene skal oppleve trivsel og læring hver dag. Elevundersøkelsene viser jevnt gode resultater når det gjelder læringsmiljø, trivsel og mobbing/krenkelser over flere år. Dette skyldes hovedsakelig høyt fokus og vedvarende arbeid fra alle ansatte. Faglige resultater fra 1.-4. klasse har hatt en vedvarende økning de siste årene slik at vi nå er omtrent på nasjonalt nivå. Tidlig innsats med god bemanning 1.-4. klasse vil derfor bli videreført. De faglige resultatene etter 5.- 7. klasse har over år vært gode og omtrent på nasjonalt nivå.

Tingsaker skole har hatt stor elevtallsvekst gjennom mange år. Denne utviklingen er nå snudd. I 2019 og i 2020 gikk elevtallet litt ned. Det ligger an til fortsatt noe nedgang i elevtallet i årene framover.

Personal

Skolebudsjettene blir styrt av budsjettfordelingsmodellen mellom skolene. Elevtallet danner hovedgrunnlaget for fordelingen. Dette har medført at Tingsaker skole de to siste årene har vært nødt til å redusere bemanningen i takt med elevtallsreduksjonen.

Økonomi

Tingsaker skole har et mindreforbruk for regnskapsåret 2020 med om lag kr 48.000. Takket være god økonomistyring, nedbemanning ved naturlig avgang og svært lite bruk av vikarer er driften i balanse.

3.5.8 LILLESAND UNGDOMSSKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Skolen har dette året jobbet med fagfornyelsen, og personalet har laget nye årsplaner i hht. det nye læreplanverket.

Store deler av personalet deltar i studiet Veiledningspedagogikk i regi av UiA. Lillesand ungdomsskole er en universitetsskole knyttet opp mot UiA, og studiet er en del av dette oppdraget. Det har vært flere praksisperioder med studenter fra UiA, både fra PPU, PPUy, lektorutdanningen, samt studenter fra studiet Sosialt arbeid.

Utbyggingen av skolen ble slutført i oktober, og skolen fremstår nå som et funksjonelt og godt bygg som kan romme seks paralleller på alle trinn.

Personal

Lillesand ungdomsskole har et personale som i hovedsak består av lærere, miljøterapeuter og miljøarbeidere. Skolen har også hatt en lærling i barne- og ungdomsarbeiderfaget dette skoleåret.

Høsten 2020 har skolen bundet opp ressurser til seks elever som har vedtak om å sitte skjermet i eget rom med en voksen. Skolen signaliserte tidlig høsten 2020 behov for å bli tilført 2,2 stillinger for å kunne håndtere dette i tillegg til et allerede kjent krevende ungdomsmiljø.

Elevtallet øker på Lillesand ungdomsskole hvert år fremover. All ungdom som bor i Lillesand, bortsett fra Høvåg, er elever på skolen. Når det oppstår konflikter i ungdomsmiljøet på fritiden, tas ofte disse konfliktene med inn i skolen og kan utløse store ressurser. Det er derfor viktig å presisere at skolen fremover kommer til å trenge midler i forhold til sosialpedagogisk oppfølging som miljøarbeidere og miljøterapeuter gjennomfører.

Skolen har hatt et stort sykefravær, spesielt høsten 2020. Dette som følge av lav terskel for å være hjemme pga pandemien, og generelt høyt langtidsfravær. Dette medfører større belastning for de som er igjen.

Økonomi

Skolen har et mindreforbruk i 2020 på kr 600.000,-.

3.5.9 ENHET FOR VOKSENOPPLÆRING

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Dette året, som de senere år, har den største utfordringen for LVO vært få deltakere. Det har nå stabilisert seg på ca. 70 elever. Voksenopplæringen hadde 01.01.2020 **65** deltakere, mens pr 31.12.20 var antallet **69**. Dette inkluderer 12 deltakere som har vært tilknyttet voksenopplæringens avdeling på Smedmyra.

Voksenopplæringen har nå, i likhet med forrige år hatt to grunnskoleklasser og tre norskgupper. Nytt dette skoleår er at vi også har en «alfagruppe». Dette er deltakere som verken kan skrive eller snakke norsk når de kommer til oss. Disse får et tilbud på 10 skoletimer i uken. Dette har vært en svært god investering av ressurser, og et meningsfullt og viktig tilbud. Deltakerne ikke har et funksjonelt språk og har derfor lite annet å gå til

Spesielt tilbudet med 2 grunnskoleklasser er ikke pedagogisk godt nok. Voksenopplæringens deltakere må da gjennomføre grunnskolen på 2 år, det samme som norske barn bruker 10 år på. Den økonomiske hverdagen gjør allikevel at dette er det voksenopplæringen kan tilby.

GS- 1 tilsvarer nivået for 7. trinn

GS- 2 følger pensum til 8. og 9.trinn

GS- 3 er vår avgangsklasse og er 10.trinn. Disse tar samme eksamen, både skriftlig og muntlig som landets 10.klassinger.

Kun de som går i GS- 3 kan søke videregående utdanning.

Når det er så få deltakere, er det ikke økonomisk forsvarlig å ha 3 klasser.

Alle begynner derfor direkte i GS- 2, med de ekstra utfordringer dette gir for deltakerne.

Eksamen, både skriftlig og muntlig, for vår avgangsklasse ble avlyst dette skoleåret på grunn av koronapandemien.

Skoleåret har bydd på store utfordringer på grunn av den samme pandemien, som deltakerne har taklet på en forbilledlig måte.

Personal:

Voksenopplæringen har et stabilt og dedikert personale som gjør sitt beste for alle våre deltakere. 10 lærere med til sammen 8 årsverk. I tillegg er det rådgiver og rektor i full stilling.

LVO har også en prosjektmedarbeider i 50 % stilling tilknyttet HBS, men med kontor plass her.

Lærerne har møtt utfordringen med korona på en meget god måte. Fleksibilitet og omstillingsevne til digital undervisning har vært løst svært tilfredsstillende. Smittevernsveilederne og korte frister mellom de forskjellige beredskapsnivå er godt løst. Sykefraværet er lavt, korttidsfraværet er på kun 0,7 %, og totalt 3,7%.

Økonomi:

LVO får tildelt midler etter hvor mange deltakere vi har. Tilskuddene er kraftig redusert siden «toppåret» 2017. Dette gjør fremtiden vår mindre forutsigbar enn andre skoler. Vi har fått et ekstraordinært Covidtilskudd dette året på kr 421.000.

Voksenopplæringen har hele tiden fokus på økonomi, dette gjelder hele personalet. Det bidrar til stor fleksibilitet når det gjelder å minimalisere bruk av vikarer. Regnskapet viser et underforbruk på kr 865.000.

3.6 SEKTOR FOR SKOLE OG BARNEHAGE – BARNEHAGE

3.6.1 BARNEHAGE FELLES

Felles barnehage er en samlepost for oppgaver som ikke har direkte tilknytning til den enkelte barnehage, bl.a. kommunalsjef med rådgivere, SPT, PP-tjenesten, tilskudd og refusjoner til private barnehager m.m.

Sektoren har et overordnet ansvar for å drifte og utvikle barnehagene i tråd med nasjonale føringer og lokale prioriteringer. Sektorledelsen skal i samarbeid med barnehagene omsette målsettinger og prioriteringer til tiltak og handlinger. Videre har sektoren ansvar for oppfølging og koordinering av overordnet planlegging og ressursdisponering på området.

Måloppnåelse og utførte oppgaver

2020 har vært et spesielt år for alle, også for barnehager. Pandemien har bydd på store endringer i måten vi kunne jobbe på i barnehagene. Stengte barnehager ga tid til samarbeid om ulike temaer, samtidig som det ikke var mulig å møtes fysisk. Det legger en demper på utviklingsarbeidet. Når barnehagene åpnet igjen, ble mye tid brukt til å organisere barnehagen og dagene slik at de skulle ivareta smittevern på best mulig måte.

Arbeidet med BTI – Bedre tverrfaglig innsats, som skal bidra til bedre kommunikasjon og samhandling mellom barnehage og ulike støttetjenester, foregår i alle enheter. Det er valgt digitalt verktøy for oppfølging på de ulike nivåene i modellen, og implementering av disse er igangsatt.

Barnehagene i Lillesand har i 2020 vært med som pilot på Barnehagepakka fra Stine Sofies stiftelse, et informasjonsprogram som skal gjøre barnehageansatte bedre rustet til å avdekke vold og overgrep mot barn så tidlig som mulig.

REKOMP – Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage er organisert i soner innad i Region Kristiansand. Lillesand og Birkenes utgjør en sone, og samarbeider om barnehageutvikling. Gjennom ulike nettverk skal barnehagene ha fokus på organisasjonslæring. Alle barnehager har gjennomført en ståstedsanalyse for egen enhet. Det utviklingspotensialet som kommer fram i denne undersøkelsen danner grunnlag for videre utviklingsarbeid.

Økonomi

Sektoren har et mindreforbruk på nesten 2,8 mill. kr. i 2020. Avviket skyldes i all hovedsak stram og god økonomistyring i alle de kommunale barnehagene. Enhetene har vært svært gode til å tilpasse driften til barnetallet (se ellers rapport fra den enkelte enhet).

Det kan også bemerkes at enhetene ikke er blitt kompensert for manglende brukerbetaling, vikarutgifter og andre koronautgifter. Resultatene er derfor i utgangspunktet enda bedre enn det kan se som ut fra rapportene. Barnehagene har fått kompensert ca 50 % av inntektstapet fra foreldrebetalingen i forbindelse med koronapandemien. Videre har alle enheter fått redusert pensjonsutgiftene som følge av lavere lønnsvekst.

Tabell 79 Sektor skole og barnehage – Barnehage

Ansvar 2	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Regnskap 2019
60 - Barnehage felles	69 917 993	70 229 866	-311 873	72 284 166	73 238 945
Utgifter	73 637 440	71 442 256	2 195 184	73 534 166	74 974 661
Inntekter	-3 719 447	-1 212 390	-2 507 057	-1 250 000	-1 735 716
61 - Framsyn barnehage	9 046 056	9 542 637	-496 581	8 201 412	8 047 010
Utgifter	12 289 545	12 364 016	-74 471	11 254 812	10 791 608
Inntekter	-3 243 489	-2 821 379	-422 110	-3 053 400	-2 744 598
62 - Prestholt barnehage	7 739 931	8 024 270	-284 339	6 901 567	7 307 290
Utgifter	10 117 101	9 770 273	346 828	8 722 807	9 649 103
Inntekter	-2 377 169	-1 746 003	-631 166	-1 821 240	-2 341 813
63 - Borketun barnehage	8 522 008	9 337 883	-815 875	8 864 000	8 676 063
Utgifter	10 924 018	11 723 381	-799 363	11 729 000	11 579 379
Inntekter	-2 402 010	-2 385 498	-16 512	-2 865 000	-2 903 317
64 - Blåbæråsen barnehage	9 944 872	10 811 853	-866 981	9 774 973	10 746 702
Utgifter	13 595 904	14 176 711	-580 808	13 495 741	14 419 127
Inntekter	-3 651 032	-3 364 858	-286 174	-3 720 768	-3 672 425
Sum sektor for Barnehage	105 170 861	107 946 509	-2 775 648	106 026 118	108 016 010
Utgifter	120 564 007	119 476 637	1 087 370	118 736 526	121 413 879
Inntekter	-15 393 146	-11 530 128	-3 863 018	-12 710 408	-13 397 869

Tabell 80 Netto driftsutgifter pr funksjon barnehage

		2017	2018	2019	2020	Endring 2019-20
201	Barnehage	88 304	91 869	95 504	94 324	-1,2 %
211	Styrket tilbud til førskolebarn	9 944	13 054	13 260	11 305	-14,7 %
221	Barnehagelokaler og skyss	4 111	4 239	4 571	5 169	13,1 %

Tabell 81 KOSTRA-analyse barnehage

Nøkkeltall	Lillesand				Endring	Landet	Andel landet
	2017	2018	2019	2020	2019-20	2020	2020
Andel barn 1-2 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-2 år (prosent)	78,8	86,6	84,8	88,2	4,0 %	85,4	103 %
Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år (prosent)	89,1	93,4	92,7	94,3	1,7 %	92,7	102 %
Andel barn 3-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 3-5 år (prosent)	95,7	97,3	97	97,7	0,7 %	97,3	100 %
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage (prosent)	39,9	39,2	40,9	37,8	-7,6 %	50	76 %
Antall barn korrigert per årsverk til grunnbemanning, alle barnehager (antall) ²	6,1	6	5,6	5,6	0,0 %	5,7	98 %
Andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanning (prosent) ⁴	42,3	42,3	46,3	43,7	-5,6 %	41,6	105 %
Andel barn som får spesialpedagogisk hjelp, i forhold til alle barn i kommunale barnehager (prosent) ¹	4,1	4,5	2,1	3,6	71,4 %	4	90 %
Korrigerte brutto driftsutgifter til barnehager (f201, f211, f221) per korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager (kr) ³	75,6	79,9	85	85,3	0,4 %	78	109 %
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år (prosent)	86,2	95,3	75	88,6	18,1 %	85,3	104 %
Netto driftsutgifter barnehager i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	24,4	23,2	23,4	23,2	-0,9 %	14,2	163 %
Netto driftsutgifter barnehager, per innbygger 1-5 år (kr)	148 994	167 170	182 798	179 575	-1,8 %	169486	106 %
Korrigerte brutto driftsutgifter f201 per korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager (kr) ⁵	59,5	62	66,6	66,1	-0,8 %	61,3	108 %

- Netto driftsutgifter pr. innbygger 1-5 år i kroner ligger 6 % over landsgjennomsnittet, men gikk ned med -1,8 % fra 2019 til 2020.
- Det har vært en økning i andel barn med barnehageplass fra 2019 til 2020. Lillesand ligger nå 2 % over landet totalt.
- Lillesand har 37,8 % andel barn i kommunale barnehager mens landsgjennomsnittet har 50 %.
- Kommunen har en større andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanning enn landsgjennomsnittet.
- Andel barn som får spesialpedagogisk hjelp, i forhold til alle barn i kommunale barnehager økte med 71 % fra 2019-2020 og ligger 10 % under landsgjennomsnittet

Tabell 82 Antall barn pr alder barnehage i 2020 Utdanningsdirektoratet

	Eierform	Sum	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år
Lillesand 2020		587	4	95	100	109	133	146
Avigo AS Avd barnehage	Privat	50		8	10	10	9	13
Bergstø barnehage Sa	Privat	33		5	4	6	8	10
Blåbæråsen barnehage		63		5	10	9	20	19
Borketun barnehage		60		5	13	15	12	15
Espira Sangereidåsen barnehage	Privat	45		15	8	7	8	7
Framsyn barnehage		50		4	14	11	11	10
Furulunden Familiebarnehage Ans	Privat	12			2	3	2	5
Læringsverkstedet barnehage Avd Kaldvell	Privat	49	1	8	6	8	13	13
Møglestu Fus barnehage AS	Privat	74		15	15	13	19	12
Prestholt barnehage		49		14	7	11	8	9
Tripp-Trapp-Tresko AS	Privat	21		2	3	4	5	7
Veslekollen Gårdsbarnehage	Privat	21	2	2	4	1	5	7
Villa Snøringsmoen barnehage	Privat	60	1	12	4	11	13	19

Tabell 83 Utvikling i antall barn Kilde Utdanningsdirektoratet

Barnehage	Eierform	2016	2017	2018	2019	2020
Avigo AS Avd Barnehage	Privat	57	57	57	55	50
Bergstø barnehage Sa	Privat	36	34	32	33	33
Blåbæråsen barnehage	Kommunal	79	78	77	72	63
Borketun barnehage	Kommunal	64	59	60	62	60
Espira Sangereidåsen barnehage	Privat	0	0	0	25	45
Framsyn barnehage	Kommunal	54	56	50	56	50
Furulunden Familiebarnehage Ans	Privat	12	15	14	13	12
Høvåg barnehage	Privat	20	16	16	0	49
Læringsverkstedet barnehage Avd Kaldvell	Privat	73	68	65	43	74
Møglestu Fus barnehage AS	Privat	79	73	88	75	49
Prestholt barnehage	Kommunal	58	52	55	47	21
Tripp-Trapp-Tresko AS	Privat	22	20	21	22	21
Veslekollen Gårdsbarnehage	Privat	33	33	29	23	60
Villa Snøringsmoen barnehage	Privat	53	53	54	54	50
Lillesand kommunale	Kommunal	255	245	242	237	206
Lillesand private	Privat	385	369	376	343	381
Sum	Alle	640	614	618	580	587

3.6.2 SPESIALPEDAGOGISK TEAM

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Lovgrunnlag: Barnehageloven kap. VII. Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m. (§ 31-40)

Avdeling for spesialpedagogisk team effektuerer enkeltvedtak som fattes på grunnlag av sakkyndig vurdering fra PPT. SPT gir direkte spesialpedagogiske timer med barna og veiledning til barnehage og foresatte. I tillegg ble de ledige årstimerne brukt til ekstra observasjon og veiledning i barnehager.

SPT følger barnehageåret og antall årstimer varierer derfor ut fra barnas behov og vedtakenes størrelser. Vi får kontinuerlig endring i arbeidsmengde ettersom barn slutter eller nye vedtak fattes. Vi jobber med utgangspunkt i årstimer fordelt på 45 uker:

Tall per 02.12.2020: (Dette er grunnlag for BASIL rapporteringen og da er det ikke tatt med spesialpedagogiske timer fra januar til juni og eventuelle endringer før desember 2020).

- **2655 årstimer** med spesialpedagog/miljøterapeut:
- **14330,25 årstimer** med assistent/ekstraressurs:

Arbeid utført på oppdrag fra annen kommune:

SPT og Assistent/ekstraressurs har jobbet på vegne av Drammen kommune og disse tallene rapporteres ikke i BASIL og vil derfor se slik ut:

- **(180 årstimer** spesialpedagogisk oppfølging dvs: **2835** å.t. totalt)
- **(1687,5 årstimer** assistent/ekstraressurs dvs: **16017,75** å.t. totalt)

Grunnleggende verdier og arbeidsmåter:

SPT har samme verdigrunnlaget, lovgrunnlag og retningslinjer som barnehagene, og bruker arbeidsmåter som mange barnehager bruker i sitt daglige arbeid. Kommunens verdier åpenhet, respekt og humor.

Inkluderende læringsmiljø: Alle barn opplever et godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer deres trygghet, helse, trivsel og læring.

SPT jobber tett på barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp, og personalet i barnehagen, for å hjelpe og veilede barna som trenger ekstra utviklingsstøtte og som trenger støtte i utvikling av språk, sosial og emosjonell kompetanse. SPT veileder personalet og foresatte i sitt arbeid med disse barna. Målet er inkludering i fellesskapet og, i tråd med IL-satsingen, å redusere omfanget av segregerte tiltak i barnehagene.

Barnehageteam: Tidligere veiledningstilbud fra SPT ble videreutviklet høsten 2020 da det ble det opprettet et barnehageteam hvor tre ansatte i SPT og to ansatte i PPT er delaktige. Dette teamet jobber for å bedre det tverrfaglige og pedagogiske samarbeidet rundt enkeltbarn og barnegrupper, drive kompetanseheving og jobbe proaktivt i barnehagene på et tidlig nivå. Det innebærer også oppfølging av barnehagenes ressursteam.

Personal: Det har vært en del endringer i personal det siste året, men per 02.12.2020 hadde SPT:

8 ansatte i 7,70 årsverk.

Ut fra dette var 1 på AAP/ulønnet permisjon, 1 i foreldrepermisjon, 1 jobber som utøvende logoped for kommunen og 1 er avdelingsleder med 50% administrativt og 50% spesialpedagogisk arbeid. (Dvs: 4,20 årsverk til direkte spesialpedagogisk arbeid og veiledning pr. 02.12.20)

3.6.3 FRAMSYN BARNEHAGE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Enheten arbeider kontinuerlig for måloppnåelse på områder som omhandler livsmestring, medvirkning i eget liv, deltagelse i fellesskapet, og utjevning av sosiale forskjeller.

Barnehagen skal være en helsefremmende barnehage for barn og ansatte. Barnehagen arbeider kontinuerlig for å ha et inkluderende læringsmiljø. Derfor prioriterer barnehagen også, forebygging og stopping av mobbing, utestenging, -og krenkelser.

Gjennom arbeidet med Barnehagepakken til Stine Sofie Stiftelsen trener barnehagen på de ansattes handlingskompetanse i temaet, vold og overgrep. Framsyn barnehage arbeider i særlig grad med den voksnes rolle, at det alltid er vi som har ansvar for relasjoner, står sterkt i enheten. Vi er med på å påvirke hvordan barnet ser på seg selv. Vårt Barnesyn kommer frem i våre handlinger. Barnehagen arbeider kontinuerlig og målrettet med kompetanseheving, refleksjonsarbeid rundt temaene som er nevnt ovenfor. Framsyn barnehagen scoret godt på relasjoner i foreldreundersøkelsen. Det forstår vi slik, at vi ser frukter av det vi arbeider for. Barnehagen opplever måloppnåelse, men dette er et kontinuerlig arbeid som vi aldri blir ferdig med.

Personal:

Barnehagen har fortsatt en rimelig stor prosentandel ansatte som er i høyfertilalder. Enheten har også 2020 vært preget av dette. Barnehagen opplever også at på grunn av de nye permisjonsreglene, søker ansatte oftere om ulønnet permisjon etter at svangerskapspermisjonen er over. Barnehagen i har i denne perioden ansatt dyktige vikarer. Likevel er enheten preget av at faste ansatte er borte over en lengre periode. På grunn av korona har korttidsfravær vært utfordrende, og organisering av små kohorter har og til tider vært ressurskrevende.

Økonomi:

Barnehagen har et positivt avvik på kr 496 581,-

Årsaken er streng økonomistyring, ulike refusjoner og vikarer med lavere lønn enn de som er ute i permisjon.

3.6.4 PRESTHOLT BARNEHAGE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Prestholt barnehage har natur og uteliv som profil og bruker aktivt turområdene i nærmiljøet som leke- og læringsarena. Fokusområder på turene er trafiksikkerhet, miljøvern og bærekraftig utvikling. Når de strenge koronatiltakene ble innført i mars 2020 kom vår erfaring med å drive utebarnehage godt med, og våren 2020 hadde vi hovedvekten av barnehagedriften ute. Stadige endringer i smitteverntiltak har krevd rask omstillingsevne, og mye tid til planlegging og omorganisering.

Proessen med å utarbeide ny kvalitetsplan for barnehage og skole ble utsatt pga. koronasituasjonen. Enheten fortsatte derfor å arbeide med målsettinger i eksisterende plan, med vekt på Sosial- og emosjonell kompetanse og språk. Jfr. Kommuneplanens mål skal barnehagen være en helsefremmende barnehage, og jobber kontinuerlig for å ha et inkluderende leke- og læringsmiljø. Barnehagen jobber for å sikre nulltoleranse mot krenkelser og mobbing, og forebygge vold i nære relasjoner.

For å øke barnehagen handlingskompetanse har Prestholt barnehage dette året deltatt i Stine Sofie stiftelsens pilotprosjekt med forebyggende arbeid mot vold og overgrep. For å få en mer helhetlig satsning har barnehagen i tillegg benyttet barnehagen av programmet Æ E MÆ, som skal styrke barns forhold til egen og andres kropp, sette ord på følelser og lære å sette grenser.

I arbeidet med å forebygge mobbing og krenkelser jobbes det også systematisk med observasjon og kartlegging av relasjoner. Utfordringer drøftes, og handlingsplaner og tiltak utarbeides.

Foreldresamarbeid har høyt fokus og resultater fra foreldreundersøkelsen gir oss gode tilbakemeldinger på områder som: relasjoner mellom barn og voksne, barnets trivsel og barnets utvikling. Barnehagen har også tett samarbeid med andre instanser og følger BTI modellen og de verktøyene som finnes der. Barnehagen samarbeider om enkeltbarn og grupper, og får veiledning fra ressursteam og barnehageteam.

Dette året har vært spesielt og har krevd mye tid og energi for å sikre at alle smitteverntiltak etterfølges på en god måte. Fokuset har ført til at tid til felles kompetanseheving og utvikling har blitt noe forskjøvet og nedprioritert.

Barnehagen har ingen endring i barnetallet fra 2019 til 2020, men alderssammensetningen er endret.

Personal:

Grunnet høye søkertall høsten 2020 og flere søkere under 3 år, utvidet enheten med 0,5 årsverk. Barnehagen måtte også omorganisere gruppene og endre på det fysiske miljøet for å tilrettelegge en avdeling for aldergruppen 1-3 år.

På grunn av koronasituasjonen har korttidsfravær og vikarsituasjonen vært mer utfordrende enn tidligere år. Enheten har også hatt høyere sykefravær grunnet kronisk og langvarig sykdom. Barnehagen sikrer fravær med gode og stabile vikarer, og god opplæring av nye tilsatte.

Ved utgangen av 2020 hadde Prestholt 12,5 årsverk. I tillegg har barnehagen 2 årsverk lærling i barne- og ungdomsarbeiderfag.

Økonomi:

I 2020 hadde Prestholt barnehage et positivt avvik på kr 284.339

3.6.5 BORKETUN BARNEHAGE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Barnehagen har hatt fulle barnegrupper gjennom hele året. Barnehagen og dens ansatte er særdeles opptatt av tidlig innsats i arbeidet de utfører. Barnehagen har vært med i piloteringen av Stine Sofie stiftelsens barnehagepakke- (Barnas verneombud), som hovedsakelig omhandler at de ansatte øker sin kompetanse innenfor avdekking av vold og overgrep mot barn. Dette har det blitt jobbet med i hele personalgruppen gjennom året.

Målet barnehagen har hatt med dette satsningsområdet er ....alle barn bli sett, hørt og tatt på alvor. Barna skal oppleve trygge og varme voksne som lytter, ser dem, forstår, hjelper og gjør en forskjell når barnet trenger det. Barnehagen har som tidligere år vært svært opptatt av inkludering og har jobbet med filosofien: Det finnes ikke vanskelige barn, men barn som har det vanskelig. De ansatte har nulltoleranse for mobbing, og rutiner for hva som blir gjennomført hvis slikt oppstår. De ansatte har vært godt kjent med handlingsplanen for mobbing. Personalet har et tett samarbeid med foresatte og ser på dette som svært viktig for barnets utvikling, trivsel og oppfølging. Det blir satt av mye tid og ressurser for å gjennomføre samtaler og veiledning med foresatte. Enheten opplever god måloppnåelse på dette feltet.

Barnehagen har tett samarbeid med andre instanser om enkeltbarn, grupper og veiledning av ansatte i det direkte arbeide med barn og foresatte.

Barnehagen har jobbet aktivt gjennom hele året med språk. Et av hovedfokusene har vært tilstedeværende og aktive ansatte, som er gode rollemodeller språklig for barna. Dette ser vi

skaper en god læringsarena for dem. Litteratur, eventyr, fortellinger har vært noe det har blitt satset på for å få et rikt språkmiljø.

Det har vært få muligheter for kursing og faglig utvikling for de ansatte grunnet koronasituasjonen. De ansatte har fått mulighet til å delta på webinar og det har blitt arbeidet internt med ulike temaer.

Personal:

Barnehagen har hatt et stabilt personale i løpet av året. Det har blitt ansatt ny enhetsleder som har fungert i hele 2020 i denne stillingen.

Barnehagen har hatt høyt korttidsfravær grunnet korona.

Økonomi:

Barnehagen har hatt et høyt mindreforbruk på ca. kr 816 000. Dette skyldes hovedsakelig at det har blitt bemannet etter antall barn og ansatte i vikariater med lavere ansiennitet enn de som eier stillingen.

3.6.6 BLÅBÆRÅSEN BARNEHAGE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Barnehagen har hatt tre fulle avdelinger, to av avdelingene har vært halvfulle, frem til mars da ble den fjerde avdelingen også fylt opp.

Barnehagen har vært med i pilot prosjektet til Stine Sofie stiftelsen- Barnehagepakke- (Barnas verneombud), dette har hovedsakelig omhandler at personalet øker sin kompetanse innenfor avdekking av vold og overgrep mot barn. Dette har det blitt jobbet med i hele personalgruppen gjennom året.

Barnehagen har gjennom hele barnehageåret hatt fokus på voksenrollen og tilstedeværende voksne i barns lek, hvor personalet jobber med å styrke relasjonen mellom barn voksne og barn-barn. Barnehagen har et særlig fokus på inkludering og jobber bevisst for å motvirke krenkelser og mobbing i barnehagen. Barnehagen jobber kontinuerlig for å sikre en helsefremmende barnehage med et inkluderende leke og læringsmiljø, hvor alle barn og ansatte blir sett og anerkjent for sine ressurser.

Personalet har et tett samarbeid med foresatte og ser på dette som svært viktig for barnets utvikling, trivsel og oppfølging. Enheten opplever god måloppnåelse på dette feltet. Barnehagen har gjennom hele året hatt et nært samarbeid med andre instanser om enkeltbarn, grupper og veiledning av ansatte i det direkte arbeide med barn og foresatte.

Det har ikke vært mulig med kursing grunnet koronasituasjonen.

Personal:

I 2020 fikk enheten ny enhetsleder. Ledelsen i barnehagen har vært stabil gjennom hele året. Barnehagen har omorganisert og bemannet enheten etter bemannings og pedagognorm for å sikre en bærekraftig økonomisk drift. Enheten har et stort fokus på arbeidsmiljø, nærvær og trivsel. Enheten jobber kontinuerlig for å sikre at den er en helsefremmende arbeidsplass for personalet og en helsefremmende barnehage for barn og foreldre.

Økonomi:

Barnehagen har i 2020 et positivt avvik på kr 866 981; Dette skyldes omorganisering og at enheten har sørget for en budsjettjustering ved starten av nytt barnehageår, ved å drifte enheten med antall ansatte etter antall barn. På denne måten sikrer enheten en bærekraftig økonomi.

3.7 SEKTOR FOR TEKNISKE TJENESTER

Organisering av teknisk sektor 2020, med tre enheter, ble iverksatt 01.10.2017. I 2019 ble det foretatt en åpen evaluering av organisasjonsmodellen fra 2017. Hovedfunnene i evalueringen var at mye fungerer bra, men også at det var behov for å vurdere om det skulle foretas noen mindre justeringer. Sektoren ble på bakgrunn av evalueringen endret med følgende struktur fra 01.03.2020:

- Enhet for teknisk prosjekt (ETP) tas ut, og funksjoner og oppgaver tilknyttet enheten flyttes til Stab for økonomi og prosjekt.
- Enhet for teknisk forvaltning (ETF) bytter navn til Enhet for næring og byutvikling (ENB). Ansvarene i den nye enheten vil forbli de samme som enheten har i dag, men i tillegg tillegges enheten ansvaret for by-/sentrumsutvikling, lokalsamfunnsutvikling og næring.
- Én av rådgiverne som i dag er plassert i stab hos kommunalsjef teknisk, flyttes til dagens Enhet for teknisk forvaltning og til stillingen som næringsrådgiver.

Etter 01.03.2020 ble det foretatt ny vurdering av strukturen i sektoren og fra 01.01.2021 ble Enhet for vann og avløp etablert som egen enhet, hvor all kompetanse innen forvaltning, drift og prosjektarbeid innen vann- og avløpsområdet ble samlet. Ny enhetsleder startet før nyttår. Sektoren har tre enheter fra 1.1.2021:

EVA: enhet for vann- og avløp

ENB: enhet for næring og byutvikling

ETD: enhet for teknisk drift

Sektoren ledes av kommunalsjef med to rådgivere i stab.

I tillegg rapporterer Felles tekniske tjenester for Birkenes og Lillesand kommuner til sektoren.

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Kommuneplanens mål og strategier

1. *Identitet og bærekraftig utvikling:* Sektoren arbeider for å videreutvikle kommunen og sentrum. Sektoren bruker store ressurser til å tilrettelegge for bruk av friluftsområder og drifte disse, også i skjærgården. Vi prøver å tilrettelegge for næringsutvikling gjennom å opparbeide attraktive næringsarealer. Det er stort fokus på internkontroll og saksbehandlingstid med tanke på myndighetsutøvelse, spesielt innen plan- og byggesaksbehandling. Vi har fokus på rent vann og fører klimaregnskap for å øke kompetansen vår på området. Kommunen følger anbefalinger med tanke på areal- og transportplanlegging som tilsier økt tetthet og bygging langs transportakser. I våre byggeprosjekter vurderer vi klimavennlig bygging, og da fortrinnsvis i tre.
2. *Folkehelse, livsmestring og tilhørighet:* Sektoren tilrettelegger for gode fysiske møteplasser for å sikre at innbyggerne kan opprettholde sitt sosiale liv, men også sitt aktive liv. Dette gjelder for innbyggere i alle aldre; fra lekeplasser til turstier. Sektoren bidrar til livsmestring gjennom å tilby oppgaver og arbeid til mennesker som har falt utenom ordinært arbeidsliv en periode av livet. Det gir dem mestringsfølelse og arbeidserfaring.
3. *Organisasjon for fremtiden:* Sektoren har innbyggerperspektivet med seg i alt den gjør, og arbeider etter retningslinjer som sikrer høy etisk standard, likestilling/mangfold og kvalitet. Vi bruker økonomiplanen aktivt som styringsdokument, i tillegg til

kommuneplanen.

Kvalitet og internkontroll

I 2020 har det å opprettholde stabil tjenesteproduksjon på alle områder vært i fokus. Sektoren utfører myndighetsutøvelse etter en rekke lovverk, og ledelsen og de ansatte har arbeidet med å sikre en mer effektiv og helhetlig oppgaveløsning på alle områder. Dette har bidratt til at sektoren har høyt fokus på måloppnåelse og leveranse – og internkontroll.

Sektoren har arbeidet målbevisst med å få på plass gode rutiner for å føre systematisk kontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover, forskrifter og vedtak følges. Vi har arbeidet videre ut fra anbefalinger i forvaltningsrevisjonen gjort av Aust-Agder revisjon IKS i 2018, og har også i 2020 hatt bistand til å forbedre saksbehandlingsrutiner av PWC.

Sektoren har hatt fokus på å gjennomgå og ferdigstille alle stillingsbeskrivelser i sektoren og gode avtaler rundt vaktordninger.

Sektoren har i 2020 hatt et stort fokus på arbeidsmiljøet

Personal

Sektoren hadde innen årsskifte fått på plass alle enhetsledere, men har gjennom store deler av 2020 kun vært styrt av kommunalsjef med en enhetsleder for teknisk drift. Det har vært underbemanning av byggesaksbehandlere, men sektoren fikk i løpet av 2020 en ekstra ressurs på byggesak. Vi har jobbet med lederstruktur i den største enheten, teknisk drift, for å gi større fullmakter til avdelingsledere.

Tabell 84 Reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven

Sakstittel	Status per 17.03.2021 for saker i 2020
Detaljregulering for Sørlandsparken gjenvinningsstasjon	Hos statsforvalter for endelig klagebehandling
Detaljregulering Vardeheia - Flørenes	Til vedtaksbehandling
Områderegulering - Dyvik boligområde B42-B44	Mindretallsanke til behandling i bystyret 7.april
Detaljregulering hyttefelt Kvanneslandet	Offentlig ettersyn ferdig
Detaljregulering for gnr 11 bnr 5 - Dybvigsbukta	Stoppet
Områderegulering for Dovre - Omgjøringsbegjæring	Omgjøringsbegjæring avvist
Høring - Forslag til reviderte statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen	Høringsuttalelse oversendt
Områderegulering for Lillesand sentrum - Endring § 12-14 andre ledd	Hos statsforvalter for endelig klagebehandling
Detaljregulering for Sangereidåsen delfelt B1 og B2 - Endring av plan	Ferdigbehandlet
Detaljregulering - Kosvig hyttefelt - Føllåsen	Presiseringsvedtak om å ikke vedta planen
Detaljregulering Sæmunds Kjerr - Brekkestø	Vedtatt med endringer, ikke fulgt opp av utbygger
20011702 - Detaljregulering for Indre Årsnes - Endring § 12-14 andre ledd	Ferdigbehandlet og avsluttet
Detaljregulering for Dyvik hytteområde – endring etter § 12-14 andre ledd	Ferdigbehandlet og avsluttet
Detaljregulering for Øygarden II – Endring § 12-14 andre ledd	Ferdigbehandlet og avsluttet
Detaljregulering for Tjuholla - endring av tilrettelagte boenheter etter pbl § 12-14	Ferdigbehandlet og avsluttet
Forberedende klagebehandling - klage på avvisningsvedtak	Stadfestet av fylkesmann (nå statsforvalter)
Detaljregulering for Heldal boligområde 1 og 2 - endring av detaljreguleringene	Ferdigbehandlet og avsluttet
Kommunedelplan for sykkel - vedtak	Bystyret har sendt den tilbake med nye punkter/strekninger som skal inn i planen. Avventer penger

Økonomi

Tabell 85 Sektor for tekniske tjenester

Ansvar 2	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Regnskap 2019
70 - Kommunalsjef for teknisk	3 262 473	4 943 655	-1 681 182	5 165 066	5 453 270
Utgifter	5 927 843	6 799 697	-871 854	5 585 066	6 804 991
Inntekter	-2 665 370	-1 856 042	-809 328	-420 000	-1 351 720
72 - Enhet for næring og byutvikling	12 190 112	12 155 574	34 538	12 092 047	12 288 153
Utgifter	19 838 643	19 701 260	137 383	19 477 047	20 502 427
Inntekter	-7 648 532	-7 545 686	-102 846	-7 385 000	-8 214 274
76 - Enhet for Teknisk drift ETD	8 332 574	8 375 868	-43 294	8 108 996	7 451 765
Utgifter	9 275 543	9 349 617	-74 074	9 062 996	8 633 968
Inntekter	-942 969	-973 749	30 780	-954 000	-1 182 203
77 - Avdeling for renhold	-1	2 966 554	-2 966 555	16 597 015	-70
Utgifter	92 618	3 059 173	-2 966 555	17 302 015	0
Inntekter	-92 619	-92 619	0	-705 000	-70
78 - Avdeling for byggdrift	49 624 620	50 248 225	-623 605	35 568 845	50 394 427
Utgifter	70 044 123	72 216 323	-2 172 200	55 915 845	72 453 263
Inntekter	-20 419 503	-21 968 098	1 548 595	-20 347 000	-22 058 837
80 - Avdeling for samferdsel	11 189 380	11 527 220	-337 840	10 874 878	9 748 610
Utgifter	14 461 277	14 939 203	-477 926	13 379 878	13 873 954
Inntekter	-3 271 897	-3 411 983	140 086	-2 505 000	-4 125 344
84 - Avdeling for VA drift	-14 086 502	-14 548 107	461 605	-14 655 356	-17 051 292
Utgifter	30 223 726	31 147 393	-923 667	33 245 644	29 881 320
Inntekter	-44 310 228	-45 695 500	1 385 272	-47 901 000	-46 932 612
86 - Avdeling for utedrift	4 033 465	5 940 702	-1 907 237	5 419 919	6 103 015
Utgifter	17 900 027	12 589 565	5 310 462	11 937 061	13 166 697
Inntekter	-13 866 562	-6 648 863	-7 217 699	-6 517 142	-7 063 682
Sum sektor for Tekniske tjenester inkl VA og Havn	74 546 121	81 609 691	-7 063 570	79 171 410	74 387 879
Utgifter	167 763 801	169 802 231	-2 038 430	165 905 552	165 316 620
Inntekter	-93 217 679	-88 192 540	-5 025 139	-86 734 142	-90 928 742

Sektoren har et samlet mindreforbruk på ca. 7,1 mill. kr i 2020. Hos kommunalsjef alene er det mindreforbruk på 1,7 mill. kr som hovedsakelig skyldes reduksjon i stillingsprosent hos rådgiver i stab og mottatt næringsmidler (Covid-19 tiltak), som er avsatt til fond og skal utbetales til næringslivet i løpet av 2021. Videre er det ett samlet mindreforbruk på ca. 5,4 mill. kr i enhet for teknisk drift ETD. Mindreforbruket blir kommentert under hver enhet.

Hovedutfordring

Hovedutfordringen fremover er på en god måte å innfri forventet tjenestenivå innenfor knappere ressurser. Sektoren har kompetanseheving i fokus, og har behov for å få på plass nødvendige, kvalifisert personell og gode rutiner.

Sektoren har ansvar for en stor del av investeringsporteføljen, uten medarbeidere som har det som primær oppgave.

Sektoren forvalter òg mange lovverk, og har mange krevende juridiske saker de skal ivareta.

Arbeidet med tiltaksplaner knyttet til forurenset grunn er tidkrevende, og fører til strenge prioriteringer innen fagfeltet klima og miljø..

Tabell 86 Netto driftsutgifter pr funksjon Teknisk

		2017	2018	2019	2020	Endring 2019-20
301	Plansaksbehandling	1414	2562	1825	3105	70,1 %
302	Byggesaksbehandling og eierseksjonering	-869	-739	-83	543	-754,2 %
303	Kart og oppmåling	2496	1969	1716	680	-60,4 %
304	Bygge- og delesaksbehandling, ansvarsrett og utslippstillatelser	0	.	.	.	
305	Eierseksjonering	0	.	.	.	
315	Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak	-3	-3	-3	42	-1500,0 %
320	Kommunal næringsvirksomhet	420	425	626	-465	-174,3 %
321	Konsesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg	0	0	0	0	
325	Tilrettelegging og bistand for næringslivet	3783	3219	3178	1423	-55,2 %
329	Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling	667	876	821	861	4,9 %
330	Samferdselsbedrifter/transporttiltak	122	36	257	-381	-248,2 %
332	Kommunale veier	11814	20320	10847	12458	14,9 %
335	Rekreasjon i tettsted	3089	3899	4730	6432	36,0 %
338	Forebygging av branner og andre ulykker	346	989	295	1001	239,3 %
339	Beredskap mot branner og andre ulykker	6091	6677	7179	7087	-1,3 %
340	Produksjon av vann	6705	7593	11816	4811	-59,3 %
345	Distribusjon av vann	-11767	-11781	-18761	-10492	-44,1 %
350	Avløpsrensing	9461	10217	15129	8473	-44,0 %
353	Avløpsnett/innsamling av avløpsvann	-17533	-14156	-19872	-13667	-31,2 %
354	Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l. på avløpsanlegg	-421	-380	-380	-528	38,9 %
355	Innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall	-2797	-1099	-1099	-1220	11,0 %
360	Naturforvaltning og friluftsliv	468	7	906	-1165	-228,6 %

Tabell 87 KOSTRA-analyse plan og bygg

Nøkkel tall	Lillesand				Endring	Landet	Andel Landet
	2017	2018	2019	2020	2019-20	2020	2020
Andel av søknader om tiltak i freda eller verneverdige områder / bygninger som ble innvilget (prosent)	8	5	6	50	733 %	49	102 %
Andel av innvilgete byggesøknader som skjer gjennom vedtak om dispensasjon fra plan (prosent)	..	33	20	64	220 %	16	400 %
Andel av kommuneplanene som ble møtt med innsigelser (prosent)	..	583	301	..		67	
Andel av reguleringsplanene som ble møtt med innsigelser (prosent)	..	489	261	..		30	
Søknader om nye bygninger i strandsonen som ble innvilget (antall)	..	16	15	7	-53 %	801	1 %
Byggesøknader i alt behandlet (antall)	..	59	47	312	564 %	79329	0 %
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist (dager)	..	31	37	69	86 %	39	177 %
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist (dager)	..	2	1	18	1700 %	17	106 %
Andel av søknader om nye bygninger i LNF-/LNFR-områder som ble innvilget (prosent)	..	17	7	56	700 %	93	60 %
Reguleringsplaner vedtatt i alt (antall)	..	87	53	1	-98 %	1290	0 %
Behandlede byggesøknader med 3 ukers frist (antall)	..	49	45	241	436 %	33855	1 %
Selvkostgrad i byggesaker (prosent)	89	94	89	..		79	

3.7.1 ENHET FOR NÆRING OG BYUTVIKLING

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Enheten har fokus på hovedsatsningsområdene til vedtatt kommuneplan; identitet og bærekraftig utvikling, folkehelse, livsmestring og tilhørighet, samt en organisasjon for fremtiden. Enheten har i tillegg til nevnte satsningsområder hatt fokus på daglig saksbehandling og veiledning, og arbeidet mye med å forbedre enhetens kvalitetssystem (EQS). Det viktigste målet har gjennom 2020 likevel vært å få en fulltallig og stabil gruppe medarbeidere/ledere.

Tabell 88 Utvalgte tall for omfang og utgifter av bygge- og delsøknader (SSB 12597)

	2018	2019	2020	Endring 2019-2020
Mottatte byggesøknader (antall)	623	246	320	30 %
Behandlede byggesøknader i alt (antall)	583	301	312	4 %
Mottatte dispensasjonssøknader (antall)	269	170	230	35 %
Behandlede dispensasjonssøknader (antall)	252	209	225	8 %
Mottatte søknader om opprettelse av grunneiendom (antall)	100	65	60	-8 %
Behandlede søknader om opprettelse av grunneiendom (antall)	110	73	62	-15 %
Mottatte søknader om eierseksjonering (antall)	13	11	12	9 %
Behandlede søknader om eierseksjonering (antall)	15	14	11	-21 %
Brutto driftsutgifter til bygge- og delesaksbehandling samt eierseksjonering (1000 kr)	5063	5684	5546	-2 %

Tabell 89 Utvalgte tall for omfang og ressursbruk til planarbeid (SSB 12690)

	2017	2018	2019	2020
Kommune(del)planer med høringsfrist i rapporteringsåret (antall)	2	3	1	0
Kommune(del)planer møtt med innsigelser (antall)	..	0	..	.
Vedtatte tematiske kommuneplaner og kommunedelplaner for areal (antall)	2	0	0	0
Reguleringsplaner med høringsfrist i rapporteringsåret (antall)	8	9	5	2
Reguleringsplaner møtt med innsigelser (antall)	..	3	1	0
Reguleringsplaner vedtatt i alt (antall)	8	5	6	1
Vedtatte detaljreguleringer fremmet som private forslag (antall)	8	5	6	1
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid under kommunalt ansvar for private reguleringsforslag (dager)	115	180	175	137
Sluttbehandlede klager i alt på reguleringsplaner (antall)	6	4	5	0
Areal av reguleringsplaner som omfatter kulturmiljø, landskap og naturvern (dekar)	149	149	149	149
Reguleringsplaner som omfatter kultur, miljø, landskap og naturvern (antall)	25	25	25	25

Personal

Enhetsleder sluttet i stillingen i midten av august og enheten ble ledet av kommunalsjef frem til nytt år. Fagleder byggesak og en byggesaksbehandler sluttet også i stillingen i løpet av året. Enheten fikk en ny hjemmel på byggesak, som ble tilsatt. Enheten ansatte en til arealplanlegger fra august. En slik bemanningssituasjon har klart påvirket leveransen i enheten; for plan på en positiv måte, men byggesak har slitt med leveranse, for i tillegg til nevnte forhold har to byggesaksbehandlere vært helt eller delvis i permisjon. Ved årets slutt var enheten fullt bemannet med unntak av byggesaksbehandler.

Tabell 90 Selvkostgrad

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Planavdelingen	115	98	83	61	74	65
Byggesaksavdelingen	95	97	89	94	89	72

Økonomi

Enhet for næring og byutvikling har ett lite merforbruk. Plangebyrene er høyere enn budsjettet, men for byggesak var gebyrinntektene lavere enn budsjettet pga. bemanningssituasjonen.

3.7.2 ENHET FOR TEKNISK DRIFT (ETD)

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Enheten utfører driftsoppgaver innenfor blant annet følgende tjenesteområder: vann og avløp, renhold, byggdrift, kommunale utleieboliger, park/friområder, kommunale veier, brøyting, skjærgårdsparken og skjærgårdstjenesten, svømmehallaktiviteter, småbåtanlegg, gjestehavn, trafikkhavn, idrettsanlegg og lekeplasser.

Enheten ivaretar myndighetsoppfølging og noe saksbehandling innen områdene. I tillegg til drift av tjenestene er enheten også ansvarlig for utvikling av den kommunale bygningsmassen, og for mange investeringsoppgaver. Enheten gjennomførte i 2020 en rekke investeringsprosjekter, og stod i stor grad for gjennomføring selv. Primært er dette investeringer som følges opp av avdeling for byggdrift og utedrift. Det er til nå lite bruk av konsulenter i enheten.

Det har gjennom året vært mindre tilpasninger internt for å få til en best mulig effektiv drift etter omorganisering, blant annet økte fullmakter til avdelingslederne med opplæring innen økonomikontroll.

Renholdsavdelingen har igangsatt bruken av det digitale renholds programmet Clean Pilot. Alle renholdere har nå egen ipad hvor de registrere dagens arbeide, ekstra oppgaver og bygningsavvik som sendes over til byggdrifterene. Veksten i 2020 bestod av ny del på Lillesand Ungdomsskole og den har vært utfordrende fordi det er tatt dårlige valg av overflater på gulv og vegg, samt mye hærverk.

I avdeling for byggdrift ble det ansatt lærling i 2020.

Personal

Det har vært flere endringer i personalet gjennom året, og enheten har et relativt høyt sykefravær.

Høsten 2019 ble det gjennomført to NED-seminarer (Ned med sykefraværet). Etter NED-seminarene har det vært jobbet med 3 oppfølgingstiltak som enheten også har hatt fokus på i 2020:

1. Vi jobber med å få ned sykefraværet. Medarbeiderne må melde fra til leder per telefon hvis de er syke (ikke sende SMS). Arbeidstaker og leder skal følge [rutinen for fravær – egenmelding som](#) ligger i EQS.
2. Vi har fokus på kompetanseutvikling i alle avdelinger.
3. Vi skal jobbe med arbeidsmiljøet - dette må skje både i avdelingene og i enhet/sektor. Fokus på å bygge kultur. Vi ønsker å organisere, planlegge og gjennomføre arbeidet slik at alle får et godt (psykososialt) arbeidsmiljø (helsefremmende arbeidsmiljø, jf. aml).

Tabell 91 KOSTRA-analyse eiendomsforvaltning

Nøkkel tall	Lillesand				Endring	Landet	Andel Landet
	2017	2018	2019	2020			
Netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning i prosent av samlede driftsutgifter (prosent)	9,4	8,3	8,6	8,5	-1,2 %	8,8	97 %
Netto driftsutgifter til forvaltning av eiendom per innbygger (kr)	289	260	195	140	-28,2 %	320	44 %
Areal på formålsbygg per innbygger (m ²)	5,47	5,32	5,88	6,46	9,9 %	4,92	131 %
Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter (kr)	42	41	46	37	-19,6 %	121	31 %
Utgifter til driftsaktiviteter per kvadratmeter (kr)	496	509	470	355	-24,5 %	595	60 %
Herav utgifter til renhold (kr)	186	182	167	142	-15,0 %	164	87 %
Herav energikostnader per kvadratmeter (kr) ¹	85	93	92	59	-35,9 %	94	63 %

- Netto driftsutgifter til forvaltning av eiendom pr innbygger er på 140 kr i 2020. Det er en nedgang på -28 % fra 2019 og ligger 56 % under landsgjennomsnittet.
- Areal på formålsbygg pr innbygger (m²) utgjør 6,49 m² mot 4,92 m² på landsbasis. Arealet økte med 10 % fra 2019.
- Utgifter til vedlikehold pr kvadratmeter utgjør 37 kr pr m² mot 121 kr på landsbasis. Utgifter til driftsaktiviteter per kvadratmeter er på 355 kr og er ca. 40 % lavere enn landsgjennomsnittet. Utgifter til renhold på 142 kr pr. m². Det er 17 % mindre enn landsgjennomsnittet. Energifkostnader utgjør 59 kr pr. m² mot 194 kr på landsbasis. Energiutgiftene gikk ned med -36 % fra 2019.

Økonomi

Enhet for tekniske tjenester består av enhet for teknisk drift ETD, avdeling for renhold, avdeling for byggdrift, avdeling for samferdsel, avdeling for VA drift og avdeling for utedrift. Samlet er det ett mindreforbruk på ca. 5,4 mill. kr fordelt på denne enheten med underavdelingene.

Majoriteten av mindreforbruket er på avdeling for renhold med ca. 3 mill. kr. Dette skyldes lav bruk av vikarer ved sykdom/permisjon/lockdown under Covid-19, og store sykerefusjoner. Stengte formålsbygg deler av året har også gitt behov for mindre forbruksmateriell. Videre har også avdeling for utedrift ett mindreforbruk på ca. 1,3 mill. kr, og det skyldes hovedsakelig eksternt tilskudd til drift og tiltak i skjærgårdsparken som er inntektsført i 2020, men bevilget året før hvor utgiftene var. Avdeling for byggdrift har et mindreforbruk på ca. 0,6 mill. kr, og dette skyldes i all hovedsak mindre utgifter til energi. Avdeling for vann og avløp har et merforbruk på ca. 0,4 mill. kr og dette skyldes i all hovedsak behandling og transport av slam. Avdeling for samferdsel har et mindreforbruk på ca. 0,3 mill. kr, som i hovedsak skyldes mindre kostnader til brøytevakt (variable kostnader).

3.7.4 FELLES TEKNISKE TJENESTER FOR LILLESAND OG BIRKENES KOMMUNER

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Felles tekniske tjenester er et vertskommunesamarbeid mellom Lillesand og Birkenes kommuner innen områdene oppmåling, adressering, geodata, eiendomsskatt, jordbruk, skogbruk og viltforvaltning. Felles tekniske tjenester er lokalisert på kommunehuset i Birkenes, og inngår i Enhet for teknisk forvaltning i Birkenes kommune.

Naturforvalterstillingen ble fra 1.1.2020 flyttet tilbake til Lillesand kommune og er ikke lengre en del av samarbeidet etter vedtak i kommunestyret og bystyret desember 2019.

Oppmåling hadde gjennom hele 2020 fulltallig bemanning og kunne konsentrere seg om å bygge opp et effektivt fagområde. I løpet av året ble alle eldre oppmålingssaker i både Birkenes og Lillesand kommuner gjennomført. Oppmåling har ikke hatt restanser siden starten på 2018 og gebyrinntektene for Lillesand har de to siste årene lagt over budsjetterte inntekter. For 2020 viste regnskapet en inntekt på 3,3 MNOK mot budsjett 2,9 MNOK.

Landbruksforvaltningen har stabil bemanning og ingen restanser på saker i noen av kommunene. Viltforvaltningen har gode rutiner og det er et godt samarbeid med viltneemd og fallviltspersonale i Lillesand kommune.

Generelt har det vært høy aktivitet innen alle fagområder gjennom året. Covid-19 har gjort at de ansatte har brukt hjemmekontor deler av året, noe som har fungert godt i forhold til saksbehandling og kontakt mot innbyggere.

Eiendomsskatt har hatt høy ekstra høy aktivitet i 2020. Fra 2021 skal eiendommer skattlegges for hver boenhet, og dette krever mye forberedelser fra eiendomsskattekontoret og har tatt det meste av ressursene deres.

Personal

Det har gjennom året vært en stabil personalsituasjon, og fra september var eiendomsskattekontoret også komplett med den siste 50% stillingen. Det er budsjettert med 1 hjemmel tilgjengelig på eiendomsskattekontoret for begge kommuner.

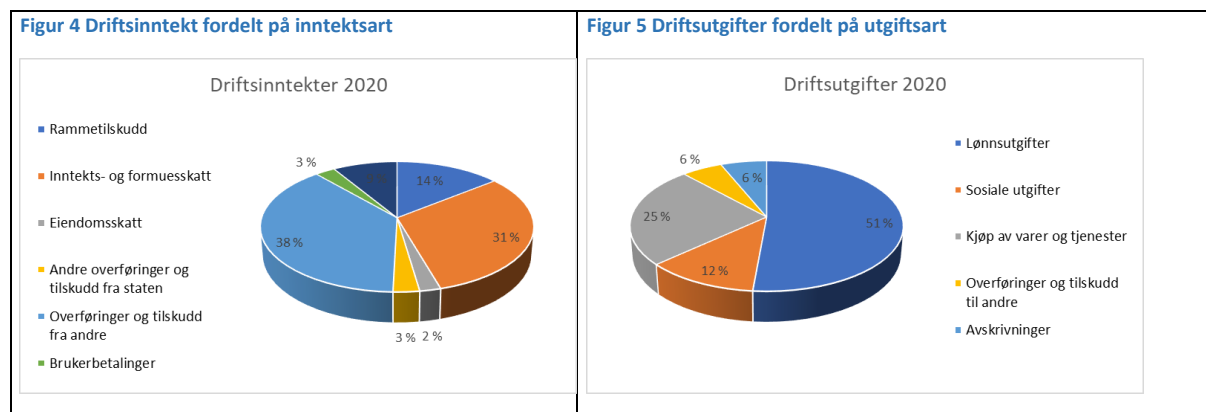
4. REGNSKAPET

4.1 HOVEDTREKK

Hovedtrekkene i regnskapet for 2020:

- Brutto driftsresultat er positiv med ca. 12,8 mill. kr
- Netto driftsresultat er positivt med ca. 12,7 mill. kr
- Netto avsetning til disposisjonsfond utgjør ca. 6,6 mill. kr.

Figurene under gir en grafisk fremstilling av kommunens samlede inntekter og utgifter i driftsregnskapet:

4.1.1 ØKONOMISKE ANALYSE

Økonomiske resultat fremgår av tabeller i kap. 4.2.

I obligatoriske oversikt § 5-6 Økonomisk oversikt etter art – drift går det fram at skatt på inntekt og formue utgjør i 2020 306,9 mill. kr. Dette er 5,1 mill. kr lavere enn regulert budsjett. Utviklingen i skatteinntektene viser en nedgang på 4,5 mill. kr, eller -1,4 % i forhold til 2019. Svikten i skatteinntektene er noe hele kommune-Norge har opplevd som følge av pandemien. På landsbasis har skattesvikten vært -0,7 % i forhold til skatteinngangen i 2019.

Rammeoverføringene fra staten viser en merinntekt på 5,3 mill. kr høyere enn regulert budsjett. Merinntekten skyldes i all hovedsak inntektsutjevningen. Store deler av skattesvikten er kompensert gjennom inntektsutjevningen.

Eiendomsskatten bidro med en inntekt på 21,6 mill. kr. I regulert budsjett var det forventet en inntekt på 21,7 mill. kr. Lillesand hadde i 2020 en av landets laveste eiendomsskatt (av kommunene med eiendomsskatt) med beregnet skatt på 650 kr for en bolig på 120 kvm. Skattesatsen var 2 promille for boliger og fritidseiendommer og 3 promille for næringsseiendom. Det ble foretatt en kontorjusteringer av takstene på eiendommer i 2020 med 10 %. Bunnfradraget var på 600 000 kr og det ble beregnet en reduksjonsfaktor på 37 % av opprinnelig takst.

Driftsinntektene utgjorde i 2020 981,8 mill. kr. Det er en økning på 2,7 % fra regnskap 2019 og 25,9 mill. kr over justert budsjett for 2020. Differansen skyldes i hovedsak økte overføring og tilskudd fra andre, bl.a. refusjon sykelønn og fødselspenger fra staten.

Driftsutgiftene utgjorde 969,0 mill. kr. Det er en økning på 1,2 % fra regnskap 2019 og 11,9 mill. kr over justert budsjett for 2020. Lønn og sosiale utgifter sett under ett ble redusert med 0,7 % fra 2019. Lønnsoppgjøret i 2020 ble vesentlig lavere enn budsjettet som følge av koronasituasjonen. Reduserte lønnsutgifter har også medført reduserte pensjonskostnader for kommunen. Kommunens premieinnbetaling ble vesentlig lavere enn budsjettet.

Kjøp av varer og tjenester økte med 4,5 % og en vesentlig forklaring er utgifter til korona. Brutto driftsresultat ble på 12,8 mill. kr eller 1,3 % av brutto driftsinntekter.

Finansinntektene utgjorde 27,7 mill. kr. Dette er renteinntekter og utbytte fra selskaper kommunen har eierandeler i. Størstedelen av utbytte kommer fra Agder Energi.

Finansutgiftene utgjorde 83,5 mill. kr og økte med hele 13,3 % fra 2019.

Netto driftsresultat ble på 17,2 mill. kr eller 1,75 % av brutto driftsinntekter. Kommuneplanen har som mål at netto driftsresultat skal ligge på 2 %. Resultatet tilfredsstiller ikke målet i kommuneplanen, men ligger klart innenfor kommunens finansielle måltall gjeldene i perioden 2021-2024 på 0,5 %. I 2019 var netto driftsresultat negativt med - 1,3 mill. kr eller -0,13 %.

I den nye kommuneloven som i regnskapssammenheng gjelder for regnskapsåret 2020 skal det ikke være mindreforbruk. Det er derfor satt av 6,6 mill. kr til disposisjonsfond.

Det er overført 1,2 mill. kr fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet. Dette er investeringsmidler knyttet til SIO-prosjektet.

Netto avsetninger til bundne driftsfond utgjør 9,4 mill. kr. I løpet av året har kommunen brukt øremerket midler fra tidligere år, men har også avsatt midler. Dette gjelder bl.a. bruk og avsetninger av SIO-midler og VA-gebyrer (VA-fond).

Balanseregnskapet viser kommunens eiendeler, gjeld og egenkapital. Kommunens eiendeler utgjør ca. 3 438 mill. kr og økte med 304 mill. kr eller 9,7 % fra 2019. Eiendelene er i hovedsak anleggsmidler med bokført verdi på ca. 3 107 mill. kr.

Egenkapitalen består av fondsmidler og kapitalkonto. Egenkapitalen pr 31.12.20 er 798 mill. kr. Dette er en økning på 183 mill. kr. eller ca. 30,1 %.

Langsiktig gjeld består av pensjonsforpliktelser og langsiktige lån. Den langsiktige gjelden inkl. pensjonsforpliktelser utgjør 2 528 mill. kr. Det er en økning på 146 mill. kr. eller 6,1 % fra 2019.

4.1.2 FINANSIELLE MÅLTALL OG UTVIKLING SISTE 4 ÅR

Ifølge kommunelovens § 14-2 skal kommunestyret vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. Begrunnelsen for dette er å framheve kommunestyrets ansvar for en langsiktig økonomiforvaltning. Måltallene skal:

- gi økt bevissthet
- gi bedre beslutningsgrunnlag og informasjon om kommunens virksomhet drives økonomisk forsvarlig.

Kommunens finansielle måltall for 2020 fremgår av kommuneplanen.

Mål 3.4 sier at *“Lillesand kommune benytter ressursene smart og bærekraftig”* og at dette skal vi sikre bl.a. ved strategien: *«Vi sikrer bærekraftig økonomisk utvikling og handlefrihet gjennom god økonomisk planlegging og styring. Med bærekraftig økonomi mener vi et netto driftsresultat på 2 %, et disposisjonsfond på 5 % og en langsiktig gjeld utenom pensjonsforpliktelser på 120 % av brutto driftsinntekter».*

Netto driftsresultat er tallet som oftest brukes når man sammenligner kommuners resultat. Dette viser resultatet av kommunens drift, inkludert eksterne finanstransaksjoner. Det er et

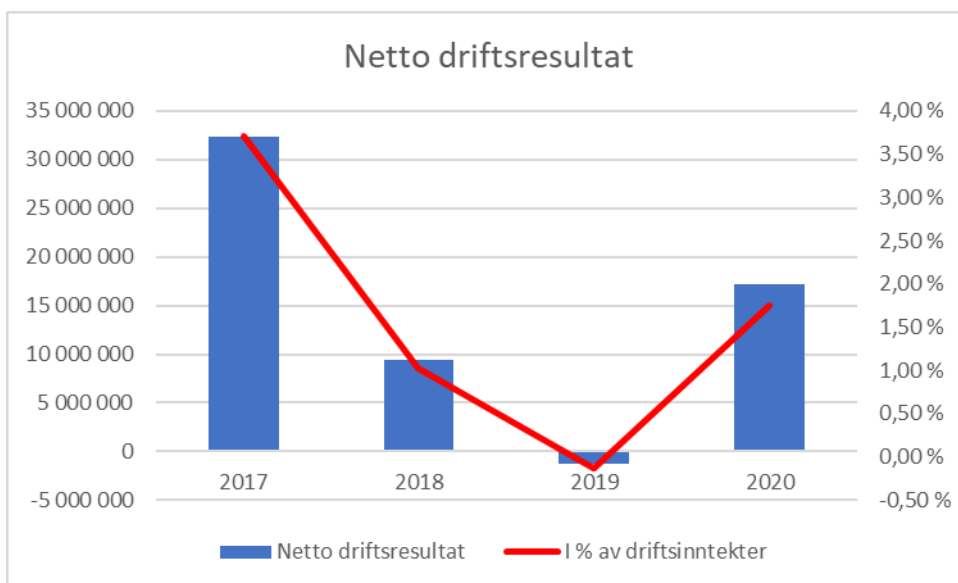

mål i vår kommuneplan at netto driftsresultat skal være positivt med minst 2 %. Tabellen under viser utviklingen siden 2017. Tallene viser at det er betydelig svingninger i netto driftsresultat.

Tabell 92 Netto driftsresultat 2017-2020

År	2017	2018	2019	2020
Netto driftsresultat	32 366 060	9 443 414	-1 266 957	17 214 004
I % av driftsinntekter	3,71 %	1,03 %	-0,13 %	1,75 %

Netto driftsresultat ligger under gjeldene finansielle måltall som kommer frem av kommuneplanen, men ligger over kommunens finansielle måltall for 2021-2024 på 0,5 pst.

Figur 6 Netto driftsresultat 2017-2020

Disposisjonsfond

Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering av drifts- eller investeringsutgifter.

Tabellen under viser utviklingen i fondsmidlene de senere årene. Kommuneplanen har et mål om å ha disposisjonsfond som utgjør 5 % av brutto driftsinntekter. Det positive resultatet gjør at kommunen nå kan styrke disposisjonsfondet med 6,6 mill. kr. Disposisjonsfondet vil etter dette utgjøre 53,7 mill. kr eller 5,5 % av brutto driftsinntekter. Størrelsen på disposisjonsfond oppfylder kommunens finansielle måltall på 5 % for perioden 2021-2024.

Tabell 93 Fondsavsetninger i 1000 kr.

Fondsavsetninger	2017	2018	2019	2020
Disposisjonsfond	14 977	31 263	37 854	53 728
Bundne driftsfond	42 522	39 293	32 341	41 676
Ubundne investeringsfond	38 857	41 640	19 731	37 431
Bundne investeringsfond	11 607	9 718	33 177	36 047
Sum fondsavsetninger	107 963	121 914	123 103	168 882

Lånegjeld

Tabell 94 Gjeldsutvikling i 1000 kr

Gjeldsutvikling	2017	2018	2019	2020
Kortsiktig gjeld	121 940	128 629	144 039	129 478

Langsiktig gjeld	1 177 308	1 231 864	1 350 020	1 541 626
Gjeld eks pensjon. forplikt.	1 299 248	1 360 493	1 494 059	1 671 104
Pensjonsforpliktelse	945 949	987 047	1 032 115	986 285
SUM Gjeld totalt	2 245 196	2 347 540	2 533 985	2 657 389
Hvor av VA gjeld	363 092	385 561	405 466	434 209
Hvor av Formidlingslån	91 078	95 562	100 481	120 049
Hvor av Sertifikatlån	596 747	596 747	702 346	868 346
Hvor av Obligasjonslån	310 600	310 600	365 000	160 000

Gjeldsutviklingen vises i Tabell 94. Formidlingslån er også medregnet. Forskrift om pensjonspremier fastsetter pensjonsforpliktelse som langsiktig gjeld og er skilt ut med egen linje nedenfor. VA-gjeld har egen rad og er beregnet etter minimum avdragsmetoden. Formidlings lån har også egen rad.

Langsiktig gjeld, eks pensjonsutgifter utgjør pr 31.12.2020 1,542 mrd. kr eller 154,6 % av brutto driftsinntekter. Kommuneplanens mål er at gjeld utenom pensjonsforpliktelser ikke skal utgjøre mer enn 120 % av brutto driftsinntekter. Kommunens gjeldsnivå er høyere enn kommuneplanens mål og gjør oss sårbare for fremtidige renteøkninger.

Sum gjeld totalt utgjør 2,657 mrd. kr. Det er en økning på 123 mill. kr. eller 4,9 % fra 2019.

4.1.3 FINANSFORVALTNING

Ifølge kommunens finansreglement skal styring av låneporteføljen skje ved å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode i forhold til oppfatninger om fremtidig renteutvikling, og innenfor et akseptabelt risikonivå, gitt et overordnet ønske om forutsigbarhet og stabilitet i lånekostnader.

Forvaltningen skal legges opp i henhold til følgende:

- Refinansieringsrisikoen skal reduseres ved å spre tidspunkt for renteregulering/forfall.
- Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (durasjon – vektet rentebindingstid) på samlet rentebærende gjeld skal ikke overstige 7 år.
- Andelen av gjeldsporteføljen som har fast rente bør fordeles på en slik måte at kommunen får lavest mulig refinansieringsrisiko.

Finansforvaltningen har i 2020 vært utført i tråd med finansreglementets bestemmelser.

Kommunen har ved utgangen av 2020 en langsiktig gjeld på 1,542 mrd. kr hvorav 62 % har fast rente, dvs. rentebinding lengre enn ett år. Gjennomsnittlig rente var 2,34 % og porteføljen har en gjennomsnittlig rentebindingstid på 3,7 år. Kortsiktig rentefølsomhet ved en økning i renten på 1 prosentpoeng er på ca. 2,2 mill. kr for kommende år.

Norges Bank satte ned styringsrenten to ganger i 2020 fra 1,5 % til rekordlave 0,0 %.

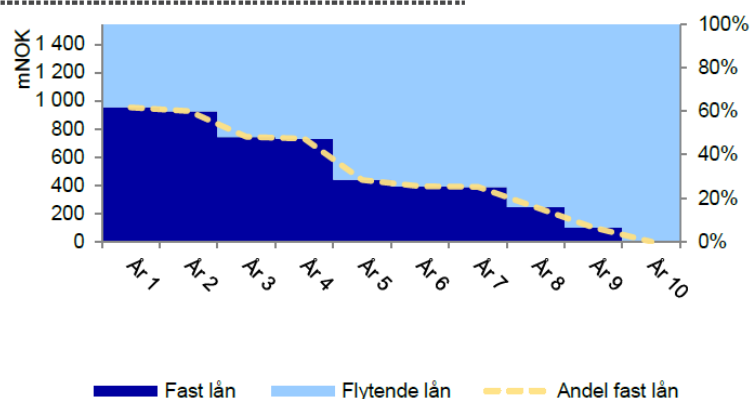
I begynnelsen av pandemien var det en viss usikkerhet om tilgangen på finansiering av investeringsprosjektene. Det viste seg ikke å være tilfelle. Regjeringen økte bl.a. lånerammen for Kommunalbanken.

Flere gode vaksinenyheter gjør at finansrådgiverne i Nordea tror på en raskere normalisering av norsk økonomi. Etter hvert som flere og flere blir vaksinert, kan smitteverntiltakene trappes ned. De tror at etterspørselen raskt vil ta seg opp når tjenestenæringen åpner dørene igjen. Norges Bank ser for seg en raskere renteoppgang og fremskyndet sin første renteheving til starten av 2022 på desember-møtet.

Figuren viser utvikling i fordeling mellom fast og flytende gjeld fremover i tid. Mest av rentesikringen er konsentrert i den korte enden. Man kan observere at etter 5 år vil sikringsgraden ha blitt redusert til ca. 30 %. Kommunens største enkeltlån utgjør 15 % av totalgjeld. Finansreglementet har pr i dag ingen begrensning på hvor stor andel ett enkelt lån kan utgjøre av porteføljen. Andre kommuner angir ofte en maks grense mellom 20-30 %.

Figur 7 Fordeling fast lån og flytende lån

Fordeling fast og flytende lån

4.1.4 ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV KORONA

2020 har vært unntakstilstand også økonomisk. Kostnadskrevenne koronatiltak er gjennomført og det har vært stor usikkerhet om hvor mye kommunen ville bli kompensert. Allerede tidlig på året registrerte kommunen svikt i skatteinntangen. Det er vanskelig å sette opp et komplett regnestykke for pandemien som viser alle beregnede utgifter, inntektsbortfall, men også besparelse. Kommunen har mottatt en rekke statlige tilskudd, både øremerkede tilskudd og rammetilskudd. Samlet sett viser regnestykket at kommunen tilnærmet har fått kompensasjon for pandemien ut dersom en ser bort fra virkningene på pensjon og premieavvik.

Tabell 95 økonomiske konsekvenser korona 2020

Oversikt	Regnskap 2020
Totalt Covid-19 støtte mottatt i 2020	-19 587 202
Anslag utgifter sektor 0-1 Fellesfunksjoner	5 283 187
Anslag utgifter sektor 2 - Folkevalgte	111 575
Anslag utgifter sektor 3 - Kommunedirektør med stab	499 425
Anslag utgifter sektor 4 - Sektor for helse og kultur	9 036 789
Anslag utgifter sektor 5 - Sektor for skole og PPT	2 297 408
Anslag utgifter sektor 6 - Sektor for barnehage	3 784 995
Anslag utgifter sektor 7-9 Teknisk drift, VA og havn	1 507 514
Utgifter vedlikeholdspakken	4 800 000
Utgifter næringsfond	1 073 000
Besparelse lønnsvekst	-9 204 562
Totalt (mindreforbruk)	-397 871

Totalt har kommunen fått 19,6 mill. kroner i statlig støtte. Om lag halvparten er gitt som generelle tilskudd uten bindinger. Den andre halvparten er gitt med konkrete bindinger ifht. bruk, hvorav ca. 5,9 mill. kr i næringsfondsmidler og vedlikeholdstilskudd.

På sektor 0-1 vises netto effekten av tapte skatteinntekter og redusert arbeidsgiveravgift. På sektor 2-9 er det tatt med direkte regnskapsførte utgifter i enhetene og skjønnsmessige beregninger knyttet til tapte inntekter. Dette er omtalt mer detaljert under den enkelte sektor og enhet. Det er særlig sektor for helse og kultur som har hatt høye merutgifter på til sammen 9 mill. kr. Reduserte utgifter ifbm. med lønnsoppgjøret er beregnet til 9,2 mill. kr. Til sammen gir dette mindreforbruk på ca. 400 000 kr. Det er viktig å understøtte at dette er et anslag.

Dersom vi i tillegg tar hensyn til reduserte pensjonsutgifter og redusert positivt premieavvik, vil mindreforbruket være høyere. Det vil være skjønnsmessig hvor mye av dette som er direkte forårsaket av pandemien og hva som skyldes andre forhold. Videre vil det kunne være utgifter og tapte inntekter som ikke er fanget opp, slik at beregningen er noe usikker.

4.1.5 KOSTRA-OVERSIKT KONSERNSTALL

Tabell 96 KOSTRA oversikt regnskap, konserntall

Nøkkeltall	Lillesand				Endring	Landet	Andel landet
	2017	2018	2019	2020	2019-20	2020	2020
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	4,2	1,1	0,4	2,3	475 %	2,6	88 %
Årets mindre/merforbruk i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	2,1	1,4	1	0	-100 %	-0,1	0 %
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	6,9	7,1	10,5	16,4	56 %	18,7	88 %
Netto renteesponering i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	63,7	62,9	63,6	71,4	12 %	43,3	165 %
Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	133,8	133,6	139,1	154,6	11 %	111,0	139 %
Frie inntekter per innbygger (kr)	3603 1	3741 4	3904 6	3994 9	2 %	60660	66 %
Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	4	4,9	4,9	5,5	12 %	11,3	49 %
Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	10	12,4	15,6	24,9	60 %	16,0	156 %
Egenfinansiering av investeringene i prosent av totale brutto investeringer (prosent)	86,4	22,6	-0,2	23,9	-12050 %	38,9	61 %

- Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter økte fra 0,4 % i 2019 til 2,3 % i 2020. Det er lavere enn landsgjennomsnittet på 2,5 %.
- Arbeidskapital er et uttrykk for kommunens likviditet. Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter var i 2020 på 16,4 % mens landsgjennomsnittet var på 18,9 %.
- Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter utgjør 154,6 % og økte med 11 % fra 2019. Gjeldsnivået er 39 % høyere enn landsgjennomsnittet.
- Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter var i 2020 på 24,9 %. Det er 56 % høyere enn landsgjennomsnittet.

Det gjøres oppmerksom på at Kostratallene vises for kommunens konsernregnskap hvor interkommunale virksomheter inngår. Det er derfor en forskjell på Kostra-tallene og regnskapstallene for kommunens ordinære virksomhet (kommunekassa).

4.2 OBLIGATORISKE OVERSIKTER

4.2.1 § 5-4 BEVILGNINGSOVERSIKTER – DRIFT

Tabell 97 §5-4 Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriftens § 5-4 første ledd

Bevilgningsoversikt - drift	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Regnskap 2019
Bevilgningsoversikt - drift (regnskap)					
Rammetilskudd (post1)	139 741 605	134 465 000	5 276 605	121 459 000	121 019 333
Inntekts- og formuesskatt (post 2)	306 882 595	311 977 000	-5 094 405	320 950 000	311 373 197
Eiendomsskatt (post 3)	21 556 941	21 664 800	-107 859	21 664 800	16 105 095
Andre generelle driftsinntekter (post4)	26 812 062	26 677 681	134 381	26 650 000	37 943 437
Sum generelle driftsinntekter (post 5)	494 993 204	494 784 481	208 723	490 723 800	486 441 061
Sum bevilgninger drift, netto (post 6)	421 981 546	435 778 078	-13 796 532	431 016 331	434 978 456
Avskrivninger (post 7)	60 177 466	60 177 467	-1	54 473 100	51 889 583
Sum netto driftsutgifter (post 8)	482 159 012	495 955 545	-13 796 533	485 489 431	486 868 039
Brutto driftsresultat (post 9)	12 834 192	-1 171 064	14 005 256	5 234 369	-426 978
Renteinntekter (post 10)	8 861 643	5 628 202	3 233 441	5 800 000	7 600 285
Utbytter (post 11)	18 843 658	19 000 000	-156 342	19 000 000	13 389 960
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler (post 12)	0	0	0	0	0
Renteutgifter (post 13)	37 183 572	36 246 895	936 677	36 400 000	32 727 554
Avdrag på lån (post 14)	46 319 384	43 265 000	3 054 384	43 265 000	40 992 253
Netto finansutgifter (post 15)	-55 797 655	-54 883 693	-913 962	-54 865 000	-52 729 562
Motpost avskrivninger (post 16)	60 177 467	60 177 467	0	54 473 100	51 889 583
Netto driftsresultat (post 17)	17 214 004	4 122 710	13 091 294	4 842 469	-1 266 957
Disponering eller dekning av netto driftsresultat					
Overføring til investering (post 18)	-1 193 116	-3 200 000	2 006 884	-3 200 000	-3 178 208
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond (post 19)	-9 428 998	1 369 759	-10 798 757	850 000	6 803 907
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond (post 20)	-6 591 891	-2 292 469	-4 299 421	-2 492 469	6 923 720
Dekning av tidligere års merforbruk (post 21)	0	0	0	0	0
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat (post 22)	-17 214 004	-4 122 710	-13 091 294	-4 842 469	10 549 419
Fremført til inndeckning i senere år (merforbruk) (post 23)	0	0	0	0	-9 282 462

Oversikten viser en oppstilling av de generelle driftsinntektene (inntektene som ikke knytter seg til bestemte formål), netto driftsutgifter (utgifter på tjenesteområdene fratrukket formålsbestemte inntekter som for eksempel brukerbetaling, øremerkete tilskudd mv.), netto finansutgifter og disponering eller dekning av netto driftsresultat (bruk av og avsetninger til fond mv.).

Summen av de generelle driftsinntektene framkommer på post 5. Her inngår rammetilskudd, inntekts- og formuesskatt og eiendomsskatt på post 1 til 3 samt andre generelle driftsinntekter på post 4. Post 4 omfatter alle driftsinntekter som regnes som generelle midler, unntatt rammetilskudd og skatteinntektene på post 1 til 3 og renteinntekter. Inntekter som knytter seg til bestemte formål og inngår i bevilgningene i oversikten etter

§ 5-4 andre ledd, skal ikke tas med på postene 1 til 5. Slike inntekter inngår i post 6.

Videre viser oppstillingen disponeringen av de generelle driftsinntektene på post 5 til henholdsvis bevilgninger og netto finansutgifter, samt disponering eller dekning av netto driftsresultat i form av overføringer til investering og netto avsetninger til eller bruk av fond mv.

4.2.2 § 5-4 BEVILGNINGSOVERSIKT – SPESIFIKASJON POST 6

Tabell 98 Spesifikasjon av linje 6 sum bevilgninger drift pr rammeområde i tabell §5-4 Bevilgningsoversikter – drift

Oversikt drift - alle rammeområder	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Regnskap 2019
0-1 Fellesfunksjoner	-339 638 400	-339 644 077	5 677	-335 436 912	-328 713 133
Utgifter	-10 357 242	-10 362 920	5 678	-13 123 312	-16 452 103
Inntekter	-329 281 158	-329 281 157	-1	-322 313 600	-312 261 030
2 - Folkevalgte	6 480 323	6 607 330	-127 007	6 454 354	11 551 581
Utgifter	7 047 694	7 066 987	-19 293	6 487 354	12 661 809
Inntekter	-567 372	-459 657	-107 715	-33 000	-1 110 228
3 - Kommunedirektør med stab	50 328 500	50 072 101	256 399	49 834 132	42 340 233
Utgifter	66 510 700	65 026 616	1 484 084	61 307 829	52 725 807
Inntekter	-16 182 200	-14 954 515	-1 227 685	-11 473 697	-10 385 574
4 - Sektor for Helse og kultur	361 297 197	368 033 976	-6 736 779	364 620 276	369 541 736
Utgifter	417 544 197	417 056 609	487 588	407 187 574	422 897 744
Inntekter	-56 247 000	-49 022 633	-7 224 367	-42 567 298	-53 356 008
5 - Sektor for Skole og PPT	163 796 943	161 152 548	2 644 395	160 346 953	157 854 151
Utgifter	199 897 840	188 997 791	10 900 049	184 805 051	196 813 749
Inntekter	-36 100 897	-27 845 243	-8 255 654	-24 458 098	-38 959 598
6 - Sektor for Barnehage	105 170 861	107 946 509	-2 775 648	106 026 118	108 016 010
Utgifter	120 564 007	119 476 637	1 087 370	118 736 526	121 413 879
Inntekter	-15 393 146	-11 530 128	-3 863 018	-12 710 408	-13 397 869
7 - Teknisk . Drift-forvaltning, EBE, Brann	87 971 090	94 837 166	-6 866 076	92 380 228	89 915 672
Utgifter	127 623 459	132 373 868	-4 750 409	126 257 204	128 924 866
Inntekter	-39 652 369	-37 536 702	-2 115 667	-33 876 976	-39 009 193
8 - VA Selvfinansierende	-10 938 095	-11 378 464	440 369	-11 513 981	-14 026 477
Utgifter	34 012 557	34 577 247	-564 690	36 637 019	33 293 197
Inntekter	-44 950 653	-45 955 711	1 005 058	-48 151 000	-47 319 674
9 - Havn	-2 486 873	-1 849 011	-637 862	-1 694 837	-1 501 317
Utgifter	6 127 784	2 851 116	3 276 668	3 011 329	3 098 557
Inntekter	-8 614 657	-4 700 127	-3 914 530	-4 706 166	-4 599 874
Sum alle rammeområder	421 981 545	435 778 078	-13 796 533	431 016 331	434 978 456
Utgifter	968 970 998	957 063 951	11 907 047	931 306 574	955 377 504
Inntekter	-546 989 453	-521 285 873	-25 703 580	-500 290 243	-520 399 048

Tabellen viser bevilgningene til de enkelte rammeområdene i økonomiplanens driftsdel og driftsbudsjettet. Nettosummen av bevilgningene tilsvarer post 6 «Sum bevilgninger drift, netto» i tabellen «§ 5-4 bevilgningsoversikt – drift».

I denne spesifikasjonen er det ikke medregnet bruk av fondsmidler. Det kan derfor være avvik i de sektorvise oversiktene.

4.2.3 § 5-5 BEVILGNINGSOVERSIK – INVESTERING

Tabell 99 Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriftens § 5-5 første ledd

Økonomisk oversikt - investering	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Budsjett endring	Regnskap 2019
Investeringer i varige driftsmidler	252 039 766	377 464 000	-125 424 234	286 391 000	91 073 000	151 508 507
Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskap	1 884 492	1 900 000	-15 508	1 900 000	0	1 897 453
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	12 719 072
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	5 081 776
Sum investeringer	253 924 258	379 364 000	-125 439 742	288 291 000	91 073 000	171 206 808
Kompensasjon for merverdiavgift	-37 145 649	-59 312 200	22 166 551	-45 417 200	-13 895 000	-17 296 092
Tilskudd fra andre	-19 846 250	-43 416 800	23 570 550	-38 616 800	-4 800 000	-18 594 529
Salg av varige driftsmidler	-22 892 099	-25 800 000	2 907 901	-25 800 000	0	-10 379 348
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	-4 376 683
Bruk av lån	-192 022 533	-243 735 000	51 712 467	-171 357 000	-72 378 000	-165 937 831
Sum investeringer inntekter	-271 906 531	-372 264 000	100 357 469	-281 191 000	-91 073 000	-216 584 484
Videre utlån	21 471 627	25 000 000	-3 528 373	15 000 000	10 000 000	0
Bruk av lån til videre utlån	-21 471 627	-25 000 000	3 528 373	-15 000 000	-10 000 000	0
Avdrag på lån til videre utlån	5 431 982	0	5 431 982	0	0	0
Mottatte avdrag på videre utlån	-6 731 892	0	-6 731 892	0	0	0
Netto utgifter videre utlån	-1 299 910	0	-1 299 910	0	0	0
Overføring fra drift	-1 193 116	-3 200 000	2 006 884	-3 200 000	0	-3 178 208
Netto avsetning til eller bruk av bundne investeringsfond	2 775 681	0	2 775 681	0	0	23 310 838
Netto avsetning til eller bruk av ubundne investeringsfond	17 699 618	-3 900 000	21 599 618	-3 900 000	0	-21 908 458
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	47 153 504
Sum overføringer fra drift og netto avsetninger	19 282 183	-7 100 000	26 382 183	-7 100 000	0	45 377 676
Fremført til inndekning i senere år (udekket Beløp)	0	0	0	0	0	0

«Investeringer i anleggsmidler» er omtalt i eget kapittel. «Investeringer i aksjer og andeler i selskap» viser egenkapitaltilskuddet Lillesand kommune årlig betaler til KLP. «Videre utlån» er i all hovedsak knyttet opp til formidlingslån fra Husbanken, det gjelder også «Avdrag på lån til videre utlån» i denne oversikten. Motposten til avdragene vises på inntektssiden under posten «Mottatte avdrag på videre utlån».

4.2.4 § 5-6 ØKONOMISKE OVERSIKT ETTER ART – DRIFT

Tabell 100 Økonomisk oversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriftens § 5-6

Økonomisk oversikt - drift	Note nr	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Regnskap 2019
Driftsinntekter						
Rammetilskudd		139 741 605	134 465 000	5 276 605	121 459 000	121 019 333
Inntekts- og formuesskatt		306 882 595	311 977 000	-5 094 405	320 950 000	311 373 197
Eiendomsskatt		21 556 941	21 664 800	-107 859	21 664 800	16 105 095
Andre skatteinntekter		0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten		26 812 062	26 677 681	134 381	26 650 000	37 943 437
Overføringer og tilskudd fra andre		374 822 396	346 540 246	28 282 150	328 254 056	355 572 702
Brukerbetalinger		26 538 047	27 676 286	-1 138 239	28 896 240	28 037 470
Salgs- og leieinntekter		85 451 543	86 891 874	-1 440 331	88 666 847	84 899 293
Sum driftsinntekter		981 805 190	955 892 887	25 912 303	936 540 943	954 950 527
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	16	498 223 732	485 732 441	12 491 291	483 443 049	479 505 493
Sosiale utgifter	11	114 321 455	131 119 834	-16 798 379	124 004 094	123 812 739
Kjøp av varer og tjenester		242 664 628	231 906 703	10 757 925	231 184 584	238 496 147
Overføringer og tilskudd til andre		53 583 717	48 127 506	5 456 211	38 201 747	61 673 542
Avskrivninger	10	60 177 466	60 177 467	-1	54 473 100	51 889 583
Sum driftsutgifter		968 970 998	957 063 951	11 907 047	931 306 574	955 377 504
Brutto driftsresultat		12 834 192	-1 171 064	14 005 256	5 234 369	-426 978
Finansinntekter						
Renteinntekter		8 861 643	5 628 202	3 233 441	5 800 000	7 600 285
Utbytter		18 843 658	19 000 000	-156 342	19 000 000	13 389 960
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler		0	0	0	0	0
Renteutgifter		37 183 572	36 246 895	936 677	36 400 000	32 727 554
Avdrag på lån	10	46 319 384	43 265 000	3 054 384	43 265 000	40 992 253
Netto finansutgifter		-55 797 655	-54 883 693	-913 962	-54 865 000	-52 729 562
Motpost avskrivninger	10	60 177 467	60 177 467	0	54 473 100	51 889 583
Netto driftsresultat	1	17 214 004	4 122 710	13 091 294	4 842 469	-1 266 957
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering		-1 193 116	-3 200 000	2 006 884	-3 200 000	-3 178 208
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond		-9 428 998	1 369 759	-10 798 757	850 000	6 803 907
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond		-15 874 352	-11 574 931	-4 299 421	-2 492 469	-6 591 511
Bruk av tidligere års mindreforbruk		9 282 462	9 282 462	0	0	13 515 231
Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0	0
Sum disp. eller dekning av netto driftsres.		-17 214 004	-4 122 710	-13 091 294	-4 842 469	10 549 419
Fremført til inndeckn. i senere år (merforbruk)		0	0	0	0	-9 282 462

Oppstillingen over omfatter alle inntektene og utgiftene i driftsregnskapet, med tilhørende resultater og disponering eller dekning av netto driftsresultat. Inntektene og utgiftene er stilt opp etter type (art).

LØ4.2.5 § 5-8 BALANSEREGNSKAPET

Tabell 101 §5-8 Balanseregnskapet

Økonomiske oversikt Balanse	Noter nr.	Regnskap 2020	Regnskap 2019
EIENDELER			
A. Anleggsmidler		3 106 734 341	2 854 440 077
I. Varige driftsmidler	4	1 792 211 220	1 619 528 333
1. Faste eiendommer og anlegg		1 704 833 271	1 537 705 548
2. Utstyr, maskiner og transportmidler		87 377 949	81 822 785
II. Finansielle anleggsmidler		355 113 398	340 041 004
1. Aksjer og andeler	5	257 897 833	256 013 341
2. Obligasjoner		0	0
3. Utlån	6	97 215 565	84 027 663
III. Immaterielle eiendeler		0	0
IV. Pensjonsmidler	11	959 409 723	894 870 740
B. Omløpsmidler		331 555 737	279 761 798
I. Bankinnskudd og kontanter		249 952 298	212 628 345
III. Kortsiktige fordringer		81 603 439	67 133 453
1. Kundefordringer		33 230 737	23 629 244
2. Andre kortsiktige fordringer		0	0
3. Premieavvik	11	48 372 702	43 504 209
Sum eiendeler		3 438 290 078	3 134 201 875
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		780 900 819	608 028 051
I. Egenkapital drift		95 404 093	79 477 547
1. Disposisjonsfond		53 728 284	37 853 932
2. Bundne driftsfond		41 675 808	32 341 153
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0	0
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		0	9 282 462
II. Egenkapital investering		73 478 179	52 908 536
1. Ubundet investeringsfond		37 431 049	19 731 431
2. Bundne investeringsfond	13	36 047 129	33 177 105

3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0	0
III. Annen egenkapital		612 018 548	475 641 968
1. Kapitalkonto	2	614 088 927	477 712 346
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		-2 070 379	-2 070 379
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering	3	0	0
D. Langsiktig gjeld		2 527 911 159	2 382 135 107
I. Lån		1 541 625 750	1 350 020 119
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	9	513 279 750	290 395 388
2. Obligasjonslån		160 000 000	357 278 731
3. Sertifikatlån		868 346 000	702 346 000
II. Pensjonsforpliktelse	11	986 285 409	1 032 114 988
E. Kortsiktig gjeld		129 478 100	144 038 717
I. Kortsiktig gjeld		129 478 100	144 038 717
1. Leverandørgjeld		36 973 543	0
2. Likviditetslån		0	0
3. Derivater		0	0
4. Annen kortsiktig gjeld		92 504 557	144 038 717
5. Premieavvik		0	0
Oversikt - balanse		Regnskap 2020	Regnskap 2019
Sum egenkapital og gjeld		3 438 290 078	3 134 201 875
F. Memoriakonti		0	0
I. Ubrukte lånemidler		-36 733 540	-6 870 700
II. Andre memoriakonti		-3 911 805	-4 511 805
III. Motkonto for memoriakontiene		-40 645 345	-11 382 505
Lillesand den 31.12.2020			
			
Guri Ulltveit-Moe Kommunedirektør		Ramon Bermudez Regnskapsansvarlig	

Balanseregnskapet viser kommunens eiendeler, gjeld og egenkapital.

4.3 INVESTERINGSREGNSKAPET

4.3.1 HOVEDTREKK

Investeringsstakten i Lillesand kommune har i 2020 vært høyere enn foregående år. Investeringsregnskapet viser at de tyngste investeringene blir foretatt innen formålsbygg og innen vann og avløp. De to største investeringene har vært utvidelse av Lillesand ungdomsskole og byggingen av boliger med heldøgns omsorg på Dovre.

I oversikten § 5-5 *Bevilgningsoversikt investering* i punkt 4.2.3, er investeringsregnskapet vist i sin helhet. Oversikten viser både årets finansieringsbehov, og ekstern og intern finansiering. Det kommer frem at det er investert ca. 252 mill. kr i anleggsmidler mot 151,5 mill. kr i 2019. Justert budsjett for 2020 var på 377,5 mill. kr. Mindreforbruket skyldes i all hovedsak at flere prosjekter er blitt forsinket.

Det er tatt opp lån for 192 mill. kr. Justert budsjett for låneopptak for 2020 var på 243,7 mill. kr. Redusert låneopptak er på 51,7 mill. kr. Kommunedirektøren foreslår at ubrukte investeringsmidler overføres til 2021. Dette innebærer redusert låneopptak i 2020, men økt låneopptak i 2021 og senere. Prosjekter med merforbruk foreslås dekket av ubrukt låneramme eller nedtrekk i fremtidige ramme.

I budsjettet for 2020 var det budsjettet med salg av eiendommer for 25 mill. kr. Regnskapet viser at det er solgt eiendommer for 22,4 mill. kr. I 2020 er det solgt seks stykk boliger for totalt 10 250 000. Av salgssummen på salg kommunale eiendommer er 8,8 mill. kr et salg som ble gjort i 2019, men hvor kjøper fikk 1 års betalingsutsettelse. Ellers er det medregnet noen saksomkostninger.

Tabell 1023 Salg av kommunale boliger og eiendommer

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020
640154	Salg kommunale eiendommer	-12 452 571	-25 800 000	-13 347 429	-25 800 000
440110	Salg tilrettelagt bolig	-5 365 682	0	-5 365 682	0
440120	Salg sosial/flyktning bolig	-4 537 720	0	-4 537 720	0
	Totalt salg netto	-22 355 973	-25 800 000	3 444 027	-25 800 000

Investeringsprosjektene blir i all hovedsak finansiert med låneopptak. I tillegg får kommunen refusjoner og tilskudd i tilknytning til prosjektene. I tillegg til av lånemidler så er momskompensasjon, refusjoner fra staten, refusjoner fra andre (private), bruk av fond og mottatte avdrag på lån de største finansieringskildene.

Finansieringen av investeringene viser at bruk av lån utgjør 76,2 %. Momskompensasjonen bidrar til å finansiere ca. 14,7 % mill. kr av bruttoinvesteringen. Bruk av ubundne investeringsfond utgjør 7 %.

Mottatte avdrag på utlån er relatert til formidlingslån fra Husbanken som kommunen administrerer.

4.3.2 INVESTERINGER I ANLEGGSMIDLER

I tabellen under er post 1 til 4 i § 5-5 Bevilgningsoversikt investering presentert. Tabellen viser hvor mye som er investert på de ulike prosjektene.

Tabell 103 Spesifisering post 1 til 4 etter §5-5 Bevilgningsoversikt investeringer

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
100000	Adm. Prosjekter	900 379	1 000 000	-99 621	1 000 000	0
103000*	Hovedprosjekt Havn	2 912 779	6 400 000	-3 487 221	4 700 000	1 700 000
160540	Styrking av sentrum	526 064	1 425 000	-898 936	1 100 000	325 000
160541	Reguleringsplan Kjetil Moes plass	0	500 000	-500 000	500 000	0
170041*	IKT Hovedprosjekt	11 791 928	10 000 000	1 791 928	10 000 000	0
170084	IKT Hovedprosjekt Bredbåndsutbygging	2 950 000	5 400 000	-2 450 000	2 000 000	3 400 000
180997	Justeringsrett mva	13 611 250	0	13 611 250	0	0
180999	Intern finans	1 884 492	2 000 000	-115 508	1 900 000	0
210099	Læremidler fagfornyelsen	0	5 000 000	-5 000 000	5 000 000	0
300015	SIO Velferdsteknologi	1 190 168	3 200 000	-2 009 832	3 200 000	0
380083	"Dagsen"	236 633	0	236 633	0	0
432007	Omsorgsboligene Dovre	46 603 487	53 000 000	-6 396 513	39 000 000	14 000 000
432008	Nye boliger Rus/psykiatri	159 047	2 000 000	-1 840 953	2 000 000	0
434003	Skatepark Høvåg	1 057 606	3 000 000	-1 942 394	0	3 000 000
440110	Salg tilrettelagt bolig	134 318	0	134 318	0	0
440120	Salg sosial/flyktning bolig	212 280	0	212 280	0	0
440130	Kjøp sosial/flyktning bolig	0	6 500 000	-6 500 000	6 500 000	0
460079	Miljøprosjektet Sandsbekken	1 507 736	1 500 000	7 736	1 500 000	0
460090	Opprustning uteområde Høvåg skole	232 842	315 000	-82 158	0	315 000
460091	Opprustning skolegård Brentemoen	129 368	150 000	-20 632	150 000	0
460223	Breiviga miljøstasjon	2 249 549	2 000 000	249 549	0	2 000 000
480027	Infrastruktur Dovre	51 546	2 276 000	-2 224 454	276 000	2 000 000
550512	Restaurering kirkebygg	1 357 144	1 508 000	-150 856	2 000 000	-492 000
560080	Etablering meråpent bibliotek	106 177	500 000	-393 823	500 000	0
560100	Kulturminner- synliggjøring Flakkvannsbanen	0	300 000	-300 000	300 000	0
600000*	Hovedprosjekt Bygg	7 209 974	13 500 000	-6 290 026	10 000 000	3 500 000
610002	Utvidelse LUS	97 209 970	111 600 000	-14 390 030	74 000 000	37 600 000
610004	Gymsal Borkedalen skole	6 161	10 000 000	-9 993 839	10 000 000	0
610012	Tingsaker skole- ny gymsal	228 264	24 656 000	-24 427 736	24 461 000	195 000
610027	Gangbro Lillesand ungdomsskole Holta	0	2 080 000	-2 080 000	2 000 000	80 000
610032	Opprustning skoler sentrum	3 578	0	3 578	0	0
610040	Ny skole sentrum	1 017 563	2 000 000	-982 437	2 000 000	0
634004	Ballbinge Høvåg skole	12 587	0	12 587	0	0
634010	Ny turnhall	5 390 585	24 954 000	-19 563 415	20 954 000	4 000 000
640154	Salg kommunale eiendommer	189 528	0	189 528	0	0
651032*	Realisering kommunedelplan idrett og friluft	351 934	5 100 000	-4 748 066	5 100 000	0
653095*	Hovedprosjekt VA	44 241 854	61 100 000	-16 858 146	47 700 000	13 400 000

659002	Adresseringsprosjekt	201 390	200 000	1 390	200 000	0
660050	Sangereidåsen renseanlegg for sulfidholdig avrenning	268 607	1 250 000	-981 393	0	1 250 000
680080	Vedlikeholdspakken 2020	1 846 453	4 800 000	-2 953 547	0	4 800 000
751000*	Hovedprosjekt Kommunalteknikk	5 941 017	6 500 000	-558 983	6 500 000	0
751118	Nedgravd søppelanlegg havna	0	2 000 000	-2 000 000	2 000 000	0
751119	Vei- vindmøllepark	0	1 750 000	-1 750 000	1 750 000	0
	Totalt	253 924 258	379 464 000	-125 539 742	288 291 000	91 073 000

Prosjekter merket med * er sammenslåtte prosjekter med flere tilhørende prosjekter. Delprosjektene er omtalt nedenfor.

4.3.3 OM PROSJEKTENE

100000 – Administrative prosjekter

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
100000	Adm. Prosjekter	900 379	1 000 000	-99 621	1 000 000	0

Administrative prosjekter er et samleprosjekt der innkjøp av biler og inventar/utstyr til alle enheter og formålsbygg blir ført. I 2020 er det anskaffet inventar og utstyr samt ladestasjoner til noen av kommunens elbiler.

103000 – Hovedprosjekt Havn

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
103500	Utvidelse gjestehavn	1 131 115	0	1 131 115	0	-1 131 115
103600	Rehabilitering/ oppgradering småbåthavn	1 769 762	4 200 000	-2 430 238	4 200 000	6 630 238
107033	Rehabilitering Langholmsund brygge	0	250 000	-250 000	0	500 000
751055	Kommunale kaier/ brygger	11 902	500 000	-488 098	500 000	988 098
751103	Ny brygge verven (for fiskere)	0	1 450 000	-1 450 000	0	2 900 000
	Totalt	2 912 779	6 400 000	-3 487 221	4 700 000	1 700 000

Hovedprosjekt Havn har et vesentlig mindreforbruk i 2020. Dette skyldes ulike uheldige omstendigheter blant annet knyttet til kapasitet til å følge opp, nødvendige avklaringer og tillatelser, og utfordringer knyttet til oppdragene. Deler av oppdragene er også utført i 2020, men faktureres i 2021.

Prosjekt «Utvidelse gjestehavn» ble gjennomført og ferdigstilt i år. Det ble her montert en ny pir, ny belysning og de ble gjort en oppgradering på EI- anlegget. På prosjekt «rehabilitering/ oppgradering småbåthavn» har det i år gått med midler til Tingsaker båthavn. Her ble brygga skiftet ut og molo langs land ble oppgradert. I tillegg har parkeringsplassen blitt asfaltert.

Kommunen mottok 4,8 mill. kr i øremerkede midler til vedlikehold, rehabilitering av bygg og anlegg. Midlene skal brukes på spadeklare tiltak for å skape økt aktivitet under pandemien, bl.a. ved å inngå kontrakter med lokale håndverkere. Fire av disse tiltakene er tiltak på havn. Det ble besluttet å sette av 750 000 kr av budsjettmidlene fra Hovedprosjekt Havn for å

kunne gjennomføre disse tiltakene på en tilfredsstillende måte basert på behovet på oppgradering og restaurering.

160540 – Styrking av sentrum

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
160540	Styrking sentrum	526 064	1 425 000	-898 936	1 100 000	325 000

Prosjektet omhandler Helårs gågate BS sak 078/18. Prosjektet ligger fortsatt i planavdelingen for forberedelse til førstegangsbehandling og er planlagt lagt frem for politisk behandling ila våren 2021. Utgiftene på gågata i 2020 har kun vært knyttet til konsulenttjeneste (Feste Grenland AS).

160541 – Reguleringsplan Kjetil Mos plass

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
160541	Reguleringsplan Kjetil Moes plass	0	500 000	-500 000	500 000	0

Det er avsatt 500 000 kr til arbeidet med reguleringsplan Kjetil Moes plass. På grunn av kapasitetsutfordringer er det ikke iverksatt bestilling av planarbeid eller påløpt kostnader. Før planarbeidet settes i gang må det avtales en samarbeidsmodell med LINA. En slik avtale må behandles av bystyret. Det bør også avklares om kommunen skal bruke noe av arealet til eget formål. Dette er ikke vurdert i 2020, men det vil være naturlig å vurdere det som en del av Lillesand 2024 i prosjektet som handler om effektiv bruk av bygningsmasse.

170041 – IKT hovedprosjekt

Tabell 104 IKT hovedprosjekt

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
170051	Nettverksinfrastruktur	686 132	1 000 000	-313 868	1 000 000	0
170054	PC-oppgadering	1 328 118	1 000 000	328 118	1 000 000	0
170055	Fagsystemer	1 775 716	700 000	1 075 716	700 000	0
170058	IT-investering skole	2 934 147	2 500 000	434 147	2 500 000	0
170059	IT-investering barnehage	151 787	400 000	-248 213	400 000	0
170065	Websak oppgradering	44 307	0	44 307	0	0
170069	Telefonistyr	85 190	100 000	-14 810	100 000	0
170070	Innkjøp kopimaskin/skrivere	234 497	250 000	-15 503	250 000	0
170071	Nettbrett	44 004	100 000	-55 996	100 000	0
170073	Digitalisering politiske møter	57 927	0	57 927	0	0
170074	Serveroppgradering	1 484 261	800 000	684 261	800 000	0
170075	Applikasjoner til økonomisystemer	0	400 000	-400 000	400 000	0
170076	IT-utstyr Lillesand voksenopplæring	132 434	100 000	32 434	100 000	0
170085	Digitalisering (digital post/arkiv)	110 241	500 000	-389 759	500 000	0
170086	Nytt utstyr i møterom	470 763	250 000	220 763	250 000	0
170087	Trådløst nett	1 424 044	1 500 000	-75 956	1 500 000	0
170121	NAV digitalisering	325 670		325 670		0
170122	Smart by Lillesand	502 690	0	502 690	0	0
999999	Prosjektledelse	0	400 000	-400 000	400 000	0
	Totalt	11 791 928	10 000 000	1 791 928	10 000 000	0

IKT Hovedprosjekt har 18 underprosjekter som omfatter alt fra kjøp av datamaskiner til innføring av nye fagsystemer, lisenskjøp og infrastrukturkostnader.

Kommunen har de siste par årene investert i nytt nettverks- og serverutstyr, i forbindelse med etablering av ny IT-tjeneste, og investeringene har fortsatt i 2020. Målet om én Chromebook-datamaskin per skoleelev i Lillesandskolen, i tråd med kommunens digitale strategi for skolen, ble oppnådd i 2020. I tillegg har de fleste kommunale bygg fått nytt trådløse nettverk. Full oppgradering av trådløst nett skal ferdigstilles i 2022.

IKT Hovedprosjekt omfatter også kostnader for investeringer i digitalisering og nye fagsystemer. Her er det en rekke prosjekter som ble gjennomført i 2020. Blant annet:

- Digisos – digitale søknader om sosialhjelp
- Smart by – utprøving av sensorteknologi for parkering og vannmålinger
- Automatisering av tilganger – internt identitetshåndteringssystem
- Innføring av prosjektportal – for porteføljestyling av alle kommunale prosjekter
- Innføring av Visma Sikker Sak – skybasert saksbehandlingssystem for skolen

Prosjektene er i tråd med overordnede føringer fra staten og bystyrets vedtak, herunder Digitaliseringsstrategi 2017-2020. Det er etablert et felles digitaliseringsforum med Birkenes kommune som skal samordne og prioritere digitaliseringsprosjekter.

Utover dette dekker IKT Hovedprosjekt kostnader knyttet til innkjøp av PCer, møteromsutstyr og kopimaskiner.

IKT Hovedprosjekt hadde i 2020 et merforbruk, som i hovedsak skyldes:

- Det har siden mars 2020 vært leveringsproblemer på datamaskiner og de modeller som har vært mulig å få har kostet betydelig mer enn vanlige standardmodeller.
- Kommunen har i 2020 økt ambisjonene for digitalisering, og kostnaden for nye fagsystemer har vært høy. Det har vært vanskelig å forutse alle kostnader i alle parallelle prosjekter, og dette har dessverre ført til budsjettsprikk.
- Lillesandskolen har en ambisiøs digitaliseringsplan, og investering i nytt utstyr og nye systemer for skolen har kostet mer enn planlagt.
- Flytting av nytt datarom på Støleheia har gitt kommunen både bedre sikkerhet og raskere tilgang til kommunale systemer, men det har ført til noen ekstra uforutsette utgifter.

170084 – IKT hovedprosjekt Bredbånd

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
170084	IKT Hovedprosjekt Bredbåndsutbygging	2 950 000	5 400 000	-2 450 000	2 000 000	3 400 000

Lillesand kommune inngikk i 2018 avtale med Telenor om fiberutbygging i Høvåg. Betalingsplanen innebærer at andre delbetaling skjedde i 2020, og siste delbetaling skjer i 2021.

I 2019 fikk kommunen tilsagn om statlige og fylkeskommunale støttemidler til videre bredbåndsutbygging i aksene Østre Vallesverd – Gitmark i og langs skjærgården. Når dette området er bygd ut i 2021-2022 vil nærmere 100% av kommunen ha høyhastighetsbredbånd, i tråd med Strategisk plan for bredbåndsutbygging (BS 011/16). Siste rest nord i kommunen er planlagt bygd i 2022-2023.

180997 – Justeringsrett mva

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
180997	Justeringsrett mva	13 611 250	0	13 611 250	0	0

Lillesand kommune har inngått avtaler om justeringsrett på moms og momskompensasjon med til sammen fem utbyggere.

Det er infrastruktur som vei, parkeringsplass, lekeplasser, vann, avløp, overvann, samt grøntareal som utbyggere ikke får fradrag for, men det gjør kommuner og fylkeskommuner.

Infrastrukturen skal avhendes til kommunen vederlagsfritt og føres i kommunens balanse og avskrives, mens kommunen overtar ansvar for fremtidig vedlikehold.

Utbygger må årlig sende krav til kommunen for anleggsmomsen, hvor kommunen krever tilbakebetalt moms i 6. termin moms/momskompensasjon hvert år, i 10 år. Fordeling mellom utbygger og kommune blir da 75 / 25 i disse 10 årene.

For 2020 fikk kommunen anlegg på til sammen 13.611.250 kr med en momsinntekt på 340.188 kr. til kommunen og 1.020.558 til utbyggerne.

180999 – Intern finans

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
180999	Intern finans	1 884 492	1 900 000	-15 508	1 900 000	0

Kjøp av aksjer som finansieres av investeringsfond. Dette er egenkapitalinnskudd i KLP.

210099 – Læremidler fagfornyelsen

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
210099	Læremidler fagfornyelsen	0	5 000 000	-5 000 000	5 000 000	0

Prosjektet er utsatt til 2021. 4 mill. kr ble vedtatt overført til 2021 ved vedtatt økonomiplan 2021-2024. Resten av midlene, 1 mill. kr overføres også til 2021.

300015 – SIO Velferdsteknologi

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
300015	SIO Velferdsteknologi	1 190 168	3 200 000	-2 009 832	0	3 200 000
330011	Tekniske hjelpemidler PLO	0	0	0	3 200 000	-3 200 000
	Total	1 190 168	3 200 000	-2 009 832	3 200 000	0

Kommunikasjonsverktøyet KOMP er satt i drift og implementert i tjenesten. Det har vært økt etterspørsel etter dette verktøyet nå som det er restriksjoner for fysisk kontakt.

Nye prosjekter blir ikke satt i gang før det er gjort behovskartlegging og lagt en gevinstplan. Det jobbes med mandater for nye mulige prosjekter som har som mål å øke effektiviseringen og utnyttelsen av ressursene i kommune.

380083 – «Dagsen»

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
380083	"Dagsen"	236 633	0	-236 633	0	0

Kostnadene dekkes ved overføring av midler fra driftsbudsjettet.

432007 – Omsorgsboliger Dovre

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
432007	Omsorgsboligene Dovre	46 603 487	53 000 000	-6 396 513	39 000 000	14 000 000

Prosjektet ble startet opp i januar 2020 og ferdigstilt desember 2020. Det var satt av en budsjettramme på 74,5 mill. inkl. mva. I tillegg ble en opsjon på solceller på 2,6 mill. tatt inn i prosjektet. Sluttkostnaden for prosjektet ser ut til å ende på ca. 77,1 mill. inkl. mva. Bruttoarealet for hele bygget er på ca. 1713 m². Dette gir en kvadratmeterpris på ca. 45 000 kr/m².

45% av prosjektet er finansiert med statlige tilskudd fra Husbanken. Dette utgjør ca. 34,5 mill. kr. I tillegg vil kommunen få momskompensasjon som utgjør ca. 15. mill. kr. Egenandelen til Lillesand kommune er på ca. 27,5 mill. kr og forutsettes finansiert gjennom husleieinntekter.

Bygget består av 25 heldøgnsbemannede omsorgsboliger. Hver bolig er på ca. 28m² og består av stue/soverom og toalett. I tillegg til boligene er det fire store fellesarealer.

Totalentreprenør for prosjektet var BRG Entreprenør AS.

Prosjektet har som nevnt en totalramme på 77,1 mill. kr, og har per 1.1.2021 et totalt forbruk på 70 118 335. Det vil si at 6 981 664 må overføres til 2021. underforbruket i 2020 utgjør 6 396 513. Avviket på - 585 151 dekkes inn av et mindreforbruk på Hovedprosjekt Bygg.

432008 – Nye boliger Rus/psykiatri

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
432008	Nye boliger Rus/psykiatri	159 047	2 000 000	-1 840 953	2 000 000	0

Det er ikke gjort vedtak i saken i 2020 annet en rent administrative avgjørelser som å utrede flere tomteforslag, og befare lignende boliger i andre kommuner etc.

Prosjektet innebærer å bygge et bofelleskap for personer med rus- og psykiatrirelaterte problemer. Det skal bygges 6 boliger og en nødbolig (nødbolig er ikke nevnt i budsjettvedtaket, men er ønsket av helse, og vil bli tatt inn i prosjektforslaget).

Prosjektet er under planlegging, men selve byggingen er ikke startet. Status er at det utredes flere alternative tomter, og tomt er ikke valgt. Det er brukt mindre enn budsjettet da kostnadene til planlegging til nå ikke har vært større enn de har. Budsjettet er og romslig for selve planleggingen, men er knapt for selve byggingen. Større planleggingsutgifter vil komme når tomt skal reguleres og for øvrig videre i prosjektet.

434003 – Skatepark Høvåg

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
434003	Skatepark Høvåg	1 057 606	3 000 000	-1 942 394	0	3 000 000

Byggingen av skateparken i betong ble startet opp i desember 2020 og ferdigstilt i slutten av januar 2021. Det gjenstår arbeid med å ferdigstille området rundt parken og å etablere lysmaster. Alt arbeid er tenkt ferdigstilt i løpet av våren 2021.

Budsjettrammen for prosjektet er 3,0 mill. kr inkl. mva. Selve betongparken kostet ca. 2,0 mill. kr inkl. mva. Priser på resterende arbeid anslås til 0,3 mill. kr.

440120 – Salg sosial/flyktn. Bolig

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
440110	Salg tilrettelagt bolig	134 318	0	134 318	0	0
440120	Salg sosial/flyktning bolig	212 280	0	212 280	0	0
	Totalt	346 598	0	346 598	0	0

Det er i løpet av året 2020 solgt 6 boliger. Tabellen over viser saksomkostninger for salgene.

440130 – Kjøp sosial/flyktn. Bolig

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
440130	Kjøp sosial/flyktning bolig	0	6 500 000	-6 500 000	6 500 000	0

Det er i løpet av året 2020 ikke kjøpt noen boliger.

460079 – Miljøprosjektet Sandsbekken

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
751111	Utbedring Sandsbekken	0	0	0	1 500 000	-1 500 000
460079	Miljøprosjektet Sandsbekken	1 507 736	1 500 000	7 736	0	1 500 000
	Totalt	1 507 736	1 500 000	7 736	1 500 000	0

Prosjektet omhandler behovsanalysen for bygging og ferdigstillelse av ny overvannskulvert Sandsbekken i Jernbanegata mellom Lofthus og Havnegata/Røde Kors-brygga. Tiltak knyttet til overvann dekkes ikke av VA-hovedplan og selvkost.

Prosjektet blir ferdigstilt i løpet av 2021 med ferdigstillelse av sykkelparkering kombinert med trykkreduksjonsstasjon ved viadukten.

Merforbruket er kostnader AKT skal dekke (sykkelstativ).

460090 – Opprustning uteområde Høvåg skole

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
460090	Opprustning uteområde Høvåg skole	232 842	315 000	-82 158	0	315 000

Det er gjort vedtak i FAU og SU at pengene skal brukes til å oppruste uteområdet og aktivitetsmulighetene for elevene ved Høvåg skole.

Punkter opprustningen gjelder er:

- * Lekeområde barneskolen (lekeapparater, benker, akebakke, rullepark, utstyr til uteaktiviteter, basketbaner)
- * Uteområde ungdomsskolen (basketbane, benker, parkourstativ)

* Uteområde i atriet utenfor mat og helse (benker, plantekasser)

* Gapahuk i skogsområde

Det planlegges for gjennomføring av de siste investeringene i første kvartal av 2021. Rulleparken, atriet og gapahuken har tatt lengre tid å få opp en ventet. Rullepark er ferdigstilt i midten av mai, atriet og gapahuken ferdigstilles sannsynligvis i april. Avhenger av foreldredugnad.

460091 – Opprustning skolegård Brentemoen

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
460091	Opprustning skolegård Brentemoen	129 368	150 000	-20 632	150 000	0

Midlene for 2020 har gått med til innkjøp av diverse uteapparater som:

- 2 stk.bordtennisbord i betong m/tilbehør.
- 2 stk. små fotballmål m/nett.
- 1 stk. fuglerederunse.
- 1 stk. parkour-stativ

Flesteparten av apparatene har blitt montert på dugnad av FAU og elever, men grunnet korona har dugnadsarbeidet med montering av de siste apparatene stoppet opp. Planen er at FAU, elever og lærere skal gjennomføre noen dugnadsdager i 2021 for å få ferdigstilt arbeidet. Resterende midler er satt av til materiell til disse dugnadsdagene.

460223 – Breiviga – miljøstasjon

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
460223	Breiviga miljøstasjon	2 249 549	2 000 000	249 549	0	2 000 000

Prosjektet omhandler flytting av miljøstasjonen i Høvåg som drives av LiBiR. Lillesand kommune vil få leieinntekter fra arealet som brukes til miljøstasjonen. LiBiR har ansvaret for den fysiske flyttingen, og da gjennomføringen av prosjektet. Prosjektet ble gjennomført, og fakturert kommunen i 2020.

480027 – Infrastruktur – Dovre

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
480027	Infrastruktur Dovre	51 546	2 276 000	-2 224 454	276 000	2 000 000

Prosjektet er en følge av et annet prosjekt, 751093 Rundkjøring Dovre/Myra, som det av bystyret er vedtatt å bygge i februar 2021.

Prosjektet innebærer de nødvendige flyttinger og endringer på teknisk infrastruktur (vann og avløp, kabler) som er en direkte følge av bygging av rundkjøring i kryss mellom Fv 420 Østre Kystvei og Fagertunveien.

Mindreforbruk kommer av at prosjektet enda ikke er igangsatt, med unntak av noe planlegging som er utført. Påløpte kostnader er fra planlegging.

Prosjektet har vært planlagt i flere år, men ikke igangsatt i påvente av en beslutning om eventuell bygging av skole på Myra (mellom Fv 420 og Vardåsen).

550512 – Restaurering kirkebygg

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
550512	Restaurering kirkebygg	1 171 117	1 508 000	-336 883	2 000 000	-492 000
550513	Andre investeringer kirke (ekskl.kirkebygg)	186 027	0	186 027	0	0
	Totalt	1 357 144	1 508 000	-150 856	2 000 000	-492 000

Budsjettet for 2020 ble nedjustert med 492 000, dette er tilsvarende merforbruket på prosjektet i 2019.

Budsjettet for 2020 gikk med til delbetaling på det nye feltet på Høvåg kirkegård. Aktiviteten fortsetter frem til 2023. Restaurering av middelaldermurene på Høvåg kirke og Vestre Moland kirke ble også gjennomført i 2020. Dette ble vesentlig rimeligere enn antatt, da det ikke oppstod noen uforutsette utgifter. Kostnadene ble også redusert fordi kirken kunne låne kommunens lift til arbeidet med murene.

Det var også planlagt i 2020 å renovere orglene, men dette er per nå utsatt inntil videre, da de er i dårligere stand enn antatt og krever mer midler enn det var planlagt for. Maling av Høvåg kirke er utsatt til 2021. Grunnen til dette er at arbeidet med murene tok lenger tid enn forespeilet, og at ombyggingen av kirketårnet ikke kom i gang i 2020.

550513 – Andre investeringer kirke (ekskl.kirkebygg)

Ses i sammenheng med prosjekt 550512 Restaurering kirkebygg.

560080 – Meråpent bibliotek

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
560080	Meråpent bibliotek	106 177	500 000	-394 823	500 000	0

Meråpent bibliotek er blitt noe forsinket på grunn av pandemien. Imidlertid ligger det an til åpning våren 2021 når de siste tekniske installasjonene er på plass.

Vedtatt økonomisk ramme er 500 000 kr. Utgiftene til elektrikerarbeid har dessverre blitt vesentlig høyere enn forventet, det har vært et svært komplisert prosjekt med stort timeforbruk og mange utgifter til materialer. På grunn av dette må det tas høyde for at det samlet sett kan bli en overskridelse på inntil 200 000 kr inkl. moms. Det vurderes nå at prosjektet neppe kunne vært gjennomført til en lavere pris enn dette.

560100 – Synliggjøring Flaksvandbanen

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
560100	Synliggjøring Flaksvandbanen	0	300 000	-300 000	300 000	0

Prosjektet med synliggjøring av Lillesand-Flaksvandbanen er i gang, men kostnadene vil bli ført i 2021. Reetablering av fortauet langs Havnegata ved stasjonsbygningen er på plass. Flere tiltak vil komme i 2021, bl.a. informasjonsskilt og maling av jernbanesviller i gata.

600000 – Hovedprosjekt Bygg

Tabell 105 Hovedprosjekt bygg

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
250001	Nytt varslingsystem	91 234	0	91 234	0	0
330030	Oppgradere alarmsendere	90 961	100 000	-9 039	100 000	0
550004	Rehabilitering museer	85 865	200 000	-114 135	200 000	0
610010	Rehabilitering/oppgradering skolebygg	36 989	1 100 000	-1 063 011	300 000	800 000
610031	Oppgradering guttegarderobe Borkedalen skole	118 870	100 000	18 870	0	100 000
616020	Varmekabler i småbarnsavd./ oppgradere garderober, endre oppvarmingskilde	314 425	400 000	-85 575	200 000	200 000
630001	Rehabilitering/oppgradering LBA	45 077	0	45 077	0	0
630002	Fremtidig bruk av Dovreområdet Del 1	120 048	1 000 000	-879 952	1 000 000	0
632009	Oppgradering varmeanlegg Solkollen	111 456	150 000	-38 544	150 000	0
634013	Møglestuhallen oppgradering basseng	572 122	550 000	22 122	0	550 000
650217	Snøfangere stasjonsbygget		100 000	-100 000	100 000	0
650226	Brannsikkerhet og generell rehab. Formålsbygg	2 762 033	2 000 000	762 033	2 000 000	0
650230	Rehabilitering/oppgradering kommunale boliger	1 452 882	2 500 000	-1 047 118	2 000 000	500 000
650301	Brannsikkerhet (etablering ny rømningsvei bystyresalen)	329 768	500 000	-170 232	400 000	100 000
652006	Teknisk utstyr ikke fastmontert i formålsbygg	259 407	800 000	-540 593	800 000	0
660013	Skifte tak i e-teater	818 837	700 000	118 837	500 000	200 000
999999	Oppgradere diverse formålsbygg		2 250 000	-2 250 000	2 250 000	0
	overført fra 2019 - ubrukt		1 050 000	-1 050 000	0	1 050 000
	Totalt	7 209 974	13 500 000	-6 290 026	10 000 000	3 500 000

Det har i løpet av 2020 blitt fullført flere prosjekter under hovedprosjekt bygg. Dette gjelder:

- 330030 Oppgradere alarmsendere
- 610031 Oppgradering av guttegarderobe Borkedalen skole
- 616020 Varmekabler i småbarnsavd. /oppgradere garderober, endre oppvarmingskilde
- 632009 Oppgradering varmeanlegg Solkollen
- 634013 Møglestuhallen oppgradert basseng
- 650301 Brannsikkerhet (etablering ny rømningsvei bystyresalen)
- 660013 Skifte tak i e-teater

Det er ellers gjort mye arbeid av typen generell rehabilitering formålsbygg og oppgradering av kommunale boliger. Prosjekt rehabilitering/ oppgradering av skolebygninger er satt litt på vent i påvente av skolesaken, og prosjektet om fremtidig bruk av Dovreområdet startet opp i 2020, og vil slutføres i 2021.

610002 – Utvidelse LUS byggetrinn 2

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
610002	Utvidelse LUS	97 209 970	111 600 000	-14 390 030	74 000 000	37 600 000

Prosjektet ble startet opp i desember 2019 og ferdigstilt oktober 2020. Det var satt av en budsjetttramme på 112 mill. inkl. mva. Grunnet budsjettoverskridelser vedtok bystyret i april 2020 å øke rammen til 136 mill. kr inkl. mva. Sluttkostnaden for prosjektet ser ut til å ende på ca. 123 mill. kr inkl. mva.

Nybygget har et bruttoareal på 3529 m². Dette gir en kvadratmeterpris på ca. 35 000 kr/m².

I tillegg til nybygget er det gjort omfattende ombygging i eksisterende skolebygg, og mye av eksisterende teknisk anlegg ble byttet ut. Dette er ikke medtatt i kvadratmeterprisen.

610004 – Gymsal Borkedalen skole

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
610004	Gymsal Borkedalen skole	6 161	10 000 000	-9 993 839	10 000 000	0

Prosjektet er satt på vent inntil barneskolesaken er avklart. Forbruk pr. 1.1.2021 er 0,37 mill. kr inkl. mva. Dette ble brukt til en mulighetsstudie for å avklare plassering og størrelse.

610012 – Tingsaker skole – ny gymsal

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
610012	Tingsaker skole- ny gymsal	228 264	24 656 000	-24 427 736	24 461 000	195 000

Det er avsatt en ramme på 26,5 mill. kr inkl. mva til prosjektet. Forbruk pr. 1.1.2021 er ca. 0,7 mill. inkl. mva.

I 2019 ble det gjennomført en mulighetsstudie for å avklare plassering og størrelse på hallen. Konklusjonen til mulighetsstudiet var at ny hall skal bygges som et tilbygg til eksisterende hall. Størrelse på aktivitetsflate er satt til 16x24m.

Vinteren 2020/2021 har det blitt gjennomført et skisseprosjekt for gymsalen. Skisseprosjektet er forventet ferdigstilt i løpet av mars 2021. Dersom alt går etter planen, blir anbud lyst ut i april 2021. Planlagt oppstart er september/oktober 2021.

I vedtatt økonomiplan 2021-2024 er 24 356 000 av mindreforbruket overført. For å komme ut på totalrammen på 26,5 mill. kr vil 71 736 kr overføres fra 2020 til 2021.

610027 – Gangbro Lillesand ungdomsskole Holta

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
610027	Gangbro Lillesand ungdomsskole Holta	0	2 080 000	-2 080 000	2 000 000	80 000

I vedtatt økonomiplan 2021-2024 ble det vedtatt å ta prosjektet ut av porteføljen, da det ikke er mulig å bygge en gangbro for dette budsjettet. De budsjetterte midlene i 2020 vil bli brukt til å dekke opp merforbruket i andre prosjekter i 2020.

610032 – Opprustning skoler sentrum

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
610032	Opprustning skoler sentrum	3 578	0	3 578	0	0

Bystyret vedtok 21. oktober 2020 at barneskolesaken utsettes til ansatte, elever og andre berørte parter har fått mulighet til å uttale seg om en nedleggelse av Brentemoen- og utvidelse av Borkedalen skole.

Barneskolesaken skal behandles på nytt i bystyret 5. mai 2021. I saken vil høringsinnspillene legges frem, og kostnadsestimat for å oppgradere Brentemoen og Borkedalen vil bli presentert.

610040 – Ny skole sentrum

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
610040	Ny skole sentrum	1 017 563	2 000 000	-982 437	2 000 000	0

Se prosjekt 610032 Opprustning skoler sentrum.

634004 – Ballbinge Høvåg skole

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
634004	Ballbinge Høvåg skole	12 587	0	12 587	0	0

Rehabilitering ballbinge Høvåg skole. Det ble bestilt en tilstandsrapport høsten 2020. Det er lagt inn midler i budsjettet for 2021, og prosjekt- og økonomistaben overtar prosjektlederansvaret.

634010 – Ny turnhall med skytebane

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
634010	Ny turnhall	5 390 585	24 954 000	-19 563 415	20 954 000	4 000 000

Lillesand kommune startet januar 2020 byggingen av en turnhall med innendørs skytebane i kjelleren. Turnhallen var tenkt oppført med et bebygd areal på ca. 1000 m², med skytebane i underetasjen på ca. 550 m². Gesimshøyde var ca. 9,5m.

Tiltaket ble klaget på av naboene. Bakgrunnen for klagen var blant annet:

- Bygget er ikke iht. gjeldende reguleringsplan
- Forringing av nærliggende eiendommer
- Redusert bokvalitet for nærliggende eiendommer
- Utdfordrende trafikkforhold

Kommunen tok ikke klagen til følge og startet byggearbeidet før klagebehandlingen var avsluttet.

Fylkesmannens opphevet den 7. mai 2020 kommunens vedtak i sak PMU-260/19 om innvilget dispensasjon, rammetillatelse og delvis igangsettingstillatelse for turnhall med skytebane. Begrunnelsen til fylkesmannen ligger vedlagt.

Som følge av fylkesmannens vedtak stoppet alt arbeid på byggeplassen.

Lillesand bystyre fattet den 21. oktober 2020 følgende vedtak for videre prosess i saken:

1. Lillesand bystyre ber rådmannen starte en reguleringsplan for området der turnhallen og skytebanen er påbegynt. Hensikten med planarbeidet er å bygge turnhall med skytebane.

2. Anleggene bygges og organiseres for sambruk mellom LUS, turnforeningen og skytterlaget.

3. Som en del av arbeidene skal trafikkisikkerhet, avvikling og bruk av parkeringsareal for LUS, Holtahallen, barnehage og turnhall/skytebane forbedres, med innspillmuligheter for brukere, naboer og politikere. Planomfang (reguleringsplan, trafikkisikkerhetsplan...) foreslås av administrasjonen i den politiske saken der planprogram skal vedtas.

4. Naboene skal involveres og forsøkes hensyntatt.

Lillesand kommune har startet reguleringsprosessen. Oppstart av reguleringsarbeidet er varslet, med frist for innspill 19. mars.

Budsjettet for turnhallen var 30 mill. kr inkl. mva. Bystyret vedtok den 22. april 2020 å øke rammen til 34 mill. kr inkl. mva som følge av byggestansen.

Endelig budsjetttramme må avklares etter reguleringsprosessen.

640154 – Salg kommunale eiendommer

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
640154	Salg kommunale eiendommer - kostnader	189 528	0	189 528	0	0
	Totalt	189 528	0	189 528	0	0

Det har i løpet av året 2020 vært noen kostnader knyttet til salg av eiendommer.

651032 – Realisering kommunedelplan idrett og friluft

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
	Tursti Kaldvell	0	300 000	-300 000	300 000	0
	Forprosjekt fastdekke stadion	0	100 000	-100 000	100 000	0
	Forprosjekt lysløype Høvvåg	0	100 000	-100 000	100 000	0
	Aktivitetspark «Tuftepark» Springvannstemmen	351 934	500 000	-148 066	500 000	0
	Utskiftning kunstgress	0	4 100 000	-4 100 000	4 100 000	0
	Totalt	351 934	5 100 000	-4 748 066	5 100 000	0

Realisering av delplan for idrett og friluft. Her er det brukt noe midler på aktivitetspark på Springvannsheia og gjerde langs tursti til Reveråsen. Midler til rehabilitering av treningsbanen på stadion overføres til 2021.

653095 – Hovedprosjekt VA

Tabell 106 Hovedprosjekt VA

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
653034	Rehab av vannledning COOP Tingsaker	445 393	0	445 393	0	0
653074	Høydebasseng Storemyr	29 433	0	29 433	0	0
653084	VA vaktbiler	244 962	0	244 962	300 000	-300 000
653115	Grunnerverv Lillesand vannverk	13 443	0	13 443	0	0
653123	Vannledning Viadukten Jernbanegata	-130 457	0	-130 457	0	0
653125	Grimevann vannkildeundersøkelse	14 503	0	14 503	0	0
653133	Vannledning Hesleviga	1 427 812	500 000	927 812	500 000	0

653134	Vannledning Kjerlingland – Fjellidal	416 866	3 000 000	-2 583 134	6 000 000	-3 000 000
653135	Reservevannledning Lillesand – Kristiansand	209 805	0	209 805	500 000	-500 000
653138	Vannledning Lofthus-Viadukten-Jernbanegata	7 696 170	5 000 000	2 696 170	5 000 000	0
653139	Vannledninger Havnegata Langbrygga Rosenberggate	5 987 013	5 000 000	987 013	5 000 000	0
653141	Vannledning Ågerøya Stranda	28 901	0	28 901	0	0
653142	HB Bjellandåsen	24 765	0	24 765	0	0
654500	Sanering Sandsbekken	9 406 343	7 500 000	1 906 343	6 000 000	1 500 000
999999	Sanering vannledning Frydentopp - Stykkene	0	0	0	3 500 000	-3 500 000
999999	Sanering vannledning Stykkene	0	1 000 000	-1 000 000	1 000 000	0
999999	Ombygging og utvidelse Lillesand vannverk	0	0	0	500 000	-500 000
999999	Hovedplan vannforsyning	0	100 000	-100 000	100 000	0
999999	Sanering ledningsnett	0	500 000	-500 000	300 000	200 000
999999	Sanering knutepunkt	0	350 000	-350 000	250 000	100 000
	<i>Sum Vann</i>	<i>25 814 952</i>	<i>22 950 000</i>	<i>2 864 952</i>	<i>28 950 000</i>	<i>-6 000 000</i>
655107	Sanering avløpsledning COOP Tingsaker	445 393	0	0	0	0
655108	PS COOP Tingsaker	445 393	0	0	0	0
655132	PS Kirkekilen	876	0	876	3 000 000	-3000000
655133	PS Grøgårdsmyr	38 959	2 000 000	2 038 959	2 000 000	0
655134	Avløpsledning Hesleviga	1 435 674	500 000	1 935 674	500 000	0
655135	Avløpsledning Kjerlingland – Fjellidal	435 295	3 000 000	3 435 295	6 000 000	-3000000
655138	Avløpsledning Lofthus-Viadukten-Jernbanegata.	5 910 591	5 000 000	10 910 591	5 000 000	0
655139	Avløpsledninger Havnegata Langbrygga Rosenberggate	5 725 896	7 000 000	12 725 896	7 000 000	0
999999	Avløpssanering Frydentopp-Stykkene	0	0	0	3 000 000	-3000000
999999	avløpssanering Stykkene	0	2 000 000	2 000 000	2 000 000	0
655140	Skisse og forprosjekt sekundærrensing Fossbekk RA	93 087	500 000	593 087	0	500000
655144	PS Heslevika	751 976	200 000	951 976	0	200000
655145	PS Skuggevik	23 160	2 000 000	2 023 160	0	2000000
999999	PS Frydetopp	0	1 500 000	1 500 000	1 500 000	0
999999	Hovedplan avløp	0	50 000	50 000	50 000	0
999999	Sanering ledningsnett	0	500 000	500 000	400 000	100000
999999	Sanering knutepunkt	0	500 000	500 000	300000	200000
655600	VA vaktbiler	244 962	0	244 962	300 000	-300000
	<i>Sum Avløp</i>	<i>15 551 262</i>	<i>24 750 000</i>	<i>39 410 476</i>	<i>31 050 000</i>	<i>-6 300 000</i>
	Totalt	41 366 214			60 000 000	

	Saldering ihht bystyrets vedtak desember 2019		47 700 000		60 000 000	-12 300 000
	Totalt					
653095	Hovedplan VA	2 875 641	61 100 000		47 700 000	13 400 000
	Totalt	44 241 855	61 100 000	-16 858 145	60 000 000	1 100 000

Rammeområde for vann- og avløpsinvesteringer. Hovedplan for VA har en budsjetttramme på 47,7 mill. kr i 2020. Tildelt ramme blir ikke brukt opp da flere større prosjekter blir utsatt av ulike grunner.

Hovedplan for VA for perioden 2020-2031 har hatt følgende overordnede mål:

- Tilstanden i alle vannforekomster skal være så nær opp til naturtilstanden som mulig.
- De kommunale vann- og avløpsanleggene skal ha nok kapasitet og være driftssikre slik at de ikke gir unødvendige ulemper for abonnentene.
- Befolkning og næringsliv i Lillesand skal ha sikker forsyning av nok og godt vann.
- Det skal foreligge beredskapsplan for den kommunale tjenesteytingen innenfor vann og avløp.
- De kommunale vann- og avløpsanleggene skal forvaltes kostnadseffektivt.
- De kommunale vann- og avløpsanleggene skal ikke innebære fare for liv og helse

659002 – Adresseringsprosjekt

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
659002	Adresseringsprosjekt	201 390	200 000	1 390	200 000	0

Prosjektet ble ferdigstilt i 2020. Landmåler Sør ble tildelt dette prosjektet etter anbudskonkurranse. Prosjektet ble gjennomført og ferdigstilt i 2020.

660050 – Sangereidåsen Renseanlegg for sulfidholdig avrenning

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
660050	Sangereidåsen rensesanlegg for sulfidholdig avrenning	268 607	1 250 000	-981 393	0	1 250 000

Prosjektet ble til for å gjennomføre tiltak m.h.t. sur sulfidavrenning fra Blåbærasen. Hensikten er å avdempe spredning til nedstrøms Sangereidåsen, samt videre spredning til Glamslandsbekken og Sangereidkilen.

Bygging av rensesanlegg, som det indikeres i prosjektnavn er ikke realistisk. Alternativ løsning var å øke PH- verdien på vann som tilføres grunnen slik at den sure prosessen stopper.

Det ble gjort et forsøk med utlegging av Solaritt. Det ga umiddelbart en merkbar endring. Så stoppet virkningen opp, og årsaken er endringer i Solaritten. Dette var ukjent for alle involverte. Nye Veier som var en storforbruker av Solaritt har nå sluttet med dette produktet. Det finnes ikke noen etablert vitenskap på den typen problemstilling som en her står ovenfor, en må bare prøve seg frem. Dette er årsaken til at hverken resultat, eller prosjektet er slutført eller kan/bør avsluttes.

680080 – Vedlikeholdspakke 2020

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
680080	Vedlikeholdspakke 2020	1 846 453	4 800 000	-2 953 547	4 800 000	0

Lillesand kommune mottok i 2020 en Vedlikeholdspakke på 4,8 mill. kr som skulle gå med på å få gjennomført spadeklare tiltak i kommunen ved å tildele kontrakter til lokale entreprenører og håndverkere. Kontrakter er inngått for alle de vedtatte prosjektene, og arbeidet er godt i gang på flere av tiltakene.

751000 – Hovedprosjekt Kommunalteknikk

Tabell 107 Hovedprosjekt kommunalteknikk

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
650227	Opprust. Springvannsstemmen	0	0	0	0	0
652007	Utskiftning av bilpark ETD	511 147	1 550 000	-1 038 853	1 550 000	0
652012	Hjullaster (salg av brukt utstyr)	222 857	0	222 857	0	0
652019	Innføring rengjøringssystem/styring	122 555	200 000	-77 445	200 000	0
659004	Geodata, utvikling og vedlikehold av digitale kartdata	222 046	200 000	22 046	200 000	0
750197	Grunnerverv rundkjøring Storemyr	30 599	0	30 599	0	0
751006	Reasfaltering	1 561 807	1 100 000	461 807	1 100 000	0
751019	TS tiltak	230 719	1 100 000	-869 281	1 100 000	0
751051	Maskiner og utstyr ETD	0	1 450 000	-1 450 000	1 450 000	0
751054	Kartlegging og oppgradering av lekeplasser	0	400 000	-400 000	400 000	0
751086	Reveråsen og Nystem tursti	31 988	0	31 988	0	0
751107	Opprustning gatelys og veilyskabel	273 616	0	273 616	0	0
751113	Fortau Bellevue	8 276	0	8 276	0	0
751115	Snarvei - Tingsaker skole	194 978	0	194 978	0	0
751116	Borkedalen tursti med lys og parkering 2019	1 047 782	0	1 047 782	0	0
751117	Fortau Svåbekk 2019	1 397 446	0	1 397 446	0	0
751120	Midlertidig avkjørsel fra Dovre på FV420	0	0	0	0	0
751125	Oppgradering veilys og veilyskabler	85 201	300 000	-214 799	300 000	0
999999	Registrering og vedtak skilt i kommunen	0	200 000	-200 000	200 000	0
Totalt		5 941 017	6 500 000	-558 983	6 500 000	0

I 2020 har det vært et lite mindreforbruk på hovedprosjekt kommunalteknikk. Dette skyldes blant annet at man ikke har fått kjøpt inn de maskiner og utstyr som var tiltenkt.

Det har i 2020 blitt gjort en god reasfalteringsjobb, hvor mesteparten av arbeidet er utført på Gaupemyr, Urdalsveien og Luntevika/ Bergshaven. Det har blitt kjøpt inn en ny bil og det er skiftet ut veilyskabel i Østregate.

En del av kostnadene er knyttet til prosjekter gjennomført i 2019 og med investeringsmidler i 2019, men fakturert i 2020.

751118 – Nedgravd søppelanlegg havna

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
751118	Nedgravd søppelanlegg havna	0	2 000 000	-2 000 000	2 000 000	0

Det ble i 2020 foreslått å etablere flytebrygge med et søppelanlegg som erstatning for de opprinnelige planene om et søppelanlegg på land. Planleggingen av prosjektet videreføres til 2021.

751119 - Vei vindmøllepark

Nummer	Prosjekt	Regnskap 2020	Justert budsjett 2020	Avvik	ÅB 2020	Bud.endr. 2020
751119	Vei vindmøllepark	0	1 750 000	-1 750 000	1 750 000	0

Midlene er et anleggsbidrag til opprusting av Nordbøveien i forbindelse med vindmølleprosjektet. Prosjektet var planlagt ferdigstilt i 2020, men som følge av politisk omkamp har prosjektet avvventet.

4.4 NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2020

4.4.1 NOTE NR. 1: ENDRING I ARBEIDSKAPITAL

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, a)

Tabell 108 Endring i arbeidskapitalen

BALANSEN	31.12.2020	01.01.2020	Endring
Omløpsmidler	331 555 736,66	279 761 798,41	51 793 938,25
Kortsiktig gjeld	129 478 099,54	144 038 717,26	-14 560 617,72
Arbeidskapital	202 077 637,12	135 723 081,15	66 354 555,97

DRIFTS- OG INVESTERINGSREGNSKAPET (bevilgningsoversikter)	2020
Netto driftsresultat	17 214 004,24
Netto utgifter/inntekter i investering	-19 282 182,56
Endring ubrukte lånemidler (økning +/reduksjon -)	29 862 840,00
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	66 359 026,80
Differanse i endring arbeidskapital balanse og drift og investering	-4 470,83

Forklaring til differanse i endring arbeidskapital:
tilsvarer differanse i 2014 med motsatt fortegn, rettet i 2020.

4.4.2 NOTE NR. 2: KAPITALKONTO

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, b)

Tabell 109 Kapitalkonto

BALANSEN	31.12.2020	01.01.2020	Endring
Anleggsmidler	3 106 734 341,10	2 854 440 076,92	252 294 264,18
Langsiktig gjeld	2 527 911 159,18	2 382 135 107,18	145 776 052,00
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	36 733 539,69	6 870 699,69	29 862 840,00
Netto endring	615 556 721,61	479 175 669,43	136 381 052,18

Spesifikasjon av transaksjoner mot kapitalkonto (ikke notekrav)

KAPITALKONTO

01.01.2020 Balanse (underskudd i kapital)	0,00	01.01.2020 Balanse (kapital)	477 712 346,38
Debetposter i året:		Kreditposter i året:	
Salg av fast eiendom og anlegg	17 047 691,00	Aktivering av fast eiendom og anlegg	237 229 860,86
Kjøp ikke aktivert, kirke/salg	2 827 073,42		
Avskrivning av fast eiendom og anlegg	46 879 975,00	Tillegg IB 2020 (bokf.i-2020)	466 351,73
Salg av utstyr, maskiner og transportmidler	0,00	Aktivering av utstyr, maskin, transport	15 038 905,39
Avskrivninger av utstyr, maskiner og transportm.	13 297 491,00	Kjøp av aksjer og andeler	1 884 492,00
Salg av aksjer og andeler	0,00	Oppskrivning av aksjer og andeler	0,00
Nedskrivning av aksjer og andeler	0,00	Utlån formidlings/startlån	21 471 627,00
Avdrag på formidlings/startlån	6 731 891,71	Utlån sosial lån	97 571,00
Avdrag på sosial lån	53 875,50	Utlån egne midler	0,00
Avskrivning sosial utlån	0,00	Avdrag på eksterne lån	51 751 366,00
Avskrevet andre utlån	1 600 000,00	Urealisert kursgevinst utenlandslån	0,00
Bruk av midler fra eksterne lån	213 494 160,00	UB Pensjonsmidler (netto)	64 538 983,00
Urealisert kurstap utenlandslån	0,00	Estimatavvik pensjonmidler	0,00
UB Pensjonsforpliktelse (netto)	-32 190 695,00	Reversing nedskrivning av fast eiendom	0,00
Aga netto pensjonsmidler/forpliktelse	0,00	Aga netto pensjonsmidler/forpliktelse	13 638 884,00
Estimatavvik pensjonforpliktelse	0,00	Reversing nedskrivning av utstyr, maskiner og transportmidler	0,00
31.12.2020 Balanse Kapitalkonto	614 088 926,73	31.12.2020 Balanse (underskudd i kapital)	0
Avstemming	614 088 924,73		
Differanse	2,00		

4.4.3 NOTE NR. 3: VESENTLIGE ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPP

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, c)

Tabell 110 Endring regnskapsprinsipp belastet likv.reserve

Tekst	Konto	År	Utgift	Inntekt
Ubetalte feriepenger	25810801	1993	7 677 737,00	-
Feriepenger til landbrukskontoret ved overtakelse		1994	-	-
Påløpte renter	25810802	2001	1 711 641,00	-
Varebeholdning		2001	-	-
Topppfinansiering ressurskrevende brukere	25810001	2008	-7 319 000,00	-
Sum bokført mot likviditetsreserve			2 070 378,00	-

Tabell 111 Andre belastninger likv.reserve

Tekst	Konto	År	Utgift	Inntekt
Likviditetsreserve drift	25980001	-	-	-
Likviditetsreserve investering	25980101	-	-	-
Overført disposisjonsfond	25700001	-	-	-
Overført ubundne investeringsfond	25400001	-	-	-
Sum bokført mot likviditetsreserve			-	-
Endring i regn.prinsipp som påvirker AK drift	31.12.2010		2 070 378,00	

4.4.4 NOTE NR. 4: VARIGE DRIFTSMIDLER

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, a)

Tabell 112 Varige driftsmidler

Tekst	SUM
Bokført verdi per 1.1.	1 619 528 336
Tilgang	249 441 693
Avgang	-5 004 253
Delsalg	-12 043 438
Avskrivninger	-60 177 467
Avvik 2019	466 348
Bokført verdi 31.12.	-1 792 211 219

4.4.5 NOTE NR. 5: AKSJER OG ANDELER (FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, b)

Tabell 113 Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler)

Selskaps navn	Eierandel i %	Bokført verdi 31.12
Egenkapital innskudd KLP		21 326 677
Agder Energi AS	2,27 %	221 160 545
Avigo AS (tidl. Lillesand Produkter AS)	31,20 %	1 003 000
Birke Varde Industrier AS (nå Avigo AS)		50 000
Lillesand Næringsarealer AS	50,00 %	3 676 890
Kokkenes Utvikling AS	100,00 %	125 000
Ankerfestet AS	100,00 %	10 003 463
Lillesand og Dovre utvikling AS (LDU)		30 000
Yrkesskolen hybelhus, leierett		25 000
Studentsamsk. Bergen, leierett		8 000
Sogn studentby, leierett		16 000
Radio L Lillesand nærradio AS	2,08 %	5 000
Agder næringselskap AS	0,66 %	20 000
Sum aksjer og andeler i varig eie > 5.000		257 449 575

Det er ingen vesentlig endringer, nedskrivning eller reverseringer av disse selskapene i 2020.

4.4.6 NOTE NR. 6: UTLÅN (FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, c)

Tabell 114 Utlån (finansielle anleggsmidler)

Låntaker	Utlån (beløp)	Finansiert med egne midler	Finansiert med lån	Vesentlig tap
Kokkenes Utvikling AS	1 500 000	1 500 000	-	1 500 000
Sum	1 500 000	1 500 000	-	1 500 000

Merknad:

Utlån til Kokkenes Utvikling AS. Selskapet er under avvikling og det finnes ikke midler i selskapet. Utlånet er nedskrevet mot kapitalkonto og gir ingen resultat effekt.

4.4.7 NOTE NR. 7: MARKEDSBASERTE FINANSIELLE OMLØPSMIDLER

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, d)

Tabell 115 Aksjer og andeler i varig eie

Aktivklasse	Anskaffelseskost	Markedsverdi 1.1.	Resultatført verdiendring	Markedsverdi 31.12
Rentepapirer				
Aksjefond				
Aksjer				
Sertifikater				
Obligasjoner				
Sum				
Derivat		Markedsverdi 1.1.	Resultatført verdiendring	Markedsverdi 31.12
Fra				
Kjøpt opsjon				
Solgt opsjon				
Osv.				
Sum				

4.4.8 NOTE NR. 8: SIKRING AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, e)

Tabell 116 Sikring av finansielle eiendeler og forpliktelser

Finansiell eiendel (sikring)	Sikringsinstrument	Formål med sikringen	Sikringens utløp (år)
Aksjer			
Andeler			
Obligasjoner			
Utlån			
Sertifikater			
Rentekontrakter	Renteswap - Hovedstol	Fast rente	
Nordea Bank Abp	Renteswap 1646171-2310524	66.337.500	09.03.2021
Nordea Bank Abp	Renteswap 1005264-1264465	24.000.000	01.06.2021
Nordea Bank Abp	Renteswap 590986-2465876	44.124.500	27.09.2021
Nordea Bank Abp	Renteswap 1783838-2804572	60.000.000	15.03.2023
Nordea Bank Abp	Renteswap 1818741-2889881	73.000.000	20.09.2023
Nordea Bank Abp	Renteswap 1005235-2333060	75.000.000	10.02.2025
Nordea Bank Abp	Renteswap 1019413-2831512	37.968.000	02.06.2025
Nordea Bank Abp	Renteswap 777068-2505251	36.540.000	23.06.2025
Nordea Bank Abp	Renteswap 1732567-2657676	83.750.000	01.07.2025
Nordea Bank Abp	Renteswap 684267-245876	36.000.000	01.10.2025
Nordea Bank Abp	Renteswap 720588-2432680	46.920.000	01.06.2026
Nordea Bank Abp	Renteswap 822948-2878024	38.500.000	10.02.2028
Nordea Bank Abp	Renteswap 1873345-3032346	100.000.000	08.05.2028

4.4.9 NOTE NR. 9: LÅN

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, a)

Tabell 117 Lån

Eksterne lån	Bokført verdi 31.12
Lån til egne investeringer	1 541 625 750
herav: Lån til andres investeringer (Kirken)	20 547 950
Lån til innfrielse av kausjoner	-
Lån til videre utlån	120 048 610
Finansielle leieavtaler	-

4.4.10 NOTE NR. 10: AVDRAG PÅ LÅN

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, b)

Tabell 118 Avdrag på lån

Minimumsavdrag		Beløp	
Beregnet minimumsavdrag etter kommuneloven §14-18, 1. ledd		46 209 932,00	
Korrigerings for mottatte avdrag videreutlån til avdrag andre lån		-	
Betalte avdrag		46 319 384,00	
Differanse mellom beregnet, korrigerende og betalte avdrag		- 109 452,00	
Avskrivninger			
Bokført verdi avskrivbare anleggsmidler 31.12		1 619 528 336,00	
Bokført verdi lånegjeld 31.12		1 243 626 524,00	
Avskrivninger		60 177 466,00	

Årets avskrivninger /	Anleggsmidler 1.1. *	Gjeld =	Minimumsavdrag
60 177 466,00	1 619 528 336,00	1 243 626 524,00	46 209 931,13

4.4.11 NOTE NR. 11: PENSJON

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, c)

Tabell 119 Spesifikasjon av pensjonskostnad og årets premieavvik

Spesifikasjon av pensjonskostnad og årets premieavvik	Beløp
Årets pensjonsopptjening, nåverdi	50 343 951
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	33 499 488
- Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-35 809 689
Administrasjonskostnader	2 879 038
Netto pensjonskostnad (inkl. adm.)	50 912 788
Årets pensjonspremie	62 884 731
Årets premieavvik	-11 971 943
Amortiseringsperioder	
Premieavvik over 15 år KLP-SPK	359 933
Premieavvik over 10 år KLP-SPK	1 365 734
Premieavvik over 7 år KLP-SPK	7 015 971

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	Beløp	Arb.giver avg.
Brutto påløpte pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	982 964 249	
Pensjonsmidler pr. 31.12.	959 409 713	
Netto pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	23 554 536	3 321 190

Estimatavvik og planendringer	Pensjonsmidler Beløp	Pensjonsforpliktelser Beløp
Estimatavvik 31.12.2019 KLP	27 021 193	-43 732 710
Estimatavvik 31.12.2019 SPK	26 295 236	-40 299 067
Virkningen av planendringer		
Beregningsforutsetninger	KLP	SPK
Forventet avkastning pensjonsmidler	4,00 %	4,00 %
Diskonteringsrente	3,50 %	3,50 %
Forventet årlig lønnsvekst	2,48 %	2,48 %
Forventet årlig G- og pensjonsregulering	2,48 %	2,48 %

4.4.12 NOTE NR. 12: GARANTIER GITT AV KOMMUNEN

Tabell 120 Garantier gitt av kommunen

Garanti gitt overfor	Type garanti	Garantiramme-låneramme	Opprinnelig garantiansvar	Garantiens utløps-tidspunkt	Godkjente garantier som ikke har begynt å løpe
LiBir IKS	Kausjon KBN	11 240 514		-	
KBR IKS	Kausjon KLP	818 272	944 160	21.12.2033	
Sum garantier/lån ved kausjon		12 058 786	944 160		
					Beløp
Garantier som er innfridd per type					
Garantier som sannsynligvis må innfris					

	%	Restgjeld
Birkenes kommune	32,35	5 375 176
Lillesand kommune	67,65	11 240 514
Sum kausjonist ansvar	100,00	16 615 690

4.4.13 NOTE NR. 13: VESENTLIGE BUNDNE FOND

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, a)

Tabell 121 Vesentlige bundne fond

Bunde fond - formål	IB - 01.01.	Avsetning	Bruk	UB - 31.12.
Bundne driftsfond	18 617 530,23	23 094 955,01	- 16 138 794,47	25 479 348,14
Selvkostfond	13 723 623,00	2 586 929,00	- 114 092,00	16 196 460,00
Øremerket statstilskudd				
Næringsfond/Kraftfond				
Gavefond				
Osv.				
Sum	32 341 153,23	25 681 884,01	-16 252 886,47	41 675 808,14
Bundne investeringsfond	33 177 105,08	4 253 456,71	- 1 477 776,05	36 047 129,37
Øremerket statstilskudd				
Gavefond				
Osv.				
Sum	33 177 105,08	4 253 456,71	-1 477 776,05	36 047 129,37
Differanse Bundne driftfond	Renter tilfluktsrom avsatt i drift til et invest.fond		-	94 342,63
Differanse Bundne invest.fond	Renter tilfluktsrom avsatt i drift til et invest.fond			94 343,63

Avvik				1,00
--------------	--	--	--	-------------

4.4.14 NOTE NR. 14: GEBYRFINANSIERTE SELVKOSTTJENESTER

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, b)

2020 Etterkalkyle selvkost	Totalt	Vann	Avløp	Feiing	Reguleringsplaner	Byggesak	Utslipp og kontroll
Gebyrinntekter	50 801 050	20 098 949	24 171 696	923 220	664 640	4 635 835	306 710
Øvrige driftsinntekter	1 325 757	187 501	175 492	0	53 493	909 271	0
Driftsinntekter	52 126 807	20 286 450	24 347 188	923 220	718 133	5 545 106	306 710
Direkte driftsutgifter	26 521 693	7 350 954	11 503 584	881 052	741 571	5 529 823	514 708
Avskrivningskostnad	16 744 120	8 428 429	8 315 691	0	0	0	0
Kalkulatorisk rente (1,39 %)	5 844 272	2 719 080	3 124 947	0	73	171	0
Indirekte netto driftsutgifter	2 967 105	347 581	405 706	47 530	330 814	1 827 995	7 478
Indirekte avskrivningskostnad	93 553	25 422	23 374	7	5 411	37 465	1 875
Indirekte kalkulatorisk rente (1,39 %)	4 380	1 190	1 101	2	252	1 746	88
Driftskostnader	52 175 122	18 872 656	23 374 404	928 591	1 078 122	7 397 201	524 149
+/- Korrigering av tidligere års feil i kalkyle	102 559	0	0	0	0	0	102 559
Foreløpig resultat	54 243	1 413 794	972 784	-5 371	-359 989	-1 852 095	-114 880
+ Subsidiering	2 212 084	0	0	0	359 989	1 852 095	0
Resultat	2 266 328	1 413 794	972 784	-5 371	0	0	-114 880
Selvkostgrad (%)	95,8 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	64,9 %	71,5 %	99,7 %
"Bidrag" til administrasjon og låneutgifter etter ev. subsidiering	23 441 345	11 521 702	11 870 820	47 539	-23 438	15 282	9 441
Selvkostfond 01.01	13 723 624	5 767 436	6 889 636	952 459	0	0	114 093
+ Avsetning til selvkostfond	2 386 579	1 413 794	972 784	0	0	0	0
- Bruk av selvkostfond	-119 464	0	0	-5 371	0	0	-114 093
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond (1,39 %)	205 722	89 993	102 527	13 202	0	0	0
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	16 196 460	7 271 223	7 964 947	960 290	0	0	0
Gebyrinntekter	50 801 050	20 098 949	24 171 696	923 220	664 640	4 635 835	306 710
Gebyrgrunnlag inkl. ev. subsidiering	48 534 723	18 685 155	23 198 912	928 591	664 640	4 635 835	421 590
Finansiell dekningsgrad (%)	104,7 %	107,6 %	104,2 %	99,4 %	100,0 %	100,0 %	72,8 %

4.4.15 NOTE NR. 15: SALG AV AKSJER (FINANSIELLE ANLEGGMIDLER)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, c)

Tabell 122 Salg av aksjer

Salg av aksjer klassifisert som finansielle anleggsmidler	Andel ført i driftsregnskapet (opptjente resultater)	Andel ført i investeringsregnskapet (utdeling av innskutt kapital mv.)
Sum		0

4.4.16 NOTE NR. 16: YTELSER TIL LEDENDE PERSONER

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, d)

Lovtekst:

d) Det skal opplyses om ytelser til ledende personer i virksomheten.

Tabell 123 Ytelser til ledende personer

	Brutto lønn	Fast godtgjørelse	Bonus	Eventuelt annen tilleggsgodtgjørelse
Kommunedirektør	1 211 954	4392		
Ordfører	961 267	4392		
Eventuelt andre				

4.4.17 NOTE NR. 17: GODTGJØRELSE TIL REVISOR

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, e)

Tabell 124 Godtgjørelse til revisor

	Godtgjørelse
Regnskapsrevisjon	319 095
Forvaltningsrevisjon	448 164
Eierskapskontroll	15 000
Rådgiving, kontroll utvalg, møter og bistand	294 741
Sum	1 077 000

4.4.18 NOTE NR. 18: ANDRE NOTER

Budsjett og regnskapsforskriften, § 15-15 1. ledd første punktum

Lovtekst:

§ 5-15. Andre noteopplysninger i årsregnskapet og krav om nummerering av notene

Det skal også gis noteopplysninger om andre forhold hvis opplysningene ikke framgår av årsregnskapet for øvrig og er vesentlige for vurderingen av den økonomiske utviklingen og stillingen. Det skal også gis noteopplysninger om andre forhold når det følger av annen lov eller forskrift.

Kunstgressbanen Lillesand

Cowi er dømt erstatningspliktige for feil i prosjektering og byggeledelse fra prosjektet i 2014. Kostnadsestimatet på å skifte ut dekket på hovedbanen og 7-er banen er på 9 mill. kr inkl. mva. Det skal forhandles om erstatningsbeløp i løpet av våren 2021.